

Etu-Töölön lukion opetussuunnitelma
1.8.2009

<i>Etu-Töölön lukion opetussuunnitelma</i>	1
1. luku Lukion tehtävä ja arvoperusta.....	4
1.1. Arvot.....	4
1.2. Tehtävä ja tavoitteet.....	4
1.3. Toiminta-ajatus.....	5
2. luku Lukion toimintakulttuuri.....	7
2.1. Toimintakulttuurin pääpiirteet.....	7
2.2. Oppimiskäsitys.....	8
2.3. Opiskelu ympäristö.....	9
2.4. Opetusmenetelmät ja työtavat.....	10
2.5. Opiskelijoiden osallisuus.....	10
2.6. Yhteistyö.....	11
3. luku Opetuksen järjestäminen.....	13
3.1. Tuntijako.....	13
3.2. Kieliohjelma.....	15
3.3. Koulun painotukset.....	16
3.4. Opiskelijaksiotto.....	16
3.5. Koulun opetusjärjestelyt.....	16
3.6. Itsenäinen opiskelu ja etäopiskelu.....	19
3.7. Oppilaitosten yhteiset opetusjärjestelyt.....	20
4. luku Ohjauksen järjestäminen.....	21
4.1. Ohjauksen tehtävä ja tavoitteet.....	21
4.2. Ohjauksen osa-alueet.....	22
4.3. Ohjauksen toteuttaminen, työnjako ja tehtävät.....	23
4.4. Ohjauksellinen tiedottaminen.....	25
4.5. Ohjaukseen liittyvä yhteistyö.....	26
5. luku Opiskelijan tukeminen.....	27
5.1. Tukiopetus.....	27
5.2. Opiskelijahuolto.....	27
5.3. Opiskeluun liittyvä erityinen tuki.....	30
5.4. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus.....	32
6. luku Arviointi.....	36
6.1. Opiskelijan oppimisen arviointi.....	36
6.2. Koulun toiminnan arviointi ja kehittäminen.....	43
7. luku Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt.....	49
7.1. Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet.....	49
7.2. Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö.....	55
7.2.1. Äidinkieli ja kirjallisuus.....	55
7.2.2. Suomi toisena kielenä.....	67
7.2.3. Toinen kotimainen kieli.....	72
7.2.3.1. A-ruotsi.....	74
7.2.3.2. B1-ruotsi.....	77
7.2.4. Vieraat kielet.....	83
7.2.4.1. A-englanti.....	86
7.2.4.2. A-saksa.....	95
7.2.4.3. B2-ranska.....	99
7.2.4.5. B3-ranska.....	105
7.2.4.5. B3-saksa.....	110
7.2.4.6. B3- espanja.....	115
7.2.5. Matematiikka.....	119
7.2.5.1. Matematiikan pitkä oppimäärä.....	120
7.2.5.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä.....	132
7.2.6. Biologia.....	141
7.2.7. Maantiede.....	152
7.2.8. Fysiikka.....	161
7.2.9. Kemia.....	169
7.2.10. Uskonto.....	176
7.2.10.1. Evankelis-luterilainen uskonto.....	176
7.2.10.2. Ortodoksinen uskonto.....	184
Muut uskonnot.....	188
7.2.10.3. Katolinen uskonto.....	189

7.2.10.4.	Islamin uskonto	191
7.2.10.5	Krishna-liikkeen uskonto.....	193
7.2.11.	Elämäkatsomustieto.....	196
7.2.12.	Filosofia.....	203
7.2.13.	Historia.....	210
7.2.14.	Yhteiskuntaoppi	220
7.2.15.	Psykologia.....	229
7.2.16.	Musiikki.....	237
7.2.17.	Kuvataide.....	249
7.2.18.	Liikunta.....	256
7.2.19.	Terveystieto.....	262
7.2.20.	Opinto-ohjaus.....	269
7.2.21.	Tietotekniikka	276
7.2.22.	Viestintä.....	278
7.2.23.	Muut opinnot.....	279
7.2.21.	Yrittäjyys -opintokokonaisuus	281
7.2.22.	Korkeammalle ja syvemmälle -kurssit	285

1. luku Lukion tehtävä ja arvoperusta

1.1. Arvot

Arvostetaan monipuolista yleissivistystä ja valmiutta jatkuvaan oppimiseen, tuetaan myönteistä kasvua aikuisuuteen.

Rakennetaan suomalaista kulttuuria ja identiteettiä, edistetään kulttuurien välistä vuorovaikutusta.

Kunnioitetaan jokaisen ihmisarvoa ja edistetään tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta; ei hyväksytä väkivaltaa, syrjintää tai rasismia.

Pidetään huolta turvallisesta opiskelu- ja työympäristöstä sekä yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista.

Kouluyhteisössä vahvistetaan osallisuutta ja vastuunottoa, hyvää käytöstä ja yhteistyötä.

Toimitaan elämää ja ympäristöä kunnioittaen sekä kestävää tulevaisuutta rakentaen.

Etu-Töölön lukion arvot

Etu-Töölön lukiossa työskentelemme yhdessä työyhteisössä, jossa kannustus ja inhimillisyys luovat turvallisen, avoimen ja myönteisen ilmapiirin. Tämä tarkoittaa toisen ihmisen kunnioittamista, kohtaamista, kuuntelemista sekä aitoa välittämistä. Lukiossamme edistämme kulttuuri-identiteettiä ja kulttuurien tuntemusta kestävää tulevaisuutta rakentaen.

Opiskeluympäristössämme arvostamme aktiivista ja yritteliästä toimintatapaa. Lukiossamme vahvistamme kaikkien jäsenten osallisuutta, vastuunottoa ja määrätietoista työntekoa ympäristöä kunnioittaen. Jokainen työyhteisön jäsen ottaa ja jakaa vastuun näiden arvojen käytännön toteutumisesta.

1.2. Tehtävä ja tavoitteet

1.2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Etu-Töölön lukion perustehtävänä on antaa opiskelijalle yleinen jatko-opintokelpoisuus ja laaja-alainen yleissivistys turvallisessa opiskeluympäristössä.

Lukiossa jatkamme perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja vastaavilla muilla näytöillä.

Lukiossamme annamme valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoa tarkastella asioita eri näkökulmista. Ohjaamme opiskelijaa toimimaan vastuuntuntoisena ja velvollisuuksistaan huolehtivana kansalaisena yhteiskunnassa ja tulevaisuuden työelämässä.

Lukio-opetuksessamme tuemme opiskelijan itsetuntemuksen kehittymistä ja hänen myönteistä kasvuaan aikuisuuteen sekä kannustamme opiskelijaa elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen.

1.2.2. Etu-Töölön lukion tavoitteet

1.2.2.1. Turvallisen ja myönteisen opiskeluympäristön kehittäminen

Lukion työyhteisön ja johdon päämääränä on kehittää opiskeluympäristö, jossa jokaisen opiskelijan on turvallista ja kannustavaa opiskella. Opiskeluympäristön tulee olla avoin ja antaa mahdollisuuksia osallistavaan vuorovaikutukseen, jossa opiskelija on aktiivinen osa opiskeluyhteisöä. Opiskeluympäristössä on tärkeää vastuunotto ja itsenäinen toiminta. Lukion tulee kehittää vuorovaikutteista työyhteisöä.

1.2.2.2. Yrittävä ihminen

Lukion tavoitteena on kasvattaa opiskelijaa kohti yrittävää ihmistä. Tämä tarkoittaa vastuullista aikuisuutta, jossa opiskelija osaa ottaa huomioon niin itsensä kuin muiden ihmisten ja elinympäristönsä tarpeet ja hyvinvoinnin. Kulttuurien tuntemus ja kulttuuri-identiteetti ovat tärkeä osa tavoitetta. Yrittävään ihmisyyteen pyritään yrittäjämäisellä pedagogiikalla ja kasvamalla osaksi yhteiskunnan aktiivista kansalaisuutta. Opiskelijaa ohjataan kehittämään sisäistä yrittäjyyttään, joka auttaa häntä toimimaan aktiivisesti oman elämänsä rakentajana eri toimintaympäristöissä.

1.2.2.3. Elämää varten opiskelu

Lukiossa luodaan opetus- ja oppimisprosesseja, joissa opiskelijan on mahdollista saada erinomainen yleissivistys ja jatko-opintokelpoisuus. Ohjaus- ja tukiprosessit tähtäävät elinikäisen oppimisen taitoihin, jotta opiskelija voi löytää oman paikkansa yhteiskunnassa. Opiskelijan tulisi kehittää kriittisiä itsearviointitaitoja ja oppia tunnistamaan vahvuutensa sekä kehitysmahdollisuutensa ihmisenä. Opiskelija opiskelee erilaisia teknologia-, yhteistyö-, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja, joita hän tarvitsee toimiessaan aktiivisena kansalaisena. Lisäksi opiskelija tottuu käyttämään kulttuuripalveluja ja saa esteettisiä elämyksiä.

1.3. Toiminta-ajatus

ETU-TÖÖLÖN LUKION TOIMINTA-AJATUS

Toiminta-ajatuksemme on, että lukiossamme opiskellaan yrittäjyyskykyisiksi ja innovatiivisiksi kansalaisiksi, joilla on vahva kulttuurien tuntemus ja teknologinen osaaminen.

Painopistealueemme on yrittäjyys ja kulttuurien kohtaaminen.

Yrittäjyyskykyinen opiskelija omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen. Opiskelija oppii tuntemaan yrittäjyyden eri muotoja ja mahdollisuuksia. Innovatiivisuus ja luovuus on kykyä nähdä asioita erilaisista ja uusista näkökulmista, ongelmien ratkaisua sekä oman toiminnan ja ympäristön kehittämistä yhdessä muiden mielipiteitä kunnioittaen.

Kulttuurien tuntemuksessa opiskelija on tietoinen omasta identiteetistään ja omasta henkisestä ja aineellisesta kulttuuriperinnöstään sekä arvostaa muiden kulttuuria. Opiskelija arvostaa monikulttuurisuutta ja osaa kommunikoida erilaisten ihmisten kanssa.

Teknologinen osaaminen on teknologista yleissivistystä ja innovatiivisuutta. Opiskelijoita ohjataan käyttämään tieto- ja viestintätekniikkaa, tietoverkkoja ja varmistamaan ajanmukainen teknologinen käyttötaito. Heitä ohjataan tulkitsemaan verkkojen kautta saatua informaatiota, liittämään se aikaisempaan tietämykseen ja tarkoituksenmukaiseen yhteyteen. Teknologinen yleissivistys kehittää taitoja arvioida tiedon pätevyyttä ja soveltuvuutta.

1.3.1. Etu-Töölön lukion visio

Vetovoimainen ajan hermolla oleva yrittäjäyshenkinen yhteiskunnan vaikuttaja Helsingin ytimessä.
--

2. luku Lukion toimintakulttuuri

2.1. Toimintakulttuurin pääpiirteet

Toimintakulttuuri on koulussa vallitsevien erilaisten ajattelu- ja toimintatapojen ja toimintaa ohjaavien arvostusten kokonaisuus. Toimintakulttuuriin vaikuttavat sekä koulun ulkopuoliset että sisäiset tekijät. Toimintakulttuuri puolestaan vaikuttaa opiskeluympäristöön, erityisesti pedagogisiin käytäntöihin. Kaikki yhteisön jäsenet muovaavat koulun toimintakulttuuria.

Helsingin lukioissa tavoitteena on toimiva vuorovaikutus sekä avoin, myönteinen ja rauhallinen ilmapiiri. Toista kunnioittava, rehellinen ja oikeudenmukaisuuteen pyrkivä toiminta on toimintakulttuurin ydin.

Helsingin lukioissa kehitetään käytäntöjä, jotka tukevat yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista, yhteistyötä ja osallisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä kaikkien koulussa työskentelevien vastuun ottoa omasta toiminnastaan ja yhteisestä työskentelystä.

Toimintakulttuurimme sisäiset tekijät ovat rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaajat, johtoryhmä, aineryhmät, opettajat, koulusihteeri, opiskelijahuoltoryhmä, johtokunta, tutor-opettajat, tutoropiskelijat, oppilaskunnan ohjaava opettaja, oppilaskunnan hallitus, oppilaskunta ja muu henkilökunta sekä huoltajat.

Ulkoisina tekijöinä toimintakulttuuriamme ohjaavat lukiolainsäädäntö, lukion opetussuunnitelman perusteet, Helsingin kaupungin johtamista ja henkilöstön kehittämistä koskevat linjaukset, opetusviraston antamat ohjeet ja yhteiset tavoitteet sekä koulun oma opetussuunnitelma ja sen toteuttamiseen liittyvät lukiomme tarkemmat ohjelmat sekä säännöt ja toimintaohjeet, jotka lukuvuosittain kootaan sekä opiskelijoille että opetushenkilöstölle jaettavaksi opinto-oppaaksi.

Seuraamme säännöllisesti toimintaympäristömme muutoksia paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti. Arvioimme nykyistä toimintaa ja tarvittaessa muutamme sitä tulevaisuuden vaatimusten mukaiseksi. Kehitämme lukion toimintakulttuuriin liittyviä prosesseja taataksemme mahdollisimman laadukkaan opiskelu- ja työympäristön. Toimintakulttuuriin liittyviä prosesseja kehittävät johtoryhmä, esimerkiksi tekemällä säännöllisesti kokonaisvaltaisen toiminnan itsearvioinnin, kehittämistiimit ja aineryhmät. Näin pyrimme hallitsemaan muutosta.

Lukiossamme tavoittelemme oppivan organisaation, kokonaisvaltaisen laatujohtamisen ja tulosjohtamisen periaatteiden mukaista toimintaa. Meillä on yhteinen näkemys toimintamme päämääristä ja periaatteista ja kannamme yksilöinä, ryhminä ja yhteisönä vastuuta omasta toiminnastamme ja yhteisestä työskentelystä kaikkien hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden, sosiaalisen vastuullisuuden ja vuorovaikutuksen edistämiseksi. Tavoitteenamme on opetushenkilöstö, joka ylittää oman oppiaineensa rajat ja joka on osallisena koko työyhteisön kehittämisessä ja oppimisessa. Johtaminen perustuu jaettuun johtajuuteen, henkilöstön ja opiskelijoiden osallistumiseen, vuorovaikutukseen ja

yhteistyöhön. Organisaatorakenteemme perustuu johtoryhmän, kehittämistiimien, opettajainkokouksen ja aineryhmien sekä koko opettajakunnan ja opiskelijoiden yhteisen toiminnan varaan. Tiimiorganisaatiomme tukee vuorovaikutusta sekä oppimista ja osaamisen jakamista. Toimintaamme ohjaa opiskelija-/asiakaslähtöisyys. Opiskelijoilla on edustus johtokunnassa, kehittämistiimeissä ja opettajainkokouksissa. Toimintamme on tavoitteellista ja tuloksia seurataan.

Päävastuu lukiomme tulevaisuuskuvan kehittämisestä ja tulevaisuuskuvan mukaisesta toiminnasta, työyhteisön osallistumisen rakenteista ja yhteisöllisten oppimisen prosessien vaatimien edellytysten luomisesta on rehtorilla yhdessä johtoryhmän kanssa. Opettajilta edellytetään sitoutumista yhteisen tulevaisuuskuvan toteuttamiseen, yhteisillä foorumeilla tapahtuvaan toimintaan ja tehtyihin päätöksiin sekä jatkuvaan itsensä kehittämiseen täydennyskoulutuksen avulla. Toimintakulttuuria yhtenäistetään vuosittain rehtorin ja opettajien välisissä henkilökohtaisissa tai aineryhmittäisissä tulos- ja kehityskeskusteluissa.

Työyhteisössä työskentelevien ihmisten toimintaa ilmentävät toisen ihmisen kunnioittaminen, avoimuus, oikeudenmukaisuuteen pyrkiminen ja rakentava vuorovaikutus yhteistyössä. Johto ja opetushenkilöstö toimivat esikuvana opiskelijoille.

Toimintakulttuuriin kuuluu myös opiskeluympäristö. Se pitää sisällään muun muassa yhteisen, opetustyötä ohjaavan pedagogisen ajattelun sekä käsityksen oppimisesta prosessina, jossa oppija on aktiivinen subjekti. Osa yhteistä toimintakulttuuria on myös eri tahojen kanssa tehtävä yhteistyö. Näitä kaikkia on kuvattu erillisissä alaluvuissa. Opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa otetaan myös huomioon aihekokonaisuuksien toteutumiseen liittyvät vaatimukset, jotka edellyttävät sekä ryhmäraajat ylittävää että ainekohtaista yhteissuunnittelua.

2.2. Oppimiskäsitys

Helsingin lukioissa opetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on prosessi, jossa oppija on aktiivinen subjekti. Oppiminen edellyttää tavoitteellista opiskelua vuorovaikutuksessa toisten opiskelijoiden, opettajan ja ympäristön kanssa. Opettaja opettaa ja ohjaa opiskelua.

Oppiminen nähdään ongelmanratkaisua sisältävänä prosessina, jossa oppija liittyy uusia tietoja ja taitoja aiemmin opittuun sekä muokkaa oppimaansa. Oppimisessa keskeistä on omatoiminen ja kriittinen tiedonhankinta, opitun jäsentäminen ja hyödyntäminen sekä uuden tiedon rakentaminen yhdessä toisten kanssa. Oppiminen on kokonaisvaltaista; siihen vaikuttavat myös elämykset ja tunteet. Oppimisen ilo, kannustava palaute, myönteiset kokemukset ja vuorovaikutteisuus vahvistavat opiskelijan minäkuvaa. Oppimisen taitoja kehittämällä luodaan pohja koko elämän kestäväälle oppimiselle.

Oppiminen on tilannesidonnaista. Siihen vaikuttavat sekä koulun tarjoama että yhteiskunnallinen ympäristö. Opiskelijan kulttuurisessa ja sosiaalisessa elinpiirissä syntyneet kokemukset ovat oppimisen lähtökohta. Oppiminen puolestaan avaa mahdollisuuksia ymmärtää kulttuuria ja osallistua yhteiskunnan toimintaan.

Etu-Töölön lukiossa opiskeliyoillamme on mahdollisuus opiskella niin, että oppiminen muodostuu hänelle merkitykselliseksi. Tämä onnistuu yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa opettajien ja toisten opiskelijoiden kanssa. Tämän olemme tiivistäneet seuraavasti: tutki maailmaa, kohtaa ihminen. Kannustamme opetuksessamme opiskelijoita sisäiseen yrittäjyyteen ja aktiiviseen vuorovaikutukseen erilaisten kulttuurien ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

2.3. Opiskeluympäristö

Helsingin lukioissa opiskeluympäristöä kehitetään määrätietoisesti. Opiskeluympäristö muodostuu fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä pedagogisista tekijöistä. Tavoitteena on ympäristö, joka tukee opiskelijan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta. Se ottaa huomioon erilaiset oppijat ja oppimisen tavat, innostaa ja kannustaa oppimiseen sekä tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen kehittymiseen. Oppimisen esteet ja oppimisvaikeudet pyritään tunnistamaan varhain ja toimitaan niiden voittamiseksi.

Helsingin lukioissa opiskeluympäristön tehtävänä on tukea myönteistä opiskeluasennetta ja edistää opiskelijan osallisuutta ja hyvinvointia. Opiskeluympäristön turvallisuutta vaarantaviin asioihin puututaan heti.

Opetuksessa hyödynnetään verkkoympäristöjä ja koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä, erityisesti Helsingin monipuolisia mahdollisuuksia ja yhteistyötä muiden oppilaitosten kanssa.

Vastuu opiskeluympäristöstä on koulun henkilöstöllä ja opiskelijoilla. Yhteistyö huoltajien kanssa on osa hyvää opiskeluympäristöä ja sen kehittämistä.

Etu-Töölön lukiossa fyysisen opiskeluympäristön kehittäminen näkyy opetustilojen ja muiden tilojen toimivuuden, viihtyisyyden ja siisteyden parantamisena. Rakennuksen kunnosta huolehditaan resurssien puitteissa. Opiskeluympäristönä koulumme on erinomaisella paikalla Helsingin keskustassa. Luokassa tapahtuvan opetuksen lisäksi koulumme voi hyödyntää helposti lähialueiden esimerkiksi kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntatarjontaa. Opetuksessa voidaan myös hyödyntää verkkoympäristöjä erilaisilla kursseilla. Tietokoneita on ATK-luokan lisäksi käytössä myös muissa tiloissa. Teemme yhteistyötä alueen oppilaitosten kanssa. Myös muu yhteistyö eri tahojen, kuten yliopiston ja korkeakoulujen laitosten kanssa on mahdollista.

Psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin perustana ovat henkilöstön ja opiskelijoiden avoimet ja välittömät vuorovaikutussuhteet sekä hyvät käytöstavat. Turvallisuuteen ja hyvinvoinnin edistämiseen kiinnitetään huomiota esimerkiksi turvallisuussuunnitelmalla, joka päivitetään säännöllisesti. Tärkeitä seikkoja, joihin työympäristössä kiinnitetään huomiota, ovat kiusaamisen ehkäiseminen, poikkeavaan käytökseen puuttuminen, opiskelijoiden havainnointi ja hyvinvoiva työilmapiiri. Työyhteisössä edistetään myönteisten käsitysten vahvistamista itsestä ja omista kyvyistä ja taidoista. Opettajien, opiskelijoiden ja muun henkilökunnan psyykkistä hyvinvointia kehitetään perinteisillä juhlatilaisuuksilla ja muilla yhteisillä tapahtumilla. Näin kohotetaan me-henkeä. Sosiaalisen

hyvinvoinnin apuna ovat esimerkiksi tutoropiskelijat, jotka luovat uusille opiskelijoille turvallisuuden tunteen uudessa opiskeluympäristössä. Kouluyhteisössä kehitetään myönteistä, aktivoivaa ja luovaa oppimisilmapiiriä ja arvostetaan terveitä elämäntapoja. Psykykkistä hyvinvointia on lisäksi takaamassa kattava opiskelijahuolto ja kouluterveydenhuolto. Opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointiin liittyviä asioita seurataan erilaisten kouluterveys- ja työhyvinvointikyselyjen avulla.

Pedagogisessa opiskeluympäristössämme edistetään opiskelijoiden sitoutuneisuutta esimerkiksi ottamalla heidät mukaan kurssien suunnitteluun, kurssien arviointiin ja kuuntelemalla oppilaskuntaa opiskelijoita koskevissa päätöksissä. Kursseilla käytetään yrittäjähenkisiä, oppimaan ohjaavia, opiskelijoita aktivoivia sekä osallistavia työtapoja ja arvioinnin osana käytetään itsearviointia. Opiskelijoiden erilaisuuksia huomioidaan opetusjärjestelyillä ja monipuolisilla opetusmenetelmillä. Opiskelijalla on mahdollisuus saada opinnoissaan erityistä tukea.

2.4. Opetusmenetelmät ja työtavat

Helsingin lukioissa opetusmenetelmät ja työtavat valitaan niin, että ne vahvistavat koulun arvoja ja auttavat saavuttamaan opetussuunnitelman tavoitteet. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon yksilölliset erot ja opiskelijoiden erilaiset tavat oppia.

Opetuksessa käytetään oppiaineille ominaisia, monipuolisia menetelmiä ja työtapoja. Tutkivaa, toiminnallista ja ongelmalähtöistä työskentelyä painotetaan ja hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa.

Työtapojen tehtävänä on tukea monipuolisesti tietojen ja taitojen oppimista, kehittää oppimaan oppimisen taitoja ja yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja sekä tarjota tilaisuuksia elämykselliseen ja luovaan toimintaan.

Opetusmenetelmissä monimuotoisuus on arvokasta. Pidämme tärkeänä, että opiskelijamme hallitsevat useita työtapoja. Opetuksessa käytettävien opetusmenetelmien valintaa ohjaavat koulumme toiminta-ajatus ja siitä johdetut tavoitteet. Suhtaudumme myönteisesti erilaisiin uusiin työtapoihin ja opetusmenetelmien kokeiluun.

Annamme opiskelijoille mahdollisuuden kehittää itselleen opiskelun työkaluja eli oppimaan oppimisen taitoja. Tämä tarkoittaa tiedon käsittelyn ja prosessoinnin taitojen oppimista. Näin tiedon ja taidon välinen suhde asettuu kohdalleen, samoin kokemuksen ja päättelyn suhde. Kurssien suorittaminen itsenäisesti on mahdollista tietyin edellytyksin. Tästä on aina sovittava hyvissä ajoin opettajan ja rehtorin kanssa. Verkkoalusta antaa mahdollisuuden etäopiskeluun.

2.5. Opiskelijoiden osallisuus

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijat ovat työyhteisön jäseniä, joilla on sekä vastuuta yhteisöstä että mahdollisuus vaikuttaa monipuolisesti koulun toimintaan.

Tavoitteena on luoda jokaiseen lukioon toiminnalliset rakenteet, jotka edistävät opiskelijoiden aktiivista osallisuutta koulussa ja yhteiskunnassa.

Oppilaskuntatoiminta on tärkeä osa lukioden toimintakulttuuria. Osallistumalla ja vaikuttamalla opiskelijat oppivat ottamaan vastuuta ja harjaantuvat toimimaan demokraattisessa yhteiskunnassa.

Oppilaskunnan hallitus valitaan vuosittain. Jokainen ryhmä valitsee kaksi jäsentä. Oppilaskunnan hallitus valitsee keskuudestaan toimihenkilöt vuodeksi kerrallaan. Oppilaskunnan hallituksen tehtävänä on lukiolain 27 § mukaisten asioiden käsittely, mm. koulutuksen kehittämiseen osallistuminen sekä kouluun ja opiskeluun liittyvien oleellisten muutosten käsitteleminen. Oppilaskunnan hallituksen edustajat voivat osallistua opetuksen kehittämistä käsitteleviin opettajainkokouksiin, tiimien kokoontumisiin sekä kutsuttuina asiantuntijajäsenenä johtoryhmän kokouksiin.

Oppilaskunnan hallitus osallistuu koulumme toimintasuunnitelman laadintaan sekä toteutuneen toimintasuunnitelman arviointiin. Oppilaskunnan hallituksella on mahdollisuus tehdä myös opetussuunnitelmaa koskevia kehittämisesityksiä sekä esityksiä koulumme talousarvioon ja käyttösuunnitelmaan. Opiskelijoilla on lisäksi mahdollisuus osallistua yksittäisten kurssien suunnitteluun.

Oppilaskunnan ohjaaja toimii yhdyshenkilönä oppilaskunnan ja muun henkilöstön välillä.

”Lukion johtokunnassa on kaksi opiskelijajäsentä. Opetustoimen johtosäännön 8§:n mukaan oppilaskunnan valitsemalle edustajalle voidaan johtokunnan päätöksen perusteella antaa läsnäolo- ja puheoikeus johtokunnan kokouksessa. Alaikäinen ei kuitenkaan voi osallistua päätöksentekoon. Alaikäisellä opiskelijoiden edustajilla ei ole myöskään läsnäolo-oikeutta silloin, kun käsitellään henkilökuntaa tai opiskelijoiden kurinpitoa koskevia asioita kokouksessa.”

Toisen vuoden tutoropiskelijat osallistuvat uusien tutoreiden koulutukseen. Tutor-opiskelijat ovat mukana myös vanhempainilloissa tuomassa esille opiskelijoiden näkökulman kouluun liittyvissä asioissa ja esittelemässä lukiota vierailijoille.

Oppilaskunta on mukana valmistelemassa yhteistä ohjelmaa, koulun juhlia ja muita yhteisiä kulttuuritapahtumia. Lisäksi opiskelijat voivat osallistua lukiomme edustajina erilaisiin kilpailuihin, tapahtumiin ja vierailuihin.

Ottamalla opiskelijat ja opiskelijakunta osaksi lukion toimintaa pyritään harjaannuttamaan opiskelijoita vastuunottoon ja sitoutumaan vastuun kantamiseen.

2.6. Yhteistyö

Yhteistyö on meille tärkeä voimavara. Yhteistyön tulee toimia kaikilla tasoilla: opettajien keskinäisessä vuorovaikutuksessa sekä opettajien ja opiskelijoiden välisessä vuorovaikutuksessa. Oppilaskunta huolehtii opiskelijoiden välisestä yhteistoiminnasta. Lisäksi koulun ja kodin sekä koulun ja muiden yhteistyökumppaneiden välinen yhteistyö on arvokasta.

2.6.1. Kodin ja koulun yhteistyö

Peruskoulun päättävälle oppilaille ja heidän huoltajilleen järjestetään avoimien ovien ilta alkuvuodesta. Uusien opiskelijoiden huoltajille esitellään koulun tiloja, toimintaa ja yhteistyötapoja lukuvuoden alkaessa.

Opiskelijoidemme vanhempainiltoja järjestetään vuosittain useita eri vuositasoilla, esimerkiksi kaikille järjestetään ainevalintoja koskeva infoilta tammikuussa. Lukio tiedottaa ajankohtaisista asioista huoltajille. Ryhmänohjaajat, aineenopettajat sekä opinto-ohjaajat ovat tarvittaessa yhteydessä opiskelijoiden huoltajiin. Yhteistyökanavana käytetään esimerkiksi Wilmaa.

2.6.2. Muut yhteistyökumppanit

Etu-Töölön lukio tekee aktiivista yhteistyötä muun muassa muiden lukioden, Tylyn Seniorit ry:n, yritysten, kulttuurilaitosten, yliopistojen, korkeakoulujen, yhdistysten, seurakuntien, nuorisotoimen ja työvoimatoimiston kanssa. Yhteistyösuhteita solmittaessa huomioidaan lukion painoalueet yrittäjyys ja kulttuurien tuntemus sekä teknologinen osaaminen. Yhteistyöstä vastaavat opinto-ohjaaja, tutoropettajat, rehtori ja apulaisrehtori sekä opettajakunta.

3. luku Opetuksen järjestäminen

3.1. Tuntijako

Lukio noudattaa valtioneuvoston asetuksen (955/2002) yleisiä valtakunnallisia tavoitteita ja tuntijakoa

Lukio-opinnot jakaantuvat opiskelijalle pakollisiin kursseihin ja opiskelijalle valinnaisiin syventäviin ja soveltaviin kursseihin.

Pakolliset kurssit ovat kaikille opiskelijoille yhteisiä kursseja. Syventävät kurssit ovat yleensä pakollisiin kursseihin liittyviä jatkokursseja. Syventävät kurssit ovat valinnaisia kursseja. Soveltavat kurssit ovat joko eri oppiaineita eheyttäviä kursseja tai menetelmäkursseja tai muita koulukohtaisia kursseja. Kurssien pituus on keskimäärin 38 oppituntia, soveltavat kurssit voivat olla mainittua tuntimäärää laajempia tai suppeampia.

Etu-Töölön lukion opiskelijoille tarjottavat pakolliset ja valinnaiset kurssit on kirjattu koulun tuntijakoon. Kurssitarjotin laaditaan vuosittain kysynnän ja resurssien mukaan.

Oppiaine	Oph	Primus	Pakolliset kurssit		Syventävät kurssit				Soveltavat kurssit		Yhteensä
					Valtakunnalliset		Koulukoh-taiset				
	Lyh	Lyh	K p l	Nrot	K pl	Nrot	K pl	Nrot	K p l	Nrot	
Äidinkieli ja kirjallisuus	ÄI	ÄI	6	1-6	3	7-9	1	10	4	11-14	14
Suomi toisena kielenä	S2	S2	6	1-6	3	7-9					9
A1- ja A2-englanti	ENA	EA	6	1-6	2	7-8			3	9-11	11
A1- ja A2-ruotsi	RUA	RA	6	1-6	2	7-8			4	9-12	12
A1- ja A2-saksa	SAA	SA	6	1-6	2	7-8			2	11-12	10
B1-ruotsi	RUB1	RB	5	1-5	2	6-7			4	9-12	11
B2-ranska	RAB2	FC			8	1-8			2	11-12	10
B2-saksa	SAB2	SC			8	1-8			2	11-12	12
B3-ranska	RAB3	FD			8	1-8	2	9-10	2	11-12	10
B3-saksa	SAB3	SD			8	1-8	2	9-10	2	11-12	12
B3-espanja	EAB3	PD			8	1-8					8
Matematiikka											
	pitkä	MAA	M	10	1-10	3	11–13	3	0, 14–15		16
	lyhyt	MAB	N	6	1-6	2	7-8	2	0, 9		10
Biologia	BI	BI	2	1-2	3	3-5			1,5	6,7	6,5
Maantiede	GE	GE	2	1-2	2	3-4			0,5	5	4,5
Fysiikka	FY	FY	1	1	7	2-8	2	9-10			10
Kemia	KE	KE	1	1	4	2-5	2	6-7			7
Uskonto (Ev-lut.)	UE	UE	3	1-3	2	4-5	2	7-8	1	6	8
Uskonto (Ortod.)	UO	UO	3	1-3	2	4-5			1	6	6
Elämänkatsomustieto	ET	ET	3	1-3	2	4-5					5
Filosofia	FF	FF	1	1	3	2-4			3	5-7	7
Psykologia	PS	PS	1	1	4	2-5	2	6-7	2	8-9	9
Historia	HI	HI	4	1-4	2	5-6	1	7	2	8-9	9
Yhteiskuntaoppi	YH	YH	2	1-2	2	3-4	2	5-6	2	7-8	8
Liikunta	LI	LI	2	1-2	3	3-5			1	6	6
Musiikki	MU	MU	1-2	1-2	3	3-5			5	6-10	10
Kuvataide	KU	KU	1-2	1-2	3	3-5			4	6-9	9
Terveystieto	TE	TE	1	1	2	2-3			1	4	4
Opinto-ohjaus	OP	OP	1	1	1	2			6	3-8	8
Viestintä	VI	VI							2	1-2	2
Tietotekniikka	TI	TI							6	1-6	6
Liikennekasvatus	LK	LK							1	1	1
Projektiurssi	PK	PK							2	1-2	2
Yrittäjyysopinnot									6	1-6	6
Korkeammalle ja syvemmälle -kurssit	KOSY	KO SY							6		6
	Yhteensä			47/51 **		104	21		78		285
*	B1, B2 ja B3 kielten soveltavat kurssit yhteisiä A-kielten kurssien kanssa										
**	Jos on useampia A-kieliä, niin toisen A-kielen kurssit ovat syventäviä.										
	Jos toinen A-kieli on ruotsi, niin toisessa kielessä on 6 ja toisessa 5 pakollista kurssia.										
**	Pakollisia kursseja 47-51 kpl										
	Syventäviä kursseja vähintään 10 kpl										
	Kursseja yhteensä vähintään 75 kpl										

3.2. Kieliohjelma

Helsingin kaupungin lukioden kielitarjonta on monipuolinen. Lukioissa tarjolla olevat A-kielet ovat englanti, ruotsi, saksa, ranska ja venäjä. B1-kielinä tarjotaan ruotsia ja englantia ja muina B-kielinä saksaa, ranskaa, espanjaa, venäjää, italiaa ja latinaa. Lukiot voivat lisäksi tarjota kursseja muissa kielissä.

Helsingissä toimivien yksityisten ja valtion lukioden sekä aikuislukioden kieliohjelmat täydentävät kaupungin lukioden kielitarjontaa. A-kielen opetusta järjestetään em. kielten lisäksi espanjan kielessä.

Kielten tarjonta, opetusryhmien muodostuminen sekä opiskelun jatkuvuus turvataan lukioden yhteistyöllä ja kaupungin toisen asteen yhteistä kurssitarjontaa hyödyntäen.

Lukion tuntijaossa esiintyy kaksi kielenopetuksen tasoa: A-taso ja B-taso.

A1 tarkoittaa ala-asteelta yhteisenä alkanutta kieltä ja A2 ala-asteella vapaaehtoisena alkanutta kieltä. Koulumme A-kielet ovat englanti, ruotsi ja saksa.

B1 tarkoittaa peruskoulun yläasteelta alkanutta yhteistä kieltä. Koulumme B1-kieli on ruotsi.

B2 tarkoittaa peruskoulun yläasteelta alkanutta valinnaista kieltä. Koulumme B2-kielet ovat ranska ja saksa.

B3 tarkoittaa lukiossa alkanutta valinnaista kieltä. Koulumme B3-kielet ovat ranska, saksa ja espanja.

Lukion suorittaminen edellyttää opiskelijalta vähintään yhtä A-tason ja yhtä vähintään B1-tason kieltä, joista jompikumpi on toinen kotimainen kieli.

Kielten ainekohtaisen osion yhteydessä on selvitys A-tason ja B-tason kurssien vastaavuudesta.

A1- ja A2-kielet	6+2 kurssia
B1-kieli	5+2 kurssia
B2- ja B3-kielet	6+2 kurssia

Kielten ryhmät perustetaan opiskelijoiden kielivalintojen pohjalta. Vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa määritellään tarkemmin minimiryhmäkoot. Jos ryhmäkoko pienenee merkittävästi, opiskelija ohjataan suorittamaan oppimäärästä puuttuvat kurssit muissa oppilaitoksissa. Samoin toimitaan siinä tapauksessa, että kielen ryhmää ei muodostu lainkaan. Koulun kieliohjelmaan kuulumattomia kieliä opiskelija voi valita kaupungin aikuislukioista.

B2- ja B3-kieliryhmät voidaan tarvittaessa yhdistää toisiinsa siten, että B3-kielessä on opiskeltu lukiossa kaksi kurssia enemmän kuin B2-kielessä. Esimerkiksi B3-kielessä käydään kaksi ensimmäistä kurssia ja sen jälkeen se yhdistyy B2-kieleen. Silloin opiskelu jatkuu B2-kielen ensimmäisestä kurssista

alkaen. B2- ja B3-kielten kursseja voi valita myös kaupungin yhteiseltä tarjottimelta tai aikuislukioista.

3.3. Koulun painotukset

3.3.1. Opetussuunnitelmallinen painotus

Lukiomme tarjoaa laaja-alaisen yleissivistyksen ja hyvän jatko-opintokelpoisuuden. Opetussuunnitelmallinen painopistealue on yrittäjäyys ja kulttuurien kohtaaminen. Lukiossamme opiskellaan yrittäjyyskykyisiksi ja innovatiivisiksi kansalaisiksi, joilla on vahva teknologinen osaaminen ja kulttuurinen tuntemus.

3.3.2. Kehittämisen painoalueet

Lukiomme kehittämisen painoalueet ovat:

- yrittäjämäinen pedagogiikka
- kulttuurien tuntemus
- teknologiaosaaminen
- opiskelijan itseohjautuvuuden ja ajattelutaitojen tukeminen
- kouluyhteisön sitoutuneisuus

3.4. Opiskelijaksiotto

Lukioon haetaan toisen asteen koulutuksen yhteishaussa. Opiskelijat otetaan peruskoulun lukuaineiden keskiarvon osoittamassa paremmuusjärjestyksessä rehtorin päätöksellä.

3.5. Koulun opetusjärjestelyt

3.5.1. Opiskelun suunnittelu ja opiskelijoiden osallistuminen

Opiskelija suunnittelee oman opinto-ohjelmansa, jota voi tarkistaa lukuvuosittain ja jaksojen taitteessa. Tarvittaessa opiskelija saa ohjausta suunnitelman teossa. Vuotuisen kurssitarjonnan suunnitteluun opettajat ja opiskelijat voivat vaikuttaa tekemällä ehdotuksia, missä jaksossa toivovat kurssin olevan. Lukio-opintojen kokonaiskuvan selkeyttämiseksi opiskelijat tekevät alustavan yo-tutkintosuunnitelman jo ensimmäisenä opiskeluvuonna. Tavoitteena on, että opiskelija suorittaa lukion oppimäärän kolmessa vuodessa.

Muut kuin pakolliset kurssit toteutetaan tuntikehyksen sallimissa rajoissa. Kurssin alkaessa on suunnittelutunti, jolloin käydään läpi kurssin tavoitteet, sisällöt, arviointiperusteet ja arvioinnin pohjana olevat suoritukset ja muut tehtävät, hyväksytään ajankäyttösuunnitelma ja sovitaan työtavoista ja vierailuista.

Opiskelijan on mahdollisuus pyytää ja saada tukiopetusta, jos hänen opintonsa eivät edisty odotetulla tavalla tai hän haluaa sitä muusta syystä, esim. erityisen

kiinnostuksensa takia. Tukiopetusta järjestetään resurssien sallimissa rajoissa.
Tukiopetuksen tarpeen arvioi aineenopettaja ja rehtori.

3.5.2. Suoritusohjeisto

3.5.2.1. Kurssien suoritusjärjestys

Opetussuunnitelmassa on kurssikuvausten yhteydessä maininta, jos jonkin kurssin opiskelu on ehtona aineen opiskelun jatkamiselle. Kurssien suoritusjärjestyksestä saa tarvittaessa poiketa, mutta siitä on sovittava opettajan ja rehtorin kanssa.

3.5.2.2. Kurssivalintojen tekeminen

Kukin opiskelija laatii alustavan opinto-ohjelman kurssitarjottimen pohjalta. Tarvittaessa opiskelija saa pääsääntöisesti opinto-ohjaajilta apua opinto-ohjelman laatimiseksi. Kursseille tulee ilmoittautua ennen jakson alkua.

3.5.2.3. Kurssinäytöt

Kurssin suunnittelutunnilla sovitaan kurssin suorittamiseksi vaadittavat työt ja kokeet. Suunnittelutunnilla sovitaan myös töiden tekotavasta ja palautusaikataulusta. Erilaisia kurssinäyttöjä voivat olla esimerkiksi portfolio, oppimispäiväkirja, tutkielma, essee, suullinen tehtävä ja esitelmä, ryhmätyö, välikoe ja kurssikoe.

Osana kurssin suoritusta voi olla vierailut tai opintokäynnit erilaisissa kohteissa.

Kurssikokeet pidetään koeviikon aikana jakson lopussa.

Jokaiselle koodille varataan koeviikolla koepäivä. Opettaja voi pitää tällöin kokeen pohjatunteja, kuunteluita, suullisia kokeita tai muita suullisia tai kirjallisia esityksiä kokeen ohella tai sen sijasta. Aikatauluista sovitaan kurssikohtaisesti. Päivä kokonaisuudessaan päättyy klo 14 mennessä, jonka jälkeen on mahdollista järjestää tukiopetusta. Koeviikon tunnit ovat osa kurssia myös siinä tapauksessa, ettei koetta järjestetä.

Opiskelija osallistuu kurssikokeeseen silloin, kun kurssi on tarjolla ja siitä jakson päätyttyä järjestetään kurssikoe. Luvallinen poissaolo kokeesta ja kurssin hylätty arvosana antavat oikeuden suorittaa kurssikokeen uusintakuulustelussa.

Koetehtävät laaditaan siten, että ne testaavat, miten opiskelijat ovat ymmärtäneet opetuksen sisällön ja miten he pystyvät soveltamaan tietojaan ja taitojaan.

Jos kurssi on hajautettu kahdelle jaksolle, kummankin jakson koeviikon pohjatunnit ja koetunnit ovat kurssin käytössä.

3.5.2.4. Uusintakuulustelu

Hylätyn kurssiarvosanan saanut tai kurssikokeesta luvallisesti poissa ollut opiskelija voi ilmoittautua kirjallisesti kurssin uusintakuulusteluun, jos kurssi on ollut tarjolla uusintakuulustelua edeltävässä jaksossa eikä opiskelija ole aikaisemmin käyttänyt kurssin uusimisoikeuttaan.

Ilmoittautumislomake on jätettävä ensisijaisesti kurssin pitäneelle opettajalle kokeen selitys- ja arviointitunnilla. Uusintakoepäivät ilmoitetaan lukuvuosittain opinto-oppaassa. Uusintakuulustelujen viimeiset ilmoittautumispäivät on merkitty opinto-oppaan kalenteriin. Ilmoittautumisajan päätyttyä jätetyt ilmoittautumiset hylätään.

Hyväksytyn kurssin voi uusia joko osallistumalla opetukseen ja kurssikokeeseen, kun kurssi on tarjolla tai osallistumalla korotuskuulusteluun joko saman lukuvuoden neljännen jakson uusinnan yhteydessä tai viimeistään seuraavan lukuvuoden toisen jakson uusinnan yhteydessä. Parempi kurssiarvosana jää tällöin voimaan. Opiskelijan tulee ilmoittautua henkilökohtaisesti kurssia opettaneelle opettajalle ja keskustella hyväksytyn kurssin uusimisen ja korottamisen ehdoista ja mahdollisuuksista (esimerkiksi muiden osasuoritusten uudelleen tekemisestä kokeen lisäksi). Hyväksytyn kurssin uusintakuulusteluun ilmoittaudutaan kirjallisesti normaalin uusintakäytännön mukaan.

3.5.2.5. Opintojen keskeytys

Opinnot voi keskeyttää rehtorin luvalla enintään yhdeksi lukuvuodeksi lukiopaikkaa menettämättä. Poissaololuvista on voimassa omat säännökset (Ks. Poissaolosäännöstö).

3.5.2.6. Poissaolosäännöstö

Lukiolain 25. §:n 1. momentin mukaisesti opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta.

Poissaololuvan antaa yksittäiseksi tunniksi ao. opettaja, enintään kolmeksi päiväksi ryhmänohjaaja ja tätä pidemmäksi ajaksi rehtori. Jos opiskelija on poissa koe- ja/tai uusintakoepäivänä, huoltajan on ilmoitettava poissaolosta viimeistään koepäivän aamuna ko. kokeen opettajalle tai opinto-ohjaajalle.

Tarkempi poissaolosäännöstö on esitetty opinto-oppaassa.

3.5.2.7. Ylioppilaskirjoitukset

Lukiossamme järjestetään ylioppilaskirjoitukset ylioppilastutkintolautakunnan määräysten mukaan.

3.6. Itsenäinen opiskelu ja etäopiskelu

3.6.1. Itsenäinen opiskelu

Opiskelija voi suorittaa kurssin tai sen osan itsenäisesti opetukseen osallistumatta. Luvan itsenäiseen suoritukseen antaa rehtori aineenopettajan arvion jälkeen. Osa opinnoista voidaan myös edellyttää opiskeltavan itsenäisesti. Opiskelija sopii

itsenäisesti suoritettavan kurssin ohjeista, töistä ja yksityiskohdista aineenopettajan kanssa. Itsenäisesti suoritettavan kurssin työmäärän ja työajan on vastattava lähiopetuksena annettavaa kurssia. Itsenäisesti ei voi suorittaa oppiaineen ainoaa pakollista kurssia eikä hylättyä tai keskeytettyä kurssia. Itsenäisesti opiskeltu kurssi on suoritettava hyväksytysti.

3.6.2. Kahden kurssin suorittaminen yhtä aikaa

Opiskelija voi suorittaa kaksi samalla koodilla olevaa kurssia yhtä aikaa sopimalla siitä opettajan ja rehtorin kanssa.

3.6.3. Osallistuminen osaan kurssin opetusta

Opiskelija voi osallistua vain osaan kurssin opetusta opettajan ja rehtorin luvalla, kuitenkin kurssikokeessa mitataan koko kurssin tavoitteiden saavuttaminen.

3.6.4. Etäopiskelu

Etäopiskelumahdollisuuksista voi tapauskohtaisesti sopia rehtorin ja opettajan kanssa.

3.7. Oppilaitosten yhteiset opetusjärjestelyt

Etu-Töölön lukio on mukana kuuden kaupungin lukion aloittamassa Korkeammalle ja syvemmälle hankkeessa. Etu-Töölön, Kallion, Mäkelänrinteen ja Ressun lukio sekä Helsingin kuvataidelukio ja Helsingin luonnontiedelukio järjestävät yhteisiä kursseja erityiskiinnostuneille ja lahjakkaille lukiolaisille, jotka haluavat omalla kiinnostuksen alueella mennä korkeammalle ja syvemmälle. Hankkeessa tehdään myös yhteistyötä Opetushallituksen kanssa.

Kurssit ovat yleensä oppiainerajat ylittäviä ja opetuksessa saattaa olla mukana useampiakin opettajia. Kurssien yhteyteen voi lisäksi liittyä kaikille hankkeen kursseille osallistuville opiskelijoille tarkoitettuja luentoja, joissa huippuluokan asiantuntijat pitävät omasta alastaan luentoja.

Kurssitarjonnasta tiedotetaan opiskelijoille muun muassa ryhmänohjaustuokioiden yhteydessä, ilmoitustauluilla ja yksilö- ja pienryhmäohjauksissa.

3.7.1. Muut opetusjärjestelyt

Yhteistyötä tehdään yliopistojen, korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kanssa. Asiantuntijoihin ollaan yhteydessä tarpeen mukaan ja koululle kutsutaan vierailijoita. Yhteistyön tavoitteena on rikastuttaa ja laajentaa opiskelijoidemme opiskelumahdollisuuksia.

Lukiollamme on kokemuksia ja valmiuksia toimia opetusharjoittelun kenttäkouluna. Lisäksi lukiolla on yhteistyö- ja ystävyyskouluja sekä kansainvälistä toimintaa.

Yhteistyökumppaneitamme paikallisella tasolla ovat muun muassa alueen yritykset, kulttuuri- ja taidelaitokset, liikunta-alan yritykset, liikuntalaitokset, nuorisotoimi ja seurakunta.

Yhteistyökumppaneitamme ovat myös opiskelijoiden vanhemmat ja huoltajat sekä entiset opiskelijamme. Vanhempainillat vaihtelevin, hyödyllisin teemoin ovat osa rakentavaa ja hedelmällistä yhteistyötä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa.

4. luku Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminta

Opiskelijoiden yksilölliset ohjaukselliset tarpeet ovat ohjaustoiminnan lähtökohta. Tavoitteena on tukea lukio-opintojen sujumista ja vahvistaa opiskelijoiden tasa-arvoa. Ohjaus tukee opiskelijaa lukio-opiskeluun liittyvissä valinta- ja päätöksentekotilanteissa sekä henkilökohtaisissa opiskelun ja elämäntilanteen kysymyksissä. Ohjauksen avulla opiskelija oppii ymmärtämään, miten hänen tekemänsä valinnat ja päätökset ovat suhteessa ura- ja elämänsuunnitteluun.

Helsingin lukioissa ohjauksen toteuttamiseen osallistuu koko opettajakunta. Lukio laatii ohjaussuunnitelman, josta käyvät ilmi ohjausta toteuttavat henkilöt, heidän tehtävänsä ja vastuualueensa. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen tiedotetaan ohjauksen muodoista ja ohjausta antavien henkilöiden tehtäväjaosta. Ohjaussuunnitelman toteutumista arvioidaan vuosittain.

Opinto-ohjaus

Opinto-ohjaajalla on päävastuu ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta sekä opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä. Opinto-ohjaaja suunnittelee ohjauksen kokonaisuutta yhteistyössä rehtorin, ryhmäohjaajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja muun kouluyhteisön jäsenten kanssa. Opinto-ohjausta toteutetaan henkilökohtaisena ohjauksena, pienryhmäohjauksena ja opinto-ohjauksen kursseina. On tärkeää huolehtia opiskelijan mahdollisuudesta saada riittävästi henkilökohtaista ohjausta.

Opinto-ohjaajan erityisellä vastuulla on opiskelijoiden lukioaikaiseen opiskeluun liittyvien valintojen ohjaaminen sekä jatkokoulutus- ja elämänsuunnitelmiin liittyvät ohjaukselliset kysymykset. Opiskelijan päätöksenteon ohjaus on koko lukioajan kestävä prosessi, johon varataan aikaa sekä henkilökohtaisena että ryhmäohjauksena. Lisäksi huolehditaan siitä, että opiskelijat oppivat käyttämään keskeisiä tietolähteitä sekä yhteiskunnan tarjoamia ohjaus-, neuvonta- ja tietopalveluita.

4.1. Ohjauksen tehtävä ja tavoitteet

Ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijan opiskelua ja yksilöllistä kehitystä siten, että hänelle muodostuu selkeä kuva omista mahdollisuuksistaan ja tavoitteistaan. Tarkoituksena on tukea ja kehittää opiskelijan päätöksentekotaitoa, jonka perustana on riittävä itsetuntemus. Ohjauksella kehitetään opiskelijan valmiuksia kohdata erilaisia elämäntilanteita sekä ottaa vastuuta tekemistään valinnoista.

Ohjauksen keskeisenä tavoitteena on auttaa opiskelijaa suunnittelemaan oma opinto-ohjelmansa lukion oppimäärää, ylioppilaskirjoituksia ja jatko-opintoja silmällä pitäen. Ohjauksella edistetään valinnaisuuden ja joustavuuden kehittymistä lukiossa. Opinto-ohjauksella tuetaan myös opiskelijan oppimaan oppimisen ja opiskelutaitojen kehittymistä.

Koulutus- ja uravalintaohjauksessa tuetaan opiskelijaa arvioimaan omat edellytyksensä ja tekemään saatavilla olevan tiedon pohjalta omat valintansa jatko-opintoja varten.

4.2. Ohjauksen osa-alueet

Ohjauksen osa-alueita ovat uusien opiskelijoiden perehdyttäminen koulun käytänteisiin, opiskelun ja oppimisen ohjaus, jatko-opintojen ohjaus, ohjauksellinen tiedottaminen, ohjaukseen liittyvä yhteistyö sekä ohjauksellinen tuki.

Uusien opiskelijoiden perehdyttämisen tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat yleisesti lukioon ja oman koulun käytänteisiin sekä sääntöihin. Lisäksi perehdyttämisen tavoitteena on saada opiskelijat osaksi kouluyhteisöä.

Opiskelun ja oppimisen ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa opintojen edistymisessä ja opiskelutaitojen kehittymisessä sekä antaa valmiuksia itsearviointiin.

Jatko-opintojen ohjauksen tavoitteena on antaa opiskelijalle välineitä ja tietoa suunnitella lukion jälkeisiä opintojaan ja uravalintaansa. Tämä edellyttää itsetuntemuksen kehittämistä ja omien kykyjen sekä mahdollisuuksien realistista arviointia.

Ohjauksellisen tiedottamisen tavoitteena on ohjauksellisen tiedonkulun varmistaminen sekä koulun sisällä että sidosryhmien välillä.

Ohjauksessa tehdään yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on auttaa ohjauksen muiden osa-alueiden toteuttamisessa parhaalla mahdollisella tavalla.

Ohjauksellisella tuella tarkoitetaan kaikkea muuta ohjaustoimintaa, kuten opiskelijahuoltoa, psykologipalveluita tai koulusihteerin antamaa neuvontaa. Toiminnan tavoitteena on auttaa opiskelijaa erilaisissa elämäntilanteissa.

4.2.1. Yksilöohjausjärjestelyt

Opiskelija voi varata ajan yksilöohjaukseen opinto-ohjaajalta, tutoropettajalta tai ryhmänohjaajalta, jos jokin opiskelijan opintoihin liittyvä seikka tai elämäntilanne vaatii keskustelua ja toimenpiteitä. Lisäksi opiskelija voidaan kutsua ohjaukseen.

4.2.2. Ryhmäohjausjärjestelyt

Opinto-ohjaaja, ryhmänohjaajat, tutoropiskelijat, tutoropettajat ja muut opettajat voivat järjestää ohjausta opiskelijoille ryhmissä ja pienryhmissä. He auttavat

opiskelijoita laatimaan ja/tai tarkistamaan opinto-ohjelmaa ja ylioppilaskirjoitussuunnitelmaa. Lisäksi ryhmäohjauksessa voi olla opiskelutekniikoihin ja jatko-opiskeluun perehdyttämistä esimerkiksi ulkopuolisten asiantuntijoiden avustuksella. Opinto-ohjaaja antaa lisäksi jatko-opintoja koskevaa ohjausta ryhmässä tai pienryhmissä. Pienryhmäohjauksena voidaan tarjota myös oppimaan oppimisen ohjausta.

4.2.3. Ryhmänohjausaika

Tuntikiertokaavioon varataan aika ryhmänohjaustuokioon.

4.2.4. Jaksottainen arviointi

Opiskelijoiden opiskelun etenemistä seurataan jaksoittain.

4.3. Ohjauksen toteuttaminen, työnjako ja tehtävät

Ohjauksen organisoinnissa päävastuu on opinto-ohjaajalla, jota tukevat tutoropettajat ja ryhmänohjaajat. Aineenopettajat vastaavat oman aineensa ohjauksesta. Täten ohjaus kuuluu jokaiselle opettajalle. Uusien opiskelijoiden ohjauksessa tutoropiskelijat toimivat ryhmänohjaajan apuna.

Työnjako:

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Ohjausta toteutetaan yhteistyössä koulun opettajien ja muun ohjaushenkilöstön kanssa.

Opinto-ohjaaja

- huolehtii siitä, että koulussa on toimiva ohjaussuunnitelma, joka sisältää ohjaukseen osallistuvien tehtävät ja työnjaon,
- ohjaa opiskelijaa suunnittelemaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, joka sisältää myös ylioppilastutkintosuunnitelman koko lukioajaksi,
- seuraa opiskelijan opiskelusuunnitelman toteutumista yhteistyössä ryhmänohjaajien ja tutoropettajien kanssa,
- antaa henkilökohtaista ja pienryhmäohjausta lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon ja jatko-opintojen suunnitteluun liittyvissä kysymyksissä,
- pitää opinto-ohjauksen kurssit ja organisoii niihin liittyvää toimintaa,
- opastaa opiskelijoita jatko-opintoihin liittyvässä tiedonhankinnassa,
- vastaa ohjauksellisista kysymyksistä yhteistyössä koulun sisäisten ja ulkopuolisten tahojen kanssa,
- hoitaa yhteyksiä työ- ja elinkeinoelämään sekä muihin oppilaitoksiin,
- on opiskelijahuoltotyöryhmän jäsen,
- hoitaa ohjaukseen liittyvän tiedottamisen,
- toimii yhteistyössä ryhmänohjaajien kanssa ja opastaa sekä tukee ryhmänohjaajien työtä.

Tutoropettaja

- seuraa opiskelijoiden opintojen edistymistä,
- auttaa opiskelijoita reittiohjelman laatimisessa,
- toimii ryhmänohjaajien tukena,
- on mukana perehdyttämässä uudet opiskelijat lukio-opintoihin.

Ryhmänohjaaja

- toimii ryhmänsä lähiohjaajana,
- perehdyttää oman ryhmänsä opiskelijoita oppilaitoksen toimintaan sekä lukio-opiskelun ohjeisiin ja menettelytapoihin yhdessä tutoropiskelijoiden kanssa,
- kehittää ja ylläpitää oman ryhmänsä opiskelijoiden yhteisöllisyyden toteutumista lukio-opintojen ajan yhteistyössä muun ohjaushenkilöstön kanssa,
- seuraa ja tukee oman ryhmänsä opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia,
- seuraa oman ryhmänsä ylioppilastutkintosuunnitelman toteutumista yhteistyössä muun ohjaushenkilöstön, opiskelijahuollon ja kotien kanssa,
- ohjaa omalta osaltaan opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman suunnittelua ainakin lukuvuodeksi kerrallaan ja seuraa sen toteutumista,
- seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja poissaoloja säännöllisesti jaksoittain,
- toimii linkkinä muun ohjaushenkilöstön, opiskelijahuollon ja kotien välillä,
- lähettää opiskelijan tarvittaessa opinto-ohjaajan ja/tai aineenopettajan ohjattavaksi,
- pitää yhteyttä huoltajiin.

Tutoropiskelija

- toimii ryhmänohjaajan apuna,
- toimii ensimmäisten vuosikurssilaisten opintoihin perehdyttämisessä ja ryhmäyttämisessä,
- luo turvallista opiskeluympäristöä ja sitouttaa uusia opiskelijoita työyhteisön jäseniksi,
- tukee opiskelijoita opintoihin ja koulun käytäntöihin liittyvissä asioissa,
- perehdyttää kesken vuotta kouluun tulleita opiskelijoita,
- on mukana vanhempainilloissa esittelemässä lukio-opiskelua.

Aineenopettaja

- ohjaa opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa ja auttaa opiskelijaa kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja valmiuksiaan,
- ohjaa opiskelijan itsenäistä opiskelua opettamassaan oppiaineessa ,
- laatii oppiainekohtaiset ohjaukselliset tekstit (esim. kurssiesite),
- ohjaa opiskelijan ylioppilastutkintoon valmistautumista opettamassaan oppiaineessa. ,

- seuraa opiskelijoiden poissaoloja opettamallaan kurssillaan,
- pitää yhteyttä huoltajiin.

Erityisopettaja

- tukee erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan opintojen suunnittelua ja valintoja yhteistyössä opinto-ohjaajan kanssa,
- arvioi erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan oppimisvaikeuksien vaikutusta opintojen etenemiseen,
- osallistuu erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaamiseen,
- tiedottaa ylioppilaskirjoituksiin liittyvistä lukilausunnoista ja erityisjärjestelyistä.

Rehtori ja apulaisrehtori

- luovat ohjauksen toimintamahdollisuudet sekä tukevat ohjauksen suunnittelua ja yhteistyötä,
- vastaavat ohjauksen riittävästä resursoinnista ja siitä, että opiskelijan oikeus riittävään henkilökohtaiseen opinto-ohjaukseen toteutuu,
- huolehtivat lukio-opiskelun ja lukio-opintoihin hakeutumisen tiedottamisesta perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille koulussa sovitun työnjaon mukaan,
- tiedottavat lukio-opintoihin ja yo-tutkintoon liittyvistä määräyksistä opiskelijoille ja heidän huoltajilleen,
- huolehtivat siitä, että opetussuunnitelmassa kuvataan yhteistyö muiden oppilaitosten ja huoltajien kanssa.

4.4. Ohjauksellinen tiedottaminen

Ohjauksellisen tiedottamisen tavoitteena on ohjauksellisen tiedonkulun varmistaminen sekä koulun sisällä että sidosryhmien välillä.

Lukioon hakeutumisesta ja lukio-opinnoista tiedotetaan peruskoulun päättöluokkalaisille ja heidän huoltajilleen vanhempainilaisuuksissa/avoimien ovien päivänä sekä erillisissä tutustumistilaisuuksissa.

Lukio-opinnoista ja niihin liittyvistä käytännöistä sekä opintojen edistymisestä tiedotetaan alle 18-vuotiaiden huoltajille esimerkiksi vanhempainilloissa, tiedotteilla ja sähköisillä viestimillä (mm. kotisivut, Wilma –liittymä,).

Opiskelijoille tiedottamisesta huolehditaan esimerkiksi ryhmänohjauksissa sekä ilmoitustaulujen, info-televisioiden ja sähköisten viestimien (Wilma –liittymä, Fronter –oppimisympäristö) avulla.

Tiedottamisesta vastuu jakautuu rehtorille, apulaisrehtorille, opinto-ohjaajalle, ryhmänohjaajalle.

Ylioppilastutkinnosta ja siihen liittyvistä säännöksistä sekä tärkeistä päivämääristä informoidaan ensimmäisestä lukuvuodesta lähtien. Ylioppilaskirjoituksiin ohjaus keskittyy päättövaiheeseen ja opiskelijoita ohjataan jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä kysymyksissä.

Lukuvuosittain laaditaan opinto-opas, joka sisältää mm. voimassa olevat säännökset, lukuvuoden kalenterin ja kurssitarjottimen. Vastuu opinto-oppaasta on apulaisrehtorilla.

4.5. Ohjaukseen liittyvä yhteistyö

Ohjauksessa tehdään yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa mm. järjestämällä vierailuja ja opintokäyntejä. Lisäksi koulussamme vierailee eri alojen asiantuntijoita. Yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa sekä tutustumiskäyntejä eri työympäristöihin tehdään mahdollisuuksien mukaan. Myös opettajat voivat osallistua tutustumiskäynteihin.

Eri sidosryhmien kanssa tehtävä yhteistyö tukee ohjauksen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Yhteistyöllä pyritään opiskelijan hyvinvoinnin ja opintojen edistämiseen.

- yhteistyö oppilaitosten kanssa
 - II asteen yhteistyö
 - korkea-aste
 - perusaste
- yhteistyö eri asiantuntijoiden kanssa
 - elinkeinoelämä
 - työvoimaviranomaiset
 - ammatinvalinnanohjaus
 - sosiaali- ja terveystieteiden viranomaiset
 - muut nuorisotyötä tekevät tahot
- yhteistyö huoltajien kanssa
 - vanhempainillat
 - tiedotteet
 - mahdolliset yhteydenotot kotiin ja yhteispalaverit

5. luku Opiskelijan tukeminen

5.1. Tukiopetus

Tukiopetusta annetaan harkinnan ja koulun resurssien mukaan, mikäli aineenopettaja ja opiskelija katsovat sen aiheelliseksi. Tukiopetusta annetaan, jos opiskelija on joutunut olemaan poissa painavan syyn, esimerkiksi pitkäaikaisen sairauden takia tai jos opiskelija tarvitsee tukea oppiaineen ongelmakohdissa. Tukea voi saada myös oppiaineesta erityisesti kiinnostunut opiskelija. Lopullisen päätöksen tekee rehtori yhdessä aineenopettajan kanssa.

5.2. Opiskelijahuolto

Opiskelijahuollolla tarkoitetaan kouluyhteisön hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää työtä ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden tervettä ja tasapainoista kehitystä sekä luodaan edellytykset hyvälle oppimiselle. Opiskelijahuoltotyö kuuluu osaltaan kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Lukiossa tuetaan aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyyden ja vastuullisuuden kehittymistä. Samalla huolehditaan tuen tarjoamisesta niin, että nuori ei jää yksin opiskeluun ja elämäntilanteeseen liittyvien ratkaisujen kanssa. Opiskelijahuoltotyö on koulun yhteisöllistä, vuorovaikutuksellista ja kaikkien hyvinvoinnista huolehtivaa toimintakulttuuria. Lukiossa tuetaan opiskelijoiden ryhmäytymistä ja osallisuutta edistävien rakenteiden luomista.

Opiskelijahuoltotyö perustuu luottamukselliseen ja vastuulliseen yhteistyöhön koulun henkilöstön ja opiskelijoiden kesken. Sen onnistumien edellyttää yhdessä laadittuja toimintamalleja ja suunnitelmia ennaltaehkäisevää työtä sekä ongelma-, onnettomuus- ja kriisitilanteiden hoitamista varten. Opiskelijoille ja vanhemmille tiedotetaan säännöllisesti opiskelijahuollon yleisistä käytänteistä ja toimintasuunnitelmista.

Jokaisessa lukiossa on säännöllisesti kokoontuva moniammatillinen opiskelijahuoltoryhmä, joka vastaa opiskelijahuoltotyön kehittämisestä ja toiminnan koordinoimisesta. Moniammatillisessa työssä noudatetaan ammattieettisiä periaatteita sekä tietojensaantia ja salassapitoa koskevia säädöksiä.

Mikäli opiskelija tarvitsee erityistä tukea, tukitoimia voidaan suunnitella ja toteuttaa opiskelijan, opettajien, opiskelijahuoltohenkilöstön ja vanhempien yhteistyönä. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään muiden viranomaisen sekä hoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien asiantuntijoiden kanssa. Koulussa huolehditaan siitä, että opiskelijalle annetaan tieto hänen käytettävissään olevista terveydenhuollon ja sosiaalihuollon palveluista ja muista nuorten tukipalveluista. Tarvittaessa nuori ohjataan hakeutumaan näihin palveluihin. Yhteistyössä vanhempien kanssa otetaan huomioon luottamuksellisuus, nuoren ikä ja etu. Opiskelijahuollon palveluita lukiossa on kouluterveydenhuolto. Lisäksi lukioissa voi olla psykologi- ja kuraattoripalveluita. Opiskelijahuoltoa toteutetaan yhteistyössä terveys-, sosiaali- ja nuorisotoimen sekä muiden psykososiaalista tukea tarjoavien yhteistyötahojen kanssa.

Opiskelijahuollon tavoitteet

Opiskelijahuollon tavoitteena on edistää hyvää oppimista ja opiskelua huolehtimalla kaikkien kouluyhteisön työntekijöiden ja opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista. Opiskelijahuoltoryhmä suunnittelee, koordinoi, toteuttaa ja kehittää tätä toimintaa. Jokainen työyhteisön jäsen tekee sitä osana omaa perustyötään. Rehtori vastaa opiskelijahuoltotyön kokonaisuudesta. Toimintakulttuuri –luvussa (2.1, 2.3) on kuvattu toimintaperiaatteita kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden, sosiaalisen vastuullisuuden ja vuorovaikutuksen edistämiseksi.

Opiskelijahuoltoryhmän kokoonpano

Opiskelijahuoltoryhmään kuuluu puheenjohtajana ja koollekutsujana joko rehtori tai apulaisrehtori heidän keskinäisen työnjakonsa mukaan, muina jäseninä opinto-ohjaajat, terveydenhoitaja, erityisopettaja, lukion psykologi sekä tarvittaessa yksi opettajajäsen. Tarvittaessa käytetään myös muita asiantuntijoita (esim. koululääkäri).

Opiskelijahuoltoryhmän toiminta

Ryhmä kokoontuu kahdesta kolmeen kertaa jaksossa, kokoukset sovitaan lukukaudeksi kerrallaan ja niistä tiedotetaan opettajakunnalle. Opettajilla ja opiskelijoilla on mahdollisuus tuoda ongelmallisiksi kokemiaan asioita opiskelijahuoltoryhmän käsiteltäviksi.

Opiskelijahuoltoryhmän tehtävänä on käsitellä esiin tulleita hyvinvointiin liittyviä asioita. Ryhmä pohtii kuhunkin tapaukseen soveltuvia erityisjärjestelyjä, tukitoimia ja tarvittaessa ohjaa hakemaan apua muista tukipalveluista. Lukion turvallisuussuunnitelma sekä käytänteet kiusaamisen, syrjinnän, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi, havaitsemiseksi ja hoitamiseksi, käytänteet päihteiden käytön ennaltaehkäisemiseksi, päihteiden käyttöön liittyvien

ongelmatilanteiden hoitamiseksi ja hoitoon ohjaamiseksi sekä käytänteet kriisitilanteiden hoitamiseksi on kirjattu lukion turvallisuuskansioon. Opiskelijahuoltoryhmä vastaa lukion turvallisuusvastaavan ja varaturvallisuusvastaavan avustuksella siitä, että koulun turvallisuussuunnitelmat ovat ajan tasalla ja opetusviraston antamien ohjeiden mukaiset. Turvallisuusvastaavat käyvät suunnitelmat läpi joka lukuvuoden alussa. Poistumisharjoituksia järjestetään. Opiskelijoita ja kaikkia opettajia kuullaan turvallisuussuunnitelmia laadittaessa tai päivitettäessä. Turvallisuussuunnitelmista tiedotetaan joka lukuvuosi ja huolehditaan siitä, että ne ovat helposti saatavilla ja myös koulun uusien opettajien tiedossa. Tässä käytetään apuna Fronter-oppimisympäristöä.

Opiskelijahuoltoryhmässä tehdään ennaltaehkäisevää työtä järjestämällä mm. koko koulun yhteisiä hyvinvointiin liittyviä tapahtumia. Ryhmänohjaajat seuraavat ja tukevat oman ryhmänsä opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia. Vuosittain jokaisen opiskelijaryhmän ryhmänohjaaja kutsutaan keskustelemaan opiskelijahuoltoryhmään ryhmästään. Tarvittavista toimenpiteistä sovitaan tapaus kerrallaan ja samalla sovitaan kenen opiskelijahuoltoryhmän jäsenen on tarkoituksenmukaisinta ottaa asia hoitaakseen. Samalla sovitaan myös mahdollisista yhteydenotoista kotiin, jos kyseessä on alle 18-vuotias opiskelija. Yli 18-vuotiaalta kysytään lupa ennen yhteydenottoa. Opiskelijoiden poissaolot kirjataan ja kaikista poissaoloista vaaditaan selvitys. Ryhmänohjaaja ja opiskelijahuoltoryhmä seuraavat poissaolojen kehittymistä.

Vanhempainilloissa välitetään tietoa huoltajille opiskelijahuoltoryhmän toiminnasta. Opinto-oppaasta ja koulun kotisivuilta löytyvät opiskelijahuoltoryhmän yhteystiedot.

Terveystieteiden opettaja

Terveystieteiden opettajan tehtävänä on nuoren kasvun ja kehityksen seuranta ja tukeminen säännöllisten terveystarkastusten avulla. Terveystieteiden opettaja tukee nuoren terveellistä ja turvallista koulunkäyntiä yhteistyössä perheiden, opettajien, kouluviranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa.

Psykologi

Psykologi on opiskelijahuoltoryhmän jäsen. Hän vastaa oman alansa asiantuntemuksesta ja tarjoaa opiskelijahuollon palveluita resurssien mukaan.

Psykologin työssä painottuu opiskelijoiden opiskelumotivaation ja psyykkisen hyvinvoinnin tukeminen sekä yksilö- että yhteisötasolla. Opiskelijan opiskeluun, tunne-elämään, sosiaalisiin suhteisiin tai mielenterveyteen liittyvissä vaikeuksissa psykologi osallistuu selvittelyihin, neuvotteluihin ja tukitoimien suunnitteluun yhdessä opiskelijahuollon työntekijöiden, opettajien, huoltajien ja/tai koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa.

Yhteistyö sidosryhmien kanssa

Yhteistyötä tehdään esimerkiksi seurakunnan, terveys- ja sosiaaliviranomaisten, nuorisotoimen ja poliisin kanssa. Yhteistyötahot auttavat esimerkiksi kriisitilanteiden hallinnassa, ryhmyttämisessä ja tutorkoulutuksen toteuttamisessa.

5.3. Opiskeluun liittyvä erityinen tuki

Lukiossa annetaan tukea opiskelijalle, jonka opiskelun edellytykset ovat heikentyneet sairauden, vamman tai muun syyn vuoksi. Erityisen tuen piiriin kuuluvat opiskelijat, jotka tarvitsevat tukea psyykkisistä tai sosiaalisista tai elämäntilanteeseen liittyvistä syistä tai joilla on oppimisvaikeuksia.

Tavoitteena on auttaa ja tukea opiskelijaa siten, että hänellä on mahdollisuus suorittaa lukio-opintonsa. Opiskelija voi saada erityisopetusta, opiskelijahuollon palveluita tai hänet ohjataan tarvittaessa käyttämään koulun ulkopuolisia hoitopalveluita (ks. 5.2. Opiskelijahuolto).

Lukiossa ilmaantuviin vaikeuksiin puututaan välittömästi, kun ne on havaittu. Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan opetus- ja koetilanteet järjestetään siten, että hänen yksilölliset tarpeensa voidaan ottaa huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja eri oppimisympäristöissä.

Erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle laaditaan kirjallinen suunnitelma, jossa todetaan, miten hänen yksilölliset tukitoimensa koulussa järjestetään.

Suunnitelman tekoa koordinoi opiskelijahuoltoryhmä. Suunnitelmaa toteuttavat kaikki opiskelijaa opettavat opettajat sen mukaan, miten kunkin opiskelijan tarpeiden perusteella sovitaan.

Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan arviointia käsitellään Opiskelijan oppimisen arviointi-luvussa (ks. luku 6.)

Erityisen tuen tavoitteena on auttaa opiskelijoita etenemään opinnoissaan. Etu-Töölön lukiossa järjestetään opiskelijalle laaditun erityisen tuen suunnitelman mukaista tukea olemassa olevien resurssien mukaan niille opiskelijoille, joilla on oppimiseen liittyviä vaikeuksia tai kielellisiä erityisiä vaikeuksia, kuten lukivaikeutta, tai muita vaikeuksia, jotka hankaloittavat opiskelujen edistymistä.

Usean jakson mittainen erityisen tuen tarve yksittäiselle opiskelijalle voidaan määritellä opiskelijahuoltoryhmässä moniammatillisena yhteistyönä opiskelijaa ja huoltajaa kuullen. Erityisen tuen tarpeen on saattanut huomata esimerkiksi opiskelija itse, huoltaja, aineenopettaja, ryhmänohjaaja tai opiskelijahuoltoryhmän jäsen.

Opiskelijat ja huoltajat saavat tietoa erityisestä tuesta ja mahdollisuuksista erityisjärjestelyihin opinto-oppaasta, ryhmänohjaustuokioissa, oppitunneilla ja erilaisissa tiedotustilaisuuksissa.

Erityisjärjestelyt

Erityistä tukea ovat myös Valtioneuvoston asetuksen n:o 144 / 2001 § 14 tarkoittamat erityiset järjestelyt lukion aikana sekä oppimistilanteissa että kokeissa. Erityisjärjestelyjä voidaan suunnitella myös opiskelijalle, jolla on vähintään keskivaikkea luki-vaikeus. Erityisjärjestelyt suunnitellaan moniammatillisena yhteistyönä yhdessä opiskelijan kanssa.

Erityisjärjestelyjä lukioaikana voi saada opiskelija, jonka tuen tarpeen opiskelijahuoltoryhmä on arvioinut. Erityisopettajan arvioima keskivaikkea lukivaikeus mahdollistaa erityisjärjestelyiden käytön.

Erityisjärjestelyihin lukion aikana on mahdollisuus myös sellaisella opiskelijalla, joka ei aio osallistua ylioppilaskokeeseen. Ylioppilastutkintolautakunnalta anotaan erikseen erityisjärjestelyt ylioppilaskoetta varten.

Opiskelijahuoltoryhmässä kartoitetaan opiskelijoiden yksilölliset tarpeet ja päätetään tarpeellisista tukitoimista mm. opetus- ja koetilanteissa sekä arvioinnissa. Lisäksi opiskelijahuoltoryhmässä voidaan laatia erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle kirjallinen suunnitelma erityisjärjestelyistä, yksilöllisistä tukitoimista sekä arvioinnista. Opiskelija tiedottaa opettajia omasta erityisen tuen suunnitelmastaan jokaisen kurssin alussa. Aineenopettajat aineryhmissä pohtivat, mitkä ovat omassa aineessa sopivia keinoja erityisjärjestelyjen toteuttamiseen. Suunnitelmaa seurataan ja tarkistetaan säännöllisesti opiskelijahuoltoryhmässä sovittu aikataulun mukaisesti. Opiskelija osallistuu suunnitelman tekoon ja sitoutuu omalta osaltaan toimimaan suunnitelman mukaisesti.

Opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyiden kriteerinä on erityisopettajan, lääkärin, terveydenhoitajan, psykologin tai muun asiantuntijan kirjallinen tai suullinen lausunto. Opiskelijan keskivaikkea lukivaikeus tai jokin muu oppimista ja opiskelua häiritsevä seikka antaa mahdollisuuden saada erityisjärjestelyitä kurssikokeessa ja muussa opiskelussa kurssin aikana.

Erityisopetus

Helsingin kaupungin lukioissa ja aikuislukioissa toimii laaja-alaisia erityisopettajia. Lukion erityisopetusta annetaan kurssimuotoisena sekä yksilö- ja

pienryhmäopetuksena. Lukion erityisopetuksen kurssit ovat soveltavia kursseja, aikuislukiossa valinnaisia kursseja. Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Lukion erityisopetus on ensisijaisesti pedagogista tukea, joka kohdistuu oppimaan oppimiseen, oman oppimistyylin löytämiseen sekä itsetunnon vahvistamiseen oppijana. Erityisopetus tukee myös opiskelijaa, jolla on kielellisiä erityisvaikeuksia tai muita oppimisvaikeuksia. Erityisopettaja ei ota vastuuta opetussuunnitelman mukaisten oppiaineiden opetuksesta eikä eri oppiaineiden tukiopetuksesta.

Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa opiskelijan ohjaukseen ja arviointiin silloin, kun on kyse oppimisvaikeuksiin liittyvistä asioista. Hän toimii yhteistyössä opiskelijaa opettavien aineenopettajien kanssa.

Opiskelijan tukeminen toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä, johon opiskelija itse ja tarvittaessa hänen vanhempansa osallistuvat.

Etu-Töölön lukiossa tiedotetaan erityisopetuksesta ja erityisjärjestelyistä sekä lukioaikana että ylioppilaskirjoituksissa siten, että opiskelijat, huoltajat ja opettajat ovat niistä tietoisia.

Etu-Töölön lukiossa järjestetään seulontoja oppimis- ja lukivaikeuksien kartoittamiseksi ja tarjotaan erityisen tuen kursseja, joita pitää lukion erityisopettaja. Kurssit on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joilla on oppimisvaikeuksia. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada myös yksilö- ja pienryhmäopetusta.

Erityisopettajan pitämät kurssit kuvataan opetussuunnitelman luvussa 7 opinto-ohjauksen kurssien yhteydessä. Erityisen tuen kurssit toteutetaan kunakin lukuvuonna koulun toimintasuunnitelman mukaan.

5.4. Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Yleistä

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksella tarkoitetaan Helsingin opetussuunnitelmalinjauksessa ensisijaisesti maahanmuuttaja-taustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden opetusta.

Maahanmuuttajataustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita, Helsingin lukiokoulutuksen linjauksia, kunnallista suomi toisena kielenä (S2)-opetussuunnitelmaa sekä koulun opetussuunnitelmaa.

Opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat kuten suomen kielen taito, opiskelijan äidinkieli ja kulttuuri, maassaoloaika ja aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu tukevat opiskelijan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että opiskelijan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Ohjauksella ja huoltajien kanssa tehtävällä yhteistyöllä on keskeinen merkitys maahanmuuttajataustaisen ja muun vieraskielisen opiskelijan opintojen tukemisessa.

Suomi toisena kielenä

Maahanmuuttajataustaiselle ja muulle vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän sijasta S2-oppimäärää, mikäli hänen suomen kielen taitonsa ei arvioida olevan äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla. Yhdessä oman äidinkielen kehittymisen kanssa S2-opetus vahvistaa opiskelijan identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisyydelle. Lukion S2-oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Kunnallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja arviointi. Kaupungin lukioissa S2-opetusta annetaan pääsääntöisesti keskitetyissä opetusryhmissä lukioden yhteistoiminta-aikoina. Joissakin lukioissa on lisäksi omia S2-opetusryhmiä. Opetusryhmän suositeltava vähimmäiskoko on kymmenen opiskelijaa.

Etu-Töölön lukio voi tarjota S2 -opetusta yhteistoiminta-aikana kaupungin tarjottimella edellyttäen, että kursseihin saadaan keskitettyä tuntiresurssia. Etu-Töölön lukion opiskelijat voivat valita yhteistarjottimelta myös muiden lukioden tarjoamia S2-kursseja.

Maahanmuuttajien äidinkieli

Maahanmuuttajataustaisille ja muille vieraskielisille opiskelijoille järjestetään mahdollisuuksien mukaan myös oman äidinkielen opetusta. Opetuksella tuetaan opiskelijan kasvamista sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi. Helsingissä maahanmuuttajien äidinkielen opetusta annetaan keskitetyissä opetusryhmissä kaksi tuntia viikossa niissä kielissä, joihin on laadittu kunnalliset opetussuunnitelmat.

Etu-Töölön lukiossa maahanmuuttajataustaisia ja muita vieraskielisiä opiskelijoita kannustetaan ja ohjataan opiskelemaan omaa äidinkieltä.

Opiskelijan uskonto

Evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen uskonnon opetuksessa noudatetaan koulukohtaisia opetussuunnitelmia. Opiskelijan oman uskonnon opetuksessa sovelletaan uskonnon opetussuunnitelman perusteiden periaatteita, erityisesti kaikille uskontosidonnaisille ryhmille laadittuja tavoitteita. Opetus perustuu kunnallisiin opetussuunnitelmiin. Omassa uskonnollisessa yhteisössä suoritettut opinnot voidaan rehtorin harkinnan mukaan hyväksilukea ja arvioida suoritusmerkinnällä.

Arviointi

Suomen kielen opetuksen ohella maahanmuuttajataustaisten ja muiden vieraskielisten opiskelijoiden tulee saada tarvittavaa tukea selviytyäkseen lukioopinnoistaan edellytyksiään vastaavalla tavalla. Opiskelijoita informoidaan jo lukio-opintojen alussa opiskelumahdollisuuksista, tukijärjestelyistä sekä oikeuksista ylioppilastutkinnossa. Opiskelijoiden kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja muuhunkin kuin kirjalliseen näyttöön. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon annettaessa opiskelijan kurssiarvosanaa.

Maahanmuuttajataustainen opiskelija arvioidaan S2-oppimäärän mukaan, jos opiskelija on valinnut sen oppimääräkseen riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2-kursseista. Äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -

oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti S2-kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2-kurssin arvosanaksi. S2-kurssit korvaavat äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärän kurssit vain siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pääsääntöisesti pakollisten kurssien osalta edellytetään lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko äidinkielen ja kirjallisuuden suomi äidinkielenä -oppimäärästä tai S2-oppimäärästä, mutta ei molemmista. S2 merkitään todistuksessa äidinkielen ja kirjallisuuden kohtaan.

Suomi toisena kielenä – ylioppilaskokeeseen voi osallistua vain opiskelija, jonka äidinkieleksi on väestörekisterissä merkitty muu kuin suomi.

Mikäli opiskelijan opiskelema oma äidinkieli ei ole suomi, se kirjataan soveltaviin opintoihin omaksi kohdakseen otsikolla ”Maahanmuuttajan äidinkieli”. Maahanmuuttajien äidinkielen arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti kielitaidon ja tiedon eri alueisiin. Arviointiin vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset, osallistumisaktiivisuus ja harrastuneisuus. Maahanmuuttajien äidinkieli arvioidaan soveltavana kurssina suoritusmerkinnällä. Arviointia voidaan täydentää kirjallisesti annettavalla sanallisella arvioinnilla.

6. luku Arviointi

6.1. Opiskelijan oppimisen arviointi

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijan oppimista ja työskentelyä arvioidaan ja opiskelijalle annetaan palautetta monipuolisesti. Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön.

Arvioinnin ja palautteen avulla opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan määrätietoiseen opiskeluun, luodaan edellytyksiä itsearviointiin, omien tavoitteiden asettamiseen ja työskentelyn kehittämiseen ja vahvistetaan siten oppimaan oppimisen taitoja. Opiskelijalle annetaan selkeää tietoa opintojen edistymisestä, tavoitteiden saavuttamisesta ja oppimistuloksista sekä opintojen aikana että lukio-opiskelun päättyessä. Opiskelijan opiskelema kurssi arvioidaan aina kurssin päättyttyä.

Opiskelun arviointi antaa opettajille tärkeää palautetietoa opetuksen tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta. Huoltajat saavat arvioinnista tietoa opiskelijan opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista. Arviointi antaa tietoa myös jatko-opintojen järjestäjille sekä työelämän edustajille.

6.1.1. Oppiaineen kurssien arvioinnin perusteet

Jokaisen kurssin alussa käydään läpi kurssin arviointiperusteet. Opiskelijat osallistuvat kurssin suunnitteluun. Kurssiarvosana muodostuu esimerkiksi kokeesta, tutkielmasta, muista kirjallisista näytöistä ja suullisista tuotoksista sekä jatkuvasta näytöstä. Arvioinnin osana olevaa opiskelijan positiivista jatkuvaa näyttöä ovat muun muassa opetuksen seuraaminen, oppimistilanteisiin osallistuminen, koti- ja koulutehtävien tekeminen ja määräaikainen palauttaminen. Opettajan tulee huomioida jatkuvan näytön arvioinnissa opiskelijoiden erilaiset oppimistyylit.

Oppimista ja työskentelyä arvioidaan siten, että opiskelijalle annetaan palautetta, jonka perusteella hänelle syntyy realistinen kuva omien opintojensa edistymisestä ja oppimistuloksista. Opettajan antaman palautteen lisäksi käytetään kursseilla mahdollisuuksien mukaan myös vertaisarviointia. Palautteen avulla opiskelijaa kannustetaan omien tavoitteidensa asettamiseen ja työskentelynsä kehittämiseen. Jotta opiskelija oppii arvioimaan omaa oppimistaan, käytetään kursseilla erilaisia

itsearviointitapoja, kuten keskustelua ja kirjallisia arviointeja. Opiskelijan tekemä itsearviointia voidaan hyödyntää kurssin arvioinnissa.

Oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Numeroarviointia voidaan täydentää palautekeskusteluissa tai kirjallisesti.

Koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit voidaan arvioida numeroin, suorituserkinnällä tai sanallisesti arvioiden.

Helsingin kaupungin lukioissa käytettävät kurssisuorituksiin liittyvät merkinnät ovat seuraavat:

S = hyväksytysti suoritettu

H = hylätty (Opiskelija on osallistunut opetukseen, mutta näytöt eivät riitä arviointiin tai opiskelija on toiminut vilpillisesti. Kurssi on aloitettava alusta.)

O = osallistunut opetukseen (Mahdollisuus täydentää ja suorittaa kurssi loppuun aikarajaan mennessä)

K = keskeyttänyt (Mikäli opiskelija haluaa myöhemmin suorittaa kurssin, kurssi on aloitettava alusta.)

A = sanallinen arvio

Kesken oleva kurssi (merkintä O) tulee suorittaa loppuun mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään seuraavan lukuvuoden 1 jakson loppuun mennessä. Poissaolot täytyy kuitenkin selvittää jakson uusintakokeeseen mennessä, muuten kurssi vaihtuu keskeytykseksi (merkintä K).

Opiskelija voi saada kurssista hylätyn (H), jos hän jättää kurssikokeessa kokeen, josta ei käy ilmi opiskelijan taidot ja tiedot kurssissa vaadittavissa asioissa. Kurssi voi kuitenkin tulla hyväksytyksi, jos opiskelija on muiden näyttöjen ja/tai käydyn arviointikeskustelun perusteella näyttänyt osaavansa kokeessa kysytyt kurssin taidot ja tiedot.

6.1.2. Opiskelijan itsearvioinnin toteuttaminen oppiaineessa

Opiskelijaa rohkaistaan itsearviointiin, jota voidaan käyttää hyväksi myös kurssiarvosanaa annettaessa (ks.6.1.1.).

6.1.3. Itsenäisesti opiskeltavat opinnot ja niiden suorituserperiaatteet

Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta. Luvan itsenäiseen suoritukseen antaa rehtori aineenopettajan arvion jälkeen. Pääsääntöisesti lupa myönnetään opettajan harkinnan mukaan aiemman opintomenestyksen perusteella.

Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti.

Opiskelija sopii aineenopettajan kanssa itsenäiseen suoritukseen kuuluvista tehtävistä, ohjauksesta ja arviointiperusteista ennen jakson alkua. Jos opiskelija suorittaa kurssin opetukseen osallistumatta, opintosuunnitelman, lukupäiväkirjan ja muiden opettajan antamien tehtävien tekeminen on jatkuvaa näyttöä ja niiden tulee työmäärältään vastata lähiopetuksena pidettävää kurssia. Opiskelijan suoritettua kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti noudatetaan soveltuvin osin samoja arviointiperusteita kuin opetukseen osallistumalla suoritettua kurssin arvioinnissa.

Itsenäisesti opiskellusta kurssista voidaan antaa kurssisuoritus vain silloin, kun kurssi on hyväksytysti suoritettu. Mikäli opiskelija saa itsenäisesti opiskellusta kurssista hylätyn arvosanan, opiskelija ohjataan lähiopetukseen suorittamaan kurssi uudelleen.

6.1.4. Opinnoissa eteneminen ja hyväksytyn oppimäärän määrittely

Opiskelijan opintoja seurataan ja ohjauksessa kiinnitetään huomioita opintojen etenemiseen. Joko ryhmänohjaaja, aineenopettaja tai opinto-ohjaaja kutsuu henkilökohtaiseen ohjaukseen opiskelijan, joka on saanut 1-2 hylättyä suoritusta saman oppiaineen kursseista. Oppiainekohtaisissa osuuksissa määritellään kurssit, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä ao. aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen.

Opiskelijan opinto-ohjelmassa saa olla saman aineen hylättyjä kursseja seuraavasti:

Opiskelijan ao. aineen joista voi olla
oppimäärässä* kursseja, hylättyjä kursseja enintään
(*koskee pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä)

0-2 0

3-5 1

6-8 2

9- 3

Opiskelija seuraa jaksotodistuksestaan opintojen etenemistä ja opintojen mahdollisia ongelmakohtia. Mikäli hylättyjä kursseja on liikaa, tulee opiskelijan varata aika henkilökohtaista ohjausta varten aineenopettajalta tai opinto-ohjaajalta. Opintojen jatkumisen edellytyksenä on, että opiskelija on suorittanut hyväksytysti tarvittavan määrän hylätyistä kursseista ja saavuttanut etenemisen edellyttämät tiedot ja taidot.

6.1.5. Arvioinnin oikaisu

"Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista. Pyyntö tehdään rehtorille. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." LA 13 § 1 mom.

"Jos opiskelija on tyytymätön 1 momentissa tarkoitettua pyynnöstä uuteen

arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua lääninhallitukselta. Lääninhallitus voi, jos päätös on ilmeisesti virheellinen, velvoittaa opettajan toimittamaan uuden arvioinnin, määrätä opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen muutettavaksi tai määrätä, mikä arvosana opiskelijalle on annettava." LA 13 § 2 mom.

6.1.6. Arviointiperusteet ja arvioinnista tiedottaminen

Opiskelijan arvioinnista päättää kunkin oppiaineen tai aineryhmän osalta opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

6.1.7. Siirtyminen pitkästä lyhyeen oppimäärään tai päinvastoin

Hyväksi luettavat vastaavuudet on kirjattu ainekohtaisesti.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Jos opiskelija pyytää, tulee järjestää näyttö kurssin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Maahanmuuttajaopiskelija arvioidaan suomi/ruotsi toisena kielenä (S2/R2) vieraskielisille -oppimäärän mukaan, jos opiskelija on valinnut sen oppimääräkseen, riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä -opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä -kursseista. Suomi/ruotsi äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän mukaisesti suoritettavat kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi/ruotsi toisena kielenä -kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä -kurssin arvosanaksi. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä (S2/R2) vieraskielisille -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

6.1.8. Kurssien hyväksilukeminen oppiaineessa

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritettavat opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Päätös muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydettyä tehdä ennen mainittujen opintojen aloittamista.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritus-oppilaitoksen antamaan arviointiin. Muualla suoritettujen opintojen

arvosanojen muuntaminen lukion arvosana-asteikkoa vastaavaksi tehdään opetussuunnitelman perusteissa s. 222 esitetyn muuntotaulukon mukaisesti. Vastaavuus tulee rajatapauksissa määritellä aina opiskelijan eduksi. Kurssien hyväksilukemisessa menetellään Helsingin kaupungin lukioissa pääsääntöisesti seuraavasti:

- kurssien vastaavuudet tulee pyrkiä aina selvittämään ennen kurssin suorittamista
- opiskelija esittää hakemuksen muualla suoritettujen opintojen hyväksilukemisesta; tällöin opiskelijan velvollisuus on toimittaa hakemuksen liitteenä riittävä dokumentaatio hyväksiluettavien opintojen sisällöstä, suoritustasosta ja suoritusoppilaitoksesta
- opiskelija voi saada hyväksiluettavasta kurssista kurssisuorituksen vain, kun kurssi on hyväksytysti suoritettu
- opiskelijalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä arvosanan saamiseksi hyväksi luettavasta kurssista
- aikuislukiodien opetussuunnitelman mukaiset kurssit sekä toisen asteen valinnaiskurssitarjottimella olevat kurssit ovat aina hyväksi luettavia edellyttäen, että opiskelija on suorittanut kurssin hyväksytysti
- vastuullisten tehtävien hoitamisesta oppilaskuntatoiminnassa sekä vapaaehtoistoiminnasta opiskelija voi saada hyväksi luettavan kurssin
- ulkomailla, esim. vaihto-oppilasvuoden aikana suoritettut opinnot voidaan hyväksilukea koulun tavoitteiden mukaisesti; hyväksilukemisen periaatteista on tarpeen keskustella ulkomaille lähtevän opiskelijan kanssa etukäteen
- mikäli ulkomailla suoritettut opinnot luetaan hyväksi valtakunnallisiin pakollisiin tai syventäviin kursseihin, tulee niistä antaa numeroarvosana; arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä
- mikäli opiskelija on suorittanut peruskoulun 7-9 aikana lukion opetussuunnitelmanmukaisen kurssin, voidaan kurssi hyväksilukea
- mikäli koulu hyväksyy autokoulukurssin hyväksiluettavaksi kurssiksi, koulu ei voi asettaa eri autokouluissa suoritettuja kursseja erilaiseen asemaan

6.1.9. Diagnosoitujen vammojen tai niitä vastaavien vaikeuksien huomioon ottaminen ko. oppiaineen arvioinnissa

Opiskelija, jolla on diagnosoitu sairaus tai vamma tai vähintään keskivaikeaksi arvioitu luki-vaikeus, voi osoittaa osaamisensa eri tavoin. Yksilöllisestä arviointitavasta sovitaan opiskelijakohtaisesti. Sovitut käytänteet kirjataan opiskelijan erityisen tuen suunnitelmaan (ks. luku 5.3.). Erityisopettaja osallistuu tarvittaessa erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan arvioinnin suunnitteluun.

6.1.10. Oppiaineen oppimäärän suoritus ja arviointi

Lukion opinnot jaetaan pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin. Opiskelijalle oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista pakollisista ja syventävistä kursseista sekä niihin läheisesti liittyvistä soveltavista kursseista. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaiset oppimäärät.

Oppiaineen oppimäärä määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvona. Oppiaineen

päättöarvosanaan voi vaikuttaa korottavasti numerolla arvioitu koulukohtainen syventävä tai soveltava kurssi. Mainituista opinnoista opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti.

Opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelluista kursseista, jotka ovat pakollisia kursseja ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä valtakunnallisia syventäviä kursseja, voi olla hylättyjä kursseja enintään

1- 2 kurssista 0

3-5 kurssista 1

6-8 kurssista 2

9 tai enemmästä kurssista 3

Oppiaineen oppimäärässä ovat mukana kaikki opiskelijan arvioidut pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset syventävät kurssit, eikä mitään niistä voi jälkikäteen poistaa.

Vaikka koulukohtainen syventävä tai soveltava kurssi kuuluu johonkin oppiaineeseen ja se päätettäisiin arvioida numerolla, annettua arvosanaa ei kuitenkaan lasketa siihen keskiarvoon, jonka mukaan ko. oppiaineen päättöarvosana määräytyy. Koulukohtainen syventävä tai soveltava kurssi voi kuitenkin vaikuttaa korottavasti oppiaineen päättöarvosanaan.

Kurssien keskiarvon mukaista päättöarvosanaa voidaan korottaa

- erillisessä kuulustelussa (tenttimällä)
- koulukohtaisten syventävien ja soveltavien kurssien näytön perusteella
- opettajien harkinnan perusteella, jos opiskelijan tiedot ja taidot ovat päättövaiheen kurssiarvosanojen perusteella keskiarvoa paremmat, perustelut tulee voida antaa pyydettyä kirjallisesti

Pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien keskiarvon mukaista päättöarvosanaa ei voida alentaa.

Halutessaan opiskelija voi saada ero- ja päättötodistukseen numeroarvosanan sijaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja niistä oppiaineista, joissa hänen oppimääränsä on yhden kurssin laajuinen.

Ero- ja päättötodistukseen opiskelija saa pyynnöstä suoritusmerkinnän (= S) valinnaisesta kielestä, mikäli hän on opiskellut hyväksytysti enintään 1-2 ao. kielen kurssia. Jos opiskeltuja kursseja on vähintään kolme, oppimäärän arvosana on aina numero.

Kaikki pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit on syytä arvioida aina myös numeroin riippumatta siitä, mitä arviointitapaa käytetään opiskelijalle annettavassa arvioinnissa. Numeroarviointi tallennetaan

siltä varalta, että opiskelija haluaa numeroarvosanan päättötodistukseen.

6.1.11. Lukion oppimäärän suoritus

Opiskelijan henkilökohtaiseen opinto-ohjelmaan kuuluvien pakollisten, syventävien ja soveltavien kurssien tulee olla opiskeltuna vähintään valtioneuvoston 14.11.2002 / 955 antaman tuntijakopäätöksen laajuudessa. Tuntijakopäätöksen mukaan lukion oppimäärän pakollisten kurssien lukumäärä on 47 - 51 kurssia.

Pakollisten kurssien lisäksi on opiskeltava vähintään 10 syventävää kurssia. Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Lukion oppimäärän suoritus aika on 2 - 4 vuotta.

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät edellä esitetyllä tavalla hyväksytysti ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy.

Koulukohtainen kurssi tulee olla hyväksytysti suoritettu, jotta se voidaan laskea opiskelijan kurssikertymään.

Opiskelija voi kahden kuukauden kuluessa arvioinnista tiedon saatuaan pyytää päättöarvioinnin uusimista ja oikaisua. Opinto-oppaassa selvitetään tarkemmin oikaisumenettely.

6.1.12. Lukion antamat todistukset

Helsingin kaupungin lukioissa käytetään kaupungin yhteistä todistuslomakepohjaa.

Työskentelystä ja opintojen edistymisestä tiedotetaan antamalla kunkin jakson jälkeen jaksotodistus. Alle 18-vuotiaiden huoltajia pyydetään ilmoittamaan ryhmänohjaajalle nähneensä jaksotodistuksen tai allekirjoittamaan jaksotodistuksen.

Lukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Päättötodistuksen lisätietoja-kohtaan merkitään todistuksen liitteinä annettavat selvitykset ja päättötodistusta täydentävät todistukset (esim. lukiodiplomi). Päättötodistuksen liitteessä eritellään opiskelijan suorittamat soveltavat kurssit, jotka eivät kuulu minkään aineen oppimäärään sekä kurssit, jotka opiskelija on suorittanut muualla ja jotka on luettu opiskelijalle hyväksi.

6.1.13. Muut näkökohdat

Kurssia ei pystytä arvioimaan, jos opiskelija ei noudata poissaolosäännöstä.

Kurssi jää tällöin suoritettavaksi osallistumalla opetukseen myöhemmin. Vilppi tai vilpin yritys johtaa kurssin hylkäämiseen ja uusintaoikeuden menettämiseen. Tällöin kurssi on käytävä uudelleen. Vilpiksi katsotaan myös suoraan verkosta otettu teksti ja plagiointi tutkielmissa ja kirjoitelmissa.

6.2. Koulun toiminnan arviointi ja kehittäminen

Koulun toiminnan arviointi on osa kouluyhteisön perustyötä ja osa Helsingin yleissivistävän koulutuksen arviointia. Arvioinnin tavoitteena on tukea oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, opetustoimen henkilöstön työtä ja sekä hankkia ja analysoida tietoa koulun kehittämistyön ja päätöksenteon pohjaksi.

Lukuvuosittain toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana ovat koulun oman opetussuunnitelman ohella yleissivistävän koulutuksen strategiset sekä toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ja edellisen lukuvuoden toimintakertomus. Koulu hyödyntää toiminnan ja talouden suunnittelussa käytettävissä olevia arviointituloksia.

Itsearviointia tehdessään ja omia tuloksia seurattaessa koulu ottaa huomioon yleissivistävän koulutuksen arvioinnin linjauksissa mainitut yhteiset arviointikäytännöt ja niiden tuottamat tulokset ja tulosten kehittymisen.

Koulu osallistuu valtakunnallisiin ja opetusviraston tilaamiin tutkimuksiin ja vastaa kyselyihin sekä hyödyntää niistä saatuja tuloksia toimintansa kehittämisessä.

Koulu voi kaikille yhteisten arviointikäytänteiden ja arviointikohteiden ohella halutessaan myös käyttää omia arviointimenetelmiä ja valita arviointikohteita omista lähtökohdistaan käsin.

Koulun toiminnan arvioinnista ovat ensisijaisesti vastuussa rehtori ja opettajat.

6.2.1. I Strateginen arviointi

Toiminnan tuloksellisuus kytkeytyy opetustoimen vuosittaiseen toiminnan ja talouden suunnitteluun, strategiatyöhön ja tavoitteenasetteluun sekä tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja arviointiin. Lukion keskeiset suunnitteluasiakirjat ovat opetussuunnitelma, toimintasuunnitelma ja talousarvion käyttösuunnitelma. Näiden lisäksi lukion turvallisuuskansio sisältää koulussa työskentelevien hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta tärkeitä strategisia kannanottoja, jotka täsmentävät muita suunnitelmia.

Toimintakertomus on keskeinen lukuvuosittain laadittava arviointiasiakirja, jossa arvioidaan toimintasuunnitelman toteutumista ja tehdään johtopäätöksiä tulevaa lukuvuotta varten.

Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelma valmistellaan kokonaisuudessaan Opetushallituksen antamien lukion opetussuunnitelman perusteiden uusimisen määrittelemässä rytmissä ottaen huomioon opetusviraston antamat ohjeet ja linjaukset sekä toimintatavan.

Opetussuunnitelman tarkistaminen on mahdollista koko ajan. Opetussuunnitelman valmisteluun osallistuvat kaikki lukion opettajat erikseen sovittavien työryhmien ja aineryhmien kautta. Rehtori esittelee opetussuunnitelman johtokunnalle, joka esittää sen hyväksyttäväksi opetuslautakunnan suomenkieliselle jaostolle. Jaosta hyväksyy opetussuunnitelman tai sen muutoksen.

Opetussuunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti lukuvuosittaisen toimintakertomuksen valmistelun sekä määräajoin tehtävien itsearviointikierrosten yhteydessä. Myös toimintaympäristön ja yhteisten tavoitteiden muutokset saattavat antaa aiheita opetussuunnitelmamuutoksiin.

Toimintasuunnitelma

Toimintasuunnitelma valmistellaan lukuvuosittain opetusviraston antamien ohjeiden mukaisesti. Toimintasuunnitelma sisältää perustietojen, organisaatorakenteen ja opetussuunnitelman lukuvuosittaisen toteuttamissuunnitelman lisäksi tavoiteosion, jossa lukio asettaa yhteisten lukioita koskevien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti omat tavoitteensa ja suunnitelman niihin pääsemiseksi.

Toimintasuunnitelma sisältää myös koulun omat kehittämissuunnitelmat, työhyvinvointisuunnitelman ja ympäristöohjelman. Toimintasuunnitelman yhteydessä laaditaan myös tuntikehyksen käytön suunnitelma.

Toimintasuunnitelman valmisteluun osallistuvat rehtori, johtoryhmän jäsenet ja muut opettajat pääosin kehittämissuunnitelmien kautta. Valmistelussa ovat lähtökohtana edellisen lukuvuoden toimintakertomuksen johtopäätökset sekä opetustoimen ja lukioiden yhteiset tavoitteet. Myös oppilaskunnan hallitus on mukana valmistelussa. Valmistelu aloitetaan jo toimintakertomuksen laatimisen yhteydessä lukuvuoden lopussa.

Opettajainkokous ja oppilaskunnan hallitus käsittelevät toimintasuunnitelman kokonaisuudessaan. Johtokunta hyväksyy toimintasuunnitelman työhyvinvointisuunnitelmaa lukuun ottamatta.

Toimintakertomus

Toimintakertomus on toimintasuunnitelman arviointiasiakirja, joka valmistellaan ja käsitellään samalla tavalla kuin toimintasuunnitelma. Sen laativat johtoryhmä, opettajat ja oppilaskunnan edustajat. Toimintakertomuksessa arvioidaan toimintasuunnitelmaan kirjatun toiminnan ja tavoitteiden sekä tuntikehyksen käytön toteutumista ja tehdään johtopäätöksiä jatkotyöskentelyä varten.

Johtokunta hyväksyy toimintakertomuksen.

Talousarvion käyttösuunnitelma

Talousarvion käyttösuunnitelma valmistellaan jokaista kalenterivuotta varten opetusviraston ohjeiden mukaisesti. Rehtori ja johtoryhmä ovat keskeiset toimijat talousarvion valmistelussa, mutta tarpeen mukaan myös muut opettajat osallistuvat valmisteluun. Käyttösuunnitelma käsitellään opettajainkokouksessa ja sen hyväksyy rehtorin esityksestä johtokunta. Rehtori ja johtoryhmä seuraavat talousarvion käyttösuunnitelman toteutumista säännöllisesti vuoden kuluessa. Toteutuminen raportoidaan myös johtokunnalle.

Lukion turvallisuuskansio

Turvallisuuskansio pitää sisällään mm. koulun pelastussuunnitelman, kriisisuunnitelman, erilaisia opiskelijoiden ja henkilökunnan hyvinvointiin liittyviä suunnitelmia, lukion valvontaa ja vartiointia koskevat toimintatavat sekä turvallisuuden ylläpitämiseen ja kehittämiseen liittyvät lait, säännökset ja ohjeistukset.

Turvallisuusasioita koordinoi opiskelijahuoltoryhmä. Turvallisuuskansion päivityksestä vastaavat lukion turvallisuusvastaava ja varaturvallisuusvastaava. He myös käyvät lukuvuosittain läpi vaarojen arviointia koskevat asiat.

6.2.2. II Jatkuva arviointi ja kehittäminen

Organisaatioiden toiminnan ja tulosten kokonaisvaltaisen laadun arvioinnin työkaluna käytetään Helsingin kaikissa hallintokunnissa Euroopan laatupalkintokriteeristöä (EFQM). EFQM arvioinnin työkaluna kertoo, miten laadukkaasti organisaatio toimii. Malli perustuu kokonaisvaltaisen laatujohtamisen periaatteille. Se antaa kokonaiskuvan kouluorganisaation toiminnasta ja hyvästä johtamisesta. Käyttämällä mallia itsearvioinnin työkaluna kouluorganisaatio tunnistaa itse sekä omat vahvuutensa että kehittämisalueensa. Malli sisältää yhdeksän arviointialuetta, joiden avulla arvioidaan sekä toimintaa että tuloksia. Henkilöstön innovatiivisuudella ja jatkuvalla oppimisella on suuri merkitys toiminnan parantamisessa ja sitä kautta hyvien tulosten saavuttamisessa. Etu-Töölön lukio tekee 2-4 vuoden välein Euroopan laatupalkintokriteeristön mukaisen toiminnan ja tulosten itsearvioinnin ja lähettää opetusviraston niin pyytäessä itsearvioinnin tulokset Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjalle. Johtoryhmä tai erikseen nimetty itsearviointiryhmä valmistelee itsearvioinnin. Koko

opettajakunta ja myös opiskelijat otetaan kussakin arvioinnissa erikseen sovittavalla tavalla mukaan arviointiin.

EFQM-malli arvioi lukion toimintaa johtajuutta, toimintaperiaatteita ja strategiaa, henkilöstöä, kumppanuuksia ja resursseja sekä prosesseja koskevien arviointialueiden avulla. Lukiolainsäädäntö ja lukion opetussuunnitelma sisältävät lukion tehtävän, tavoitteet, arvoperustan, toimintakulttuurin, opetuksen ja ohjauksen järjestämisen ja opiskelijoiden tukemisen periaatteet, arvioinnin, aihekokonaisuudet ja oppiainekohtaiset tavoitteet. Nämä muodostavat peilin ja ne keskeiset prosessit, joita vasten itsearviointia tehdään ja ne antavat sisällön laatupalkintokriteeristön esittämille kysymyksille. Arvioinnin perusteella syntyneet parannuskohteet priorisoidaan ja otetaan osaksi lukuvuosittaisessa toimintasuunnitelmassa kuvattuja kehittämishankkeita. Parannetusta toiminnasta tehdään arviointialueittain määrääjain toiminnan kuvaus.

Etu-Töölön lukiossa noudatetaan seuraavia opetusviraston ja nuoriso- ja aikuiskoulutuksen yhteisiä arviointikäytäntöjä:

Tulos- ja kehityskeskustelut

Rehtori käy vuosittain koko henkilöstön kanssa tulos- ja kehityskeskustelun. Keskustelut voidaan tarpeen mukaan käydä myös aineryhmittäin. Rehtori puolestaan käy oman tuloskeskustelunsa nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjan linjanjohtajan kanssa. Tulos- ja kehityskeskustelujen tavoitteena on arvioida kuluneen kauden tavoitteiden toteutumista, sopia seuraavan kauden tehtävistä ja tavoitteista sekä oppimis-/kehittämistavoitteista sekä antaa palautetta puolin ja toisin. Henkilökohtaisen työsuorituksen arviointi on osa opettajien kanssa käytävää tulos- ja kehityskeskustelua.

Tulospalkkiojärjestelmä

Etu-Töölön lukio osallistuu opetusviraston tulospalkkiojärjestelmään, joka on osa Helsingin kaupungin kannustavaa palkitsemisjärjestelmää.

Tulospalkkiojärjestelmän tehtävänä on palkita kokonaisia tulosityksiköitä tuloksellisesti toiminnasta ja asetettujen tavoitteiden tavanomaista paremmasta saavuttamisesta. Tulospalkkioilla pyritään myös kannustamaan työyhteisöjä toiminnan kehittämiseen ja jatkuvaan parantamiseen.

Etu-Töölön lukio osallistuu osana Nuoriso- ja aikuiskoulutuslinjaa myös muihin koulutuksen arviointineuvoston toteuttamiin koulutuksen laadun arviointeihin.

EFQM –malli arvioi toiminnan perusteella syntyneitä **lukion tuloksia** asiakastulosten, henkilöstötulosten, yhteiskunnallisten tulosten ja keskeisten suorituskäytö tulosten avulla. Etu-Töölön lukio osallistuu opetusviraston keskitetysti järjestämiin tutkimuksiin, kyselyihin ja kartoituksiin.

Asiakastulokset

Keskitetysti teetettävien palvelukykykyselyjen avulla saadaan selville lukion keskeisen asiakasryhmän, opiskelijoiden näkemyksiä lukion toiminnasta, opetuksesta ja lukiosta opiskeluympäristönä. Keskitettyjen kyselyjen lisäksi lukio voi tarpeen vaatiessa teettää myös omia kyselyjä. Opettajat myös pyytävät opiskelijoilta kurssiarvioita, joita he käyttävät hyväkseen kurssin suunnittelussa ja opetuksen kehittämisessä. Lukio seuraa myös omaa sisäistä suorituskyykyään ensisijaisten pyrkijöiden määrän ja keskeyttäneiden määrän kehittymisellä vuosittain.

Henkilöstötulokset

Henkilöstön näkemyksiä työyhteisön toiminnasta seurataan koko kaupungin yhteisen työhyvinvointikyselyn avulla vuosittain. Kyselyn tuloksia käsitellään johtoryhmässä ja koko opettajakunnan kanssa. Kyselyn tuloksia käytetään hyväksi kehittämisessä osana muuta arviointitietoa. Henkilöstöä koskevan sisäisen suorituskyyvyn mittareina seurataan mm. henkilöstön osallistumista täydennyskoulutukseen, vaihtuvuutta ja poissaoloja.

Yhteiskunnalliset tulokset

Koulu pyrkii avautumaan ympäröivään yhteiskuntaan ja elinkeinoelämään päin mm. kehittämällä painotetusti yrittäjyyskasvatusta, kulttuurien tuntemusta ja teknologista osaamista. Toimintaympäristön muutoksiin vastataan mm. oppisopimuksen ja lukio- ja ammatillisten koulutuksen yhdistelmien tarjoamisella ja laajentamalla kieliohjelmaa.

Lukiossamme avaudutaan ympäröivään yhteiskuntaan tekemällä yhteistyötä tarkoituksenmukaisten ja sopivien yhteistyökumppaneiden kanssa ja osallistumalla työelämän harjoitteluun. Lisäksi tarkastelemme ulospäin näkyvien kotisivujen toimivuutta ja opiskelijoiden nettilehden toteuttamista. Lukion senioriyhdistyksen kanssa tehdään yhteistyötä. Senioreiden hallituksen kokouksissa on mukana opettajienedustaja.

Keskeiset suorituskyykytulokset

Lukion keskeisiä suorituskyykytuloksia mitataan mm. ylioppilaskirjoitusten tuloksilla, kouluterveyskyselyn tuloksilla sekä ympäristöohjelman toteutumista seuraamalla. Myös talouden ja resurssien hallintaa ja toteutumista koskevat tulokset ovat jatkuvan seurannan kohteena.

Ylioppilaskirjoitusten tulokset

Lukio seuraa vuosittain ylioppilaskirjoitusten tuloksia ainekohtaisesti verraten tuloksia koko maan tuloksiin ja omaan aikaisempaan kehitykseensä ja asettaa kehittämistavoitteita tulosten pohjalta.

Kouluterveyskysely

Lukio osallistuu Stakesin joka toinen vuosi toteuttamaan kouluterveyskyselyyn, johon osallistuvat 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijat. Kyselyllä saadaan tietoa opiskelijoiden elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista sekä terveysosaamisesta ja opiskelijahuollosta heidän itsensä kertomana. Tuloksia käsitellään opettajien, opiskelijoiden ja opiskelijoiden huoltajien kanssa. Tarvittaessa tehdään myös omia hyvinvointi-/ilmapiirikyselyjä. Tulokset suuntaavat omalta osaltaan lukion kehittämistoimintaa.

Ympäristöohjelma

Lukio käyttää ympäristötyön kehittämisen tavoitteenasettelussa ja seurannassa työkaluina ympäristökartoitus- ja ympäristöohjelmalomaketta sekä toimintasuunnitelmaan lukuvuosittain liitettävää ympäristöohjelman lukuvuositalavoite-lomaketta. Kartoituksen ja ohjelman osa-alueet ovat ympäristöasioiden suunnittelu, opetussuunnitelman toteutuminen ja ylläpitotoiminnot. Ympäristökartoitus tehdään joka 4. vuosi. Sen tulosten pohjalta tehdään ympäristöohjelman yleistavoitteet. Ympäristöohjelmasta valitaan lukuvuodelle yksi teema, jonka konkreettiset lukuvuositalavoitteet ja toimenpiteet kirjataan toimintasuunnitelman liitteeksi. Ympäristöohjelman arviointi liitetään osaksi toimintakertomusta.

7. luku Oppiaineiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt

7.1. Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet

Valtakunnallisesti määritellyt aihekokonaisuudet sisältyvät Helsingin kaupungin lukioiden kasvatustyöhön ja kaikkien aineiden opetukseen.

Toteutettavat aihekokonaisuudet ovat

- *aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys*
- *hyvinvointi ja turvallisuus*
- *kestävä kehitys*
- *kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus*
- *teknologia ja yhteiskunta*
- *viestintä ja mediaosaaminen*

Aihekokonaisuuksien toteuttamisessa otetaan huomioon pääkaupunkiseudun ja Helsingin sekä erityisesti lukion oman alueen tarjoamat mahdollisuudet ja haasteet.

Aihekokonaisuuksien toteuttamisessa kiinnitetään huomiota sekä kaikille aihekokonaisuuksille yhteisten tavoitteiden että kunkin aihekokonaisuuden omien tavoitteiden toteutumiseen. Erityisesti painotetaan tulevaisuusnäkökulmaa, joka sisältyy opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin aihekokonaisuuksien yhteisiin tavoitteisiin:

- *opiskelija osaa havainnoida ja analysoida nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä*
- *opiskelija osaa esittää perusteluja käsityksiä tavoiteltavasta tulevaisuudesta*
- *opiskelija osaa arvioida omaa elämäntapaansa ja vallitsevia suuntauksia tulevaisuusnäkökulmasta*
- *opiskelija osaa tehdä valintoja ja toimia tavoiteltavana pitämänsä tulevaisuuden puolesta*

Aihekokonaisuuksien tavoitteet ilmenevät Helsingin kaupungin lukioissa

- *opetus- ja kasvatustyötä ohjaavissa arvoissa*
- *toimintakulttuurin linjauksissa*
- *tietostrategiassa*
- *ympäristöohjelmassa*
- *hyvinvointia ja turvallisuutta koskevilla suunnitelmissa*
- *kunkin oppiaineen tavoitteissa, sisällöissä ja menetelmissä*

Suoraan aihekokonaisuuksiin liittyviä kursseja Etu-Töölön lukiossa on viisi. Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen suoraan liittyvät yhteiskuntaopin 5. ja 6. kurssi sekä oppilaskuntakurssi. Ohjauksellisten tapahtumien kurssilla sekä AT6-kurssilla käsitellään eri aihekokonaisuuksiin liittyviä teemoja. Videokurssi

liittyy suoraan viestintä- ja mediaosaaminen -kokonaisuuteen. Lisäksi yksittäisten kurssien kohdalla on maininta aihekokonaisuuksista, joihin ne liittyvät.

7.1.1. Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se merkitsee osallistumista ja vaikuttamista yhteiskunnan eri alueilla poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen toimintaan sekä kulttuurielämään. Osallistumisen tasot ovat paikallinen, valtakunnallinen, eurooppalainen sekä globaali.

Tavoitteena on, että opiskelija

- syventää demokraattisen yhteiskunnan toimintaperiaatteiden ja ihmisoikeuksien tuntemustaan
- osaa muodostaa oman perustellun mielipiteensä ja keskustella siitä kunnioittaen muiden mielipiteitä
- tuntee yhteiskunnan erilaisia osallistumisjärjestelmiä sekä niiden toimintatapoja
- haluaa osallistua lähiyhteisön, kotikunnan, yhteiskunnan ja elinympäristön yhteisen hyvän luomiseen yksilönä ja ryhmässä sekä vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon
- omaksuu aloitteellisuuden ja yritteliäisyyden toimintatavakseen
- tuntee yrittäjyyden eri muotoja, mahdollisuuksia ja toimintaperiaatteita
- ymmärtää työn merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle
- tuntee kuluttajan vaikuttamiskeinot ja osaa käyttää niitä.

Käytännön harjoittelua tulee eri oppiaineiden kurssien yhteydessä oppitunneilla ja vierailujen muodossa. Koulun sijainti Helsingin keskustassa mahdollistaa vierailut eri virastoissa ja laitoksissa. Koulun järjestämät tilaisuudet tukevat tämän aihekokonaisuuden tavoitteita. Opiskelijoita kannustetaan osallistumaan juhlien ja muiden tapahtumien järjestämiseen. Koulukohtaisista kursseistamme tämä aihekokonaisuus painottuu erityisesti yhteiskuntaopissa.

7.1.2. Hyvinvointi ja turvallisuus

Lukioyhteisössä luomme edellytyksiä osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeudenmukaisuuden kokemiselle. Nämä ovat tärkeitä elämänilon, mielenterveyden ja jaksamisen lähteitä. Hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuuden tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää oman ja yhteisönsä hyvinvoinnin perusedellytykset. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta perheessä, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnan jäsenenä. Se vakiinnuttaa hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää arkiosaamista, jota jokainen tarvitsee kaikissa elämänvaiheissa ja erityisesti elämän kriisitilanteissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ilmaista tunteita ja näkemyksiä vuorovaikutustilanteissa yhteisödynamiikkaa kehittävällä tavalla sekä käsitellä myös pettymyksiä, ristiriitaisia kokemuksia ja konflikteja väkivallattomasti

- rohkaistuu ottamaan yksilöllistä vastuuta opiskeluyhteisön jäsenten hyvinvoinnista ja yhteisöllisyydestä sekä ottamaan itse vastaan yhteisön tukea
- osaa arvioida, mitkä yhteisölliset ja yhteiskunnalliset toimintatavat tai rakenteelliset tekijät edistävät hyvinvointia ja turvallisuutta ja mitkä voivat ne vaarantaa
- toimii niin, että hän vaikuttaa myönteisesti opiskeluyhteisönsä hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tunnistaa vakavat ongelmat sekä osaa niiden ilmaantuessa hakea apua ja käyttää hyvinvointipalveluita tai ryhtyä muihin tarkoituksenmukaisiin toimiin myös poikkeustilanteissa
- osaa kohdata muutoksia ja epävarmuutta sekä rakentaa pohjaa uusille mahdollisuuksille.

Hyvinvointi- ja turvallisuuskokemus on yleensä samanaikaisesti fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen. Kysymys oikeudenmukaisuuden toteutumisesta liittyy siihen olennaisena osana. Kokemus on yksilöllinen, mutta sen perusta yhteisöllinen.

Opiskelijoiden ohjaus on painopistealueemme. Pyrimme saamaan ensimmäisen vuoden opiskelijat heti opintojen alussa työyhteisön jäseniksi ja aktiivisiksi toimijoiksi opiskelijatutoreiden, ryhmänohjaajien ja myös koko työyhteisön avulla. Kouluyhteisö pyrkii työyhteisössä kaikessa toiminnassaan oikeudenmukaisuuteen ja turvallisuuteen.

7.1.3. Kestävä kehitys

Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet. Ihmisen tulee oppia kaikessa toiminnassaan sopeutumaan luonnon ehtoihin ja maapallon kestävänsä rajoihin. Lukiomme kannustaa opiskelijoita kestävänsä elämäntapaan ja toimintaan kestävänsä kehityksen puolesta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävänsä kehityksen ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden samanaikainen toteuttaminen tekee kehityksestä kestävänsä
- osaa mitata, arvioida ja analysoida sekä luonnonympäristössä että kulttuuri- ja sosiaalisessa ympäristössä tapahtuvia muutoksia
- pohtii, millainen on kestävä elämäntapa, luontoa pilaamaton ja ekotehokas tuotanto ja yhdyskunta, sosiaalista pääomaansa vahvistava yhteisö ja yhteiskunta sekä luontoperustastaan ylisukupolvisesti huolehtiva kulttuuri
- osaa ja tahtoo toimia kestävänsä kehityksen puolesta omassa arjessaan, lukiolaisena, kuluttajana ja aktiivisena kansalaisena
- osaa tehdä yhteistyötä paremman tulevaisuuden puolesta paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Kestävänsä kehityksen haasteita tulee oppia tarkastelemaan monista näkökulmista: Selvitetään, miten ihmistoiminta on vaikuttanut ympäristöön ja miten ihmisen tapa muokata ympäristöjään on muuttunut kulttuurievoluution aikana.

Analysoidaan maailmanlaajuisia ympäristöuhkia ja niiden syitä sekä keinoja korjata kehityksen suuntaa. Tarkastellaan väestönkasvuun, köyhyyteen ja nälkään liittyviä ongelmia. Arvioidaan aineiden ja energian kiertokulkuja luonnossa ja tuotantojärjestelmissä sekä opetellaan säästämään energiaa ja raaka-aineita. Pohditaan, millaista voisi olla taloudellinen kasvu, joka ei perustu raaka-aineiden ja energian käytön lisäämiseen, ja mikä merkitys talouden vakaudella on ympäristönsuojelulle ja ihmisten hyvinvoinnille.

Tutustutaan kestävän kehityksen periaatteita toteuttaviin yrityksiin ja teknologioihin sekä opitaan käyttämään kuluttajan vaikutuskeinoja. Selvitetään, miten ihmisen toiminnot voivat sopeutua ympäristöihinsä kulttuuriperintöä arvostaen ja luonnon monimuotoisuutta vaarantamatta. Harjoitellaan kestävän elämäntavan käytäntöjä ja selvitetään niiden rakenteellisia edellytyksiä. Opetukseen ja lukion arkeen tuodaan esimerkkejä onnistuneista käytännöistä.

Rohkaistuakseen aktiiviseksi kestävän kehityksen edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla eettisillä, käytännöllisillä, taloudellisilla, yhteiskunnallisilla ja ammatillisilla valinnoillaan on merkitystä. Kestävän kehityksen edistämiseksi luodaan yleiskuva muutostarpeiden mittavuudesta ja siitä, että tarvittaviin tuloksiin päästään vain laajalla yhteistyöllä. Opetuksen lisäksi kestävään elämäntapaan kannustavat lukion oma ympäristöohjelma sekä ympäristötietoinen toimintakulttuuri.

7.1.4. Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Tarjoamme opiskelijalle mahdollisuuksia rakentaa kulttuuri-identiteettiään äidinkielen ja muiden kielten menneisyyden jäsentämisen, uskonnon, taide- ja luontokokemusten sekä muiden opiskelijalle merkityksellisten asioiden avulla. Opiskelijan tulee tietää, mitä yhteiset pohjoismaiset, eurooppalaiset ja yleisinhimilliset arvot ovat ja miten ne tai niiden puute näkyvät omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. Lukiomme tarjoaa opiskelijalle runsaasti mahdollisuuksia ymmärtää, miten kulttuuriperintömme on muodostunut ja mikä voi olla hänen tehtävänsä kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja uudistajana.

Vahvistamme opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta, joiden perustalta on mahdollista saavuttaa kulttuurien välisen toiminnan taito ja menestyä kansainvälisessä yhteistyössä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurikäsitteen erilaisia tulkintoja ja osaa kuvata kulttuureiden erityispiirteitä
- tuntee henkistä ja aineellista kulttuuriperintöä
- on tietoinen omasta kulttuuri-identiteetistään, tietää mihin kulttuuriseen ryhmään hän tahtoo kuulua ja osaa toimia oman kulttuurinsa tulkkina,
- arvostaa kulttuureiden monimuotoisuutta elämän rikkautena ja luovuuden lähteenä sekä osaa pohtia tulevan kulttuurikehityksen vaihtoehtoja
- osaa kommunikoida monipuolisesti myös vierailta kielillä kulttuuritaustaltaan erilaisten ihmisten kanssa
- pyrkii toimimaan aktiivisesti keskinäiseen kunnioittamiseen perustuvan monikulttuurisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelijoita kannustetaan monikulttuuriseen vuorovaikutukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

7.1.5. Teknologia ja yhteiskunta

Teknologian kehittämisen lähtökohtana on ihmisen tarve parantaa elämänsä laatua ja helpottaa elämäänsä työ- ja vapaa-aikanaan. Teknologian perustana on luonnossa vallitsevien lainalaisuuksien tunteminen. Teknologia sisältää tiedon ja taidon suunnitella, valmistaa ja käyttää teknologisia tuotteita, prosesseja ja järjestelmiä. Opetuksessa korostetaan teknologian ja yhteiskunnan kehittymisen vuorovaikutteista prosessia.

Tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnontieteiden ja muiden tieteiden tietoa pohtiessaan teknologian kehittämismahdollisuuksia
- ymmärtää ja osaa arvioida ihmisen suhdetta nykyteknologiaan sekä osaa arvioida teknologian vaikutuksia elämäntapaan, yhteiskuntaan ja luonnonympäristön tilaan
- osaa arvioida teknologian kehittämistä ohjaavia eettisiä, taloudellisia, hyvinvointi- ja tasa-arvonäkökohtia sekä ottaa perustellen kantaa teknologisiin vaihtoehtoihin
- ymmärtää teknologian ja talouden vuorovaikutusta sekä osaa arvioida teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työn sisältöön ja työllistymiseen
- oppii yrittäjyyttä ja tutustuu paikalliseen työelämään.

Aihekokonaisuus ohjaa opiskelijaa pohtimaan teknologian kehittämistä suhteessa yhteiskunnallisiin muutoksiin historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, käyttämään ja hallitsemaan teknologiaa. Hän oppii teknologian kehittämistyöhön kuuluvaa innovatiivisuutta ja ongelmanratkaisutaitoja. Hän oppii tarkastelemaan teknologian arvolähtökohtia ja seurannaisvaikutuksia. Nykyihmisen riippuvuutta teknologiasta tutkitaan ja pohditaan yksilön, työelämän ja vapaa-ajan kysymyksinä. Erityisesti kiinnitetään huomiota ihmisen perustarpeiden näkökulmasta välttämättömään ja ei-välttämättömään teknologiaan. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen sekä osallistumaan yksilönä ja kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sitä koskevaan päätöksentekoon.

Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla eri alojen teknologioihin. Näitä ovat esimerkiksi hyvinvointi ja terveys, informaatio ja viestintä, muotoilu ja musiikki, ympäristönsuojelu, energiantuotanto, liikenne sekä maa- ja metsätalous.

7.1.6. Viestintä- ja mediaosaaminen

Tarjoamme opiskelijalle opetusta ja toimintamuotoja, joiden avulla hän syventää ymmärrystään median keskeisestä asemasta ja merkityksestä kulttuurissamme. Vahvistamme opiskelijan aktiivista suhdetta mediaan ja valmiutta vuorovaikutukseen sekä yhteistyötä paikallisen/alueellisen median kanssa. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään mediavaikutuksia, median roolia viihdyttäjänä

ja elämysten antajana, tiedon välittäjänä ja yhteiskunnallisena vaikuttajana, käyttäytymismallien ja yhteisöllisyyden kokemusten tarjoajana sekä maailman- ja minäkuvan muokkaajana. Opiskelija havainnoi ja erittelee kriittisesti median kuvaaman maailman suhdetta todellisuuteen. Opiskelija oppii huolehtimaan yksityisyyden suojastaan, turvallisuudestaan ja tietoturvastaan liikkeessaan mediaympäristöissä.

Tavoitteena on, että opiskelija

- saa riittävät viestien tulkinta- ja vastaanottotaidot: hän oppii mediakriittisyyttä valinnoissa ja mediatekstien tulkinnoissa sekä kuluttajan tarvitsemia yhteiskunnallisia tietoja ja taitoja
- osaa käsitellä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä: hän oppii vastuuta median sisällön tuottamisessa, käytössä ja mediakäyttäytymisessään
- saa paremmat vuorovaikutus-, viestintä- ja vaikuttamistaidot
- pystyy tuottamaan mediatekstejä ja monipuolistamaan ilmaisullista osaamistaan tuottaessaan itse mediatekstien sisältöjä ja välittäessään niitä
- tottuu käyttämään mediaa opiskelun välineenä ja opiskeluympäristönä, harjaantuu käyttämään mediaa opiskeluun liittyvissä vuorovaikutustilanteissa sekä tiedonhankinnassa ja -välittämisessä
- tuntee median toimintaan vaikuttavia taloudellisia ja yhteiskunnallisia tekijöitä
- saa tietoa viestintäalasta, mediatuotannosta ja tekijänoikeuksista.

Mediaosaaminen on lukiossa sekä taitojen että tietojen oppimista. Media on sekä opiskelun kohde että väline. Mediakasvatus on verbaalisten, visuaalisten, auditiivisten, teknisten ja yhteiskunnallisten taitojen sekä opiskelutaitojen kehittämistä. Se edellyttää oppiaineiden välistä yhteistyötä ja yhteistyötä eri viestintävälineiden kanssa sekä oppimista aidoissa toimintaympäristöissä. Eri oppiaineissa määritellään ja rakennetaan suhde mediaan ja siinä tapahtuvaan kommunikaatioon, sen tekniikkaan, sisältöihin, materiaaleihin ja sen ympärille syntyvään mediakulttuuriin. Mediaosaamisessa korostuvat monivälineisyys ja visuaalisuus.

LIITTEET Tietostrategia
Todistuslomake

7.2. Oppiainekohtaiset osuudet, tavoitteet, sisältö

7.2.1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetusta ohjaa näkemys äidinkielestä käsitejärjestelmänä, jolla ihminen jäsentää maailmaa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Äidinkielen myötä ihminen omaksuu yhteisönsä kulttuurin ja rakentaa omaa identiteettiään. Tämä mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen sekä kulttuurin jatkuvuuden ja sen kehittämisen.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine, joka tarjoaa aineksia kielelliseen ja kulttuuriseen yleissivistykseen. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Kielen, kirjallisuuden ja viestinnän tietoja sekä lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja opitaan erilaisissa viestintä- ja vuorovaikutustilanteissa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus opastaa arvostamaan omaa kulttuuria ja kieltä. Oppiaine ohjaa monikulttuurisuuden ja monikielisyyden ymmärtämiseen ja kielelliseen ja kulttuuriseen suvaitsevaisuuteen. Lukion kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on kaunokirjallisuuden ymmärtäminen, tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kaunokirjallisuus tarjoaa aineksia henkiseen kasvuun, kulttuuri-identiteetin muodostumiseen ja omien ilmaisuvarojen monipuolistamiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus tähtää sellaisiin viestintä- ja vuorovaikutustaitoihin, jotka luovat riittävät edellytykset jatko-opinnoille, osallisuudelle työelämässä ja aktiiviselle kansalaisuudelle. Sosiaalinen vuorovaikutus ja oppiminen perustuvat monipuoliseen viestintäosaamiseen ja vankkaan luku- ja kirjoitustaitoon sekä taitoon käyttää kieltä tilanteen vaatimalla tavalla.

Oppiaine äidinkieli ja kirjallisuus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn ja tulkintaan. Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat toiminnallisessa yhteydessä toisiinsa. Niitä yhdistävänä tekijänä on kieli ja näkemys ihmisestä tavoitteellisesti toimivana, itseään ilmaisevana, merkityksiä tulkitsevana ja tuottavana viestijänä.

Tavoitteet

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kielestä, kirjallisuudesta ja viestinnästä ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä,
- syventää ja monipuolistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen,
- oppii käyttämään kieltä entistä tarkoituksenmukaisemmin sekä puheessa että kirjoituksessa,
- oppii ymmärtämään ja analysoimaan tekstin ja kontekstin suhdetta,

- syventää tekstitaitojaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä entistä tietoisempaan niiden tavoitteista ja konteksteista,
- oppii arvioimaan tekstin ilmaisua, esimerkiksi retorisia keinoja ja argumentaatiota sekä soveltamaan tietojään tekstien vastaanottamiseen ja tuottamiseen,
- syventää kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa,
- hallitsee kirjoitetun kielen normit ja ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden,
- osaa valikoida ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä, osaa hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa oppiaineen opiskelussa,
- nauttii kulttuurista ja arvostaa sen monipuolisuutta.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa käytetään monipuolisia, kannustavia ja opiskelijoita aktivoivia työtapoja. Oppimisessa käytetään niin yksilö-, pari- kuin ryhmätyötä sekä pyritään harjoittelemaan monipuolisesti tilanteeseen sopivaa suullista ja kirjallista ilmaisutapaa. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään myös tietotekniikkaa. Opiskelumenetelmissä ja työtapoissa otetaan huomioon lukion painotukset.

Arviointi

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssien arvioinnin tulee kohdistua monipuolisesti oppiaineen eri alueisiin. Arvioinnin pohjana on opiskelijan tieto kurssien tavoitteista ja sisällöistä niin, että hän pystyy seuraamaan omaa edistymistään. Kurssiarvosanaan vaikuttavat kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen osallistuminen. Henkilökohtainen tavoitteenasettelu ja palaute sekä toisilta opiskelijoilta että opettajalta ovat opiskelijan puheviestinnän ja kirjoittamisen taitojen kehittymisessä tärkeitä. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä mutta realistista käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Kaikki äidinkielen ja kirjallisuuden kurssit arvioidaan numerolla tai suorituserkinnällä. Jokaisen kurssin alussa selvitetään kurssilla erikseen arvioitavat työt. Oppiaineen luonteeseen kuuluu, että tuntityöskentely vaikuttaa niin ikään arviointiin. Kurssin asioita voidaan kontrolloida välikokeissa. Hyväksyttävään arvosanaan vaaditaan riittävän läsnäolon lisäksi opiskelijalta joka kurssilla, että hän on tehnyt sovitut kirjoitelmat tai muut vastaavat arvioitavat kirjalliset ja suulliset työt ja että hänellä on näyttöä (suullista tai kirjallista kurssin toteutuksen mukaan) kokonaisteoksen lukemisesta.

Aineenopettajan antama ohjaus

Äidinkielen ja kirjallisuuden opettajilta saa lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä sekä ohjausta kurssien suorittamisesta. Koska äidinkieli ja kirjallisuus on pakollinen aine ylioppilaskirjoituksissa, niihin liittyviä ohjeita annetaan

viimeisellä pakollisella kurssilla ja syventävillä kursseilla sekä ennen kirjoituksia järjestettävässä tentissä tai preliminäärissä.

Suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit suoritetaan ennen kursseja 8 ja 9. Pakolliset kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä (ÄI1-ÄI6), mutta muukin järjestys on mahdollinen. Viimeiseen vuoteen sitä ei kuitenkaan kannata jättää. Syventävät kurssit ÄI8 ja ÄI9 kannattaa suorittaa ylioppilaskirjoituksia edeltävän kahden jakson aikana, koska niillä on selkeä päättökokeeseen valmentava tehtävä. Kurssit 7, 10, 11, 12, 13, 14 voi suorittaa missä hyvänsä opintojen vaiheessa.

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Äidinkielen ja kirjallisuuden kurssit ovat luonteeltaan sellaisia, että ne pitäisi suorittaa kursseille osallistumalla. Jokaiseen kurssin kuuluu esim. suullisia tehtäviä tai ryhmätöitä sekä erilaisia käytännön harjoituksia, jotka ovat oppiaineen tavoitteiden kannalta niin olennaisia, että niitä on lähes mahdoton korvata itsenäisellä opiskelulla. Opiskelijalla pitää olla näyttöä siitä, että hän hallitsee riittävästi oppiaineen sisältöjä ja työskentelytapoja suoriutuakseen kurssista itsenäisesti. Perustellusta syystä voidaan itsenäisestä suorittamisesta neuvotella, ja lopullinen päätös suoritusluvasta on opettajalla ja rehtorilla.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Äidinkieli ja kirjallisuus oppiaineeseen sisältyy lukion painotuksia sekä aihekokonaisuuksia. Aihekokonaisuudet näkyvät kirjoitelmien aiheissa sekä kirjallisuuden käsittelyssä. Aihekokonaisuuksista viestintä- ja mediaosaaminen sekä kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus ovat kuitenkin korostetummin esillä.

Pakolliset kurssit

Kursseilla toteutetaan aineen sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puheviestintä, kieli, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla syvennetään kirjoitetun kielen hallintaa ja kehitetään lukemisen, kirjoittamisen ja puheviestinnän taitoja sekä luetaan runsaasti kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta.

Kurssi 1. Kieli, tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja niiden tulkinnasta syvenee, ja hänen taitonsa lukea tekstejä kehittyy. Hän osaa jäsentää viestintäympäristöään sekä tunnistaa omia taitojaan puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana, lukijana ja median käyttäjänä niin, että hänen viestijäkuvansa tarkentuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstikäsitustään
- oppii tarkastelemaan monenlaisia tekstejä entistä tietoisempana tulkintaansa ohjaavista seikoista
- ymmärtää tekstin merkityskokonaisuutena ja tarkastelee sen piirteitä tavoitteen, viestintätilanteen ja -välineen kannalta
- oppii tarkastelemaan kielenkäyttöään, lukemistapojaan ja viestintäänsä entistä tietoisemmin
- tottuu huoltamaan tuottamiensa tekstien kieliasua
- syventää tietojään ryhmäviestinnästä: hän kehittää ja oppii arvioimaan omia osallistumistapojaan ryhmän vuorovaikutuksen ja ilmapiirin sekä ryhmätyön tai keskustelun tuloksellisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tulkintaa ja tuottamista ohjaavia perustekijöitä kuten tavoite, vastaanottaja, tekstilaji ja tekstityyppi, viestintätilanteen ja -välineen vaikutus tekstiin
- tekstikäsitteen syventäminen, esimerkiksi puhutut ja kirjoitetut tekstit, mediatekstit, sähköiset ja graafiset tekstit, asia- ja kaunokirjalliset tekstit, julkiset ja yksityiset tekstit
- erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua: ymmärrettävyys, havainnollisuus ja eheys
- tekstien referointi ja kommentointi
- omien viestintätietojen, -taitojen, -asenteiden ja -motivaation arviointi lukio-opiskelun näkökulmasta
- vuorovaikutustaidot ryhmässä
- kirjoitetaan essee
- kaksi kokonaisteosta
- oikeinkirjoitusasioita

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla tehtävät erikseen arvosteltavat työt, koe sekä tuntityöskentely.

Kurssi 2. Tekstien rakenteita ja merkityksiä (ÄI2)

Opiskelija harjaantuu erittelemään tekstien kieltä, rakenteita ja merkityksiä sekä oppii näkemään tekstin yhteyden kontekstiin ja muihin teksteihin. Opiskelija syventää tekstilajituntemustaan ja kehittyy erilaisten tekstien tuottajana.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa arvioida tekstien sisältöä, näkökulmia, tyyliä ja muotoa sekä oppii erittelemään tekstiä temporaalisista, kausaalisista, kontrastiivisista ja muista merkityssuhteista koostuvana kokonaisuutena,

- oppii tekstien erittelyssä tarvittavaa käsitteistöä ja pystyy soveltamaan sitä myös tuottaessaan itse tekstiä
- tottuu työstämään tekstiään oman ja toisten arvion pohjalta
- oppii suunnittelemaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä sekä kykenee välittämään sanomansa kuuntelijoille tai lukijoille tavoitteittensa mukaisesti
- oppii tiedonhankintastrategioita, käyttää painettuja ja sähköisiä tietolähteitä sekä löytää käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa kirjoitelmansa tai puhe-esityksensä pohjaksi.

Keskeiset sisällöt

- tekstuaaliset keinot, esimerkiksi lausetyypit ja -rakenteet, sananvalinnat, kielen kuvallisuus; jaksotus, viittaussuhteet, kytkökset; fokusointi, aiheen rajausta ja näkökulman valinta
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi
- kirjoittaminen prosessina: tarkoituksenmukaisen aineksen haku, kriittinen valikointi ja siihen viittaaminen ja hyödyntäminen omassa tekstissä sekä tekstin ja sen kieliasun hiominen erityisesti rakenteen ja tekstin eheyden kannalta.
- kaksi kokonaisteosta
- välimerkkien käyttö

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla tehtävät erikseen arvosteltavat työt, koe sekä tuntityöskentely.

Kurssi 3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijoiden käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään kielen kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää tietojaan kirjallisuuden lajeista ja niiden ominaispiirteistä
- kehittyy fiktiivisten tekstien analyysoijana erilaisia lukija- ja tulkintalähtökohtia sekä tarpeellisia kirjallisuustieteellisiä käsitteitä käyttäen
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- harjaantuu käyttämään kurssilla havainnoituja kielen keinoja tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden erittelyä ja tulkintaa tulkinnan kannalta perusteltua käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen

- proosa kirjallisuudenlajina: kerrontateknisiä keinoja, esimerkiksi kertoja, näkökulma, aihe, henkilö, aika, miljö, teema, motiivi
- lyriikka kirjallisuudenlajina: käsitteinä esimerkiksi runon puhuja, säe, säkeistö, rytmi, mitallisuus, toisto, kielen kuvallisuus
- draama kirjallisuudenlajina
- novellien, runojen ja draaman erittelyä
- kirjallisuuden keinojen käyttöä omista teksteistä
- vähintään yksi kokonaisteos.

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla tehtävät erikseen arvosteltavat työt, koe sekä tuntityöskentely.

Kurssi 4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden kieltä erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy argumentointiin ja syventää siihen liittyviä tietoja. Hän oppii analysoimaan ja tuottamaan argumentatiivisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää medialukutaitoaan, jolloin hän pystyy analysoimaan ja tulkitsemaan erilaisia mediatekstejä, niiden taustoja ja tavoitteita sekä kriittisesti arvioimaan median välittämää informaatiota ja vaikutusta yksilöihin ja yhteiskuntaan
- osaa niin kirjoittajana kuin puhujanakin perustella monipuolisesti näkemyksiään sekä arvioida vaikuttamispyrkimyksiä ja tekstin luotettavuutta
- osaa tarkastella kirjallisuuden yhteiskunnallista vaikutusta
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja myös eettisistä lähtökohdista.

Keskeiset sisällöt

- suora ja epäsuora vaikuttaminen: esimerkiksi suostuttelu, ohjailu, manipulointi; mainonta, propaganda; ironia, satiiri, parodia
- vaikuttamaan pyrkivien tekstien lajeja, graafisia ja sähköisiä tekstejä: mielipide, kolumni, pakina, arvostelu, pääkirjoitus, kommentti, mainos
- argumentointitavat ja retoriset keinot
- kantaa ottavia puheenvuoroja, keskusteluja ja väittelyitä
- tietoisesti vaikuttamaan pyrkivää kirjallisuutta ja muita kantaa ottavia tekstejä
- tekstien ideologisuus, lähdekritiikki ja mediakritiikki
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka
- tuotetaan itse vaikuttamaan pyrkiviä tekstejä, esim. mielipideteksti, yleisönosastokirjoitus tai vastine.
- kaksi kokonaisteosta

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla tehtävät erikseen arvosteltavat työt, koe sekä tuntityöskentely.

Kurssi 5. Teksti, tyyli ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden tyyliä siten, että hän osaa ottaa huomioon kontekstin merkityksen tulkinnassa ja tekstin tuottamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan niin fiktiivisiä tekstejä kuin asiatekstejäkin niiden kulttuurikontekstissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tyylin elementtejä ja niiden vaikutusta tekstin kokonaisuuteen
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin aiheen ja näkökulman valinnasta, aineiston koonnista ja järjestelystä tekstin muokkaamisen ja tyylin hionnan kautta oman pohdiskelevan tekstin laadintaan
- kehittää omaa ilmaisutapaansa ja kirjallista tyyliään.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausia ja tyyliä edustavia kaunokirjallisia ja muita tekstejä erityisesti kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- tyylin aineksien kuten sananvalinnan, sävyn, kielen kuvallisuuden, rytmin ja lauserakenteen vaikutus tekstiin
- oppiaineen sisältöihin liittyvästä aiheesta, itse valitusta näkökulmasta laadittu pohdiskeleva teksti
- oman tyylin hiontaa ja huoltoa
- kaksi kokonaisteosta
- kuuluu teatterikäynti

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla tehtävät erikseen arvosteltavat työt, koe sekä tuntityöskentely.

Kurssi 6. Kieli, kirjallisuus ja identiteetti (ÄI6)

Opiskelija saa yleiskuvan suomen kielen sekä suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan suomen kielen kehityksen vaiheita ja ymmärtää eurooppalaisten kieli- ja kulttuurikontaktien vaikutuksen suomalaisen kulttuurin muotoutumiseen ja jatkuvaan muutokseen

- arvostaa nyky-Suomen monikulttuurisuutta ja -kielisyyttä ja ymmärtää äidinkielen merkityksen jokaiselle ihmiselle
- tuntee suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja. Hän osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana.

Keskeiset sisällöt

- teksti suullisessa ja kirjallisessa traditiossa: kansanrunoudesta kirjallisuuteen, kirjoitetusta kulttuurista nykyviestintään
- suomen kielen muotoutuminen ja muuttuminen kansainvälisessä ympäristössä
- kielenohjailun periaatteet opiskelijan kielenkäytön näkökulmasta
- kielen ja kirjallisuuden merkitys kansallisen identiteetin rakentamisessa
- suomalaista kaunokirjallisuutta aika- ja kulttuurikontekstissaan, keskeisiä teoksia ja teemoja
- Aleksis Kiven Seitsemän veljestä
- kirjallisia ja suullisia tuotoksia kurssin teemoihin liittyvistä aiheista
- päättökokeeseen valmentavia tehtäviä

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla tehtävät erikseen arvosteltavat työt, koe sekä tuntityöskentely.

Syventävät kurssit

Kurssi 7. Puheviestinnän taitojen syventäminen (Ä17)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puheviestintään liittyviä tietojaan ja taitojaan sekä oppii arvioimaan puheviestinnän merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puhe-kulttuurista
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- verbaalinen ja nonverbaalinen viestintä
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelua erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista puhe-kulttuuria
- suunniteltu puhe-esitys

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla erikseen arvosteltavat puhe-esitykset ja ryhmäkeskustelut, mutta keskeinen osa kurssin arviointia painottuu tuntityöskentelyyn.

Kurssi 8. Tekstitaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan analysoida ja tuottaa tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti ja kriittisesti erilaisia tekstejä
- varmentaa taitoaan kirjoittaa sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliältään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä.

Keskeiset sisällöt

Kerrataan ja syvennetään seuraavia asioita:

- tekstityypit ja tekstilajit
- tekstianalyysi ja siinä tarvittavat käsitteet
- tekstin rakentaminen: ideointi, suunnittelu, näkökulman valinta, jäsentely, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja ulkoasun viimeistely
- kielenhuoltoa
- vähintään yksi kokonaisteos

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla tehtävät erikseen arvosteltavat työt, koe sekä tuntityöskentely.

Kurssi 9. Kirjoittaminen ja nykykulttuuri (ÄI9)

Opiskelija perehtyy kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun, median ajankohtaisaiheisiin ja nykykirjallisuuteen. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee, ajattelutaitonsa kehittyy ja kirjallinen ilmaisunsa kypsyy kohti lukion päättötason vaatimuksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia kielen, kirjallisuuden ja viestinnän teemoja
- oppii arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia tekstejä eettisin ja esteettisin perustein ja näkemään niiden merkityksen osana yhteiskunnallista keskustelua
- löytää nykykirjallisuudesta itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun

- osoittaa kypsyyttä oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä.

Keskeiset sisällöt

- nykykirjallisuutta ja sen ilmiöitä
- ajankohtaisia suullisia ja kirjallisia puheenvuoroja kieltä ja kulttuuria käsittelevistä aiheista
- mediatekstien ajankohtaisaiheiden, ilmaisukeinojen ja vaikutusten tarkastelua
- osallistumista lukija- ja kirjoittajayhteisöön
- vähintään yksi kokonaisteos

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttavat kurssilla tehtävät erikseen arvosteltavat työt, koe sekä tuntityöskentely.

Kurssi 10. Luova kirjoittaminen (ÄI10)

Opiskelija syventää luovan kirjoittamisen taitojaan ja löytää uusia kirjoittamisen tapoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan kirjoittamisen keinoista
- kehittää rohkeuttaan kirjoittaa erilaisia tekstejä
- löytää oman kirjallisen äänensä.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittamisen tekniikoita
- kirjallisuuslajien ominaispiirteiden havainnointia lukemalla ja kirjoittamalla
- omien tekstien hiominen ja mahdollinen julkaisu

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla. Arviointiin vaikuttaa opiskelijan aktiivisuus sekä joukko erikseen arvioitavia töitä.

Kurssi 11. Kirjallisuusdiplomi (ÄI 11)

Kirjallisuusdiplomin tarkoituksena on kehittää luku-, kirjoitus- ja keskustelutaitoja kaunokirjallisuudesta ja kartuttaa yleissivistystä sekä syventää lukuharrastusta. Opiskelija perehtyy kirjallisuuden genreihin sekä oppii ymmärtämään kansainvälistä ja kansallista kulttuuria.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu eri aikakausien ja eri kulttuurien kirjallisuuteen.
- syventää identiteettiä lukijana.
- syventää tietoja ja kokemuksia kaunokirjallisuudesta.
- harjaantuu kirjoittamaan ja keskustelemaan kaunokirjallisuudesta ja kulttuurin ilmiöistä eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- Oppilas lukee itsenäisesti yhteensä 18 kirjaa eri kirjalistoilta.
- Oppilas lukee tietyn määrän lyriikka, draamaa ja proosaa.
- Kukin kirja suoritetaan erikseen itsenäisellä tehtävällä.
- Oppilas osallistuu sovittuun määrään kirjallisuuskeskusteluja.

Arviointi

Opiskelijan on luettava ilmoitettu määrä kirjoja ja tehtävä niihin liittyvät tehtävät sekä osallistuttava kirjallisuuskeskusteluihin. Opiskelija tulee myös arvioida omaa oppimistaan ja onnistumistaan kurssilla. Kurssista opiskelija saa suoritusmerkinnän sekä kirjallisuusdiplomin.

Kurssi 12 Ilmaisutaidon kurssi (ÄI12)**Tavoitteet**

- vahvistaa opiskelijan minä-kuvaa
- rohkaista opiskelijaa kokeilemaan erilaisia ilmaisumuotoja
- kehittää vuorovaikutustaitoja
- kehittää ryhmässä toimimistaitoja
- kehittää opiskelijan luovaa ajattelua

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla tehdään paljon erilaisia ilmaisuun liittyviä harjoituksia, esim. luottamus- ja kannustamisharjoituksia, aisti-, keho- ja liikeharjoituksia, hengitys- ja äänenkäyttöharjoituksia, keskittymisharjoituksia ja improvisaatioita.
- Kurssi ei ole perinteinen näytelmäkerho, mutta ryhmän innostuksen mukaan voidaan valmistaa myös esityksiä.
- Kurssiin kuuluu teatterikäynti

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssissa painotetaan tuntityöskentelyä. Kurssiin kuuluu kirjallista itsereflektiä.

Kurssi 13**Journalismityö (ÄI13)****Keskeiset sisällöt**

- kurssilla tutustutaan teorian, harjoitusten ja projektityön kautta lehtityön eri vaiheisiin esimerkiksi toimittamalla yhteinen lehti, vierailemalla toimituksissa tai muissa viestintäalan kohteissa.
- Kurssilla tutkitaan ja analysoidaan erilaisia lehtijuttuja ja perehdytään niiden ominaispiirteisiin.
- Osa teksteistä viimeistellään koulun lehteä varten.

Tavoitteet

- analysoida ja tuottaa erilaisia lehtitekstejä
- Huoltaa tekstinsä julkaisukelpoisiksi
- Julkaista tekstejä koulun lehteen

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssissa painotetaan sekä itsenäistä että tuntityöskentelyä. Kurssiin kuuluu kirjallista itsereflektiota.

Kurssi 14**Kielenhuollon syventävä kurssi (ÄI14)****Tavoitteet**

- vahvistaa opiskelijan kielen ja hyvän asiatyylin hallintaa
- Varmentaa kykyä tuottaa selkeää, kirjoitettua yleiskieltä

Keskeiset sisällöt

- kielenhuoltoasioita
- oikeinkirjoitusta
- asiatyylin tuntomerkkejä ja tekstin rakenteeseen liittyviä seikkoja
- Kurssi vahvistaa taitoja tuottaa selkeää, ymmärrettävää tekstiä, mistä on hyötyä kaikissa oppiaineissa. Erityisesti kurssi vahvistaa äidinkielen kurseilla tarvittavia taitoja ja valmentaa myös äidinkielen ja kirjallisuuden päättökokeeseen.

Arviointi

Kurssi arvioidaan numerolla, mutta opiskelija voi halutessaan pyytää kurssista suoritusmerkinnän. Kurssissa on loppukoe, josta pitää saada 50% oikein saadakseen kurssisuorituksen.

7.2.2. Suomi toisena kielenä

Suomi toisena kielenä on yleissivistävä, oppilaan kielellistä identiteettiä vahvistava oppiaine. Opiskelija, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voi opiskella suomen kieltä lähtökohtana toisen kielen oppijan oppimistilanne. Tavoitteet perustuvat suomen kielen perusopetuksessa saatuun perusteiden hallintaan.

Opetuksen tavoitteet

Suomi toisena kielenä -opetuksen keskeisiä tavoitteita ovat, että

- opiskelija pystyy suoriutumaan opiskelustaan ja selviytymään työelämässä suomen kielellä,
- opiskelijan monikulttuurinen identiteetti vahvistuu ja
- hän saavuttaa toimivan kaksikielisyyden.

Arviointi

Opiskelijaa arvioidaan suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan, jos se on valittu hänen oppimääräkseen huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä -opetusta vai ei.

Suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit suoritetaan ennen syventäviä kursseja.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Perusteet hallintaan (S21)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa
- tiedostaa suomen kielen perusrakenteet ja tulee varmaksi niiden hallinnassa
- pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä

Keskeiset sisällöt

- opiskelijan kielitaidon kartoitus, oman äidinkielen suhde suomen kieleen, opiskelijan tausta ja kokemukset
- suomalaisen lukion opiskelukulttuuri ja opiskelutekniikka
- arkielämän sosiaaliin tilanteisiin liittyvät suulliset harjoitukset, haastattelut ja keskustelut
- suomen kielen keskeiset äänne- ja muoto-opilliset piirteet, astevaihtelu, paikallissijat, aikamuodot
- aineistopohjainen kirjoitelma
- lyhyehköjä kirjoitelmia opiskelijan omaan kokemuspiiriin kuuluvista aiheista.

Kurssi 2. Kieli käyttöön (S22)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa
- oppii erottamaan eri tyylejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä
- oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita sekä ymmärtämään sanastonmuodostumiskeinoja.

Keskeiset sisällöt

- tilanteen mukainen kirjallinen ja suullinen kielenkäyttö
- lyhyehköjä kaunokirjallisia ja asiatekstejä, esim. novelleja, uutisia, opetustekstejä
- asiointi eri tilanteissa
- hankitun tiedon suullista ja kirjallista raportointia, luetun ymmärtämisharjoitusta, kielen lausetason perusrakenteet: peruslauseen rakentaminen, peruslauseen jäsenet, erityisesti objekti, suomen kielelle ominaiset lausetyypit
- sana- ja muoto-opista erityisesti partitiivin muodostus ja käyttö,
- sanamuodostuskeinot

Kurssi 3. Kielellä vaikutetaan (S23)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää erityyppisiä suullisia ja kirjallisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, sekä oppii löytämään tekstin ydinajatuksen ja ottamaan kantaa niihin
- rohkaistuu ilmaisemaan ja perustelemaan mielipiteitään
- oppii tunnistamaan vaikuttamisen keinoja
- ymmärtää myös kaunokirjallisuuden roolin mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- vahvistaa kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Keskeiset sisällöt

- mielipidekirjoituksia ja ajankohtaisohjelmia
- asiatekstin analysointia ja tulkintaa
- suullisia ja kirjallisia perusteluharjoituksia
- vaikuttava kaunokirjallinen teos
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua
- vertailumuotoja ja tyypillisiä rektioseikkoja

Kurssi 4. Syvemmät tekstitaidot (S24)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon sekä rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen
- harjaantuu löytämään erilaisista teksteistä niiden pääajatuksot, tulkitsemaan tekstin ydinsisältöä sekä totuttautuu kirjoittamaan aineiston pohjalta

Keskeiset sisällöt

- erilaisten mediatekstien tulkintaa ja hyödyntämistä
- aineistopohjaista kirjoittamista
- luovaa kirjoittamista
- referointia

Kurssi 5. Suomalainen kulttuuri tutuksi (S25)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin ja vertailee suomalaista kulttuuria muihin tuntemiinsa kulttuureihin
- hyödyntää mediaa kulttuurin välittäjänä sekä saa taide-elämyksiä ja aineksia oman identiteettinsä rakentamiseen

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden keskeisiä lajeja
- pienimuotoista suomalaista kirjallisuutta, kuten novelleja, runoja, romaanikatkelmia
- vähintään yksi kokonaisteos
- yhden kirjailijan tuotannon esittely
- teatteri- tai elokuvakäynti

Kurssi 6. Kohti toimivaa kaksikielisyyttä (S26)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kielitaitoaan vaativilla teksteillä ja tehtävillä
- syventää tietojään perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan
- vahvistaa käsitystään suomalaisuudesta esim. kirjallisuuden ja median avulla

Keskeiset sisällöt

- vaativien kielen rakenteiden kertaamista, esim. lauseenvastikkeet
- kirjakielen hallinnan syventämistä, esim. välimerkkien käyttöä
- sanavaraston kartuttamista eri aihealueilta
- rakennetehtäviä, luetun ymmärtämistä, tekstin selittämistä ja tiivistämistä, kirjoitelmia
- suomalainen kaunokirjallinen teos

Syventävät kurssit**Kurssi 7. Puhekieli tarkasteluun (S27)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy suomen puhekielen ominaispiirteisiin
- oppii tunnistamaan puheesta ja kirjoituksesta puhekielisyyksiä ja pystyy vertailemaan puhe- ja yleiskieltä toisiinsa.

Keskeiset sisällöt

- suomen puhekielen kielioppia
- suomen puhekielen erityispiirteitä
- yleispuhekieli, murre, slangi
- puhekielen erityispiirteitä
- itsenäinen työ: työprosessin suunnittelu, suomenkielisen henkilön haastattelu, nauhoitus, litterointi, puhutun muuttaminen yleiskieliseksi, työn suullinen esittäminen luokalle, kirjallinen raportointi

Kurssi 8. Erilaisten tekstien kirjoittamista (S28)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan
- varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin.

Keskeiset sisällöt

- kirjoittamista erilaisiin tarkoituksiin opiskelijoiden tarpeiden mukaan: asia- ja asioimiskirjoittamista, esimerkiksi hakemus, valitus tai selvitys
- kirjoittamista materiaalin pohjalta, esimerkiksi kommentti, analyysi tai arvostelu
- pohjatekstin tekstilajin ja kielen havainnointia
- ns. luovaa kirjoittamista opiskelijoiden tarpeiden ja kiinnostuksen mukaan
- kirjoittamisen prosessiluonteisuus, prosessin eri vaiheet
- jäsentelyn sekä tekstin ulko- ja kieliasun tarkastelua ja hiontaa
- kielen rakenteita opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Kurssi 9. Tekstien maailmassa (S29)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan lukea erittelevästi ja eläytyvästi
- parantaa suomalaisen ja mahdollisuuksien mukaan oman kulttuurinsa kirjallisuuden tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- erilajisten kaunokirjallisten ja asiatekstien lukemista
- vapaavalintainen kaunokirjallinen teos, esimerkiksi oman kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta tärkeä teos
- kirjailija- tai teosesittely
- kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista, oman lukukokemuksen jakamista
- käännösharjoitus

7.2.3. Toinen kotimainen kieli

Ruotsi

Ruotsin kielen opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja. Se antaa heille ruotsin kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja sekä tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää pohjoismaista yhteiskuntaa ja kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Se auttaa opiskelijoita syventämään tietojaan kaksikielisestä Suomesta. Ruotsin kielen opetus antaa opiskelijoille valmiudet ruotsin kielen omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Ruotsin kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
A-oppimäärä	B2.1	B1.2	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.2	B1.1	B1.2	B1.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä ruotsin kielelle ja sen kulttuurialueelle ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

- monipuolisia, vaihtelevia työtapoja kielitaidon kaikilla osa-alueilla (luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen, kuullun ymmärtäminen ja puhuminen)
- kommunikatiiviset työtavat eli sanaston ja rakenteiden harjoittaminen käytännönläheisten tehtävien avulla
- autenttisten materiaalien käyttö mahdollisuuksien mukaan.

Arviointi, eteneminen ja itsenäinen suorittaminen

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti. Ks. 7.2.4. Vieraat kielet, kappale Arviointi, eteneminen, itsenäinen suorittaminen.

Aineenopettajan antama ohjaus

Kyseisen aineen opettajalta saa lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä. Kurssien aikana opettaja antaa tukea ja ohjausta opiskelijan tarpeiden mukaan. Oppimäärän viimeisillä kursseilla opettaja antaa erityistä ohjausta ylioppilaskokeen suorittamiseen. Oppimäärän vaihtoa suunnittelevan opiskelijan kanssa käydään ohjauskeskustelu, jonka jälkeen opiskelija päättää, vaihtaako oppimäärää vai jatkaako ao. oppimäärän opiskelua.

Suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan yleensä numerojärjestyksessä.

Vastaavuudet

Periaatteessa pitkän (A) ja keskipitkän (B1) ruotsin kurssit vastaavat toisiaan. A-kielen kursseilla käsitellään asioita perusteellisemmin ja opiskellaan vaativampia tekstejä.

Lyhenteitä:

RUA = A1- tai A2-ruotsi

RUB = B1-ruotsi

1. Jos tavoitteena on vaihtaa RUB--- > RUA, suositussuositus on seuraava:
 1. vuosi RUB1 ja RUB2 sekä RUA3 > tai
 2. vuosi RUB3, RUB4, RUB5 sekä RUA6 >
2. Jos tavoitteena on vaihtaa RUA--- > RUB
 2. vuonna RUA4, RUA5, RUA6 = B1-kielen pakollinen oppimäärä ja RUB6 suoritettu
 3. vuonna RUB6 noin puolivälistä sekä RUB7 (=1/2 kurssia ylimääräisiä soveltavia kursseja).

Kurssit

Kurssien aiheita käsitellään oman kulttuurin sekä suomenruotsalaisen ja pohjoismaisen kulttuurialueen kannalta niin, että opiskelijoille tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kummankin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja ruotsinkielisen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia.

Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi opiskelijoita tulee ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus. Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat

tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelija viestintätehtävän kannalta.

Syksystä 2010 alkaen noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelmaan lisättyä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten suullisen kielitaidon kursseja. Kurssikuvaukset ovat liitteenä (Liite 1).

7.2.3.1. A-ruotsi

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A)

Pakolliset kurssit:

1. Arkielämää Pohjoismaissa (RUA1)

Sisältö

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita

Tavoitteena on

- ymmärtää suuren osan ympärillään käytävästä keskustelusta, mutta voi kokea vaikeaksi ymmärtää useamman syntyperäisen välistä keskustelua
- kielioppivirheitä esiintyy jonkin verran, mutta ne haittaavat harvoin laajempaakaan viestintää
- pystyy nopeasti tunnistamaan kirjoittajan ja tekstin tarkoituksen
- pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä, vaikka virheitä esiintyy vaativissa rakenteissa, tekstin jäsentelyssä ja tyyliässä

2. Ihmiset ympärillämme (RUA2)

Sisältö

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiireinä ovat ihmissuhteet, erilaisuus sekä ihmisen hyvinvointiin liittyvät asiat. Kurssilla vertaillaan elämään ennen ja nyt. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kirjoittamista harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on

- pystyä ymmärtämään puheen pääkohdat
- osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja
- pystyy tunnistamaan tekstin tarkoituksen ja paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkästä tekstistä
- pystyä kirjoittamaan ymmärrettävää kieltä ja välttämään perusrakennevirheitä

3. Suomi - osa Pohjolaa ja Eurooppaa (RUA3)

Sisältö

Aihepiireinä ovat Suomen ja suomenruotsalaisen kansanosan ja sen kulttuurin esittely eri näkökulmista ja olojemme vertailu muihin Pohjoismaihin ja Eurooppaan, Suomi monikulttuurisena maana sekä maamme kaksikielisyys. Aihekokonaisuuksista korostuu erityisesti ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus”. Kirjallista tuottamista harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on

- oppia kuvailemaan henkilöitä, kotipaikkaansa ja kotimaatansa
- osata keskustella Suomesta ja suomalaista
- tuoda esiin ajatuksia sekä suullisesti että kirjallisesti kurssin teemoista
- hyödyntää maamme kaksikielisyyttä ja sen erityispiirteitä ja tuntee kielialueen tyypillisiä piirteitä
- ymmärtää selväpiirteistä asiantietoa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä, esimerkiksi työkeskusteluihin tai ennakoitavissa oleviin puhelinviesteihin
- osata pitää yllä ymmärrettävää puhetta ja ääntää selkeästi

4. Elinympäristömme (RUA4)

Sisältö

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä vaativahkon tekstiaineuksen avulla. Aihepiireinä ovat luonto, ympäristö, tekniikka ja viestintä. Aihekokonaisuudet ”kestävä kehitys”, ”viestintä- ja mediaosaaminen” ja ”teknologia ja yhteiskunta” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

Tavoitteena on

- pystyä ymmärtämään puheen pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä
- osaa käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja käyttää myös monenlaisia rakenteita ja mutkikkaita lauseita.

- pystyy tunnistamaan kirjoittajaan ja tekstin tarkoituksen, paikantamaan useita eri yksityiskohtia pitkästä tekstistä
- pystyy kirjoittamaan ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä kieltä

5. Opiskelu ja työ (RUA5)

Sisältö

Aihepiireinä ovat työ, elinkeinot, opiskelu sekä palvelutilanteet yhteiskunnassamme. Kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitetaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuuksista kurssilla korostuu ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys”.

Tavoitteena on

- pystyy seuraamaan yleisesti kiinnostavaa yksityiskohtaista kerrontaa (uutiset, haastattelut, elokuvat, luennot)
- osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti, vaikka taukoja ja katkoksia esiintyy, puhe jatkuu ja viesti välittyy
- pystyy lukemaan itsenäisesti muutaman sivun pituisia tekstejä (lehtiartikkeleja, novelleja, viihde- ja tietokirjallisuutta ja raportteja)
- hallitsee melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita

6. Kulttuuri ja sen tekijöitä (RUA6)

Sisältö

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Tavoitteena on

- käsitellä vaativampia tekstejä, esim. lehtiartikkeleita pohjoismaisen taiteen alalta ja katkelmia kielellisesti yksinkertaisesta pohjoismaisesta kirjallisuudesta ja elokuvasta
- kirjoittaa tekstejä kurssin aihepiirin sopivista aiheista
- osaa viestiä suhteellisen vaivattomasti useimmissa tavallisissa tilanteissa ja vertaillen selostaa elokuvan, musiikin ja kirjojen aiheita

Syventävät kurssit

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUA7)

Sisältö

Aihealueita ovat yhteiskunta, politiikka ja aktiivinen kansalaisuus sekä yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Tavoitteena on

- ymmärtää syntyperäisten välistä puhetta tai keskustelua vaativistakin aiheista
- hallita melko monenlaiseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita, jolloin rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat suhteellisen virheettömiä
- pystyä etsimään ja yhdistelemään tietoja monisivuisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän
- pystyä kirjoittamaan kohtuullisen virheetöntä kieltä

8. Tiede, talous ja tekniikka (RUA8)**Sisältö**

Kurssilla painotetaan ymmärtämisvaikeuksien lisäämistä vaativan kieliaineksen avulla lähtökohtana esimerkiksi eri tieteenalat, tekniikan saavutukset ja yrityselmä. Eri aihekokonaisuudet tarjoavat näkökulmia ja lähestymistapoja aiheiden käsittelyyn.

Tavoitteena on

- lukea oma valinnainen kaunokirjallinen tai tietoteos, josta laaditaan tiivistelmä
- pystyä lukemaan eripituisia tekstejä kurssin aiheista
- selvittää jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä
- osta kirjoittaa kohtuullisen virheetöntä jäsentynyttä tekstiä

Koulukohtaiset soveltavat kurssit (ruotsi)

Ks. alla kohdasta B1-ruotsi

7.2.3.2. B1-ruotsi

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B1)

Pakolliset kurssit:

1. Koulu ja vapaa-aika (RUB1)

Sisältö

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijan tarpeen mukaan. Aihepiireinä ovat opiskelu ja nuorten harrastukset, ja kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Tavoitteena on

- tarkastella ympäröivää maailmaa ruotsin kielen avulla nuorten näkökulmasta
- tutustua eri maiden kulttuureihin ja ihmisiin
- pystyä osallistumaan rutiinimaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä asioista
- pystyä hankkimaan helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista selkeästi jäsennellystä tekstistä
- osaa kirjoittaa lyhyen, yksityiskertaisen kuvauksen tapahtumista, menneistä toimista ja henkilökohtaisista kokemuksista
- pystyy ymmärtämään yksinkertaista puhetta tai seuraamaan keskustelua, jotka ovat hänelle välittömän tärkeitä

2. Arkielämää Pohjoismaissa (RUB2)

Sisältö

Kurssilla jatketaan sanaston ja rakenteiden vahvistamista ja painotetaan puheviestinnän harjoittamista sekä kirjoittamista lyhyiden viestinnällisten tehtävien avulla. Kurssilla jatketaan nuorten elämän, opiskelun, työn, harrastusten, palveluiden ja vapaa-ajan tarkastelua. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” antavat näkökulmia kurssin aiheiden tarkasteluun. Vankennetaan suullisen viestinnän strategioiden hallintaa ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on

- tutustua nuorten elämään Pohjoismaissa
- vahvistaa sanastoa kappaleiden ja harjoitustehtävien avulla
- harjoittaa kirjallista ilmaisua lyhyillä kirjoitusharjoituksilla selviytymään tavanomaisista arkitilanteista
- pystyy osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselleen tärkeistä aiheista
- pystyy ymmärtämään pääasiat ja joitakin yksityiskohtia muutaman kappaleen pituisista viesteistä jonkin verran vaativissa arkisissa yhteyksissä
- pystyä yleensä tunnistamaan ympärillään käytävän keskustelun aiheet

3. Suomi, Pohjoismaat ja Eurooppa (RUB3)

Sisältö

Aihepiireinä ovat kotipaikkakunta, kotimaa, suomenruotsalaisuus, vertailu muihin Pohjoismaihin sekä Suomi pohjoismaisena valtiona Euroopassa. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”teknologia ja yhteiskunta” tarjoavat mahdollisuuksia käsitellä kurssin aiheita. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita.

Tavoitteena on

- oppia kuvailemaan luettelomaisesti henkilöitä, kotipaikkaansa ja kotimaatansa
- osata keskustella kohtalaisesti Suomesta ja suomalaisista ja tuoda esiin omia ajatuksia ja kokemuksia näistä
- hyödyntää rikasta kieliympäristöä ja monipuolista kulttuuritarjontaa
- ymmärtää pääajatuksia ja joitakin yksityiskohtia puheesta, jonka aihepiirit liittyvät kurssin teemoihin
- ymmärtää perussanastoa ja jonkin verran idiomattisia ilmaisuja
- pystyä lukemaan monenlaisia tekstejä tutuista aiheista
- selviytyä kirjoittamalla tyypillisissä arkitilanteissa

4. Elämää yhdessä ja erikseen (RUB4)**Sisältö**

Aihepiireinä ovat elämänarvot, ihmissuhteet, sukupuolten, eri kulttuuri- ja ikäryhmien kohtaaminen opiskelussa ja työssä sekä ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Aihekokonaisuuksista korostuu ”hyvinvointi ja turvallisuus”

Tavoitteena on

- tarkastellaan erilaisia ihmissuhteita, elämäntapomerkkejä ja tapoja elää
- syvennetään sanastollista valmiutta
- ymmärtää pääajatuksia ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee usein toistuvia teemoja
- pystyä viestimään itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativimmissa tilanteissa
- pystyä kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävän tekstin tutuista, itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitelluista aiheista
- pystyä lukemaan monenlaisia tekstejä ja seuraamaan tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta

5. Elinympäristömme (RUB5)**Sisältö**

Aihepiireinä ovat luonto, muuttuva elin- ja työympäristö sekä joukkoviestimet. Aihekokonaisuuksista korostuu ”kestävä kehitys” ja ”teknologia ja yhteiskunta” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen”. Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen strategioita ja hiotaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on

- oppia sekä kirjallisesti että suullisesti ilmaisemaan ajatuksia kurssin teemoista
- hyödyntää tieto- ja viestintätekniikkaa sekä mahdollisuuksien mukaan työskennellä joukkoviestimien tarjoaman runsaan materiaalin avulla
- kiinnittää huomiota luonnonsuojeluun ja ympäristöongelmiin, muun muassa Itämeren tilanteeseen
- pystyä osallistumaan keskusteluihin omista ja itselleen tärkeistä asioista sekä rajallisesti vaikeammista aihepiireistä
- osata yksinkertaisimmat ja jonkin verran myös vaativampia rakenteita ja sidoskeinoja
- osata kirjoittaa elinympäristönsä arkipäiväisistä puolista hyvin
- pystyä seuraamaan yleistietoon perustuvaa puhetta
- ymmärtää normaalia hitaampaa mutta pidempää yleiskielistä puhetta
- pystyä seuraamaan eri tyyppisten tekstien pääajatuksia, avainsanoja ja yksityiskohtia valmistautumatta

Syventävät kurssit

6. Kulttuurin tekijöitä ja näkijöitä (RUB 6)

Sisältö

Kurssilla käsitellään kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat erilaisia näkökulmia kurssin aiheista. Opiskelijat valmistavat valitsemastaan aiheesta laajahkon tuotoksen ja esittelevät sen.

Tavoitteena on

- oppia uutta tämän päivän Pohjoismaista aihepiireinä kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- valmentaa ylioppilaskirjoituksiin
- osata kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista eritellen ja vertaillen ja selostaa myös muita aiheita kuten elokuvia, kirjoja tai musiikkia
- pystyä lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä monenlaisista aiheista
- osata kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista, kuten musiikista tai elokuvista
- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta

7. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (RUB7)

Sisältö

Aihealueita ovat maailmanlaajuiset ilmiöt ja ongelmat sekä eurooppalaisuus ja kansainvälinen vaikuttaminen. Kurssilla käsitellään yhteiskunnallisia asioita, päätöksen tekoon osallistumista sekä vaikuttamista ja vastuuta. Kurssilla painotetaan ymmärtämisvalmiuksien lisäämistä entistä vaativamman kieliaineuksen avulla. Aihekokonaisuudet ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, kestävä kehitys, teknologia ja yhteiskunta sekä viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia aiheiden käsittelyyn.

Tavoitteena on

- ymmärtää kurssin teemoja käsittelevien tekstien pääajatuksat, avainsanat ja tärkeät yksityiskohdat
- laajentaa tekstinymmärtämistaitoja esimerkiksi tiivistelmän tekemistä harjoittelemalla
- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillä käytävästä yleiskielisestä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta keskustelusta
- ymmärtää selväpiirteistä melko yleisiin aiheisiin liittyvää asiantietoa vaativissa yhteyksissä, muun muassa työkeskustelut ja puhelinfraasit
- pystyä lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä, muun muassa lehtiartikkeleita, monenlaisista aiheista ja yhdistelemään tietoja pidemmistä teksteistä
- pitää yllä ymmärrettävää lyhyehköä puhetta
- osata käyttää melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja erilaisia rakenteita
- pystyä kirjoittamaan ymmärrettävän ja sidosteisen tekstin todellisista tai kuvitelluista aiheista
- osata rutiininomaisimmat rakenteet melko virheettömästi

Soveltavat kurssit**Kertauskurssi (RU9)****Sisältö**

Kurssi perehdyttää ruotsin opiskeluun lukiossa sekä kerta perusrakenteita ja –sanastoa.

Tavoitteena on

- valmistaa lukio-opiskeluun

Puhekurssi (RU10)**Sisältö**

Harjoitellaan ääntämistä, tutustutaan kohdekielen keskeisiin murteisiin, tehdään erilaisia puheharjoituksia ja pidetään, haluttaessa videoitu, puhe tai esitelmä, valinnaisesta aiheesta. Kehitetään puhetaitoja ja sanaston hallintaa. Kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen ja harjoitellaan puhestrategioita.

Tavoitteena on

- osata kertoa tutuista asioista myös yksityiskohtia ja osata viestiä itselle tärkeistä asioista myös vaativammissa yhteyksissä
- pitää yllä lyhytkestoista ymmärrettävää puhetta
- selviytyä kielialueella tavallisimmista arkitilanteista
- oppia ääntämään kohdekielen kielialueelle tyypillisellä tavalla
- ymmärtää olennaisin asiasisältö tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista
- osata kertoa tutuista asioista yksityiskohtaisesti
- ymmärtää pääajatukset ja joitakin yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee kouluun, työhön ja vapaa-aikaan liittyviä teemoja

Abikurssi (RU11)

Sisältö

Lukion oppimäärää kertaava kurssi, soveltava kurssi. Kerrataan ja syvennetään substantiivi-, adjektiivi- ja verbioppia sekä sanajärjestystä. Tehdään sanastoharjoituksia ja valmistaudutaan kaikkia taitoalueita silmällä pitäen ylioppilaskirjoituksiin.

Ruotsin kulttuurimatkakurssi (RU12)

Sisältö

Kurssi pyritään järjestämään jonkun muun oppiaineen kanssa yhteistyössä. Kurssilla tehdään leirikoulumatka johonkin Pohjoismaahan.

X-Kurssi

Suoritusohje

Kurssit on tarkoitettu opiskelijoille, jolla on heikko tai välttävä arvosana kyseisestä alkuperäisestä kurssista. Kursseja ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointitapa

Suoritusmerkintä; kyseessä on puolen kurssin laajuinen kurssi. Lisäksi kurssin käyminen oikeuttaa yhteen ylimääräiseen uusintaoikeuteen kyseisestä alkuperäisestä kurssista. X-kurssia käymällä ei voi suorittaa sellaista kurssia, josta opiskelijalla on merkintä O, K tai H arvosanan sijasta. Koeviikolla on tavallista vaatimustasoa vastaava koe. Jos koetulos on parempi kuin alkuperäinen arvosana, kurssiarvosanaa voidaan nostaa ottaen huomioon alkuperäisen kurssin muut suoritukset (kotiaineet, suulliset esitykset, sanakokeet yms.).

Sisältö

Noudatetaan kurssin opetussuunnitelmaan keskittyen perusasioihin.

7.2.4. Vieraat kielet

Vieraiden kielten opetus kehittää opiskelijoiden kulttuurien välisen viestinnän taitoja: se antaa heille kieleen ja sen käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja ja tarjoaa heille mahdollisuuden kehittää opiskeltavan kielen kielialueen tai yhteisön kulttuuria koskevaa tietoisuuttaan, ymmärtämystään ja arvostustaan. Tällöin otetaan huomioon erityisesti eurooppalainen identiteetti ja eurooppalainen monikielisyys ja -kulttuurisuus. Kielten opetus antaa opiskelijoille valmiudet kielten omaehtoiseen opiskeluun auttamalla heitä ymmärtämään, että viestintätaidon saavuttaminen edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito-, tieto- ja kulttuuriaine.

Opetuksen tavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri oppimäärissä kielitaidon kuvausasteikon (liite) tasot seuraavasti:

Kieli ja oppimäärä	Kuullun ymmärtäminen	Puhuminen	Luetun ymmärtäminen	Kirjoittaminen
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A (Saksa)	B1.1-B1.2	B1.1	B1.2	B1.1-B1.2
Muut kielet B2 (Ranska, saksa)	A2.2	A2.1-A2.2	A2.2-B1.1	A2.1-A2.2
Muut kielet B3 (Ranska, saksa, espanja)	A2.1-A2.2	A2.1	A2.1-A2.2	A1.3-A2.1

Tavoitteena on myös, että opiskelija

- osaa viestiä kohdekielelle ja sen kulttuurille ominaisella tavalla
- osaa arvioida kielitaitoaan suhteessa tavoitteisiin
- tuntee omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijänä ja kielen opiskelijana
- osaa kehittää kielitaitoaan kehittymistarpeensa ja opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta tarkoituksenmukaisin strategioin.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

- monipuolisia, vaihtelevia työtapoja kielitaidon kaikilla osa-alueilla (luetun ymmärtäminen, kirjoittaminen, kuullun ymmärtäminen ja puhuminen).

- kommunikatiiviset työtavat eli sanaston ja rakenteiden harjoittaminen käytännönläheisten tehtävien avulla.
- autenttisten materiaalien käyttö mahdollisuuksien mukaan
- oikeisiin opiskelutottumuksiin ohjaaminen ja säännöllisen, vastuullisen työskentelyn korostaminen.

Arviointi, eteneminen ja itsenäinen suorittaminen

Oppiaineen arvioinnissa otetaan huomioon kielitaidon kaikki alueet kurssikuvausten painotusten mukaisesti.

Pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numeroin. Arvosana määräytyy kurssityöskentelyn ja kurssin aikana osoitetun suullisen ja kirjallisen näytön sekä yleensä kurssikokeen perusteella. Kurssikokeeseen kuuluu kurssista riippuen luetun ja kuullun ymmärtämistä, kirjoittamista, rakenne- ja sanastotehtäviä sekä suullinen koe. Soveltavista kursseista saa suoritusmerkinnän.

Kurssien suorittaminen itsenäisesti on vaativaa ja siitä on neuvoteltava erikseen opettajan kanssa. A-kielissä ja B1-kielessä ei voi suorittaa itsenäisesti syventäviä eikä soveltavia kursseja. Lyhyissä kielissä (B2 ja B3) tätä ei suositella lainkaan.

Jos opiskelija suorittaa B2- tai B3-kielestä tai valinnaisesta A-kielestä arvosanalla 5–10 yhden tai kaksi kurssia, hän voi saada oppimäärästä joko numeron tai pyynnöstä suoritusmerkinnän. 3–8 kurssin oppimäärä arvioidaan aina numerolla.

Opiskelija oppii saamansa palautteen perusteella arvioimaan omaa edistymistään kielen eri osa-alueilla.

Aineenopettajan antama ohjaus

Kyseisen aineen opettajalta saa lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä. Kurssien aikana opettaja antaa tukea ja ohjausta opiskelijan tarpeiden mukaan. Oppimäärän viimeisillä kursseilla opettaja antaa erityistä ohjausta ylioppilaskokeen suorittamiseen. Oppimäärän vaihtoa suunnittelevan opiskelijan kanssa käydään ohjauskeskustelu, jonka jälkeen opiskelija päättää, vaihtaako oppimäärää vai jatkaako ao. oppimäärän opiskelua.

Suoritusjärjestys

Kurssit suoritetaan yleensä numerojärjestyksessä.

Vastaavuudet (A- ja B-saksa)

Pitkästä (A-kielen) oppimäärästä lyhyeen (B2/B3-kieleen) vaihdettaessa suoritettut arvosanat siirtyvät sellaisenaan lyhyen oppimäärän arvosanoiksi. Kurssien sisältöjen vastaavuudet ja mahdollinen lisäopiskelun tarve arvioidaan opiskelijakohtaisesti.

Kurssit

Aiheita käsitellään oman maan, opiskeltavan kielen kulttuurialueen ja kielestä ja aiheesta riippuen myös laajemmasta näkökulmasta niin, että opiskelijoille

tarjoutuu mahdollisuus vertailuihin. Aiheiden käsittelyssä otetaan lisäksi huomioon aihekokonaisuuksissa esiin tuodut näkökulmat. Kullakin kurssilla voidaan käsitellä myös muita aiheita opiskelijoiden harrastuneisuuden ja toisaalta ajankohtaisuuden vaatimusten huomioon ottamiseksi.

Opiskelijoilla tulee olla jokaisella kurssilla tilaisuuksia kuunnella, lukea, puhua ja kirjoittaa erilaisia tarkoituksia varten, vaikka painotukset vaihtelevat kursseittain. Opiskeltavan kielen rakenteiden ja sanaston tuntemuksen laajentamiseen ja käytön monipuolistamiseen ja tarkkuuteen kiinnitetään huomiota kaikilla kursseilla kunkin oppimäärän tavoitteiden mukaisesti.

Vaativimpia viestinnän muotoja harjoitetaan oppimäärissä, joiden opiskelu on alkanut peruskoulussa. Huomiota kiinnitetään äidinkielen ja opiskeltavan kielen viestinnän eroihin ja eroja selittäviin kulttuurisiin tekijöihin. Kaunokirjallisuus ja muu autenttinen materiaali tarjoaa tähän mahdollisuuksia. Kulttuurisen herkkyyden kehittymiseksi tulee opiskelijoita ohjata tiedostamaan oman toiminnan ja omien arvostuksien kulttuurisidonnaisuus.

Opiskelijoiden opiskelutaitoihin kiinnitetään huomiota jokaisella kurssilla. Heitä ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittymistarpeensa viestijöinä ja kielen opiskelijoina. Heitä ohjataan käyttämään strategioita, jotka ovat tarkoituksenmukaisia heidän oman kehittymistarpeensa ja kulloisenkin opiskelu- ja viestintätehtävän kannalta.

Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli
RA = ranskan kieli
SA = saksan kieli
EA = espanjan kieli

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2.

Syksystä 2010 alkaen noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelmaan lisättyjä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten suullisen kielitaidon kursseja. Kurssikuvaukset ovat liitteenä (Liite 1).

7.2.4.1. A-englanti

Perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkanut oppimäärä (A)

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Nuori ja hänen maailmansa (ENA1)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- § hyvinvointi ja turvallisuus
- § viestintä- ja mediaosaaminen

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- § niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta
- § kerrata ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- § antaa valmiuksia keskeisten opiskelustrategioiden hallintaan
 - § omien opiskelutaitojen kartoittaminen
 - § sanaston opiskelustrategiat
 - § kommunikaatiostrategiat; mielipiteen ilmaiseminen, kohtelias reagointi, aktiivinen kuunteleminen
 - § kuullunymmärtämisen taidot
- § vahvistaa keskustelutaitoa, mielipiteenilmaisua, esiintymistä sekä muita puheviestintätaitoja ja keskeisiä puheviestinnän strategioita

Kurssin sisällöt

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen, ihmissuhteisiin. Kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Eurooppalainen viitekehys pyritään esittelemään pääpiirteissään. Tutustutaan mahdollisuuksien mukaan kuullun ymmärtämisen taitotason arviointiin.

Kurssi 2. Viestintä ja vapaa-aika (ENA2)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- § kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- § hyvinvointi ja turvallisuus
- § Viestintä ja mediaosaaminen

Yhteydet muihin aineisiin

- § Liikunta
- § Yrittäjäkasvatus

Kurssin tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- § harjoittaa puheviestintää monipuolisesti ja vankentaa puheviestinnän strategioiden hallintaa
- § vahvistaa sanaston hallintaa
- § vahvistaa ja laajentaa rakenteiden hallintaa
- § vahvistaa valmiuksia keskeisten opiskelustrategioiden hallintaan:
 - § sanaston opiskelu ja erilaiset kertaamistavat
 - § kommunikaatio- ja kompensatiostrategiat: aktiivinen kuunteleminen, mielipiteen ilmaiseminen, ilmaisuvarmuuden vahvistaminen
 - § suullisen esitelmän pitäminen
 - § luetunymmärtämisstrategioita: kontekstista päättely, keskeisen informaation löytäminen
 - § harjoittaa kirjallista ilmaisua viestinnällisten tehtävien avulla

Kurssin sisällöt

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Suullisen taitotason arviointi pyritään esittelemään pääpiirteissään.

Kurssi 3. Opiskelu ja työ (ENA3)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- § aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys
- § hyvinvointi ja turvallisuus
- § viestintä ja mediaosaaminen
- § kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Kurssin tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- § harjoittaa opiskeluun ja työelämään liittyvää kirjallista ja suullista viestintää (mm. työnhaku)
- § vahvistaa opiskelu- ja työsanaston hallintaa
- § vahvistaa erityisesti kirjoittamisen opiskelustrategioiden hallintaa
- § harjoittaa muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja tuottamista

Kurssin sisällöt

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään. Kirjallisen taitotason arviointi pyritään esittelemään mahdollisuuksien mukaan.

Kurssi 4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- § hyvinvointi ja turvallisuus
- § kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- § aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys
- § teknologia ja yhteiskunta

Yhteydet muihin aineisiin

- § yhteiskuntaoppi ja katsomusaineet

Kurssin tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- § tutustua Suomen ja joidenkin muiden maiden yhteiskunnallisiin ilmiöihin
- § harjoittaa monenlaisten tekstien lukemista vaativahkolla tasolla
- § laajentaa yhteiskunnallisen sanaston hallintaa
- § harjoittaa erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita:
- § tiivistelmän laatiminen
- § harjoittaa kirjallista ja suullista ilmaisua vaativahkolla tasolla

Kurssin sisällöt

Kurssin aihepiirinä on yhteiskunta ja ympäröivä maailma. Mahdollisuuksien mukaan opiskelijat tutustutetaan lukemisen taitotason arvioimiseen eurooppalaisen viitekehyksen mukaan.

Kurssi 5. Kulttuuri (ENA5)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- § kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- § viestintä ja mediaosaaminen

Yhteydet muihin aineisiin

- § äidinkieli ja kirjallisuus
- § musiikki
- § kuvataide

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- § käsitellä kulttuuria laaja-alaisesti
- § harjoittaa luetunymmärtämistä vaativahkolla tasolla
- § laajan kirjallisen ja/tai suullisen työn tekeminen
- § vankentaa opiskelu- ja kielitaitostrategioita:
 - § tiedon etsiminen, jäsentäminen ja muokkaaminen
 - § suullisen ja/tai kirjallisen yhteenvedon laatiminen ja mahdollinen esittäminen
 - § mahdollinen oman ja/tai toisen työn arvioiminen
 - § suullinen ja kirjallinen kuvaileminen, selostaminen ja vertaileminen
- § ohjata opiskelijoita englanninkielisen kirjallisuuden lukemiseen

Kurssin sisällöt

Kurssilla käsitellään kulttuuria (kirjallisuus, musiikki, kuvataide, teatteri ja elokuva) meillä ja muualla laaja-alaisesti. Opiskelijoille pyritään esittelemään eurooppalaisen viitekehyksen suomalainen sovellutus.

Kurssi 6. Tiede, talous ja tekniikka (ENA6)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- § teknologia ja yhteiskunta
- § viestintä ja mediaosaaminen
- § aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Yhteydet muihin aineisiin

- § tietotekniikka
- § yrittäjyyskasvatus
- § yhteiskuntaoppi
- § biologia, kemia ja fysiikka

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- § harjoittaa kieliaineksen ymmärtämistä vaativalla tasolla
 - § vankentaa lukemisstrategioiden hallintaa sekä hioa kirjallista ilmaisua vaativalla tasolla

Kurssin sisällöt

Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan historia ja saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä:

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

Kurssi 7. Luonto ja kestävä kehitys (ENA7)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

§ Kestävä kehitys

Yhteydet muihin aineisiin

§ Biologia, maantiede

Kurssin arviointi

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kurssin tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestävä kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä.

Keskeiset sisällöt

- § Vankennetaan erityisesti luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehitykseen liittyvän sanaston ja tekstien hallintaa.
- § Kerrataan ja vahvistetaan erilaisia rakenteita.

Kurssi 8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen (ENA8)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- § kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- § teknologia ja yhteiskunta

Yhteydet muihin aineisiin

- § yhteiskuntaoppi ja historia
- § psykologia

Kurssin arviointi

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kurssin tavoitteet

Kurssin tavoitteena on vankentaa opiskelijan tietämystä aiheista, jotka liittyvät yleismaailmallisiin kehityslinjoihin, ajankohtaisiin tapahtumiin sekä erilaisiin maailmankuviin.

Keskeiset sisällöt

- § Vankennetaan yllämainittujen aihepiirien hallintaa ja laajennetaan sanavarastoa.
§ Kerrataan ja vahvistetaan erilaisia rakenteita.

Soveltavat kurssit

Soveltavilla kursseilla keskitytään kielitaidon eri osa-alueiden kehittämiseen. Osa kursseista järjestetään joka toinen vuosi.

Kurssi 9. Englannin kirjoittamiskurssi (ENA9)

Suoritusjärjestys

Suosittelaa valittavaksi, kun kaikki pakolliset kurssit on suoritettu.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- Viestintä- ja mediaosaaminen

Yhteydet muihin aineisiin

- Äidinkieli ja kirjallisuus

Arviointi

- Suoritusmerkintä

Kurssin tavoitteet

Kurssin tavoitteena on oppia lisää kirjoittamisesta ja tuottaa erilaisia tekstejä englanniksi.

Kurssin sisällöt

- kirjoitetaan runsaasti erilaisia tekstejä ja perehdytään monipuolisesti vaativampaan kirjoittamiseen
- arvioidaan ja analysoidaan toisten opiskelijoiden kirjoittamia tekstejä ja myös muita tekstejä
- kirjoitustehtävät sovitaan yhdessä, ne ovat sekä erilaisia asiatekstejä että luovaa kirjoittamista
- kurssi voidaan järjestää siten, että kirjoitustehtävien suuri määrä korvaa osan oppitunneista.

Kurssi 10. Talous- ja ajankohtaisasioita englanniksi (ENA10)

Suoritusjärjestys

Suosittelaa valittavaksi, kun kaikki pakolliset kurssit on suoritettu
Kurssi voidaan suorittaa osin itsenäisesti etätyöskentelynä.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

§ Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Yhteydet muihin aineisiin

- § yhteiskuntaoppi
- § maantiede (talousmaantiede)
- § yrittäjyyskasvatus

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssin tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat talouselämään ja yhteiskunnallisiin aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisällöt

- § Vankennetaan opiskelijoiden tietämystä taloudellisista, yhteiskunnallisista ja taloudellisista asioista englanniksi mahdollisuuksien mukaan tietotekniikkaa hyödyntäen ja etätehtävien muodossa
- § Vahvistetaan edellä mainittuihin aihepiireihin liittyvän sanaston hallintaa.

Kurssi 11. Englannin suullinen kurssi (ENA11)

Suoritusohje

Kurssin voi suorittaa missä tahansa englannin opintojen vaiheesta. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointitapa

Suoritusmerkintä. Kurssiin voi liittyä lukion virallista suullista yo-koetta vastaava koe tai jokin muu suullinen koe.

Sisällöt

- arkipäivän kanssakäymiseen liittyvät suulliset tilanteet, kielipelit ja improvisointi
- vaativampi viestintä kuten argumentointi, paneelikeskustelut, neuvottelut, selostus, tulkinta jne.
- kurssin tarkempi sisältö sovitaan opiskelijoiden kanssa.
- kurssi on joko kokonainen kurssi tai kurssi voidaan jakaa kahteen tasoryhmään, jolloin kurssi on puolikas kurssi

Kurssi 12. Englannin lukioon niveltävä kertauskurssi (ENA12)

Suoritusohje: Vapaa

Arviointitapa: Suoritusmerkintä

Sisältö:

Kerrataan peruskoulussa opittua sanastoa ja keskeisiä kielioppiasioita. Kurssilla harjoitellaan lisäksi kuullun- ja tekstinymmärtämistä ja arkielämän keskustelutilanteita.

Kurssi 13. Englannin valmentava Abi-kurssi (ENA13)

Suoritusohje

Kurssi on opiskelijoille, jotka tarvitsevat lisäharjoittelua englannin yo-kirjoituksiin. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointitapa

Suoritusmerkintä.

Sisällöt

Kurssi valmentaa päättökokeeseen. Kurssilla kerrataan kieliopin pulmakohtia ja syvennetään kielen tuntemusta. Kurssin aikana tutustutaan päättökokeen tehtävätyyppeihin sekä harjoitellaan ylioppilaskokeeseen sekä kuullunymmärtämistehtävien, että kirjallisen kokeen muodossa.

Tavoitteena on

- pyrkiä kasvattamaan yleistä ja spesifiä sanavarastoa ajankohtaisten ja päättökokeiden tekstien avulla
- arvioida ja muokata omia sekä muiden tuotoksia ja koevastauksia, ja näin parantaa omaa koesuoritusta kaikilla osa-alueilla
- tunnistaa ja oppia välttämään tyypillisiä kompastuskiviä kielessä sekä päättökokeessa
- tunnistaa omat heikkoutensa ja vahvuutensa kirjoittajana,
- osata kirjoittaa selkeää ja jäsentynyttä tekstiä, ilmaista kantansa, kehittää argumentteja systemaattisesti, analysoida, pohtia ja tiivistää tietoa ja ajatuksia.
- pystyä yhdistämään vaativia tehtäviä varten kompleksista ja yksityiskohtaista tietoa kuulluista tai luetuista laajoista keskusteluista tai esityksistä

Kurssi EAX Englannin X-kurssit

Suoritusohje

Kurssit on tarkoitettu opiskelijoille, jolla on heikko tai välttävä arvosana kyseisestä alkuperäisestä kurssista (Esim. kurssista EA2, jos kyseessä kurssi EA2X.) Kurssija ei voi suorittaa itsenäisesti.

Arviointitapa

Suoritusmerkintä; kyseessä on puolen kurssin laajuinen kurssi. Lisäksi kurssin käyminen oikeuttaa yhteen ylimääräiseen uusintaoikeuteen kyseisestä alkuperäisestä kurssista. X-kurssia käymällä ei voi suorittaa sellaista kurssia, josta opiskelijalla on merkintä O, K tai H arvosanan sijasta.

Sisällöt

Tarvittaessa pitkässä englannissa voidaan järjestää tukikursseja, ns. X-kurssit. Kurssilla noudatetaan kyseisen alkuperäisen kurssin opetussuunnitelmaa, keskittyen perusasioihin.

Esimerkki: jaksoissa I ja II kaikki EA1-kursseilla arvosanan 4 tai 5 saaneet opiskelijat ohjataan kurssille EA1X, joka järjestetään jaksossa III. Kurssilla käsitellään uudelleen EA1-kurssin keskeisiä asioita käyttäen samaa tai (osittain) eri oppimateriaalia opettajan harkinnan mukaan. Kurssin jälkeen koeviikolla on tavalliseen tapaan täysin normaali EA1-kurssin koe (ei millään lailla helpotettu), jonka X-kurssin pitänyt opettaja laatii ja korjaa, ja johon opiskelijat osallistuvat. Koetuloksesta riippumatta he saavat EA1X-kurssista suoritusmerkinnän, ja jos koetulos on parempi kuin heidän alkuperäinen EA1-arvosanansa, nostetaan kurssiarvosana tämän koesuorituksen mukaiseksi (toki ottaen huomioon alkuperäisen kurssin muutkin suoritukset; mahdollisia kotiaineita, suullisia esityksiä tms. lisänäyttöjä vaaditaan tilanteen mukaan). Jos koetulos on huonompi tai sama, alkuperäinen EA1-suoritus jää voimaan.

Tavoitteena on

- kurssimuotoinen tukiopetus: keskitytään kyseisen kurssin perusrakenteisiin ja keskeisimpään sanastoon.
- otetaan huomioon opiskelijoiden erityistarpeet.

7.2.4.2. A-saksa

Perusopetuksen vuosiluokilla 1 – 6 alkanut oppimäärä: (A):

Pakolliset kurssit:

1. Nuori ja hänen maailmansa /Jugendliche und ihre Welt (SAA1)

Sisältö

Kurssi niveltää perusopetuksen ja lukion kielenopetusta ja vahvistaa sanaston ja perusrakenteiden hallintaa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, ja henkilökohtaiseen kanssakäymiseen ja ihmissuhteisiin, kieli on tuttavallista ja epämuodollista. Aihekokonaisuus ”hyvinvointi ja turvallisuus” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla painotetaan keskustelua, mielipiteen ilmaisua ja keskeisiä puheviestinnän strategioita.

Tavoitteena on

- ymmärtää pääajatuksat ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee
- koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja
- selviytyä kielialueella tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista
- osata kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia
- pyrkiä selvästi ymmärrettävään ääntämiseen
- ymmärtää olennaisin asiasisältö myös lyhyestä kerronnasta
- pystyä ymmärtämään tuttua aihetta käsittelevän tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia
- pystyä kirjoittamaan ymmärrettävän, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittävää tekstiä tutuista, itseään kiinnostavista aiheista

2. Viestintä ja vapaa-aika / Kommunikation und Freizeit (SAA2)

Sisältö

Kurssilla harjoitetaan puheviestintää monipuolisesti ja vahvistetaan ja laajennetaan rakenteiden hallintaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät vapaa-aikaan ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä paikkakunnalla käytettäviin palveluihin. Aihekokonaisuudet ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla. Puheviestinnän strategioiden hallintaa vankennetaan ja kiinnitetään huomiota ilmaisuvarmuuteen.

Tavoitteena on

- ymmärtää ja tuottaa puhetta, joka sisältää jo melko laajaa jokapäiväistä, tavallista sanastoa
- pystyä kirjoittamaan ymmärrettäviä, jonkin verran yksityiskohtaistakin arkitietoa välittäviä, lyhyitä tekstejä, esim. sähköpostiviestejä, kirjeitä ja selostuksia tutuista, itseään kiinnostavista aiheista
- kyetä lukemaan tekstejä käytännönläheisistä ja itselleen tärkeistä aiheista

3. Opiskelu ja työ / Lernen und Arbeiten (SAA3)

Sisältö

Kurssin aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun ja työelämään ja kurssilla harjoitellaan niille tyypillistä suullista ja kirjallista viestintää. Harjoitellaan myös muodollisten tilanteiden vaatiman kielen ymmärtämistä ja käyttämistä. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn.

Tavoitteena on

- ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä, esimerkiksi työkeskusteluihin tai ennakoitavissa oleviin puhelinviesteihin
- osata ilmaista itseään melko vaivattomasti ja pitää yllä ymmärrettävää puhetta selkeästi ääntäen
- osata lukea ja kirjoittaa opiskeluun, tulevaisuuden suunnitelmiin ja työhön liittyviä tekstejä
- osata kirjoittaa muutaman kappaleen pituisen jäsentyneen tekstin kurssin aiheista

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma / Gesellschaft und die Welt um uns (SAA4)

Sisältö

Kurssilla painotetaan puhumista ja tekstin ymmärtämistä vaativahkolla tasolla. Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntiin liittyvät tekstit. ”Aktiivinen kansalainen ja yrittäjyys” -aihekokonaisuus tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Kurssilla harjoitellaan erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita. Kirjallista ilmaisua harjoitellaan kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on

- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillä käytävästä laajemmasta keskustelusta.
- osata viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativammissa tilanteissa
- pystyä ymmärtämään arkikokemuksesta poikkeavia aiheita ja tekstien yksityiskohtia
- pystyä välittämään tuttua tietoa tavallisimmissa kirjallisen viestinnän muodoissa

5. Kulttuuri / Kultur (SAA5)

Sisältö

Kurssilla käsitellään oman kotipaikan, kotimaan ja kohdemaiden kulttuuria laaja-alaisesti. Aihekokonaisuudet ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” ja ”viestintä ja mediaosaaminen” tarjoavat näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Opiskelijat valmistavat laajahkon kulttuuriaiheisen tuotoksen ja esittelevät sen. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetustoimen ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia viestintään ja mediaosaamiseen.

Tavoitteena on

- tavoittaa radiouutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat
- osata käyttää useita erilaisia rakenteita laajemmassa vapaassa puheessa
- pystyä lukemaan tekstejä monenlaisista aiheista (esim. lehtiartikkelit ja yksinkertainen kaunokirjallisuus)
- osata kirjoittaa henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä, kertoa niissä uutisia ja ilmaista ajatuksiaan tutuista abstrakteista ja kulttuuriaiheista kuten esim. musiikista tai elokuvista
- perehtyä kotimaan ja kohdekielisten maiden omaan ja monimuotoiseen kulttuuriin

6. Tiede, talous ja tekniikka / Wissenschaft, Wirtschaft und Technik (SAA6)

Sisältö

Kurssilla painotetaan aiempaa vaativamman kieliaiineksen ymmärtämistä. Aiheina ovat eri tieteenalat, tekniikan saavutukset, viestinnän eri muodot ja talouselämä. Aihekokonaisuus ”teknologia ja yhteiskunta” tarjoaa näkökulmia kurssin aiheiden käsittelyyn. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään ja käyttämään teknologiaa. Jatketaan lukemisstrategioiden harjoittelua ja luodaan kirjallista ilmaisua kirjoittamalla erilaisiin tarkoituksiin sopivia tekstejä.

Tavoitteena on

- oppia ymmärtämään ja käyttämään kurssin aihepiireihin liittyvää sanastoa suullisesti ja kirjallisesti
- vahvistaa vaativienkin tekstien ymmärtävää lukemista, esim. lehtiartikkeleita tieteen, talouden, tekniikan ja viestinnän aloilta
- kirjoittaa tekstejä kurssin aihepiiriin sopivista aiheista
- hyödyntää mm. Internetiä tiedon hakemisessa

Syventävät kurssit

Syventävillä kursseilla keskitytään kielitaidon monipuoliseen kehittämiseen.

7. Luonto ja kestävä kehitys / Natur und nachhaltige Entwicklung (SAA7)

Sisältö

Kurssi antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää ja käyttää luontoon, luonnontieteisiin ja kestäväan kehityksen aihepiiriin liittyvää kieltä. Ohjataan opiskelijoita vastuulliseen suhtautumiseen luontoon, yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen.

Tavoitteena on

- ymmärtää syntyperäisten välistä puhetta tai keskustelua vaativistakin aiheista
- osata ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti ymmärrettävästi ääntäen
- pystyä lukemaan muutaman kappaleen pituisia tekstejä, esim. lehtiartikkeleita eri aiheista ja yhdistelemään tietoja pitemmistä teksteistä
- hallita melko monenlaiseseen kirjoittamiseen tarvittavaa sanastoa ja lauserakenteita, jolloin rutiininomainen kieliaines ja perusrakenteet ovat suhteellisen virheettömiä

8. Yhteinen maailma ja kansainvälistyminen / Gemeinsame Welt und Internationalisierung (SAA8)

Sisältö

Aihealueita ovat yleismaailmalliset kehityslinjat, ajankohtaiset tapahtumat maailmalla, kotimaassa sekä omalla asuinseudulla ja erilaisiin maailmankuviin liittyvät aiheet.

Tavoitteena on

- käyttää monipuolisesti hyväksi kielitaitoa.
- pystyä tavoittamaan radiouutisten, elokuvien, TV-ohjelmien ja selkeiden puhelinviestien pääkohdat
- pystyä ylläpitämään puhetta kurssin aiheista
- pystyä etsimään ja yhdistelemään tietoja useammasta muutaman sivun pituisesta tekstistä suorittaakseen jonkin tehtävän.
- osata kirjoittaa ymmärrettävää ja kohtuullisen virheetöntä jäsentynyttä tekstiä

7.2.4.3. B2-ranska

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2)

Syventävät kurssit

Kurssi 1. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB21)

Sisältö

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteet

- ymmärtää tarpeeksi kohdekielistä puhetta selviytyäkseen arkitilanteissa
- osata kuvata lyhyesti lähipiiriään, ajankäyttöään ja harrastuksiaan ymmärrettävästi ääntäen
- ymmärtää arkielämään liittyvien lyhyiden tekstien ja viestien pääasiat
- osata kirjoittaa lyhyesti tavanomaisista henkilökohtaisista asioista tai lähipiiristään

Kurssi 2. Meillä ja muualla (RAB22)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteet

- ymmärtää pääkohdat yksinkertaisesta selkeästi ja hitaasti puhutusta keskustelusta
- osata aloittaa ja lopettaa lyhyt vuoropuhelu
- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista

Kurssi 3. Ennen ja nyt (RAB23)

Sisältö

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteet

- pystyä tunnistamaan ympärillä käytävän keskustelun aiheita

- osata kertoa lyhyesti tutuista asioista ja esittää kysymyksiä
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsittelevien tekstien pääajatuksia ja tärkeitä yksityiskohtia
- osata kirjoittaa lyhyt yksinkertainen kuvaus eri aikamuotoja käyttäen

Kurssi 4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB24)

Sisältö

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteet

- ymmärtää tuttua sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja sisältävää puhetta, joka liittyy opiskeluun, vapaa-aikaan tai tulevaisuuteen, ja osata kommentoida sitä
- pystyä osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselle tärkeistä asioista
- pystyä hankkimaan tietoja selkeästi jäsennellystä tekstistä
- osata tuottaa tekstiä yksinkertaisin sanoin ja rakentein itseä kiinnostavista aiheista

Kurssi 5. Kulttuuri (RAB25)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteet

- pystyä ymmärtämään kurssin aiheisiin liittyvästä keskustelusta pääkohtia ja kommentoimaan niitä melko ymmärrettävästi
- osata päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteyden avulla
- osata kirjoittaa yhtenäinen kirjoitelma kurssin aihepiiriin liittyvistä asioista
- laajentaa tietämystään kohdekielisistä maista ja niiden kulttuurista

Kurssi 6. Yhteinen maapallomme (RAB26)

Sisältö

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteet

- § ymmärtää hyvin tavanomaista jokapäiväistä sanastoa sisältävästä puheesta esim. radio- ja TV-uutisista pääajatuksat sekä pystyä viestimään niistä
- § pystyä seuraamaan kurssin aiheita käsittelevän tekstin pääkohdat, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia käyttämällä hyödyksi erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita
- § osata kuvata elinympäristöään ja ympäröivää maailmaa sekä suullisesti että kirjallisesti

Kurssi 7. Tiede ja tekniikka (RAB27)

Sisältö

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Tavoitteet

- vahvistaa sanastoa ja rakenteita
- pystyä seuraamaan kohtalaisen hyvin pääkohtia kurssin aiheisiin liittyvistä keskusteluista
- oppia viestimään itselleen tärkeistä asioista myös tavanomaista vaativammissa tilanteissa
- vahvistaa vaativienkin tekstien ymmärtävää lukemista
- ymmärtää arkikokemuksista poikkeavia aiheita ja pystyä kirjoittamaan niistä, ja tarpeen mukaan pystyä laatimaan niistä myös tiivistelmiä äidinkielellä

Kurssi 8. Luonto ja kestävä kehitys (RAB28)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Tavoitteet

- vahvistaa sanastoa ja rakenteita
- pystyä ymmärtämään melko hyvin keskustelua kurssin aiheista ja osallistumaan siihen
- ymmärtää arkikokemuksista poikkeavia aiheita ja pystyä kirjoittamaan niistä tarpeen mukaan
- pystyä laatimaan niistä tiivistelmiä äidinkielellä
- pystyä lukemaan tekstejä myös valmistautumatta ja ymmärtämään aiheen pääajatuksat

Koulukohtaiset soveltavat kurssit (ranska)

Ks. alla kohdasta B3-ranska

7.2.4.3. B2-SAKSA

Perusopetuksen vuosiluokilla 7-9 alkanut oppimäärä (B2)

Syventävät kurssit

1. Vapaa-aika ja harrastukset / Freizeit und Hobbies (SAB21)

Sisältö

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssi vahvistaa perusopetuksessa opiskellun sanaston ja rakenteiden hallintaa. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisua ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on

- ymmärtää tarpeeksi kohdekielistä puhetta selviytyäkseen arkitilanteissa
- osata kuvata lyhyesti lähipiiriään, ajankäyttöään ja harrastuksiaan ymmärrettävästi ääntäen
- ymmärtää arkielämään liittyvien lyhyiden tekstien ja viestien pääasiat
- osata kirjoittaa lyhyesti tavanomaisista henkilökohtaisista asioista tai lähipiiristään

2. Meillä ja muualla / Bei uns und anderswo (SAB22)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä ovat oman paikkakunnan ja maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on

- ymmärtää pääkohdat yksinkertaisesta selkeästi ja hitaasti puhutusta keskustelusta
- osata aloittaa ja lopettaa lyhyt vuoropuhelu
- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista

3. Ennen ja nyt /Früher und heute (SAB23)

Sisältö

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on

- pystyä tunnistamaan ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- osata kertoa lyhyesti tutuista asioista ja esittää kysymyksiä
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsittelevien tekstien pääajatuksia ja tärkeitä yksityiskohtia
- osata kirjoittaa lyhyt yksinkertainen kuvaus eri aikamuotoja käyttäen

4. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat /Lernen und Zukunftspläne (SAB24)

Sisältö

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on

- ymmärtää tuttua sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja sisältävää puhetta, joka liittyy opiskeluun, vapaa-aikaan tai tulevaisuuteen, ja osata kommentoida sitä
- pystyä osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselle tärkeistä asioista
- pystyä hankkimaan tietoa selkeästi jäsennellyistä tekstistä
- osata tuottaa tekstiä yksinkertaisin sanoin ja rakentein itseä kiinnostavista aiheista

5. Kulttuuri / Kultur (SAB25)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on

- pystyä ymmärtämään kurssin aiheisiin liittyvästä keskustelusta pääkohtia ja kommentoimaan niitä melko ymmärrettävästi
- osata päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteyden avulla
- osata kirjoittaa yhtenäinen kirjoitelma kurssin aihepiiriin liittyvistä asioista
- laajentaa tietämystään kohdekielisistä maista ja niiden kulttuurista

6. Yhteinen maapallomme /Unsere gemeinsame Erde (SAB26)

Sisältö

Lähtökohtana ovat oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan ja maapallon tilaan ja tulevaisuuteen liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetustoimen ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia viestintään ja mediaosaamiseen. Kurssilla painotetaan tekstinymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on

- ymmärtää hyvin tavanomaista jokapäiväistä sanastoa sisältävästä puheesta esim. radio- ja TV-uutisista pääajatuksat sekä pystyä viestimään niistä
- pystyä seuraamaan kurssin aiheita käsittelevän tekstin pääkohdat, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia käyttämällä hyödyksi erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita
- osata kuvata elinympäristöään ja ympäröivää maailmaa sekä suullisesti että
- kirjallisesti

7. Tiede ja tekniikka / Wissenschaft und Technik (SAB27)

Sisältö

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään ja käyttämään teknologiaa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Tavoitteena on

- vahvistaa sanastoa ja rakenteita
- pystyä seuraamaan kohtalaisen hyvin pääkohtia kurssin aiheeseen liittyvistä keskusteluista kurssin aiheista
- oppia viestimään itselleen tärkeistä asioista myös tavanomaista vaativammissa tilanteissa
- vahvistaa vaativienkin tekstien ymmärtävää lukemista
- ymmärtää arkikokemuksista poikkeavia aiheita ja pystyä kirjoittamaan niistä , ja tarpeen mukaan pystyä laatimaan niistä myös tiivistelmiä äidinkielellä

8. Luonto ja kestävä kehitys / Natur und nachhaltige Entwicklung (SAB28)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Ohjataan opiskelijoita vastuulliseen suhtautumiseen, yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Tavoitteena on

- vahvistaa sanastoa ja rakenteita
- pystyä ymmärtämään melko hyvin keskustelua kurssin aiheista ja osallistumaan siihen
- ymmärtää arkikokemuksista poikkeavia aiheita ja pystyä kirjoittamaan niistä ja tarpeen mukaan pystyä laatimaan niistä tiivistelmiä äidinkielellä
- pystyä lukemaan tekstejä myös valmistautumatta ja ymmärtämään aiheen pääajatuks

Koulukohtaiset soveltavat kurssit (saksa)

Ks. alla kohdasta B3-saksa

7.2.4.5. B3-ranska**Lukiossa alkava oppimäärä (B3)****Syventävät kurssit****Kurssi 1. Hyvää päivää, hauska tutustua (RAB31)****Sisältö**

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteet

- tutustua suomalaisen ja kohdekielisen tapakulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- oppia kohdekielen ääntämistä, intonaatiota ja oikeinkirjoituksen alkeita esim. sanelun mukaan kirjoittamalla
- oppia ymmärtämään puhetta ja pystyä viestimään oikein jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla
- oppia kertomaan lyhyesti itsestään ja lähipiiristään
- pystyä löytämään yksittäisen tarpeellisen tiedon lyhyestä tekstistä

Kurssi 2. Näin asiat hoituvat (RAB32)**Sisältö**

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa, kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-,

lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteet

- oppia ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän selkeän puheen keskeisin sisältö tilanneyhteyden tukemana
- oppia toimimaan oikein kohdekielellä arkipäivän asioimistilanteissa
- ymmärtää yksinkertaisesta tekstistä välittömiin tarpeisiin liittyviä tietoja, esim. nimiä, kylttejä tai aikatauluja

Kurssi 3. Vapaa-aika ja harrastukset (RAB33)

Sisältö

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajanviettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteet

- ymmärtää tarpeeksi kohdekielistä puhetta selviytyäkseen arkitilanteissa
- osata kuvata lyhyesti lähipiiriään, ajankäyttöään ja harrastuksiaan ymmärrettävästi ääntäen
- ymmärtää lyhyiden tekstien ja viestien pääasiat usein apuneuvoja käyttäen
- osata kirjoittaa harrastuksistaan ja tavanomaisista henkilökohtaisista asioista usein myös apuneuvoja käyttäen.

Kurssi 4. Meillä ja muualla (RAB34)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteet

- ymmärtää pääkohdat yksinkertaisesta selkeästi ja hitaasti puhutusta keskustelusta
- osata aloittaa ja lopettaa lyhyt vuoropuhelu
- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista

Kurssi 5. Ennen ja nyt (RAB35)

Sisältö

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan

puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteet

- pystyä tunnistamaan ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- osata kertoa lyhyesti tutuista asioista ja esittää kysymyksiä
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsittelevien tekstien pääajatuksia ja tärkeitä yksityiskohtia
- osata kirjoittaa lyhyt yksinkertainen kuvaus eri aikamuotoja käyttäen

Kurssi 6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat (RAB36)

Sisältö

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteet

- ymmärtää tuttua sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja sisältävää puhetta, joka liittyy opiskeluun, vapaa-aikaan tai tulevaisuuteen, ja osata kommentoida sitä
- pystyä osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselle tärkeistä asioista
- pystyä hankkimaan tietoja selkeästi jäsennellyistä teksteistä
- osata tuottaa tekstiä yksinkertaisin sanoin ja rakentein itseä kiinnostavista aiheista

Kurssi 7. Kulttuuri (RAB37)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteet

- pystyä ymmärtämään kurssin aiheisiin liittyvästä keskustelusta pääkohtia ja kommentoimaan niitä melko ymmärrettävästi
- osata päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteyden avulla
- osata kirjoittaa yhtenäinen kirjoitelma kurssin aihepiiriin liittyvistä asioista
- laajentaa tietämystään kohdekielistä maista ja niiden kulttuurista

Kurssi 8. Yhteinen maapallomme (RAB38)

Sisältö

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin

ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteet

- ymmärtää hyvin tavanomaista jokapäiväistä sanastoa sisältävästä puheesta esim. radio- ja TV- uutisista pääajatuksat sekä pystyä viestimään niistä
- pystyä seuraamaan kurssin aiheita käsittelevän tekstin pääkohdat, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia käyttämällä hyödyksi erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita
- osata kuvata elinympäristöään ja ympäröivää maailmaa sekä suullisesti että kirjallisesti

Kurssi 9. Tiede ja tekniikka (RAB39)

Sisältö

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Tavoitteet

- vahvistaa sanastoa ja rakenteita
- pystyä seuraamaan kohtalaisen hyvin pääkohtia kurssin aiheisiin liittyvistä keskusteluista
- oppia viestimään itselleen tärkeistä asioista myös tavanomaista vaativammissa tilanteissa
- vahvistaa vaativienkin tekstien ymmärtävää lukemista
- ymmärtää arkikokemuksista poikkeavia aiheita ja pystyä kirjoittamaan niistä, ja tarpeen mukaan pystyä laatimaan niistä myös tiivistelmiä äidinkielellä

Kurssi 10. Luonto ja kestävä kehitys (RAB310)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Tavoitteet

- vahvistaa sanastoa ja rakenteita
- pystyä ymmärtämään melko hyvin keskustelua kurssin aiheista ja osallistumaan siihen
- ymmärtää arkikokemuksista poikkeavia aiheita ja pystyä kirjoittamaan niistä tarpeen mukaan
- pystyä laatimaan niistä tiivistelmiä äidinkielellä
- pystyä lukemaan tekstejä myös valmistautumatta ja ymmärtämään aiheen pääajatuksat

Lukiossa alkava oppimäärä (B2 ja B3) ranska

Koulukohtainen soveltava kurssi

Kurssi 11. Suullisen kielitaidon kurssi (RA11)

Sisältö

Harjoitellaan monipuolisesti suullista viestintää käytännön tilanteissa ja kehitetään ranskan puhumisen ja kuuntelun taitoja. Kurssin tarkempi sisältö sovitaan opiskelijoiden kanssa, esim. siihen voi kuulua suullisia esityksiä.

Arviointi

suoritusmerkintä.

Itsenäinen suorittaminen

ei mahdollista.

Kurssi 12. Kulttuurimatkakurssi (RA12)

Sisältö

Kurssi pyritään järjestämään jonkun muun oppiaineen kanssa yhteistyössä. Kurssilla tehdään leirikoulumatka johonkin ranskankieliseen maahan.

7.2.4.5. B3-saksa

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Syventävät kurssit

1. Hyvää päivää, hauska tutustua / Guten Tag, schön Sie zu treffen (SAB31)

Sisältö

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteena on

- tutustua suomalaisen ja kohdekielisen tapakulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- oppia kohdekielen ääntämistä, intonaatiota ja oikeinkirjoituksen alkeita
- oppia ymmärtämään puhetta ja pystyä viestimään oikein jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla
- oppia kertomaan lyhyesti itsestään ja lähipiiristään
- pystyä löytämään yksittäisen tarpeellisen tiedon lyhyestä tekstistä

2. Näin asiat hoituvat / So wird's gemacht (SAB32)

Sisältö

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, lääkäri-, liikenne-, majoitus- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteena on

- oppia ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän selkeän puheen keskeisin sisältö tilanneyhteyden tukena
- oppia toimimaan oikein kohdekielellä arkipäivän asioimistilanteissa
- ymmärtää yksinkertaisesta tekstistä välittömiin tarpeisiin liittyviä tietoja, esim. nimiä, kylttejä tai aikatauluja

3. Vapaa-aika ja harrastukset / Freizeit und Hobbies (SAB33)

Sisältö

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, lähiympäristöön, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on

- ymmärtää tarpeeksi kohdekielistä puhetta selviytyäkseen arkitilanteissa
- osata kuvata lyhyesti lähipiiriään, ajankäyttöään ja harrastuksiaan ymmärrettävästi ääntäen
- ymmärtää arkielämään liittyvien lyhyiden tekstien ja viestien pääasiat usein apuneuvoja käyttäen
- osata kirjoittaa lyhyesti tavanomaisista henkilökohtaisista asioista tai lähipiiristään usein apuneuvoja käyttäen

4. Meillä ja muualla / Bei uns und anderswo (SAB34)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä ovat oman paikkakunnan ja maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan yksinkertaisten viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on

- ymmärtää pääkohdat yksinkertaisesta selkeästi ja hitaasti puhutusta keskustelusta
- osata aloittaa ja lopettaa lyhyt vuoropuhelu
- ymmärtää keskeistä sanastoa sisältävien tekstien pääkohdat
- osata kirjoittaa lyhyitä, yksinkertaisia kuvauksia tutuista aiheista

5. Ennen ja nyt / Früher und heute (SAB35)

Sisältö

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys, turvallisuus ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on

- pystyä tunnistamaan ympärillä käytävän keskustelun aiheita
- osata kertoa lyhyesti tutuista asioista ja esittää kysymyksiä
- ymmärtää tuttua aihepiiriä käsittelevien tekstien pääajatuksia ja tärkeitä yksityiskohtia

- osata kirjoittaa lyhyt yksinkertainen kuvaus eri aikamuotoja käyttäen

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat / Lernen und Zukunftspläne (SAB36)

Sisältö

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on

- ymmärtää tuttua sanastoa ja rajallisen joukon idiomeja sisältävää puhetta, joka liittyy opiskeluun, vapaa-aikaan tai tulevaisuuteen ja osata kommentoida sitä
- pystyä osallistumaan rutiininomaisiin keskusteluihin omista tai itselle tärkeistä asioista
- pystyä hankkimaan tietoa selkeästi jäsennellystä tekstistä
- osata tuottaa tekstiä yksinkertaisin sanoin ja rakentein itseä kiinnostavista aiheista

7. Kulttuuri / Kultur (SAB37)

Sisältö

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Hyödynnetään kaupungin kulttuuritarjontaa ja monikulttuurisuutta mahdollisuuksien mukaan. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on

- pystyä ymmärtämään kurssin aiheisiin liittyvästä keskustelusta pääkohtia ja kommentoimaan niitä melko ymmärrettävästi
- osata päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteyden avulla
- osata kirjoittaa yhtenäinen kirjoitelma kurssin aihepiiriin liittyvistä asioista
- laajentaa tietämystään kohdekielisistä maista ja niiden kulttuurista

8. Yhteinen maapallomme / Unsere gemeinsame Erde (SAB38)

Sisältö

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan opetustoimen ja kaupungin tarjoamia mahdollisuuksia viestintään ja mediaosaamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on

- ymmärtää hyvin tavanomaista jokapäiväistä sanastoa sisältävästä puheesta esim. radio- ja TV-uutisista pääajatuksat sekä pystyä viestimään niistä
- pystyä seuraamaan kurssin aiheita käsittelevän tekstin pääajatuksia, avainsanoja ja tärkeitä yksityiskohtia käyttämällä hyödyksi erilaisia ymmärtävän lukemisen strategioita
- osata kuvata elinympäristöään ja ympäröivää maailmaa sekä suullisesti että kirjallisesti

8. Tiede ja tekniikka / Wissenschaft und Technik (SAB39)**Sisältö**

Lähtökohtana ovat eri tieteenaloihin, tekniikkaan ja viestinnän eri muotoihin liittyvät yleistajuiset tekstit. Ohjataan opiskelijoita ymmärtämään ja käyttämään teknologiaa. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Tavoitteena on

- vahvistaa sanastoa ja rakenteita
- pystyä seuraamaan kohtalaisen hyvin pääkohtia kurssin aiheeseen liittyvistä keskusteluista kurssin aiheista
- oppia viestimään itselleen tärkeistä asioista myös tavanomaista vaativammassa tilanteissa
- vahvistaa vaativienkin tekstien ymmärtävää lukemista
- ymmärtää arkikokemuksista poikkeavia aiheita ja pystyä kirjoittamaan niistä , ja tarpeen mukaan pystyä laatimaan niistä myös tiivistelmiä äidinkielellä

10. Luonto ja kestävä kehitys / Natur und nachhaltige Entwicklung (SAB310)**Sisältö**

Kurssin aihepiireinä ovat luonto ja sen ilmiöt ja luontoon suhtautuminen omassa ja kohdekielen kulttuurissa. Ohjataan opiskelijoita vastuulliseen suhtautumiseen, yhteiseen omaisuuteen ja kuluttamiseen. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista.

Tavoitteena on

- vahvistaa sanastoa ja rakenteita
- pystyä ymmärtämään melko hyvin keskustelua kurssin aiheista ja osallistumaan siihen
- ymmärtää arkikokemuksista poikkeavia aiheita ja pystyä kirjoittamaan niistä ja tarpeen mukaan pystyä laatimaan niistä tiivistelmiä äidinkielellä
- pystyä lukemaan tekstejä myös valmistautumatta ja ymmärtämään aiheen pääajatuksat

Saksa A-, B2- ja B3 - oppimäärät

Koulukohtaiset soveltavat kurssit

11. Suullisen kielitaidon kurssi (SA11)

Sisältö

Harjoitellaan monipuolisesti suullista viestintää käytännön tilanteissa ja kehitetään saksan puhumisen ja kuuntelun taitoja. Kurssin tarkempi sisältö sovitaan opiskelijoiden kanssa, esim. siihen voi kuulua suullisia esityksiä.

Arviointi

suoritusmerkintä.

Itsenäinen suorittaminen

ei mahdollista.

12. Saksan kulttuurimatkakurssi (SA12)

Sisältö

Yhteistyössä saksankielen ja muun opetuksen kanssa järjestettävä kurssi. Kurssilaisille pyritään joka toinen tai joka kolmas vuosi järjestämään leirikoulumatka saksalaiseen ystävyyskouluumme.

7.2.4.6. B3- espanja

Lukiossa alkava oppimäärä (B3)

Syventävät kurssit:

1. Hyvää päivää, hauska tutustua / Buenos días, mucho gusto

Sisältö

Kurssilla opiskellaan perusvuorovaikutukseen liittyvää kieltä, kuten tervehtiminen, hyvästely ja esittäytyminen. Harjoitellaan kertomaan perusasioita itsestä ja kysymään vastaavia asioita keskustelukumppanilta. Aihepiirit kattavat myös perheen ja lähimmät ihmissuhteet, ja kurssilla opitaan selviytymään yksinkertaisista arkipäivän viestintätilanteista. Kurssilla painotetaan puheviestintää.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu kuuntelemaan ja hahmottamaan kohdekielistä puhetta
- tuntee perusasiat kohdekielen ääntämisestä
- selviytyy tavallisista arkipäivän tilanteista, esim. tervehtiminen, hyvästely ja esittelyt
- osaa kertoa itsestään ja perheestään joitakin perusasioita
- kiinnittää huomiota äidinkielen ja kohdekielen eroihin tapakulttuurissa ja viestintästrategioissa
- pystyy löytämään tietoa lyhyestä tekstistä tai viestistä

2. Näin asiat hoituvat / Así se hace

Sisältö

Kurssin aihepiirejä ovat suku, ystävät ja muut ihmissuhteet sekä elämään liittyvät rutiinit. Kurssilla harjoitetaan selviytymistä erilaisissa jokapäiväisissä kielenkäyttötilanteissa kuten ostoksilla ja käytettäessä esimerkiksi pankki-, posti-, liikenne- ja ateriointipalveluita. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää käytännön tilanteisiin liittyvää selkeää puhetta
- osaa ääntää kohdekielen äänteet sujuvasti ja kiinnittää huomiota myös intonaatioon
- selviytyy kohdekielellä tavallisimmissa arkipäivän palvelu- ja asioimistilanteissa
- kiinnittää huomiota tapakulttuurin eroihin myös kohdekielisten maitten välillä

- pystyy löytämään tietoa lyhyistä, arkipäivän tilanteisiin liittyvistä teksteistä, esim. aikataulut ja kyltit

3. Vapaa-aika ja harrastukset / Tiempo libre y pasatiempos

Sisältö

Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin ja niiden yhteydessä käytettäviin palveluihin. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista, muun muassa mielipiteen ilmaisemista ja laajennetaan kielen perusrakenteiden tuntemusta.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksinkertaista kohdekielistä puhetta, joka liittyy välittömästi tilanteeseen tai henkilökohtaisiin asioihin
- käyttää kohdekieltä rohkeasti ääntäen sitä sujuvasti
- osaa kuvailla lähipiiriään, ajankäyttöään ja mieltymyksiään
- pystyy selviytymään tavallisista käytännön tilanteista
- ymmärtää kurssin aiheisiin liittyviä, lyhyitä ja yksinkertaisia tekstejä
- selviytyy rutiiniluonteisista kirjoitustehtävistä, esim. kirjeenvaihtoilmoitus

4. Meillä ja muualla / De Finlandia al mundo hispano

Sisältö

Kurssin aihepiireinä ovat oman maan ja kohdekielisten maiden ihmiset, maantiede, historia, nähtävyydet ja lomanviettomahdollisuudet. Kurssilla painotetaan puheen ymmärtämistä ja puhumista ja vahvistetaan perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää pääkohtia yksinkertaisesta asiapitoisesta puheesta
- pystyy seuraamaan selkeästi ja hitaasti puhuttua yleispuhekieltä
- osaa kertoa yksinkertaisia asioita omasta maastaan ja paikkakunnastaan
- pystyy hankkimaan tietoa asiateksteistä, jotka käsittelevät tuttuja aiheita
- osaa kirjoittaa yksinkertaista tekstiä, esim. postikortti tai tuttavallinen kirje

5. Ennen ja nyt / Antes y ahora

Sisältö

Kurssilla tarkastellaan elämää ennen ja nyt sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Aiheina ovat esimerkiksi terveys ja hyvinvointi. Kurssilla painotetaan puheviestintää ja vahvistetaan

perusrakenteiden hallintaa. Kirjoittamistaitoa harjoitellaan viestinnällisten tehtävien avulla.

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy seuraamaan kurssin aiheisiin liittyvää selkeää puhetta pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa omasta elämästään ja tunteistaan sekä keskustella niistä toisen kanssa
- tuntee suullisen viestinnän strategioita ja pyrkii käyttämään niitä
- pystyy hankkimaan tietoa asiateksteistä, jotka käsittelevät tuttuja aiheita
- osaa kirjoittaa lyhyitä tekstejä tutuista, omaan elämään liittyvistä aiheista, esim. päiväkirjamerkinnot

6. Opiskelu ja tulevaisuudensuunnitelmat / Los estudios y los planes de futuro

Sisältö

Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Kurssilla harjoitellaan kyseisiin aihepiireihin liittyvää suullista ja kirjallista viestintää, kuten omien toiveiden ja suunnitelmien kuvailua.

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy seuraamaan kurssin aihepiireihin liittyvää keskustelua pääkohdat ymmärtäen
- osaa hoitaa yksinkertaisia asioita myös puhelimesta
- pystyy kertomaan kurssin aihepiireihin liittyvistä asioista sekä suullisesti että kirjallisesti
- ymmärtää erityyppisiä tekstejä tutuista aiheista
- selviytyy vaativammista kirjallisista tilanteista, esim. muodollisen kirjeen kirjoittaminen

7. Kulttuuri / La cultura

Sisältö

Kurssin aihepiireinä voivat olla esimerkiksi kohdekulttuurin kuvataide, kirjallisuus, musiikki, elokuva, teatteri tai urheilu. Kurssilla harjoitetaan kielitaidon kaikkia alueita.

Tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy seuraamaan kurssin aihepiireihin liittyvää keskustelua pääkohdat ymmärtäen
- osaa kertoa kurssin aihepiireihin liittyvistä harrastuksistaan ja mielipiteistään sekä suullisesti että kirjallisesti
- syventää tietämystään kohdekielisten maiden kulttuurista

9. Yhteinen maapallomme / Nuestro mundo

Sisältö

Lähtökohtana ovat esimerkiksi oman maan ja kohdemaiden yhteiskuntien toimintaan sekä maapallon nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin liittyvät yleistajuiset tekstit, myös mediatekstit. Kurssilla painotetaan tekstin ymmärtämistä ja kuvausten ja yksinkertaisten selostusten laatimista suullisesti ja kirjallisesti.

Tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää aiheen ja pääkohdat selkeästi, yhteiskunnallisista ilmiöistä kertovasta puheesta, esim. uutiset ja ajankohtaisohjelmat
- pystyy hankkimaan tietoa myös esim. sanomalehtiteksteistä käyttämällä eri ymmärtävän lukemisen strategioita
- osaa kuvailla omia kokemuksiaan ja ympäröivää maailmaa sekä suullisesti että kirjallisesti

7.2.5. Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin.

Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä. Kurssikuvausten väljyyttä voidaan käyttää resurssien salliessa keskeisten sisältöjen syventämiseen ja eheyttävien kokonaisuuksien muodostamiseen.

Opetusmenetelmät ja työmuodot

Erilaisia opetusmenetelmiä käytetään joustavasti. Yhteistyötaitoja opiskellaan ja kehitetään ryhmätyönä suoritettavissa tutkimustehtävissä sekä tutkivan oppimisen, ongelmalähtöisen oppimisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen keinoin. Runsaille opetuskeskusteluilla tähdätään tietorakenteiden selkeyttämiseen, jäsentämiseen sekä matematiikan suullisen esittämisen selkeyteen. Opiskelijoita ohjataan yrittäjähenkiseen työskentelyyn vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa. Tietotekniikkaa pyritään käyttämään motivoivana apuvälineenä mahdollisuuksien mukaan esim. tilastotieteen opetuksessa.

Opetuksessa pyritään luomaan ja vahvistamaan matematiikan oppimiseen liittyviä positiivisia asenteita korostamalla erityisesti sellaisia sovellustehtäviä, jotka liittyvät arkielämän ongelmiin sekä tehtäviä, jotka liittävät uuden tiedon jo aiemmin opittuun. Ennen kaikkea pyritään painottamaan tehtäviä, jotka opettavat rakentamaan yhteyksiä eri matematiikan osien välille. Näin opiskelijat saavat matematiikasta kokonaiskäsityksen sekä ymmärtävät matematiikan merkityksen osana ympäröivää maailmaa ja osana monipuolista yleissivistystä.

Arviointi

Matematiikan opetuksessa arvioinnin tulee kehittää opiskelijan kykyä esittää ratkaisuja, tukea opiskelijaa matemaattisten käsitteiden muodostamisprosessissa ja arvioida kirjallista esitystä sekä opettaa opiskelijalle oman työnsä arvioimista. Osaamisen arvioinnissa kiinnitetään huomio laskutaitoon, menetelmien valintaan ja päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perusteleamiseen.

Opiskelijan oppimistuloksia seurataan ja arvioidaan annettujen harjoitustehtävien, testien, tuntityöskentelyn ja opetuskeskusteluun osallistumisen perusteella. Kurssiarvosanan pohjana on kurssin lopussa pidettävä kirjallinen koe, jota täydennetään em. arvioinnin avulla.

Pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit arvioidaan numeroin 4-10, soveltavat kurssit suoritusmerkinnällä. Pakollisissa ja syventävissä kurseissa saa olla korkeintaan kolme nelosta. Jos opiskelijalle tulee kaksi peräkkäistä nelosta, hänet kutsutaan ohjaus- ja arviointikeskusteluun.

Koko oppimäärän arvosana määräytyy pakollisten ja syventävien kurssien aritmeettisen keskiarvon mukaan.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen suositellaan hyväksi lukemisessa seuraavia vastaavuuksia:

MAA1 +toisen asteen yhtälön ratkaiseminen MAB1

MAA3 MAB2

MAA6 MAB5

MAA7 MAB4

MAA8 MAB3

MAA9 MAB8

MAA14 MAB7

Opetussuunnitelmassa voidaan määrätä myös lisänäyttöjä etenkin kurssin arvosanaa uudelleen arvioitaessa.

Vaihdettaessa lyhyestä oppimäärästä pitkään sovelletaan edellisiä vastaavuuksia lisänäytöin.

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Matematiikan kursseja ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Aineenopettajan antama ohjaus

Kyseisen aineen opettajalta saa lisätietoa kurseista, niiden sisällöstä ja niiden suorittamisesta sekä mahdollisista tukitoimista. Opettaja opastaa ylioppilaskirjoituksiin liittyvissä asioissa. Opettaja voi myös neuvoa ja ohjata opiskelijaa pääsykokeisiin ja jatko-opiskeluun liittyen.

7.2.5.1. Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle matemaattiset valmiudet, joita tarvitaan ammatillisissa opinnoissa ja korkeakouluopinnoissa. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle

selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii sitä kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Kurssien suoritusjärjestys

Yleensä numerojärjestys, mutta kurssin 6 voi suorittaa milloin tahansa kurssien 1 ja 2 jälkeen.

Syventävä kurssi

M0: MATEMATIIKAN PERUSTEET /Sy

Suoritusohje:

Ensimmäinen matematiikan kurssi, suositellaan pakollisena kaikille aloittajille

Arviointitapa:

Numeroarvostelu

Järjestetään kaikille aloittaville opiskelijoille yhteinen MA0 –kurssi 1. jaksossa.

Saa jättää väliin lähinnä perusteena erinomainen matematiikan päättöarvosana peruskoulusta. Samanaikaisesti ei järjestettäisi muita 1. vuositason matematiikan kursseja.

Kurssin MA0 keskeiset sisällöt:

- Murtolukujen laskusäännöt
- Potenssi ja siihen liittyvät laskusäännöt
- Polynomi ja polynomien laskutoimitukset
- Ensimmäisen asteen yhtälö

Kurssin tavoitteena on helpottaa siirtymistä peruskoulumatematiikasta lukion pitkään matematiikkaan.

Keskeiset sisällöt

- kerrataan kokonaislukujen, desimaalilukujen ja murtolukujen laskutoimitukset sekä potenssi, polynomi ja murtolauseke
- lasketaan sanallisia tehtäviä mm. prosenttilaskuista
- harjoitellaan ensimmäisen asteen yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemista

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Funktiot ja yhtälöt (MAA1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa yhtälön ratkaisemisen ja prosenttilaskennan taitojaan
- syventää verrannollisuuden, neliöjuuren ja potenssin käsitteiden ymmärtämistään
- tottuu käyttämään neliöjuuren ja potenssin laskusääntöjä
- syventää funktiokäsitteen ymmärtämistään tutkimalla potenssi- ja eksponenttifunktioita
- oppii ratkaisemaan potenssiyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- potenssifunktio
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- juuret ja murtopotenssi
- eksponenttifunktio

Kurssin suoritus

Ennen muita matematiikan kursseja

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssin aikana kiinnitetään erityisesti huomiota siirtymiseen luvuista muuttujien ja symbolien käyttöön. Kurssilla pyritään luomaan ne opiskelutottumukset, joihin myöhempien kurssien opiskelu perustuu. Ensimmäisen asteen yhtälö, potenssiyhtälö ja neliöjuuren käsite tulevat tutuiksi. Tutustutaan funktiokäsitteeseen monipuolisen tarkastelun avulla. Sovelluksista mainittakoon verrannollisuus ja prosenttilasku.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- aktiivinen kansalainen ja yrittäjyys

Kurssi 2. Polynomifunktiot (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- oppii ratkaisemaan toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkimaan ratkaisujen lukumäärää
- oppii ratkaisemaan korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- oppii ratkaisemaan yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja binomikaavat
- polynomifunktio
- toisen ja korkeamman asteen polynomiyhtälöitä
- toisen asteen yhtälön juurten lukumäärän tutkiminen
- toisen asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

Kurssin suoritus

Kurssin 1 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssilla jatketaan funktioiden ja yhtälöiden käsittelyä, selvitetään polynomien jaollisuutta ja polynomiyhtälöiden ominaisuuksia.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- aktiivinen kansalainen ja yrittäjyys

Kurssi 3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelevaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- ratkaisee geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus

- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Kurssin suoritus

Kurssien 1 ja 2 jälkeen.

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssilla opiskellaan tekemään geometrisista tilanteista täsmällisiä havaintoja ja johtopäätöksiä sekä luokittelemaan ja perustelemaan kuvioihin liittyviä ominaisuuksia. Kehitetään avaruudellista hahmottamiskykyä aloittamalla kolmiulotteisten kappaleiden tutkimisen. Harjoitellaan todistamista esimerkiksi yhtenevyys- ja yhdenmuotoisuusympäristössä. Tutustutaan myös trigonometriaa. Kuvioden huolelliseen piirtämiseen kiinnitetään myös huomiota.

Kurssi 4. Analyttinen geometria (MAA4)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- vahvistaa yhtälöryhmän ratkaisemisen taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

Kurssin suoritus

kurssien 1 ja 2 jälkeen.

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Perehdytään analyyttiseen geometriaan korostaen sen merkitystä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välisten yhteyksien luomisessa. Tutkitaan koordinaatiston pisteitä, suoria, ympyröitä, paraabeleja. Toisen asteen käyrien ominaisuuksia tutkitaan myös graafisten laskinten avulla, jolloin funktiokäsitys syvenee.

Kurssi 5. Vektorit (MAA5)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- oppii tutkimaan kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- tutkii kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- suorat ja tasot avaruudessa

Kurssin suoritus

Kurssien 1 ja 2 jälkeen.

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Tutustutaan vektorikäsitteeseen, selvitetään vektorien perusominaisuudet ja laskutoimitukset sekä harjaannutaan käyttämään kaksi ja kolmiulotteisia vektoreita erilaisissa yhteyksissä. Jatketaan geometrinen todistustehtävien harjoittelua vektoreita hyväksi käyttäen.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- teknologia ja yhteiskunta

Kurssi 6. Todennäköisyys ja tilastot (MAA6)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii havainnollistamaan diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittämään ja tulkitsemaan jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin

- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

Kurssin suoritus

kurssien 1 ja 2 jälkeen.

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Tutustutaan klassisen ja tilastollisen todennäköisyyden käsitteisiin, näihin liittyviin laskusääntöihin ja todennäköisyyslaskennan sovelluksiin sekä perehdytään empiiristen aineistojen pohjalta erilaisiin jakaumiin ja niiden ominaisuuksien kuvailutapoihin. Opiskelijoita ohjataan tilastollisen aineiston käsittelyyn ja tulkintaan sekä arvioimaan kriittisesti niistä tehtyjä johtopäätöksiä. Tilastotieteen osuuden aikana pyritään käyttämään hyväksi myös taulukkolaskentaan ja matematiikkaan soveltuvia tietokoneohjelmia.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- viestintä ja mediaosaaminen

Kurssi 7. Derivaatta (MAA7)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- osaa määrittää rationaalifunktion suurimman ja pienimmän arvon sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Kurssin suoritus

kurssien 1-5 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Raja-arvon määritelmä - koko differentiaalilaskennan peruste - esitellään ja sitä konkretisoidaan runsain esimerkein. Perehdytään funktion jatkuvuuteen sekä derivaatan peruskäsitteisiin sekä derivaatan käyttöön esim. ääriarvosovelluksissa.

Kurssi 8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- tutkii juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- oppii yhdistetyn funktion derivoimisen
- tutkii aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita.

Keskeiset sisällöt

- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- yhdistetyn funktion derivaatta
- käänteisfunktio
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

Kurssin suoritus

kurssien 1-7 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Laajennetaan derivointia juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioihin. Myös käänteis- ja yhdistetyn funktion käsitteet tulevat tutuiksi.

Kurssi 9. Trigonometriset funktiot ja lukujonot (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tutkimaan trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- oppii ratkaisemaan sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- osaa trigonometristen funktioiden yhteydet $\sin 2x + \cos 2x = 1$ ja $\tan x = \sin x / \cos x$
- tutkii trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- oppii määrittelemään lukujonoja palautuskaavojen avulla
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- trigonometristen funktioiden derivaatat
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- geometrinen jono ja summa

Kurssin suoritus

kurssien 1-8 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Perehdytään trigonometrisiin funktioihin ja niiden perusominaisuuksiin sekä käyttöön tavallisimmissa sovelluksissa.

Tutkitaan lukujonoja ja sarjoja sekä sovelletaan niitä käytännön elämän ongelmien ratkaisemiseen (talousmatematiikka). Ohjataan opiskelijoita tutkimaan ja käyttämään luonnollisten lukujen perusominaisuuksia mukaan lukien niiden induktio-ominaisuus. Induktioperiaatteen ja suppenemistarkastelujen yhteydessä matemaattinen todistaminen nousee keskeiseen asemaan.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Kurssi 10. Integraalilaskenta (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- oppii määrittämään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Kurssin suoritus

kurssien 1-9 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Perehdytään integraalifunktion ja määrätyn integraalin käsitteisiin sekä niiden määrittämiseen. Opiskellaan alojen ja tilavuuksien laskeminen integrointia käyttäen.

Syventävät kurssit

Kurssi 11. Lukuteoria ja logiikka (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii formalisoimaan väitelauseita ja tutkimaan niiden totuusarvoja totuustaulujen avulla
- ymmärtää avoimen lauseen käsitteen ja oppii käyttämään kvanttoreita
- oppii todistusperiaatteita ja harjoittelee todistamista
- oppii lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- osaa määrittää kokonaislukujen suurimman yhteisen tekijän Eukleideen algoritmilla.

Keskeiset sisällöt

- lauseen formalisoiminen
- lauseen totuusarvot
- avoin lause
- kvanttorit

- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

Kurssin suoritus

kurssien 1-2 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssin tarkoitus on tutustuttaa opiskelijat matemaattisiin todistusmenetelmiin, päätelmien loogisuuden testaamiseen sekä kokonaislukuihin pohjautuvaan lukuteoriaan, mm. jaollisuusominaisuuksiin sekä alkulukuihin.

Kurssi 12. Numeerisia ja algebrallisia menetelmiä (MAA12)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään absoluuttisen ja suhteellisen virheen käsitteet ja niiden avulla likiarvolaskujen tarkkuutta koskevat säännöt peruslaskutoimitusten tapauksessa
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan yhtälöitä numeerisesti
- oppii tutkimaan polynomien jaollisuutta ja määrittämään polynomin tekijät
- oppii algoritmista ajattelua
- harjaantuu käyttämään nykyaikaisia matemaattisia välineitä
- oppii määrittämään numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa.

Keskeiset sisällöt

- absoluuttinen ja suhteellinen virhe
- Newtonin menetelmä ja iterointi
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- muutosnopeus ja pinta-ala

Kurssin suoritus

kurssien 1-10 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssin tarkoitus on tutustuttaa opiskelijat likiarvomenetelmiin ja algoritmien käyttöön. Kurssin matemaattiset välineet auttavat käytännön teknisten ongelmien ratkaisuisissa.

Kurssi 13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- tutkii lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit

Kurssin suoritus

Kurssien 1-10 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Tutkitaan lukujonoja ja sarjoja sekä sovelletaan niitä käytännön elämän ongelmien, mm. (talousmatematiikka) ratkaisemiseen. Jatketaan funktioiden ominaisuuksien tutkimista. Täydennetään integraalilaskennan taitoja ja sovelletaan niitä mm. jatkuviin todennäköisyysjakaumaan.

Koulukohtaiset syventävät kurssit**Kurssi 14. Matematiikka ja talous (MAA14)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Kurssin suoritus

Kurssien 1-2 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Perehdytään indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muihin laskelmiin sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Lukujonojen pohjalta kehitetään taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Kurssi 15. Matematiikan kokonaiskuva (MAA15)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii soveltamaan matemaattisia tietoja ja taitoja käytännön sovelluksissa
- oppii näkemään yhteydet matematiikan eri alojen välillä

Keskeiset sisällöt

- yhdistetyn funktion derivaatan sovelluksia
- integraalin sovelluksia
- todennäköisyyslaskennan sovelluksia

Kurssin suoritus

kurssien 1-10 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Syvennyttään transsendenttifunktioiden derivaattojen, integraaliin sekä todennäköisyyslaskennan käyttöön yhteiskunnan eri aloilla. Tutustutaan kompleksilukuihin ja niiden sovelluksiin.

7.2.5.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa.

Opetusmenetelmät ja työmuodot

Erilaisia opetusmenetelmiä käytetään joustavasti. Opettajajohtoisen luokkatyöskentelyn lisäksi on käytössä pari- ja yksilötyöskentely. Tietotekniikkaa pyritään käyttämään motivoivana apuvälineenä mahdollisuuksien mukaan esim. tilastotieteen opetuksessa. Opetuksessa pyritään luomaan ja vahvistamaan matematiikan oppimiseen liittyviä positiivisia asenteita korostamalla erityisesti sellaisia sovellustehtäviä, jotka liittyvät arkielämän ongelmiin. Näin opiskelija saadaan ymmärtämään matematiikan merkitys osana monipuolista yleissivistystä.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään ja oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa, rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- saa käsityksen matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatioita ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- oppii käyttämään kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna.

Kurssien suoritusjärjestys

Yleensä numerojärjestys, mutta kurssin 5 voi suorittaa milloin tahansa kurssin 1 jälkeen.

N0: MATEMATIIKAN PERUSTEET /Sy

Suoritusohje:

Ensimmäinen matematiikan kurssi, suositellaan pakollisena kaikille aloittajille

Arviointitapa:

Numeroarvostelu

Järjestetään kaikille aloittaville opiskelijoille yhteinen MA0 –kurssi 1. jaksossa.

Saa jättää väliin lähinnä perusteena erinomainen matematiikan päättöarvosana peruskoulusta. Samanaikaisesti ei järjestettäisi muita 1. vuositason matematiikan kursseja.

Kurssin MAB0 keskeiset sisällöt:

- Murtolukujen laskusäännöt
- Potenssi ja siihen liittyvät laskusäännöt
- Polynomi ja polynomien laskutoimitukset
- Ensimmäisen asteen yhtälö

Kurssin tavoitteena on helpottaa siirtymistä peruskoulumatematiikasta lukion pitkään matematiikkaan.

Keskeiset sisällöt

- kerrataan kokonaislukujen, desimaalilukujen ja murtolukujen laskutoimitukset sekä potenssi, polynomi ja murtolauseke
- lasketaan sanallisia tehtäviä mm. prosenttilaskuista
- harjoitellaan ensimmäisen asteen yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemista

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja
- oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion
- oppii ymmärtämään käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Kurssin suoritus

lyhyen matematiikan ensimmäinen kurssi

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Harjaannutaan käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa. Tutustutaan erityisesti prosenttilaskentaan. Opetellaan ilmaisemaan suureiden välisiä riippuvuuksia lausekkeiden avulla, muotoilemaan ongelmia yhtälöiksi sekä ratkaisemaan yhtälöitä.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Kurssi 2. Geometria (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

- kuvioden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause
- kuvioden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

Kurssin suoritus

kurssin 1 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Opitaan hahmottamaan kaksi- ja kolmiulotteista tilaa sekä piirtämään tasokuvioita ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvia. Harjoitellaan käytännön ongelmien ratkaisemista yhdenmuotoisuutta, trigonometriaa ja Pythagoraan lausetta hyväksi käyttäen. Tutustutaan myös koordinaatiston hyväksikäyttöön geometrisissa yhteyksissä.

Kurssi 3. Matemaattisia malleja I (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien todenmukaisuutta ja käyttökelpoisuutta.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

Kurssin suoritus

kurssien 1-2 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Käsitellään muuttujien välisiä yhteyksiä ja tutustutaan tavallisimpiin funktioihin matemaattisessa mallintamisessa. Harjaannutaan soveltamaan lineaarista ja eksponentiaalista mallia sekä käyttämään näiden yhteydessä myös polynomi- ja potenssiyhtälöitä sekä logaritmia.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Kurssi 4. Matemaattinen analyysi (MAB4)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- oppii sovellusten yhteydessä määrittämään polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon.

Keskeiset sisällöt

- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen
- graafisia ja numeerisia menetelmiä

Kurssin suoritus

kurssien 1-3 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Tutustutaan derivaatan käsitteeseen ja käyttöön muutoksia tutkittaessa. Opitaan suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen derivaattaa hyväksi käyttäen käytännön tilanteisiin sovellettuna.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja kestävä kehitys

Kurssi 5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- tutustuu laskinten ja tietokoneiden käyttöön tilastotehtävissä
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin.

Keskeiset sisällöt

- jatkuvien ja diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- normaalijakauma ja jakauman normittaminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

Kurssin suoritus

kurssin 1 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Tutustutaan tilastoihin, tilastokuvaajiin ja keskeisiin tunnuslukuihin. Perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja käsitteisiin. Laskinten käytön hallintaan kiinnitetään erityistä huomiota.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

viestintä ja mediaosaaminen

Kurssi 6. Matemaattisia malleja II (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa ja täydentää yhtälöiden ratkaisutaitojaan
- osaa ratkaista käytännön tilanteisiin liittyviä lineaarisia optimointitehtäviä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- ratkaisee käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja summan avulla.

Keskeiset sisällöt

- kahden muuttujan lineaariset yhtälöt
- lineaarisen yhtälöparin ratkaiseminen
- kahden muuttujan epäyhtälön graafinen ratkaiseminen
- lineaarinen optimointi
- lukujono

- aritmeettinen ja geometrinen jono ja summa

Kurssin suoritus

kurssien 1-4 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssilla kootaan yhteen ja täydennetään erilaisia matemaattisia tutkimusmenetelmiä sekä sovelletaan niitä erilaajuisiin tehtäviin. Opitaan tutkimaan ja käyttämään lukujonoja ja summia sovellustilanteissa. Kurssilla perehdytään myös lineaarisen optimoinnin käytännön tehtäviin.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja kestävä kehitys

Syventävät kurssit**Kurssi 7. Talousmatematiikka (MAB7)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- saa matemaattisia valmiuksia oman taloutensa suunnitteluun
- saa laskennallisen pohjan yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn.

Kurssin suoritus

kurssien 1-4 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssin tarkoitus on tutustuttaa opiskelijat talous- ja arkielämässä kohdattaviin matemaattisiin ongelmiin. Perehdytään indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muihin laskelmiin sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta. Lukujonojen ja summien pohjalta kehitetään taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys

Kurssi 8. Matemaattisia malleja III (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- laajentaa käsitystään teknologisoituvassa yhteiskunnassa tarvittavasta matematiikasta
- saa apuneuvoja jaksollisten ilmiöiden matemaattiseen käsittelyyn.

Keskeiset sisällöt

- trigonometristen funktioiden määrittely yksikköympyrän avulla
- radiaani
- tyyppiä $f(x) = a$ olevien trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- muotoa $f(x) = A \sin(bx)$ olevien funktioiden kuvaajat jaksollisten ilmiöiden mallintajina
- vektorin käsite ja vektoreiden peruslaskutoimitusten periaatteet
- koordinaatiston vektoreiden komponenttiesitys ja skalaaritulo
- kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteiden ja kulmien tutkiminen vektoreiden avulla

Kurssin suoritus

kurssien 1-6 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssin tarkoitus on syventää opiskelijoiden tietoja ja taitoja trigonometrisissä funktioissa ja niiden perusominaisuuksissa. Opitaan soveltamaan trigonometriaa erilaisissa ongelmissa. Kurssilla myös laajennetaan kolmiulotteisen avaruuden käsittelyä mm. vektorien avulla.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, teknologia ja yhteiskunta

Kurssi 9. Matematiikan kokonaiskuva (MAB9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu soveltamaan matemaattisia tietoja ja taitoja käytännön sovelluksissa
- oppii näkemään yhteydet matematiikan eri alojen välillä

Kurssin suoritus

Kurssien 1-8 jälkeen

Arviointi

Numeroarviointi

Kurssiseloste

Kurssilla opitaan hahmottamaan matemaattisia kokonaisuuksia. Opiskelijat harjaantuvat ratkaisemaan ongelmia yhdistelemällä eri matematiikan osa-alueiden tietoja ja ratkaisumalleja. Opiskelijoita kannustetaan omien ajatteluprosessien kautta ideoimaan monipuolisia ratkaisumenetelmiä. Luodaan perusta soveltaa matematiikkaa myös muissa luonnontieteissä ja teknologisoituvassa yhteiskunnassa esiintyvissä ongelmissa. Näin opiskelijat kokevat onnistumisen ilon ja matematiikan elämyksellisyyden.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäys, teknologia ja yhteiskunta, kestävä kehitys, viestintä ja mediaosaaminen

7.2.6. Biologia

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyl- ja solutasolta biosfääriin. Biologialle tieteenä on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta. Biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään laajasti yhteiskunnassa. Biologia tuo esille uutta tietoa elollisen luonnon monimuotoisuudesta ja kestäväen kehityksen edistämisestä.

Biologian opetuksen tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää toimivan eliömaailman rakenteen ja kehityksen, ihmisen osaksi eliömaailmaa sekä ihmisen toiminnan merkityksen ympäristössä. Lukion biologian tulee myös luoda perusta ymmärtää biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Opetus kehittää opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua, herättää kiinnostusta biotieteisiin sekä edistää opiskelijan luonnon monimuotoisuutta säilyttävää ja ympäristövastuullista käyttäytymistä.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee biologian keskeiset käsitteet
- tunnistaa elämän tuntomerkit ja osaa jäsentää elämän ilmiöt sekä biologian eri organisaatiotasot molekyylitasolta biosfääriin
- oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta ja ymmärtämään eliöiden sopeutumisen erilaisiin ympäristöihin
- ymmärtää perimän ja evoluution merkityksen eliökunnan kehitymisessä
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin sekä osaa arvioida kriittisesti eri lähteistä saamaansa biologista tietoa
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisen biologisen kokeen sekä tulkita sen tuloksia
- tuntee biotieteiden, esimerkiksi bioteknologian ja lääketieteen sovelluksia
- tuntee ihmiselimestön toiminnan peruspiirteet
- ymmärtää perimän ja ympäristötekijöiden merkityksen terveyden taustana sekä yksilön että ihmiskunnan kannalta
- tiedostaa kestäväen kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Kaikilla kursseilla on opettajajohtoista opetusta. Kursseilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä sekä tehdä retkiä. Kursseilla voidaan myös katsoa opiskelua tukevia videoita ja käyttää kokeellisia työtapoja. Opiskelija kehittää kykyään hakea, arvioida ja soveltaa tietoa tehdessään kurssitöitä. Kaikilla kursseilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta. Opettaja kannustaa opiskelijoita tutustumaan luonnontieteellisiin julkaisuihin sekä kriittisesti hyödyntämään Internetistä ja muista tiedotusvälineistä saatavaa ajankohtaisinta tietoa. Muiden työskentelymenetelmien (esimerkiksi esseet, tuntialustukset, oppimispäiväkirja, esitelmät ja kotitehtävät) käytöstä sovitaan kurssin alussa. Sovitut tehtävät vaikuttavat kurssin arviointiin.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää biologian keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa biologisia tietoja. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista ja kykyä käyttää erilaisia lähteitä biologisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Tämän lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus ja työskentelyn tavoitteellisuus kurssin aikana. Harrastuneisuus biologian eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Kaikki kurssit, arvioidaan numeroilla 4 - 10. Kurssikokeen, kurssitöiden ja tuntityöskentelyn perusteella arvioidaan, onko opiskelija omaksunut kurssin tavoitteet. Kiitettävän tason saavuttanut opiskelija osaa myös soveltaa tietoa.

Eteneminen ja itsenäinen suorittaminen

Pakolliset kurssit (BI1 ja BI2) suoritetaan numerjärjestyksessä. Syventävät ja soveltavat kurssit (BI3, BI4, BI5 ja BI6) suoritetaan pakollisten kurssien jälkeen. Kertauskurssi (BI7) soveltuu parhaiten viimeiseksi biologian kurssiksi ennen biologian ainereaaliin osallistumista. Kurssit tulee pääsääntöisesti suorittaa opetukseen osallistumalla. Syventävien kurssien suorittaminen on mahdollista myös tenttimällä, mikäli pakolliset kurssit on suoritettu hyvällä menestyksellä. Tenttimisoikeuden saaminen edellyttää myös, että opiskelija sitoutuu tavoitteelliseen työhön ja suorittaa annetut tehtävät opettajan ohjauksessa sovitun aikataulun mukaisesti.

Aineenopettajan antama ohjaus

Aineenopettaja antaa opiskelijalle apua hyvien opiskelutaitojen löytämisessä. Kyseisen aineen opettajalta saa myös lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä. Opettaja voi myös antaa ohjeita opiskelijalle, esimerkiksi jos tämä suunnittelee aineen kirjoittamista ylioppilaskokeissa. Ohjeistusta annetaan muun muassa ennen kirjoituksia järjestettävässä tenttitilaisuudessa. Opettaja voi myös antaa neuvoja ja ohjata opiskelijaa saamaan lisätietoja esimerkiksi pääsykokeisiin tai jatko-opiskeluun liittyen. Opettaja neuvoa opiskelijaa myös opiskelua tukevan lisämateriaalin hankkimisessa.

Biologian kurssikuvaukset

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Lukion yhteiset aihekokonaisuudet ja niiden toteutuminen biologian kursseilla:

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys (BI3, BI4, BI5)
- hyvinvointi ja turvallisuus (BI3, BI4, BI5)
- kestävä kehitys (BI1, BI3, BI5)
- teknologia ja yhteiskunta (BI2, BI3, BI5)
- viestintä- ja mediaosaaminen (kaikilla kursseilla)

Pakolliset kaksi kurssia**Kurssi 1. Eliömaailma (BI1)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää, mitä luonnon monimuotoisuus biosysteemien eri tasoilla tarkoittaa
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, mekanismit ja merkityksen
- tuntee muuntelun, sopeutumisen ja lajien välisten suhteiden merkityksen elämän kehitykselle
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- tuntee ekosysteemien keskeiset toimintaperiaatteet.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet ja perusedellytykset
- biologiset tieteet ja tutkimusmenetelmät

Luonnon monimuotoisuuden ilmeneminen

- ekosysteemien ja lajien monimuotoisuus
- eläinten käyttäytyminen monimuotoisuuden ilmentäjänä
- geneettinen monimuotoisuus

Evoluutio – elämän kehittyminen

- elämän syntyvaiheet
- lisääntymisstrategiat ja evoluutiovoimat
- lajien syntyminen ja häviäminen
- nykyinen eliökunta

Miten luonto toimii?

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutus
- ekosysteemien rakenne ja toiminta
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja levinneisyys

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssi on luentopainotteinen. Kurssilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä (esim. esseeharjoituksia) sekä tehdä pieniä kokeita. Kurssilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

kemia, maantiede, elämäncatsomustieto, filosofia, historia, tietotekniikka

Kurssi 2. Solu ja perinnöllisyys (BI2)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää solun merkityksen elämän perusyksikkönä, tunnistaa erilaisia soluja ja niiden rakenteita
- ymmärtää solurakenteiden kehityksen ja merkityksen sekä evoluutioprosessin kokonaisuuden
- osaa solun kemiallisen rakenteen ja toiminnan sekä osaa kytkeä ne yksilön toimintaan
- hallitsee solun energiatalouden prosessit ja niiden merkityksen
- tuntee geneettisen informaation rakenteen sekä sen siirtymisen solusta soluun ja sukupolvelta toiselle
- tietää, miten geenit ohjaavat solun toimintaa
- osaa periytymisen lainalaisuuksien perusperiaatteet
- tietää, kuinka soluja tutkitaan, ja hallitsee kokeellisen työskentelyn taitoja.

Keskeiset sisällöt

Solu elämän perusyksikkönä

- miten soluja tutkitaan
- erilaisia soluja
- solun rakenne ja toiminta

Solun energiatalous

- energian sitominen
- energian vapauttaminen

Solujen toiminnan ohjaaminen

- DNA:n rakenne ja toiminta
- proteiinisynteesi

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- periytymismekanismit

Populaatiogenetiikka ja synteettinen evoluutioteoria

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssi on luentopainotteinen. Kurssilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä (esim. esseeharjoituksia) sekä tehdä pieniä kokeita. Kurssilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

kemia, fysiikka, maantiede, elämäntutkimustieto, matematiikka, tietotekniikka

Syventävät kolme kurssia**Kurssi 3. Ympäristöekologia (BI3)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ekologian perusteet ja ymmärtää ihmisen toiminnan vaikutuksen elolliseen luontoon
- ymmärtää biodiversiteetin merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä
- tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja niiden erityispiirteisiin sekä perehtyy myös ihmisen muokkaamiin ekosysteemeihin
- tuntee ja osaa arvioida menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- osaa suunnitella ja toteuttaa pienen tutkimuksen ympäristön tilasta ja esittää sen tulokset
- kehittää ympäristölukutaitoaan, ymmärtää vastuunsa ympäristön tilasta ja osaa toimia kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Ekologinen tutkimus

- ekologisten peruskäsitteiden syventäminen
- ekologisen tutkimuksen tehtävä
- ympäristön laadun indikaattorit
- oman tutkimuksen suunnittelu ja toteuttaminen

Biodiversiteetti ja sen merkitys

- biodiversiteetti luonnonvarana
- eliölajien ja elinympäristöjen uhanalaisuus ja suojeleminen
- biodiversiteetin väheneminen

Ekologiset ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- aineiden kiertoon liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Suomen luonnon haavoittuvuus

- pohjoiset metsät
- suot
- järvet ja virtavedet

- Itämeri
- Kestävä tulevaisuus
- ekologisesti kestävä kehitys ja yksilön valinnat
 - rakennettu ympäristö ja kaupunkiekologia
 - ekologisesti kestävä tuotanto
 - ympäristötekniikan mahdollisuudet

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssi on luentopainotteinen. Kurssilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä (esim. esseeharjoituksia) sekä tehdä pieniä kokeita. Kurssilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta. Kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa pienimuotoisen luonnontieteellisen kokeen.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

maantiede, filosofia, kemia, fysiikka, matematiikka, terveystieto, tietotekniikka

Kurssi 4. Ihmisen biologia (BI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa ihmissolun erilaistumisen pääpiirteet sekä kudosten ja elinten rakenteet ja toimintaperiaatteet
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelymekanismeja sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia niihin
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia sekä ihmisen yhteisöllisyyden merkityksen terveyden kannalta
- pystyy selittämään elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan ja tuntee merkityksellisimpien sairauksien syntymekanismeja
- ymmärtää ihmisen lajinkehityksen sekä perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- pystyy tarkastelemaan oppimiaan asioita arkielämän esimerkkien avulla ja tutustumaan alan uutisiin ja arvioimaan niitä kriittisesti.

Keskeiset sisällöt

Ihmisen solujen ja kudosten erityispiirteet

- solujen synty, kasvu ja erilaistuminen kudoksiksi sekä kantasolujen merkitys
- solujen vanheneminen ja kuolema
- syöpä

Elimistöjen rakenne, toiminta ja merkitys

- ruoansulatus ja ravitsemus
- hengityselimistö ja hengityksen säätely
- veri ja verenkierto
- erityselimistöt ja kemiallinen tasapaino
- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- umpirauhaset ja hormonit
- hermosto ja aistit
- lämmönsäätely

Ihmisen lisääntyminen

- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- hedelmöitys, raskaus ja synnytys

Ihmisen elämänkaari ja yhteisöllisyys

Perimän merkitys

- ihmisen evoluutio ja ihminen lajina
- perinnöllisyys ja terveys

Elimistön sopeutuminen ja puolustusmekanismit

- elimistön puolustusjärjestelmät
- ihminen ja mikrobi
- myrkylliset aineet ja mutageenit

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssi on luentopainotteinen. Kurssilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä (esim. esseeharjoituksia) sekä tehdä pieniä kokeita. Kurssilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

terveystieto, psykologia, kemia, tietotekniikka

Kurssi 5. Bioteknologia(BI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojään solun hienorakenteesta ja solun eri osien toiminnasta

- ymmärtää elämän keskeisten molekyylien rakenteen ja merkityksen solun toiminnassa
- hallitsee tärkeimpien mikrobiryhmien kuten bakteerien ja virusten rakenteen, toiminnan ja lisääntymisen periaatteet
- tuntee geenien toiminnan ja sen säätelyn
- tuntee geenien etsintä- ja tunnistusmenetelmiä sekä geenien siirtämisen tekniikan pääpiirteet ja hallitsee geeni- ja biotekniikan keskeiset käsitteet
- tuntee biotekniikan tarjoamia sovellusmahdollisuuksia eri biotieteissä ja teollisuudessa
- pystyy arvioimaan biotekniikan kehittymisen luomia mahdollisuuksia, uhkatekijöitä ja eettisiä ongelmia sekä tekemään niiden pohjalta perusteltuja arkielämän ratkaisuja.

Keskeiset sisällöt

Solun hienorakenne ja solujen välinen viestintä

Solut proteiinien valmistajina

- DNA:n, geenien ja genomien rakenne
- entsyymit solun ja biotekniikan työkaluina

Geenien toiminta

- geenin toiminta ja sen säätely
- mutaatiot

Geenitekniologia ja sen mahdollisuudet

- geenitekniikan menetelmät ja geenikartoitus
- geenitutkimus lääketieteessä
- geenitutkimus yksilöiden tunnistamismenetelmänä

Mikrobit ja niiden merkitys

- bakteerin ja viruksen rakenne, toiminta ja lisääntyminen
- bakteerien viljely ja käsittely
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Biotekniikka teollisuudessa

Kasvien ja eläinten jalostus

Geenitekniikan etiikka ja lainsäädäntö

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssi on luentopainotteinen. Kurssilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä. Kurssilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta. Kurssilla voidaan tehdä myös pienimuotoinen tutkielma bioteknologian jostakin osa-alueesta.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

kemia, elämäkatsomus, filosofia, tietotekniikka

Soveltavat kaksi kurssia**Kurssi 6.****Meribiologia (BI6)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Tuntee Itämeren syntyvaiheet sekä alueen perusmaantieteen.
- Tuntee Itämeren erityispiirteet ja hydrologiset perusilmiöt.
- Perehtyy ekosysteemin eri eliöryhmiin ja tuntee keskeisiä lajeja.
- Osaa arvioida ihmisen vaikutusta meren ekosysteemeihin ja tietää keskeiset Itämeren ympäristöongelmat ja niiden syyt.
- Tutustuu Helsingin rantoihin, saaristoon ja merialueisiin.
- Tuntee erilaisia näytteenotto- ja laborointimenetelmiä.
- Vierailee tutkimuslaitoksissa, yrityksissä ja kansalaisjärjestöissä, joiden toiminta liittyy kurssin aihepiiriin

Keskeiset sisällöt**Itämeren geologiaa ja maantiedettä**

- kallioperä
- valuma-alue
- rannikoiden vyöhykkeisyys
- jääkauden jälkeiset Itämeren vaiheet

Hydrologiset perusilmiöt

- murtovesi
- lämpö- ja suolakerrostuneisuus
- suolapulssit
- veden virtaukset

Itämeren ravintoverkko

- eri eliöryhmät ja niiden keskeiset lajit
- lajien saapumishistoriaa

Herkkä Itämeri

- rehevöityminen
- öljy
- ympäristömyrkyt
- lisääntyvä rakentaminen ja vapaa-ajan vietto

Itämeren suojele

- kansainväliset sopimukset
- kansalliset suojelutoimet

Arviointitapa

Numeroarviointi.

Työtavat

Kurssilla on luentoja ja vierailuja esim. tutkimuslaitoksiin. Kurssilla opiskelijat valitsevat aihepiirin, jota haluavat syventää tekemällä siihen liittyvän tutkimuksen ja tutkimusraportin. Kurssiin sisältyy retkiä, vesi yms. näytteiden keräämistä sekä niiden analysointia laboratoriomenetelmien avulla. Saatujen tulosten esittäminen muille kurssilaisille on myös osa kurssin työtapoja. Kurssilla seurataan aktiivisesti meriin ja muihin vesistöihin liittyvää uutisointia. Kurssin ajan opiskelijat pitävät mahdollisesti oppimispäiväkirjaa ja keräävät aineistosalkun.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Arvioinnissa korostuu opiskelijan aktiivinen osallistuminen työskentelyyn kurssilla sekä opiskelijan mahdollisesti keräämään aineistoon. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

maantiede, tietotekniikka, kemia, fysiikka, matematiikka

Kurssi 7.**Biologian täydennyskurssi (BI7)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Kertaa ja täydentää biologian perus-, syventävien- ja soveltavien kurssien oppisisältöjä.
- Harjoittelee monipuolisesti erilaisten ylioppilaskokeen tehtävien ratkaisemista.
- Tutustuu biologian ajankohtaisiin tutkimushankkeisiin ja biologisten ilmiöiden uutisointiin.
- Valmistautuu ylioppilastutkinnon reaalikokeeseen.

keskeiset sisällöt

- Kurssi on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka aikovat kirjoittaa biologian. Kurssilla käsitellään keskeisiä biologisia aihepiirejä ja täydennetään opetuksessa jääneitä aukkoja.
- Kurssilla selvitetään biologian eri osa-alueiden nivoutuminen yhteen sellaiseksi kokonaisuudeksi, että opiskelijalle muodostuu biologiasta yhtenäisempi kokonaiskuva.

Suoritusohje

Kurssi suoritetaan samana lukuvuonna kuin biologia kirjoitetaan.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssilla on luentopainotteista opetusta noin puolet ja kurssilla voidaan tehdä pieniä kokeita. Opiskelija opiskelee paljon tekemällä jäsentelyharjoituksia ja kokeilemalla erilaisiin yo-tehtävätyyppeihin vastaamista. Erityisesti harjoitellaan sellaisia tehtäviä, joissa pitää yhdistellä tietoja monen kurssin aihepiireistä.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Arvioinnissa korostuu opiskelijan aktiivinen osallistuminen työskentelyyn. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

psykologia, maantiede, kemia, fysiikka, matematiikka, terveystieto, filosofia, elämänkatsomustieto, tietotekniikka

7.2.7. Maantiede

Maantieteessä tarkastellaan elottoman ja elollisen luonnon sekä ihmisen luomien järjestelmien rakennetta ja toimintaa. Maantieteen opetuksen tulee ohjata opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa valmiuksia ympäristökysymysten alueelliseen jäsentämiseen ja kestävän kehityksen mukaisten ratkaisujen etsimiseen.

Lukion maantieteen opetuksen tulee auttaa opiskelijaa ymmärtämään maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija oppii maantieteellisen tiedon avulla havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja mielipiteitä, ottamaan kantaa lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hankkia, tulkita ja kriittisesti arvioida maantieteellistä tietoa, kuten karttoja, tilastoja, kirjallisia, digitaalisia ja muita medialähteitä sekä osaa hyödyntää monipuolisesti tietotekniikkaa maantieteellisten tietojen esittämisessä
- ymmärtää, mitä alueellisuus, tila ja paikka merkitsevät maantieteessä ja maantieteellisessä ajattelussa
- osaa kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä osaa kriittisesti arvioida ajankohtaisia maailman tapahtumia
- osaa havainnoida, analysoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisuuksia ratkaista taloudellisia ja sosiaalisia eriarvoisuusongelmia
- tuntee ja ymmärtää erilaisia kulttuureja sekä suvaitsee ja kunnioittaa erilaisuutta
- tuntee suunnittelun keinoja eri aluetasoilla ja tietää mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä kehitykseen
- osaa toimia ympäröivän maailman kysymyksiin kantaa ottavana ja kestävän kehityksen puolesta toimivana aktiivisena maailmankansalaisena.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Kaikilla kursseilla on opettajajohtoista opetusta. Kursseilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä sekä tehdä retkiä. Kursseilla voidaan myös katsoa opiskelua tukevia videoita. Opiskelija kehittää kykyään hakea, arvioida ja soveltaa tietoa tehdessään kurssitöitä. Kaikilla kursseilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta. Opettaja kannustaa opiskelijoita tutustumaan luonnon-

tieteellisiin julkaisuihin sekä kriittisesti hyödyntämään Internetistä ja muista tiedotusvälineistä saatavaa ajankohtaista tietoa. Muiden työskentelymenetelmien (esimerkiksi essee, tuntialustukset, oppimispäiväkirja, esitelmät ja kotitehtävät) käytöstä sovitaan kurssin alussa. Sovitut tehtävät vaikuttavat kurssin arviointiin.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan opiskelijan kykyä hallita ja käyttää maantieteen keskeisiä käsitteitä sekä soveltaa maantieteellistä tietoa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Taitojen arvioinnissa painotetaan opiskelijan luonnontieteellisiä työskentelytaitoja, ryhmässä toimimista ja kykyä käyttää erilaisia lähteitä maantieteellisen tiedon hankinnassa sekä kykyä arvioida tietoa kriittisesti. Tämän lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan aktiivisuus ja työskentelyn tavoitteellisuus kurssin aikana. Harrastuneisuus maantieteen eri osa-alueisiin voidaan ottaa arvioinnissa huomioon.

Kaikki kurssit, arvioidaan numeroilla 4 - 10. Kurssikokeen, kurssitöiden ja tuntityöskentelyn perusteella arvioidaan, onko opiskelija omaksunut kurssin tavoitteet. Kiitettävän tason saavuttanut opiskelija osaa myös soveltaa tietoa.

Eteneminen ja itsenäinen suorittaminen

Pakolliset kurssit (GE1 ja GE2) suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävät ja soveltavat kurssit (GE3 ja GE4) suoritetaan pakollisten kurssien jälkeen. Kertauskurssi (GE5) soveltuu parhaiten viimeiseksi biologian kurssiksi ennen maantieteen ainereaaliin osallistumista. Kurssit tulee pääsääntöisesti suorittaa opetukseen osallistumalla. Syventävien kurssien suorittaminen on mahdollista myös tenttimällä, mikäli pakolliset kurssit on suoritettu hyvällä menestyksellä. Tenttimisoikeuden saaminen edellyttää myös, että opiskelija sitoutuu tavoitteelliseen työhön ja suorittaa annetut tehtävät opettajan ohjauksessa sovitun aikataulun mukaisesti.

Aineenopettajan antama ohjaus

Aineenopettaja antaa opiskelijalle apua hyvien opiskelutaitojen löytämisessä. Kyseisen aineen opettajalta saa myös lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä. Opettaja voi myös antaa ohjeita opiskelijalle, esimerkiksi jos tämä suunnittelee aineen kirjoittamista ylioppilaskokeissa. Ohjeistusta annetaan muun muassa ennen kirjoituksia järjestettävässä tenttitilaisuudessa. Opettaja voi myös antaa neuvoja ja ohjata opiskelijaa saamaan lisätietoja esimerkiksi pääsykokeisiin tai jatko-opiskeluun liittyen. Opettaja neuvoo opiskelijaa myös opiskelua tukevan lisämateriaalin hankkimisessa.

Pakolliset kaksi kurssia**Kurssi 1. Sininen planeetta (GE1)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvat ilmiöt
- osaa kuvata ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- osaa soveltaa hankkimaansa luonnonmaantieteellistä tietoa sekä paikallisesti että maailmanlaajuisesti.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- Mitä on maantiede?
- maantiede luonnontieteenä
- maantieteellinen tietoaaines, tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen kulku
- maailmankuvan muutos ja karttakuvan kehitys

Maan planetaarinen luonne

- aurinkokunnan synty ja perusrakenne
- aurinko ja sen vaikutukset maapallolla
- maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä liikkeessä

- ilmakehän rakenne ja merkitys
- tuuli ja sen synty, planetaariset ja alueelliset tuulet sekä paikallistuulet

Vesikehä liikkeessä

- veden kiertokulku luonnossa
- sateiden synty ja jakautuminen
- meriveden liikkeet ja merkitys

Sää ja ilmasto

- sää ja sen ennustaminen
- lämpö- ja ilmastovyöhykkeet
- ilmastonmuutos

Maapallon muuttuvat pinnanmuodot

- maan rakenne
- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

Maapallon kasvillisuusvyöhykkeet

- kasvillisuusvyöhykkeiden sijainti ja kuvaus
- ihmisen toiminnan edellytykset ja vaikutukset eri kasvillisuusvyöhykkeillä

Luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssi on luentopainotteinen. Kurssilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä (esim. esseeharjoituksia). Kurssilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

fysiikka, kemia, biologia, tietotekniikka

Kurssi 2. Yhteinen maailma(GE2)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää kulttuurimaantieteen käsitteitä sekä osaa tulkita ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja rakenteita kulttuurimaantieteen teorioita ja malleja hyväksi käyttäen
- tuntee eri kulttuureja ja osaa arvioida niiden kehittymiseen vaikuttaneita tekijöitä
- osaa analysoida maapallon eri alueiden väestönkehitystä ja asutuksen piirteitä sekä kaupungistumisen syitä ja seurauksia
- osaa arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan eri alueilla sekä ymmärtää ekologisesti ja taloudellisesti kestävä kehityksen merkityksen
- tuntee aluesuunnittelun tavoitteita ja vaikuttamiskeinoja
- tuntee kehittyneisyyserojen erilaiset ilmenemismuodot
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia, ympäristön tilaa sekä kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitystä nyt ja tulevaisuudessa maapallon eri alueilla.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurimaantieteen olemus ja tehtävät

- lähestymistavat ja näkökulmat
- maantieteellinen mieltäminen ja miellekartat
- paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkehitys ja väestönkasvu
- asutuksen alueellinen jakautuminen, muuttoliikkeet ja kaupungistuminen
- kulttuurit ja kulttuurien muuttuminen sekä vähemmistökulttuurit

Luonnonvarat

- luokittelu ja riittävyys

Alkutuotanto ja ympäristö

- ravinnontuotanto ja ravinnon riittävyys sekä kestävä maa- ja kalatalous

- maatalouden muodot
 - metsät luonnonvarana ja kestävä metsätalous
- Teollisuus ja energia
- raaka-aineet ja energialähteet
 - teollisuuden sijainti
 - kestävä teollisuuden ja energiatalouden periaatteet
- Liikkuminen ja vuorovaikutus
- liikennejärjestelmät
 - matkailu ja sen merkitys eri alueilla
 - maailmankauppa
 - alueellinen leviämisilmiö – maantieteellinen diffuusio
- Ihmistoiminnan alueellinen rakenne
- ytimet ja periferiat
 - maankäyttö maaseudulla ja kaupungeissa
 - keskukset ja vaikutusalueet
 - kulttuurimaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla
- Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys
- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
 - kehittyneisyserot eri aluetasoilla
 - kansainvälinen yhteistyö
 - globalisaatio

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssi on luentopainotteinen. Kurssilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä (esim. esseeharjoituksia). Kurssilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

historia, uskonto, yhteiskuntaoppi, tietotekniikka

Syventävät kaksi kurssia

Kurssi 3. Riskien maailma(GE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyvät riskit maapallolla sekä osaa arvioida niiden merkitystä ihmisen ja ympäristön kannalta

- tuntee, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee, sekä osaa vertailla ja arvioida eri alueiden riskiherkkyyttä sekä maailmanlaajuisesti että paikallisesti
- osaa arvioida alueiden kehittyneisyyden ja alueilla ilmenevien riskien välistä suhdetta
- osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia riskiuutisia eri medioissa sekä osaa soveltaa oppimaansa tietoa riskiuutisten analysointiin ja arviointiin
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla uhkia voidaan välttää tai niiden vaikutuksia lieventää
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin ja turvallisuuteen
- tietää mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin, säädellä ristiriitoja sekä toimia kestävä kehityksen mukaisesti.

Keskeiset sisällöt

- riskien maantiede, riskien luokittelu ja merkitys
- luonnon toimintaan liittyvät riskit ja riskialueet
- avaruuteen liittyvät uhkat, endogeeniset riskit, myrskyt, tulvat, kuivuus ja eliöperäiset riskit
- luonnonriskeihin varautuminen

Ihmisen ja luonnon riippuvuuteen liittyvät ympäristöriskit ja riskialueet

- luonnonvarojen käyttöön liittyvät riskit: energiakysymykset ja luonnonvarojen riittävyys, puhtaan veden saatavuus, eroosio ja aavikoituminen, ilmastonmuutos, saastuminen ja biodiversiteetin heikkeneminen
- mahdollisuudet estää ja pienentää ympäristöriskejä kestävä kehityksen keinoin

Ihmiskunnan riskit ja riskialueet

- väestönkasvu ja nälkä, kaupungistuminen, globalisoitumiseen liittyvät riskit, yhteiskunnalliset ja poliittiset jännitteet, sodat, pakolaisuus ja sosiaalinen eriarvoistuminen
- ristiriitojen säätelymahdollisuudet

Tekniset riskit

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssi on luentopainotteinen. Kurssilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä (esim. esseeharjoituksia). Kurssilla katsotaan runsaasti opetusta tukevaa videomateriaalia. Opiskelijat keräävät sanomalehdistä hasardeja käsitteleviä uutisia ja kokoavat niistä portfolion. Kurssilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut.

Kurssin lopussa pidettävällä kokeella mitataan, onko kurssikuvauksessa mainitut asiasisällöt omaksuttu. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, historia, yhteiskuntaoppi, tietotekniikka

Kurssi 4. Aluetutkimus(GE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kartografian perusteet
- tuntee maantieteellisten paikkatietojärjestelmien periaatteita ja sovellusmahdollisuuksia
- osaa kerätä tiettyyn alueeseen liittyvää tietoa eri tavoin kuten kenttähavainnoinnin, kyselyn tai haastattelun avulla sekä kartastoista, kartoista, tilastoista ja muista lähteistä
- osaa käyttää tietoverkkoja aineistojen hankinnassa, vuorovaikutteisessa työstämisessä ja tulosten julkaisemisessa
- osaa visualisoida alueellista tietoa karttoina, diagrammeina ja valokuvina
- osaa analysoida ja tulkita hankkimaansa aineistoa ja laatia aineiston avulla kuvauksen alueesta
- osaa tieteellisen kirjoittamisen periaatteet, kuten kriittisen lähteiden käytön ja viittaustekniikan sekä tuntee tekijänoikeudet.

Keskeiset sisällöt

Kartografian perusteet ja maantieteelliset lähdeaineistot

- kenttähavainnot, kysely ja haastattelu
- kartat, niiden mittakaavat, karttaprojektiot ja karttatyypit, ilmakuvat ja satelliittikuvat
- numeeriset lähteet sekä niiden visualisointi karttoina ja diagrammeina
- painettu lähdekirjallisuus ja digitaalisessa muodossa kuten tietoverkoissa ja CD-ROM-tallenteina olevat lähteet

Paikkatietojärjestelmät

- paikkatiedon perusteet ja sen sovellusmahdollisuudet
- esimerkkejä maantieteellisen lähdeaineiston käsittelystä, tulkinnasta ja visualisoinnista eritasoisilla alueilla paikkatieto-ohjelman avulla

Oma aluetutkimus

- tutkimusalueen valinta
- aineiston keruu karttojen, tilastojen, digitaalisen paikkatietoaineiston tai muiden tietolähteiden avulla, aineiston käsittely ja tulkinta sekä pienimuotoisen aluekuvauksen raportointi
- aihealueet: tutkimusalueen sijainti osana laajempia aluekokonaisuuksia, alueen koko, luonnonolot, väestö ja asutus, luonnonvarat ja maankäyttö, elinkeinot, liikenne ja palvelut, alueen jako osa-alueisiin sekä alueen ongelmat ja kehittäminen

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssin alussa selvitetään tutkielmanteon peruseriaatteet. Tuntien aikana työskentely painottuu karttojen ja diagrammien piirtämiseen ja aineiston hankintaan. Omalla ajalla tapahtuva työskentely on välttämätöntä.

Arviointi

Hyväksytyssä työssä on tutkielmaan kuuluvat perusosat: sisällysluettelo, tiivistelmä, johdanto, aineisto ja menetelmät, tulokset ja tulosten tarkastelu, yhteenvedo sekä lähdeluettelo. Opiskelija on myös kerännyt tietoa kaikista kurssikuvauksessa mainituista aihepiireistä ja osaa esittää tuloksia karttojen ja diagrammien avulla. Kiitettävässä työssä on osattu soveltaa ajankohtaista tietoa, ja siinä esitetään opiskelijan omia perusteltuja näkemyksiä alueen toiminnasta. Kiitettävä työ myös palautetaan määräpäivään mennessä. Opettaja antaa tarkemmat ohjeet arvioinnista kurssin alussa. Kurssikokeessa mitataan kurssin teorian hallintaa.

Yhteydet muihin aineisiin

tietotekniikka, historia, yhteiskuntaoppi, uskonto, kielet, äidinkieli

Yksi soveltava kurssi**Kurssi 5. Maantieteen täydennyskurssi (GE5) ½ kurssia/So****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Kertaa ja täydentää maantieteen perus-, syventävien- ja soveltavien kurssien oppisisältöjä.
- Harjoittelee monipuolisesti erilaisten ylioppilaskokeen tehtävien ratkaisemista.
- Tutustuu maantieteen ajankohtaisiin tutkimushankkeisiin ja maantieteellisten ilmiöiden uutisointiin.
- Valmistautuu ylioppilastutkinnon reaalikokeeseen.

keskeiset sisällöt

- Kurssi on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka aikovat kirjoittaa maantieteen. Kurssilla käsitellään keskeisiä maantieteellisiä aihepiirejä ja täydennetään opetuksessa jääneitä aukkoja.
- Kurssilla selvitetään maantieteen eri osa-alueiden nivoutuminen yhteen sellaiseksi kokonaisuudeksi, että opiskelijalle muodostuu maantieteestä yhtenäisempi kokonaiskuva.

Suoritusohje

Kurssi suoritetaan samana lukuvuonna kuin maantiede kirjoitetaan.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Työtavat

Kurssilla on luentopainotteista opetusta noin puolet. Opiskelija opiskelee paljon tekemällä jäsentelyharjoituksia ja kokeilemalla erilaisiin Ylioppilaskirjoitus-tehtävätyyppeihin vastaamista. Erityisesti harjoitellaan sellaisia tehtäviä, joissa pitää yhdistellä tietoja monen kurssin aihepiireistä. Samalla harjoitellaan karttojen ja diagrammien tulkitsemista ja laatimista.

Arviointi

Kurssin aikana tapahtuva työskentely ja kurssitöiden palautus vaikuttavat arvosanaan, samoin mahdolliset suulliset ja/tai kirjalliset läksynkuulustelut. Arvioinnissa korostuu opiskelijan aktiivinen osallistuminen työskentelyyn. Tarkemmin arvioinnista sovitaan kurssin alussa.

Yhteydet muihin aineisiin

fysiikka, tietotekniikka, uskonto, historia, yhteiskuntaoppi, biologia

7.2.8. Fysiikka

Fysiikka on empiirinen luonnontiede, jossa luonnon perusrakennetta ja -ilmiöitä pyritään ymmärtämään ja selittämään käyttäen luonnosta kokeellisin menetelmin saatavaa tietoa. Tavoitteena on löytää luonnossa yleispäteviä lainalaisuuksia ja esittää ne matemaattisina malleina.

Fysiikan opiskelulle luonteenomainen kokeellisuus voi olla aihepiirin, opetuksen vaiheen ja välineiden mukaan opiskelijoiden omakohtaista työskentelyä, opettajan esittämiä demonstraatioita, vierailujen, videoiden tai vain kerronnan kautta tapahtuvaa toimintaa. Kokeellisuudella tuetaan opiskelijaa omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja. Fysiikan opiskelu kehittää opiskelijan kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja. Kokeellisuus auttaa opiskelijaa hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja tukee luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä.

Opiskelija oppii tarkastelemaan luonnon rakenteita ja ilmiöitä omien aikaisempien tietojensa ja käsitystensä valossa. Hän oppii tiedostamaan ja kyseenalaistamaan ennakkokäsityksiään ja tarkentamaan maailmankuvaansa hankkimansa uuden tiedon perusteella. Opiskelija oppii suunnittelemaan kokeita yhdessä ja keskustelemaan kokeellisesti hankitusta tiedosta tai aineistosta, sen käsittelystä ja mallintamisesta sekä sen luotettavuuden arvioimisesta. Opiskelijayhteisö oppii jakamaan uuden tiedon keskenään.

Luonnontieteiden opiskelussa tiedon hankkimiseen käytetään kokeellisia menetelmiä, erilaisia tiedon lähteitä sekä tapoja käsitellä tietoa. Fysikaalisen tiedon lähteenä on ensisijaisesti luonto. Koulussa luonnontieteellisen tiedon lähteinä ovat lisäksi oppi- ja tietokirjat, digitaaliset tietovarannot ja alan asiantuntijat.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa ihmisen osana luontoa ja ymmärtää fysiikan merkityksen luonnon ilmiöiden mallintamisessa
- ymmärtää kokeellisen toiminnan ja teoreettisen pohdiskelun merkityksen luonnontieteellisen tiedon muodostumisessa
- hahmottaa fysiikan merkityksen tieteessä, taiteessa, tekniikassa, kommunikaatiossa ja elinkeinoelämässä sekä ihmisen arkiympäristössä
- vaikuttaa aktiivisesti ja vastuullisesti terveellisen ja turvallisen ympäristön luomiseksi
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- pystyy ratkaisemaan luonnontieteiden ja teknologian alaan kuuluvia ongelmia fysiikan lakeja ja käsitteitä luovasti hyväksi käyttäen
- hankkii ja käsittelee tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tapaan
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia mittauksia, kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan tuloksia sekä soveltamaan niitä

- hyödyntää erilaisia tietolähteitä tiedonhankinnassa sekä kykenee esittämään ja julkistamaan tietoja monipuolisella tavalla myös teknisiä apuvälineitä käyttäen
- tarkastelee fysiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä ihmistä fysiikan tietojen soveltajana, tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niiden taitavaan, eettiseen ja hallittuun käyttöön tuotteiden aikaansaamisessa ja arkielämän helpottamisessa sekä saa valmiuksia ymmärtää teknologisten sovellusten vaikutuksia.

Arviointi

Fysiikassa arvioidaan opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen kurssikohtaisten fysiikan tietojen ja niiden soveltamistaitojen saavuttamista erityisesti matemaattisia malleja käyttäen. Arvioinnin kohteena ovat myös tiedonkäsittelytaitojen, kokeellisen työskentelyn taitojen sekä muiden opiskelua tukevien taitojen kehittyminen, kuten fysikaalisen ongelman ratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen. Arvosanaan vaikuttavat siis kurssikoe, kotitehtävien tekeminen, tuntityöskentely, oppilastyöt työselostuksineen, mahdolliset esitelmät, projektityöt tai muut kirjalliset työt. Kaikissa kursseissa on numeroarviointi. Opiskelijoiden kanssa sovitaan kurssin suunnittelutunnilla työtavoista ja määräajoista.

Suoritusjärjestys

Lukiossamme tarjotaan valtakunnallisten yhden pakollisen ja seitsemän syventävän kurssin lisäksi kaksi koulukohtaista syventävää kurssia: Kokeellista fysiikkaa (FY9) ja Fysiikan kokonaiskuva (FY10). Koulukohtaiset syventävät kurssit pyritään järjestämään vuosittain.

Kurssit suositellaan suoritettavaksi seuraavasti: 1. opiskeluvuonna FY1, FY2 ja FY3, 2. opiskeluvuonna FY4, FY5, FY6 ja FY7, 3. opiskeluvuonna FY8, FY9 ja FY10. Itsenäistä suorittamista ei suositella, koska kurssien opiskeluun sisältyy kokeellisuutta.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Lukion yhteiset aihekokonaisuudet ja niiden toteutuminen fysiikan kursseilla:

- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys (FY3, FY7, FY8)
- hyvinvointi ja turvallisuus (FY2, FY7, FY8)
- kestävä kehitys (FY2, FY7, FY8)
- teknologia ja yhteiskunta (FY1, FY5, FY7)
- viestintä- ja mediaosaaminen (useissa kursseissa)

Aineenopettajan antama ohjaus

Kyseisen aineen opettajalta saa lisätietoa kursseista, niiden sisällöstä ja niiden suorittamisesta. Opettaja opastaa myös ylioppilaskirjoituksiin liittyvissä asioissa. Opettaja voi myös neuvoa ja ohjata opiskelijaa pääsykokeisiin ja jatko-opiskeluun liittyen.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa tyydytystä tiedon ja ymmärtämisen tarpeelleen sekä saa vaikutteita, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa kohtaan
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja osaa jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- suunnittelee ja tekee yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita sekä kykenee tulkitsemaan ja arvioimaan kokeellisesti saatua tietoa ja esittämään sitä muille
- tulkitsee ja mallintaa kokeellisen työn tuloksia graafisesti
- käyttää opiskelun tukena tieto- ja viestintätekniikkaa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys historian eri vaiheissa ja nykyaikana
- aineen ja maailmankaikkeuden rakenteet ja perusvuorovaikutukset
- energian, erityisesti säteilyn, sitoutuminen ja vapautuminen luonnon ja ihmisen aikaansaamissa prosesseissa
- kokeellisuus ja mallintaminen perustana fysikaalisen tiedon rakentumisessa, mittaaminen, tulosten esittäminen ja niiden luotettavuuden arviointi
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana
- liikkeen kuvaamisessa tarvittavat peruskäsitteet ja liikkeen graafinen esitys

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit

Syventävien kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla
- tutkii luonnon ilmiöitä sekä mallintaa ja esittää niitä matemaattisten ja graafisten menetelmien avulla
- rakentaa fysiikan malleja ja käyttää niitä ennusteiden tekemiseen
- tutkii ja havainnollistaa malleja tieto- ja viestintätekniikan avulla
- tutustuu klassisen fysiikan osa-alueisiin ja modernin fysiikan alkeisiin
- tutustuu fysiikan eri osa-alueisiin liittyvään teknologiaan
- tutustuu fysiikan merkitykseen yhteiskunnan eri alueilla
- tutustuu fysiikan sovelluksiin ja niihin liittyviin turvallisuustekijöihin.

Kurssi 2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee lämpöön liittyvät ilmiöt
- tutkii aineen termodynaamiseen tilaan tai lämpöopin pääsääntöihin liittyviä ilmiöitä
- saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- kaasujen tilanmuutokset ja lämpölaajeneminen
- paine, hydrostaattinen paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen energia, työ, teho ja hyötysuhde
- lämpöopin pääsäännöt, sisäenergia
- energiavarat

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 3. Aallot (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa yleiskuvan luonnon jaksollisista ilmiöistä ja perehtyy niitä selittäviin keskeisiin periaatteisiin
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä, ääntä tai sähkömagneettisia aaltoja.

Keskeiset sisällöt

- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen interferenssi, diffraktio ja polarisoituminen
- heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen
- valo, peilit ja linssit
- ääni, melun terveysvaikutukset ja kovalta ääneltä suojautuminen

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 4. Liikkeen lait (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää liikkeeseen liittyviä ilmiöitä ja käsittelee niitä selittäviä malleja
- tutkii etenemisliikkeeseen liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja perehtyy niiden avulla Newtonin lakeihin
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa.

Keskeiset sisällöt

- liikkeen mallit ja Newtonin lait
- etä- ja kosketusvoimat, erityisesti liikettä vastustavat voimat, noste
- liikemäärän säilyminen ja impulssiperiaate
- liike- ja potentiaalienergia sekä työperiaate
- värähdysliikkeen energia

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 5. Pyöriminen ja gravitaatio (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää osaamistaan mekaniikassa sekä statiikkaan ja pyörimiseen liittyvien ilmiöiden laskennallista hallintaa
- syventää tuntemustaan mekaniikan maailmankuvasta.

Keskeiset sisällöt

- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen
- pyörimisliikkeen mallit, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä pyörimisliike
- pyörimisen liikeyhtälö
- pyörimismäärän säilyminen
- pyörimisliikkeen energia
- ympyräliike ja ympyräliikkeen kiihtyvyys
- gravitaatio ja gravitaation alainen liike
- heittoliike ja planeettojen liike
- satelliitit ja niiden käyttö

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 6. Sähkö (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää sähköön liittyviä peruskäsitteitä, tutustuu mittaustekniikkaan
- osaa tehdä sähköopin perusmittauksia sekä rakentaa ja tutkia yksinkertaisia virta-piirejä.

Keskeiset sisällöt

- sähköpari, sähkövirran kulku metallijohteessa
- jännitteen ja sähkövirran mittaaminen
- Ohmin laki
- Joulen laki
- vastukset, vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait
- Coulombin laki, homogeeninen sähkökenttä ja aine sähkökentässä
- kondensaattori, kytkennät ja energia
- sähkövirran kulku puolijohteessa, esimerkkinä diodi

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 7. Sähkömagnetismi (FY7)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tuntemustaan sähkömagnetismin ilmiöistä
- perehtyy sähköturvallisuuteen
- syventää tuntemustaan sähkömagneettisten ilmiöiden merkityksestä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- magneettinen voima, magneettikenttä ja aine magneettikentässä
- varattu hiukkanen homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä
- induktiolaki ja Lenzin laki
- induktioilmiöitä: pyörrevirrat, generaattori ja itseinduktio
- energian siirto sähkövirran avulla
- tehollisen jännitteen ja sähkövirran mittaaminen sekä impedanssin taajuusriippuvuuden määrittäminen
- värähtelypiiri ja antenni, sähkömagneettinen viestintä
- sähköturvallisuus
- energiateollisuus

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 8. Aine ja säteily (FY8)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kvantittumiseen, dualismiin sekä aineen ja energian ekvivalenssiin aineen rakennetta ja rakenneosien dynamiikkaa hallitsevina periaatteina
- syventää kokonaiskuvaansa fysiikan kehityksestä ja sen pätevyysalueesta luonnonilmiöiden tulkitsijana.

Keskeiset sisällöt

- sähkömagneettinen säteily
- röntgensäteily
- mustan kappaleen säteily
- valosähköilmiö
- säteilyn hiukkasluonne ja hiukkasten aaltoluonne
- atomimallit esimerkkinä Bohrin atomimalli
- kvantittuminen, viivaspektri, atomin energiatilat ja energiatasokaavio
- atomiytimen rakenne
- radioaktiivisuus ja säteilyturvallisuus
- massan ja energian ekvivalenssi
- ydinreaktiot ja ydinenergia
- aineen pienimmät osat ja niiden luokittelu

Arviointitapa

Numeroarviointi

Koulukohtaiset syventävät kurssit**Kurssi 9. Kokeellista fysiikkaa (FY9)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään paremmin teorian ja kokeellisuuden välisen yhteyden.

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla painotetaan teorian lisäksi kokeellisuutta perehdyttäessä sellaisiin mekaniikan, aaltoliikeopin ja sähköopin ilmiöihin ja osa-alueisiin, joita ei ole ehditty syventävillä kursseilla käsitellä riittävästi tai ollenkaan.
- Laboratoriotöistä laaditaan työselostukset.
- Mahdollisuuksien mukaan tehdään opintokäyntejä ja hyödynnetään ABB:n fysiikan laboratorioluokkaa.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 10. Fysiikan kokonaiskuva (FY10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää kokonaiskuvaa fysiikan eri osa-alueista ja niitä yhdistävistä luonnonlaeista.

Keskeiset sisällöt

- Syvennetään aikaisempien kurssien keskeisiä sisältöjä kokonaisuuksiksi.
- Parannetaan laskennallisia taitoja jatko-opintoja silmälläpitäen.
- Käsitellään fysiikan periaatteita selventäviä laaja-alaisia kertaustehtäviä.

Arviointitapa

Numeroarviointi

7.2.9. Kemia

Kemian opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus välittää kuvaa kemiasta yhtenä keskeisenä, eksaktina, kokeellisena luonnontieteenä, joka tutkii ja kehittää materiaaleja, tuotteita, menetelmiä ja prosesseja kestävän kehityksen periaatteet huomioiden. Opetus auttaa ymmärtämään jokapäiväistä elämää, luontoa ja teknologiaa sekä kemian merkitystä ihmisen ja luonnon hyvinvoinnille tutkimalla aineita, niiden rakenteita ja ominaisuuksia sekä aineiden välisiä reaktioita.

Kemian opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija tieteellisen ajattelun malleihin sekä kemian tieteenä perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua kemian kieltä sekä kehittää ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Kemian opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan kemian käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa myös kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja esille tuleviin ongelmiin.

Opetuksessa tutkitaan kemian ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen. Tämä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa herättämistä, kriittiseen ajatteluun ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä. Opetuksessa luodaan edellytykset tiedon ymmärtämiseen, keskeisten sisältöjen syventämiseen ja eheyttävien kokonaisuuksien muodostamiseen sekä tiedon omakohtaiseen soveltamiseen.

Kemian opetukselle on siis luonteenomaista kemiallisten ilmiöiden ja aineiden ominaisuuksien havaitseminen ja tutkiminen kokeellisesti, ilmiöiden tulkitseminen ja selittäminen mallien ja rakenteiden avulla, ilmiöiden kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä ilmiöiden mallintaminen ja matemaattinen käsittely. Monipuolisin työtavoin ja arviointimenetelmin opiskelijoita ohjataan kemian tietojen ja taitojen sekä persoonallisuuden kaikkien osa-alueiden kehittämiseen. Kemian opetuksen toteutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden opiskeluvälmiudet ja luodaan myönteinen kuva kemialla sekä sen opiskelua kohtaan.

Opetusmenetelmät ja työmuodot

Kemian opetuksessa painotetaan opiskelijoita aktivoivia työtapoja sekä vuorovaikutukseen tähtääviä työtapoja. Erilaisia opetusmenetelmiä käytetään joustavasti. Yhteistyötaitoja opiskellaan ja kehitetään ryhmä- tai parityönä suoritettavissa tutkimustehtävissä sekä mahdollisuuksien mukaan tutkivan

oppimisen, ongelmalähtöisen oppimisen ja yhteistoiminnallisen oppimisen keinoin. Opetuskeskusteluilla tähdätään tietorakenteiden selkeyttämiseen, jäsentämiseen sekä esittämisen selkeyteen. Opiskelijoita ohjataan yrittäjähenkiseen työskentelyyn vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa. Tietotekniikkaa pyritään käyttämään motivoivana apuvälineenä mahdollisuuksien mukaan. Opintoretkiä ja -käyntejä on mahdollista tehdä sekä asiantuntijavierailijoita oppitunneille kutsua. Myös opiskelijoiden omia luovia taitoja voidaan käyttää työtapoja suunniteltaessa.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kemian keskeisimmät käsitteet ja tietää kemian yhteyksiä jokapäiväisen elämän ilmiöihin sekä ihmisen ja luonnon hyvinvointiin
- osaa kokeellisen työskentelyn ja muun aktiivisen tiedonhankinnan avulla etsiä ja käsitellä tietoa elämän ja ympäristön kannalta tärkeitä kemiallisista ilmiöistä ja aineiden ominaisuuksista sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- osaa tehdä ilmiöitä koskevia kokeellisia tutkimuksia ja oppii suunnittelemaan niitä sekä osaa ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa tulkita ja arvioida kokeellisesti ja muutoin hankkimaansa tietoa ja keskustella siitä sekä esittää sitä muille
- perehtyy tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksiin tiedonhankinnan ja mallintamisen välineinä
- perehtyy nykyaikaiseen teknologiaan teollisuudessa ja ympäristötekniikassa
- osaa käyttää kemiallista tietoa kuluttajana terveyden ja kestävä kehityksen edistämiseksi sekä osallistuttaessa luontoa, ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon
- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan.

Arviointi

Kemiassa arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaansa asiat ja että hän pystyy soveltamaan ja arvioimaan oppimaansa tietoa.

Arvioinnissa otetaan huomioon lisäksi kokeellisen tiedonhankinnan ja -käsitteilytaitojen kehittyminen, johon kuuluvat

- havaintojen tekeminen, mittauksen ja kokeiden suunnittelu ja toteutus
- työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö
- tulosten esittäminen sekä suullisesti että kirjallisesti
- tulosten tulkitseminen, mallintaminen ja arviointi
- johtopäätösten tekeminen ja soveltaminen

[Kemian kurssien](#) arvioinnin menetelminä käytetään kurssikokeita, osallistumisaktiivisuuden seuranta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia,

projektitöitä, esityksiä, esitelmiä, tutkielmia, oppimisesseitä tai muita kirjallisia töitä. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti esimerkiksi kotitehtävien tekemistä tarkkailemalla. Kaikissa kurseissa on numeroarviointi. Opiskelijoiden kanssa sovitaan kurssin suunnittelutunnilla työtavoista ja määrärajoista.

Suoritusjärjestys ja itsenäinen suorittaminen

Lukiossamme tarjotaan valtakunnallisten yhden pakollisen ja neljän syventävän kurssin lisäksi kaksi koulukohtaista syventävää kurssia: Kokeellista kemiaa (KE6) ja Kemian kokonaiskuva (KE7). Koulukohtaiset syventävät kurssit pyritään tarjoamaan vuosittain.

Kurssit suositellaan suoritettavaksi seuraavassa järjestyksessä:

1. opiskeluvuonna KE1 ja KE2,
2. opiskeluvuonna KE3, KE4 ja KE6,
3. opiskeluvuonna KE5 ja KE7.

Kurssien itsenäistä suorittamista ei suositella, koska kurssien opiskeluun sisältyy kokeellisuutta.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Lukion yhteiset aihekokonaisuudet aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys, teknologia ja yhteiskunta sekä viestintä- ja mediaosaaminen toteutuvat kaikissa kemian kurseissa soveltuvin osin.

Aineenopettajan antama ohjaus

Kemian opettaja antaa lisätietoa kemian kurseista, niiden sisällöistä ja niiden suorittamisesta. Aineenopettaja opastaa myös ylioppilaskirjoituksiin liittyvissä asioissa. Aineenopettaja voi myös neuvoa ja ohjata opiskelijaa pääsykokeita ja jatko-opiskelua koskevissa asioissa.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1. Ihmisen ja elinympäristön kemia (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kuvan kemiasta, sen mahdollisuuksista ja merkityksestä
- syventää aiemmin opittujen kemian perusteiden ymmärtämistä kurssilla käsiteltävien asioiden yhteydessä
- osaa orgaanisten yhdisteiden rakenteita, niiden ominaisuuksia ja reaktioita sekä ymmärtää niiden merkityksen ihmiselle ja elinympäristölle
- tuntee erilaisia seoksia sekä niihin liittyviä käsitteitä
- kehittää tietojen esittämisessä ja keskustelussa tarvittavia valmiuksia
- oppii kokeellisen työskentelyn, kriittisen tiedonhankinnan ja -käsittelyn taitoja

- osaa tutkia kokeellisesti orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksia ja reaktioita, tuntee erotus- ja tunnistamismenetelmiä sekä osaa valmistaa liuoksia.

Keskeiset sisällöt

- orgaanisia yhdisteryhmiä kuten hiilivetyjä, orgaanisia happiyhdisteitä, orgaanisia typpiyhdisteitä sekä niiden ominaisuuksia ja sovelluksia
- orgaanisissa yhdisteissä esiintyvät sidokset sekä poolisuus
- erilaiset seokset, ainemäärä, pitoisuus
- orgaanisten yhdisteiden hapettumis- ja pelkistymisreaktioita sekä protoninsiirtoreaktioita

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit**Kurssi 2. Kemian mikromaailma (KE2)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee aineen rakenteen ja ominaisuuksien välisiä yhteyksiä
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä erilaisia kemian malleja, taulukoita ja järjestelmiä
- ymmärtää orgaanisten yhdisteiden rakenteita ja tuntee rakenteen määrityksessä käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen aineiden rakenteeseen, ominaisuuksiin ja reaktioihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- alkuaineiden ominaisuudet ja jaksollinen järjestelmä
- elektroniverhon rakenne ja atomiorbitaalit
- hapetuslukujen määräytyminen ja yhdisteen kaava
- kemiallinen sidos, sidosenergia ja aineen ominaisuudet
- atomiorbitaalien hybridisoituminen ja orgaanisten yhdisteiden sidos- ja avaruusrakenne
- isomeria

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 3. Reaktiot ja energia (KE3)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kemiallisen reaktion tapahtumiseen vaikuttavia tekijöitä sekä niiden merkityksen elinympäristössä (teollisuus)

- ymmärtää energian sitoutumisen ja vapautumisen kemiallisissa reaktioissa sekä niiden merkityksen yhteiskunnassa
- osaa kirjoittaa reaktioyhtälöitä ja käsitellä reaktioita matemaattisesti
- osaa tutkia kokeellisesti tai erilaisia malleja käyttäen reaktioihin, reaktionopeuteen ja -mekanismeihin liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu
- epäorgaanisia ja orgaanisia reaktiotyyppejä, mekanismeja sekä sovelluksia
- stoikiometrisia laskuja, kaasujen yleinen tilanyhtälö
- energianmuutokset kemiallisessa reaktiossa
- reaktionopeus ja siihen vaikuttavat tekijät

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 4. Metallit ja materiaalit (KE4)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee teollisesti merkittäviä raaka-aineita sekä niiden jalostusprosesseja
- tuntee hapettimia ja pelkistimiä ja niiden käyttöä sekä osaa kirjoittaa hapettumis-pelkistymisreaktioita
- osaa sähkökemiallisten ilmiöiden periaatteet sekä niihin liittyviä kvantitatiivisia sovelluksia
- tuntee erilaisia materiaaleja, niiden koostumusta, ominaisuuksia ja valmistusmenetelmiä sekä kulutustavaroiden ympäristövaikutusten arviointiin käytettäviä menetelmiä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen metalleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- sähkökemiallinen jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- hapettumis-pelkistymisreaktiot
- metallit ja epämetallit sekä niiden happi- ja vety-yhdisteet
- bio- ja synteettiset polymeerit, komposiitit

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää reaktion tasapainotilan muodostumisen ja niihin liittyviä laskennallisia tasapainosovelluksia

- ymmärtää tasapainon merkityksen ja tutustuu tasapainoon teollisuuden prosesseissa ja luonnon ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä.

Keskeiset sisällöt

- reaktiotasapaino
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit, puskuriliuokset ja niiden merkitys
- liukoisuus ja liukoisuustasapaino
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

Arviointitapa

Numeroarviointi

Koulukohtaiset syventävät kurssit**Kurssi 6. Kokeellista kemiaa (KE6)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- parantaa kokeellisen työskentelyn taitojaan
- syventää alkuainekemian ja orgaanisen kemian tietojään.
- kemiallisiin analyysi- ja tutkimusmenetelmiin

Keskeiset sisällöt

Kurssilla painotetaan kokeellista työskentelyä perehdyttäessä

- alkuaineiden ominaisuuksiin ja reaktioihin
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksiin ja reaktioihin
- analyysi- ja tutkimusmenetelmiin.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 7. Kemian kokonaiskuva (KE7)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelijan taidot

- hallita ja ratkaista kemiallisia ongelmia paranevat
- hallita kokonaisuuksia syvenevät

Keskeiset sisällöt

- Syvennetään aikaisempien kurssien keskeisiä sisältöjä kokonaisuuksiksi.
- Parannetaan laskennallisia taitoja jatko-opintoja silmälläpitäen.

- Käsitellään kemian periaatteita selventäviä laaja-alaisia kertaustehtäviä.

Arviointitapa

Numeroarviointi

7.2.10. Uskonto

7.2.10.1. Evankelis-luterilainen uskonto

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämäntarkasteluun ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioon ottavaa ja yksilöllistä vakautusta kunnioittavaa. Oppiaineen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologiaa ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnon opetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurisakin. Lisäksi hän hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä, kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä. Opiskelija kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus sekä pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa. Hän ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen, hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Työtavat

Etu-Töölön lukion uskonnonopetuksessa painotetaan yrittäjämäisiä, opiskelijoita aktivoivia työtapoja sekä vuorovaikutukseen tähtääviä työtapoja. Erilaiset ongelmalähtöiset oppimistavat, yhteistoiminnalliset menetelmät, ryhmätyöt ja keskustelut voivat tulla kyseeseen. Eri medioiden tarjoamaa ajankohtaismateriaalia pyritään käyttämään hyväksi mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tietotekniikkaa voidaan hyödyntää. Opintoretkien ja -käyntien tekeminen sekä asiantun-

tijavierailijoiden vastaanottaminen on mahdollista toteuttaa. Myös opiskelijoiden omia luovia taitoja voidaan käyttää työtapoja suunniteltaessa.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Yksittäisen kurssin arviointi perustuu siten tuntityöskentelyyn, kotityötehtävien suorittamiseen sekä yhteisesti erikseen sovittujen suoritusten arviointiin. Näitä töitä voivat olla esimerkiksi kurssin koe, projektityöt, portfolioit, oppimispäiväkirjat, tutkielmat, esitykset, esitelmät ja esseeet.

Eteneminen ja itsenäinen suorittaminen

UE 1 –kurssi suoritetaan ensin. UE 5 –kurssi suositellaan suoritettavaksi kurssien 2. ja 4. jälkeen. Kaikkia kursseja ensimmäistä lukuun ottamatta on mahdollista suorittaa itsenäisesti. Kurssia 3 ei suositella kuitenkaan suoritettavaksi itsenäisesti.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Uskonnonopetuksessa painottuvat kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, kestävä kehitys sekä aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys -aihekokonaisuudet. Myös muut aihekokonaisuudet otetaan huomioon soveltuvin osin.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Uskonnon luonne ja merkitys (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, millainen ilmiö uskonto on, ja tuntee Raamatun ominaislaadun pyhän kirjallisuuden edustajana,
- ymmärtää uskonnon yleismaailmallisen luonteen, uskonnoissa ilmenevät kysymyksenasettelut ja uskonnon nivoutumisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan,
- saa aineksia ja käsitteellisiä välineitä oman maailmankatsomuksensa jäsentämiseen,
- tuntee Raamatun vaikutuksen länsimaisessa kulttuurissa ja Raamatun tutkimuksen osana uskonnon tutkimusta,
- oppii pyhyiden käsitteen ymmärtämisen avulla kunnioittamaan ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus,
- saa välineitä ja oppii kohtaamaan ja tulemaan toimeen eri uskontojen ja kulttuurien edustajien kanssa.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon määrittely ja tutkiminen
- uskonnon ydinkysymykset
- uskonto yhteisössä ja yksilön kokemuksessa
- Raamattu pyhänä kirjallisuutena
- yleispiirteet Raamatun synnystä ja sisällöstä
- Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat
- Raamatun vaikutukset maailmankuvaan ja kulttuuriin

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

historia, filosofia, kuvataide

Kurssiseloste

Kurssi tutustuttaa uskontoon monipuolisena ilmiönä sekä uskonnon merkitykseen yhteisössä ja yksilön kokemuksessa. Lisäksi tutustutaan Raamattuun pyhän kirjallisuuden edustajana sekä Raamatun syntyyn ja sisältöön. Myös Raamatun tutkimus- ja tulkintatavat sekä vaikutus maailmankuvaan ja kulttuuriin tulevat tutuiksi.

Kurssi 2. Kirkko, kulttuuri ja yhteiskunta (UE2)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, miten kristillinen kirkko on muotoutunut, levinnyt ja vaikuttanut ympäristöönsä eri aikoina ja miten se on ollut vuorovaikutuksessa aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa,
- tuntee kirkon opin rakentumisen, jumalanpalveluselämän ja taiteen vuorovaikutuksen, sekä ymmärtää kirkon poliittisen, aatehistoriallisen ja sosiaalisen merkityksen historian eri vaiheissa,
- ymmärtää, miten kristinusko vaikuttaa erilaisina kirkkokuntina eri puolilla maailmaa,
- osaa analysoida erilaisten kristillisten perinteiden ilmenemistä nykyajassa ja ymmärtää näihin sisältyvän yhteisen, ekumeenisen perustan,
- ymmärtää kristinuskon merkityksen nykyisen länsimaisen kulttuurin muovaajana.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon synty
- alkukirkosta idän ja lännen kirkon eroon
- lännen kirkko keskiajalla
- idän kirkon kehitys
- reformaatio ja kirkkojen kehitys uudella ajalla

- nykyinen kristikunta ja kirkkojen rooli nykyajan maailmassa
- kirkkojen ja uskontojen välinen vuoropuhelu

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

historia, filosofia, kuvataide, musiikki

Kurssiseloste

Kurssilla tutustutaan kristinuskon muotoutumiseen, leviämiseen ja vaikutukseen ympäristöön eri aikoina. Tarkastellaan kristinuskon vuorovaikutusta aikansa kulttuurin ja yhteiskunnan kanssa. Opiskellaan kristinuskon merkitystä nykyisen länsimaisen kulttuurin muovaajana eri kirkkokuntien vaikutuksen kautta.

Kurssi 3. Ihmisen elämä ja etiikka (UE3)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee eettisen kysymyksenasettelun ja ymmärtää elämänkysymysten ja eettisen pohdinnan merkityksen,
- löytää käsitteellisiä välineitä eettisten kysymysten tarkasteluun,
- ymmärtää tekevänsä päivittäin moraalisia valintoja ja tietää olevansa vastuussa ratkaisuksistaan,
- tuntee perustiedot ihmisen elämänkysymyksistä ja ajankohtaisista etiikan aiheista ja osaa kytkeä ne uskonnon kannalta keskeisiin kysymyksenasetteluihin,
- ymmärtää Raamatun yhteyden elämänkysymyksiin ja etiikkaan,
- ymmärtää kristinuskon ja etiikan yhteyden, erityisesti luterilaisen etiikan keskeisen sisällön ja kirkkojen eettisten kannanottojen taustalla olevia teologisia perusteita.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen tärkeät elämänkysymykset: elämän tarkoitus, kärsimys, kuolema
- kristillinen käsitys Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta
- hyvän ja pahan käsitteet
- kristillinen etiikka ja etiikan teoriat
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteiskuntaeettisiä kysymyksiä

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

historia, filosofia

Kurssiseloste

Kurssilla tarkastellaan ihmisen tärkeitä elämänkysymyksiä elämän tarkoituksesta, kuolemasta ja kärsimyksestä. Tutustutaan kristilliseen käsitykseen Jumalasta, ihmisestä, luonnosta ja pelastumisesta. Lisäksi pohditaan yksilöä ja yhteiskuntaa koskettavia eettisiä kysymyksiä kristillisen etiikan ja etiikan teorioiden pohjalta.

Syventävät kurssit**Kurssi 4. Uskontojen maailmat (UE4)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet,
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan,
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista ja eettistä perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

historia, filosofia, kuvataide, musiikki

Kurssiseloste

Syventävällä kurssilla tarkastellaan uskontojen levinneisyyttä ja kannattajia. Tutustutaan juutalaisuuteen, islamiin, hindulaisuuteen, buddhalaisuuteen ja Kiinan ja Japanin uskontoihin monipuolisesti. Käsitellään näiden uskontojen merkitystä kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Lisäksi tarkastellaan luonnonkansojen uskontojen yhteisiä piirteitä

Kurssi 5. Mihin suomalainen uskoo? (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon ilmenemismuodot Suomessa muinaissuomalaisesta uskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen,
- ymmärtää Suomen uskonnollisista ja maailmankatsomuksellisista kysymyksistä käytyä keskustelua ja siihen liittyviä taustatekijöitä,
- osaa jäsentää Suomen uskonnollisia liikkeitä niiden toiminnan ja opillisten korostusten näkökulmasta,
- ymmärtää uskonnon merkitystä yksilön ja yhteisön kehityksessä.

Keskeiset sisällöt

- muinaissuomalainen uskonto
- Suomen kirkkohistorian yleislinjat
- luterilainen kirkko ja muut kristilliset kirkot nykypäivän Suomessa
- ei-kristilliset yhteisöt Suomessa
- kristinuskon vaikutus suomalaiseen kulttuuriin ja yhteiskuntaan

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

historia, filosofia, kuvataide, musiikki

Kurssiseloste

Syventävällä kurssilla tutustutaan uskontojen ilmenemismuotoihin Suomessa muinaisuskonnosta nykypäivän uskonnollisuuteen. Tarkastellaan luterilaisen kirkon menneisyyttä nykypäivää Suomessa sekä muita kristillisiä yhteisöjä. Käsitellään kristinuskon vaikutusta suomalaiseen kulttuuriin ja nykypäivään. Tutustutaan muihin Suomessa ilmeneviin uskontoihin.

Soveltavat kurssit

Kurssi 6. Uskonto nyt! – Helsingin uskonnollinen kulttuuri (UE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu Helsingin uskonnollisen kulttuurin ominaispiirteisiin
- kehittää kykyjään arvioida ja analysoida uskontojen merkitystä
- pohtii omaa maailmankatsomustaan

Keskeiset sisällöt, työtavat ja arviointi

- sovitaan erikseen ryhmän tarpeiden pohjalta
- voidaan toteuttaa vierailukurssina joko kokonaan tai osin
- arvioidaan suoritusmerkinnällä

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Yhteydet muihin aineisiin

historia, filosofia, kuvataide, musiikki

Koulukohtaiset syventävät kurssit**Kurssi 7. Raamattu ja kulttuuri****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tieteellisen raamatuntutkimuksen tuntemustaan
- syventää tietojaan Raamatun synnystä, sisällöstä ja tulkintatraditioista
- syventää ymmärrystään, miten Raamattu on vaikuttanut länsimaiseen kulttuuri- ja ajatteluperintöön
- tutustuu Raamatusta nousevaan symboliikkaan

Keskeiset sisällöt

- sovitaan erikseen ryhmän tarpeiden pohjalta
- raamatuntutkimuksen perustiedot
- Raamatun syntyyn ja sisältöön perehtyminen opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan
- Raamatun vaikutus kulttuuriin ja taiteisiin
- kristillinen symboliikka

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

historia, filosofia, kuvataide, musiikki

Kurssiseloste

Kurssilla syvennetään 1. kurssilla saatuja tietoja Raamatun synnystä, sisällöstä ja vaikutuksesta länsimaiseen kulttuuriin. Syvennytään tieteellisen raamatuntutkimuksen menetelmiin ja tuloksiin. Tutustutaan Raamatun vaikutukseen eri taiteenmuodoissa opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan.

Kurssi 8. Uskonnon asiantuntijakurssi**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää lukiokurssien pohjalta hankkimaansa tietämystään

- tutustuu uskonnon ajankohtaisiin teemoihin ja osaa jäsentää niitä laajempiin kokonaisuuksiin
- tutustuu uskonnon yhteiskunnallisiin ulottuvuuksiin moniarvoisessa maailmassa
- syventää lukion uskontokurssien sisältöjä erikseen sovittavalla tavalla esim. ylioppilaskirjoituksia varten

Keskeiset sisällöt

- omien kiinnostusten kohteiden pohjalta syventävä tietämys uskonnoista
- uskonnon ilmiöiden ajankohtaisiin teemoihin tutustuminen
- uskonnon, yhteiskunnan ja kulttuurien ajankohtainen vuorovaikutus
- uskonto ylioppilaskirjoitusten reaaliaineena: kirjoituksiin valmentaminen

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

historia, filosofia, kuvataide, musiikki

Kurssiseloste

Kurssilla syvennetään valtakunnallisten pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Lisäksi voidaan valmentautua ylioppilasikirjoituksia varten.

7.2.10.2. Ortodoksinen uskonto

Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet tulevat luontevasti esiin sekä valtakunnallisissa pakollisissa että syventävissä kurseissa. Aihekokonaisuus ”aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys” toteutuu kurseissa UO1, 2, 4 ja 5, ”hyvinvointi ja turvallisuus” sekä ”kestävä kehitys” kurseissa UO2 ja 5, ”kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus” kurseissa UO1–U6, ”teknologia ja yhteiskunta” kurseissa UO2 ja 5 sekä ”viestintä- ja mediaosaaminen” kurseissa UO1, 2, 3 ja 5.

Työtavat

Uskonnon kurseilla käytetään vaihdellen erilaisia työtapoja. Opettajajohtoisen työskentelyn käytetään lisäksi muun muassa seuraavia: yksilölliset tiedonhankintatehtävät, pari- ja ryhmäkeskustelut, teksti- ja ikonianalyysi, esitelmät, Internet-työskentely, tutustumiskäynnit sekä vierailijat.

Integrointi

Integrointia etenkin historiaan pyritään toteuttamaan opetuksessa luonnollisissa asiayhteyksissä erityisesti kurseissa UO1, 3, 5 ja 6. Myös kuvaamataito ja äidinkieli ovat luontevia integrointiaiaineita.

Kurssien suoritus

Kurssien suoritusjärjestys on vapaa, ja koska kaikkia kursseja ei tarjota joka vuosi, on syytä suorittaa kurssit mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Uskonnon ainereaalikokeen suorittamiseen tähtäävän kannattaa suorittaa kaikki kuusi kurssia.

Kurssien itsenäinen suorittaminen

Uskonnon kurssin itsenäinen suorittaminen on mahdollista perustelluista syistä, sitä tulisi kuitenkin välttää. Itsenäiseen suorittamiseen liittyy kurssikokeen lisäksi laaja tutkielma jostakin kurssiin liittyvästä aiheesta, luentomuistiinpanot kurssin materiaalista sekä opettajan antamat muut tehtävät. Tarkka, sitova suoritusaikataulu ja palautteen antotapa sovitaan opiskelijan kanssa yksilöllisesti.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

Kurssin arviointi perustuu kurssikokeeseen sekä kurssin luonteen mukaan tuntityöskentelyyn ja kirjallisiin töihin. Kurseista 1-5 annetaan numeroarviointi, kurssista 6 suoritusmerkintä.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Ortodoksinen maailma (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen sekä kirkon nykyisyyttä muovanneet tekijät,
- ymmärtää oman kirkkonsa muotoutumisen historian kulussa,
- tuntee ortodoksia paikalliskirkkoja sekä niiden historiallista ja kulttuurista merkitystä,
- näkee oman uskonnollisen perinteensä osana historiallista ketjua.

Keskeiset sisällöt

- varhaiskirkko
- Bysantin aika – oppi ja hallinto määräytyvät
- idän ja lännen kirkon ero
- Venäjän kirkko ja muut ortodoksiset paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- lännen kirkot

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 2. Uskonoppi ja etiikka (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkon opin lähteet ja perusteet,
- hahmottaa eri kirkkojen opillisia eroja ja eriävään kehitykseen johtaneita syitä,
- tuntee ortodoksisen ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta kirkko voi muodostaa eettisiä kannanottoja uusiin esille tuleviin kysymyksiin,
- ymmärtää, että eri maiden ortodoksiset kirkot voivat päätyä erilaisiin eettisiin tulkintoihin.

Keskeiset sisällöt

- ortodoksisen opin lähteet ja pyhän käsite
- Pyhä Kolminaisuus
- Jumalansynnyttäjä
- pyhät ihmiset ja ajan pyhittäminen
- ortodoksinen ihmiskuva
- yksilö- ja yhteisöeettisiä kysymyksiä

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 3. Raamattutieto (UO3)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja rakenteen sekä taustalla vaikuttaneen kulttuurihistorian
- hahmottaa jumalakuvan kehityksen historian kulussa ja Raamatun sisällä sekä messiasodotuksen syntymisen ja täyttymisen Palestiinassa
- tuntee Raamatun käytön ortodoksisessa kirkossa ja sen liturgisessa elämässä
- ymmärtää eri Raamatun kirjojen merkityksen tämän päivän kristinuskolle ja erityisesti ortodoksiselle kirkolle sekä Raamatun merkityksen etiikan muotoutumisessa
- osaa omatoimisen Raamatun käytön.

Keskeiset sisällöt

- Jumala ja ihminen Pentateukissa
- viisaukirjallisuus
- profeetat ja messiasodotus
- evankeliumien synty ja niiden erityispiirteet
- Jeesuksen henkilö
- Apostolien tekojen kuvaus kirkon ensi vaiheista
- Paavali ja hänen kirjeensä

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit**Kurssi 4. Uskontojen maailmat (UO4)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet,
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan,
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 5. Ortodoksinen Suomi (UO5)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Suomen ortodoksisen kirkon historian ja nykypäivän,
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa yhteiskunnallisessa kehityksessä,
- hahmottaa uskonnon ilmenemisen taiteessa,
- tuntee Suomessa elävää monikansallista ortodoksista kulttuuria,
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen muinaisusko
- ortodoksit idän ja lännen välissä
- katolisuudesta luterilaisuuteen
- itsenäisen Suomen ortodoksinen kirkko
- maahanmuuttajien ortodoksinen perinne – ykseys ja erilaisuus
- uskonnollinen tilanne nykypäivän Suomessa

Arviointitapa

Numeroarviointi

Soveltava kurssi**Kurssi 6. Ortodoksinen kirkkotaide (UO6)****Tavoitteet**

Opiskelija

- tuntee ortodoksisen kirkkotaiteen eri osa-alueita ja näiden historiallista kehitystä,

- hahmottaa läntisen ja itäisen kirkkotaiteen yhteneväisyydet ja erot sekä näkee näiden teologiset syyt.

Keskeiset sisällöt

- kirkkomusiikki
- ikonitaide
- kirkkoarkkitehtuuri
- kirkkotekstiilit

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Muut uskonnot

Uskonnonopetuksen keskeinen tehtävä on perehdyttää opiskelija omaan uskontoonsa, sen kulttuuriperintöön sekä uskonnosta nousevaan elämänkatsomukselliseen ja eettiseen ajatteluun. Muihin uskontoihin tutustutaan niiden omista lähtökohdista käsin. Uskonnonopetuksessa uskontoa tarkastellaan laajasti osana kulttuuria ja yhteiskuntaa sekä yhteisön ja yksilön elämää.

Uskonnonopetus on erilaisia näkemyksiä huomioonottavaa ja yksilöllistä vakaumusta kunnioittavaa. Oppiaineksen opetuksessa hyödynnetään viimeaikaista teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta. Koska uskonto on osa kulttuuria ja yhteiskuntaa, uskonnonopetuksella on luontaiset kytkennät myös humanistis-yhteiskunnallisiin tieteisiin ja taideaineisiin.

Uskonnonopetuksessa luodaan edellytykset ymmärtää uskontoja ja soveltaa tätä tietoa oman maailmankatsomuksen, kulttuurin ja yhteiskunnan jäsentämisessä sekä kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa käytetään hyväksi uskontojen omia lähteitä, tutkimusta ja eri medioiden välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa painottuvat aktivoivat työtavat, joiden avulla uskonnon sisältöjä liitetään opiskelijoiden kokemusmaailmaan ja autetaan heitä prosessoimaan ja sisäistämään kurssien sisältöjä ja kasvamaan asetettujen tavoitteiden suuntaan.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa niin, että hän ymmärtää uskonnon merkityksen ja vaikutuksen niin yksityisen ihmisen ja yhteisön elämässä kuin yhteiskunnassa ja kulttuurissakin
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoa, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida erilaisia uskontoihin liittyviä kysymyksiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään sekä arvostaa oman kulttuurinsa ja muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä
- kunnioittaa ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja pystyy elämään ja toimimaan eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ja uskovien ihmisten kanssa monikulttuurisessa yhteiskunnassa ja maailmassa

- ymmärtää henkilökohtaisen vastuun merkityksen sekä tiedostaa erilaisten eettisten ratkaisujen taustalla vaikuttavat arvot ja niiden merkityksen
- hallitsee uskonnollisiin ja moraalisiin kysymyksiin liittyviä keskustelu- ja ajattelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu katsomuksellisten ajattelutaitojen hallintaan, joka tarkoittaa kykyä yhdistellä, eritellä ja arvioida uskontoja, uskonnon ja kulttuurin sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutusta. Opetuksessa opiskelijoita ohjataan arvioimaan asetettujen ja omien tavoitteiden saavuttamista. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan työn määrä ja laatu sekä opiskelijoiden yksilölliset taidot. Arvioinnin tulee kannustaa opiskelijoita oman työskentelynsä suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen.

7.2.10.3. Katolinen uskonto

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Katolinen maailma (UK1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kirkon synnyn ja kehityksen päälinjat sekä kirkon nykyisyyttä muovanneita tekijöitä
- ymmärtää katolisen kirkon muotoutumisen historiaa eri vaiheissa
- tuntee katolista maailmankirkkoa eri maanosissa ja osakirkkojen suhdetta ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tuntee ekumeniaa, katolisen kirkon käymää oppikeskustelua muiden kristittyjen kanssa ja dialogia muiden uskontojen kanssa.

Keskeiset sisällöt

- kirkon synty vanhalla ajalla
- kirkon kehitys keskiajalla
- reformaatio ja katolisen kirkon reformi
- katolisen kirkon kehitys uudella ajalla
- Vatikaanin 2. konsiili ja sen jälkeinen kirkko

Kurssi 2. Raamattu, Traditio ja opetusvirka (UK2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Raamatun synnyn ja taustalla vaikuttanutta kulttuurihistoriaa
- tuntee Raamatun sisältöä ja sen kehittymistä ja messiaanisen täyttymyksen
- tuntee Tradition sisältöä ja suhteen Raamattuun
- ymmärtää opetusviran Raamatun ja Tradition tulkitsijana

- tuntee dogminmuodostusta
- tuntee liturgian kehityshistoriaa.

Keskeiset sisällöt

- Vanhan ja Uuden testamentin pyhät kirjoitukset ja niiden käyttö liturgiassa
- Jumalan ilmoitus – Revelatio Divina
- kirkon apostolinen Traditio
- jakamattoman kirkon konsiilien opilliset kysymykset
- piispat opetusviran haltijoina
- dogmien määrittely ja sisältö
- liturgia ja sakramenttien vietto elävän Tradition elementteinä

Kurssi 3. Etiikka ja moraali (UK3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee katolisen ihmiskäsityksen ja moraalien perusteet sekä ymmärtää, kuinka kirkko voi niiden pohjalta muodostaa eettisiä kannanottoja
- tuntee katolisen opetuksen seksuaalisuudesta ja seksuaalimoraalista
- tuntee katolista sosiaaliopetusta
- hahmottaa eri kirkkojen eettistä näkemystä.

Keskeiset sisällöt

- katolinen ihmiskäsitys Raamatun ja kirkon opetuksen perustalta
- kirkon eettisten ja moraalisten kannanottojen muotoutuminen
- ihmisen seksuaalisuus, kirkon seksuaaliopetus, perhe, avioliitto ja selibaatti
- kirkon kannanottoja yhteiskunnan, oikeudenmukaisuuden ja rauhan kysymyksistä
- muiden kirkkojen kannanottoja eettisiin kysymyksiin.

Kurssi 4. Uskontojen maailmat (UK4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden ja oppii arvostamaan muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Kristinuskoa otetaan mukaan yleissivistyksen edellyttämänä rinnakkaistietona ja muita kursseja täydentäen. Lisäksi tarkastellaan kristillisperäisiä uskontoja ja uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit, rituaalit ja taide
- uskontojen suuntaukset
- uskonnot ja yhteiskunta

Kurssi 5. Katolinen elämäntapa (UK5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee luostarien ja sääntökuntien kehitystä ja spiritualiteettia
- tuntee maallikkoapostolaatteja
- tuntee katolisen hurskauden ilmenemismuotoja
- tuntee katolisen kirkon hierarkian ja sen kehitysvaiheita
- tuntee katolisen kirkon elämää Suomessa.

Keskeiset sisällöt

- luostarilaitoksen ja sääntökuntien kehitys ja karisma
- spiritualiteetin erilaisia muotoja
- Vatikaanin 2. konsiilin määrittelemiä apostolaatteja ja niiden kehitystä
- perinteisiä ja liturgisia rukouksia ja hartauksia ja niiden kehityshistoriaa
- pyhiinvaellusperinteitä
- miten kirkkoa johdetaan
- katolisen kirkon rakenne ja toiminta Suomessa
- muiden kristittyjen ja uskontojen kohtaaminen Suomessa.

7.2.10.4. Islamin uskonto

Tavoitteet

Lukion islamin uskonnon opetuksen tavoitteena on perehdyttää opiskelija islamiin, sen kulttuuriperinteeseen ja auttaa opiskelijaa tarkastelemaan islamia tieteellisestä näkökulmasta. Lisäksi opetuksen tavoitteena on

- korostaa, että islam on tunnustanut kaikki Jumalan uskonnot, ja että islam on viimeinen ja täydellisin uskonto
- korostaa, että islam ei ole tarkoitettu vain muslimeille vaan kaikille luoduille
- korostaa, että islam kattaa kaikki elämän alueet
- perehtyä Koraanin tieteelliseen arvoon ja sen yhdenmukaisuuteen uusien tieteellisten löytöjen kanssa
- kertoa profeetan ja hänen seuraajiensa elämästä ja antaa siten nuorille hyvä toimintamalli elämään
- antaa looginen todiste Allahin olemassaolosta
- käsitellä islamin uskonnon harjoittamisen vaikutusta ihmisen elämään

- selventää, että islam hyväksyy ajatuksen islamin eri suuntauksista
- käsitellä ihmisten välistä kanssakäymistä islamin mukaan

Kurssi 1 UI1

- uskonnon pääperiaatteiden kertaus
- uskonnon merkitys ihmisille; miksi ihmiset tarvitsevat uskontoa
- Allahin ominaisuudet
- uskontojen jako Jumalan uskontoihin ja muihin uskontoihin
- velvollisuusikä (ikä, jolloin muslimi on vastuussa Jumalalle kaikista teoistaan)
- paasto; syventävää tietoa paastosta
- Koraani ja tiede
- profeettojen elämäkerrat
- islamin etiikka
- muutamia suuria Koraanista ja niiden selitykset
- muutamia haditheja ja niiden selitykset

Kurssi 2 UI2

- islamin viiden pilarin kertaus
- rukous: eri rukoukset, velvollisuudet rukouksessa, mikä mitätöi rukouksen
- Koraani ja tiede
- zakat; syventävää tietoa almujen annosta
- Jumalan lähettämät kirjat (toora, psalmit, evankeliumi)
- profeetta Muhammedin (RHK) elämäkerta
- joidenkin profeetan kumppaneiden ja kannattajien (sahaba, tabiin) elämäkerrat
- hadithien kategoriat
- muutamia suuria Koraanista ja niiden selitykset
- muutamia haditheja ja niiden selitykset

Kurssi 3 UI3

- hadzi: syventävää tietoa pyhiinvaelluksesta
- tuomiopäivän merkit
- Koraanin ilmestyminen, kerääminen, leviäminen ja käännökset
- islamilainen maailma
- islamin suuntauksat
- sufismi islamissa
- islamin historiaa
- avioliitto islamissa
- naisen asema islamissa
- muutamia suuria Koraanista ja niiden selitykset
- muutamia haditheja ja niiden selitykset

Edellä kuvattuja kurssien sisältöjä voidaan lisäksi käsitellä syventäen ja laajentaen uskonnon syventävien opintojen kursseilla.

7.2.10.5 Krishna-liikkeen uskonto

Kurssi 1. Krishna-tietoinen maailma UKR1

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee Krishna-liikkeen syntyhistorian ja kehityksen sekä liikkeen nykyisyyttä muovanneet tekijät
- ymmärtää oman uskonnollisen instituutionsa muotoutumisen historian kulussa
- ymmärtää Krishna-liikkeen suhteen intialaiseen uskonnolliseen perinteeseen

Sisällöt

- Krishna-liikkeen synty 1500-luvun Bengalissa ja sen taustatekijät
- 6 Goswamia ja opin määräytyminen
- Srinivas, Narottama ja Syamananda
- Bhaktivinoda Thakura
- Gaudiya Matha
- Krishna-liikkeen tulo länteen ja sen tausta
- Krishna-liikkeen tulo Suomeen

Kurssi 2. Uskonoppi ja etiikka UKR2

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee Krishna-liikkeen keskeisen opin ja perusteet
- hahmottaa eri vaishnava-liikkeiden opilliset erot, lisäksi advaita-vedanta koulukunnan oppi pääpiirteittäin ja miten se eroaa vaishnava-koulukunnista
- tuntee Krishna-tietoisesta ihmiskuvan ja etiikan perusteet sekä ymmärtää, kuinka näiden pohjalta ihminen voi tehdä eettisiä ratkaisuja jokapäiväisessä elämässä

Sisällöt

- Krishna-liikkeen opin lähteet
- Krishnan kolme energiaa
- Jumala, sielu, aine karma ja aika
- avatara-oppi
- oppi bhaktista
- aine, henki ja aineen henkistäminen omistamalla se Krishnan palveluun
- guru

- Krishna-liikkeen ihmiskuva
- opin johtaminen etiikaksi
- yksilöeettisiä kysymyksiä
- yhteisöeettisiä kysymyksiä

Kurssi 3. Pyhät kirjoitukset UKR3

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee kirjoitusten synnyn ja taustan -tuntee teismien kehityksen Intiassa
- saa perustietoa eri kirjoitusten osista. Veedat, Upanisadit, Puranat, eepokset ja myöhempi gaudiya-vaishnava-kirjallisuus, Prabhupadan kirjat
- tuntee kirjoitusten käytön Krishna-liikkeessä

Sisällöt

- Veedojen synty ja sisältö
- Upanisadien maailmakuva
- Puranat ja eepokset, erityisesti, Bhagavad-gita
- Avatarat
- Caitanya Bhagavata ja Caitanya Caritamrita
- Caitanyan henkilö
- Prabhupadan kirjojen synty ja keskeiset teemat

Syventävät kurssit

Kurssi 4. Uskontojen maailmat UKR4

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee maailmanuskontojen ominaispiirteet
- ymmärtää uskontoihin liittyvän sisäisen monimuotoisuuden ja niiden vaikutuksen ajatteluun, kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- ymmärtää eri uskonnoissa ilmenevien ihmiselämän peruskysymysten samankaltaisuuden
- arvostaa muiden kulttuurien uskonnollista perinnettä

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käsitellään hindulaisuutta, buddhalaisuutta, Kiinan ja Japanin uskontoja, juutalaisuutta, kristinuskoa ja islamia alla olevien teemojen näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan uususkontoja.

- uskontojen levinneisyys ja kannattajamäärät
- uskontojen pyhät kirjat ja oppi
- uskontojen eettiset ohjeet
- uskontojen kultit ja rituaalit
- uskontojen suuntauksat ja tulkinnat
- uskonnot ja taide

- uskonnot ja yhteiskunta

Kurssi 5. Krishna-liike Suomessa UKR5

Tavoitteet

Opiskelija

- tuntee Suomen Krishna-liikkeen historian ja nykypäivän sekä ympäröivää uskonnollista kulttuuria
- ymmärtää Krishna-liikkeen tilanteen Suomessa vähemmistöuskontona
- ymmärtää eri kirkkojen merkityksen suomalaisessa valtiollisessa ja yhteiskunnallisessa kehityksessä
- osaa jäsentää nykyistä uskonnollista tilannetta Suomessa

Keskeiset sisällöt

- Suomen muinaisuskot
- Kristinuskon tulo Suomeen ja sen vaiheet
- Krishna-liikkeen tulo Suomeen
- Muut ei-kristilliset liikkeet Suomessa
- Maailmankatsomuksellinen tilanne Suomessa

7.2.11. Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustieto oppiaineena on perustaltaan monitieteinen. Filosofian ohella se hyödyntää niin ihmis-, yhteiskunta- kuin kulttuuritieteitäkin.

Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä pidetään luonnollisina, tajunnallisina ja kulttuurisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä.

Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineen opetuksessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä hahmottumista.

Elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, toiminnallista arviointikykyä ja tilannetajua, eettisiä valmiuksia ja suvaitsevaisuutta sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja. Katsomuksellisen arviointikyvyn kehittyminen on avain hyvään elämään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti.

Opetuksen tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija saa tukea pyrkimyksilleen

- rakentaa identiteettiään ja elämänkatsomustaan,
- laajentaa katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään,
- kehittää arvostelu-, harkinta ja toimintakykyään,
- sisäistää ihmisoikeuksien, myönteisen monikulttuurisuuden, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän kehityksen periaatteita.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Kurssityöskentely perustuu pääasiallisesti keskusteluun sekä opettajajohtoisesti että opiskelijaryhmissä. Kurssimateriaalia löytyy myös fronterista. Videoita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.

Elämänkatsomustiedon kurseista osia pyritään toteuttamaan verkkoympäristössä. Kurseilla tehdään myös vierailuita lähiympäristön kohteisiin.

Arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sisällöllisen tiedon omaksumisen ja katsomuksellisen ymmärryksen kehittymisen lisäksi opiskelijan valmiutta tarkastella sekä ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti, taitavasti ja luovasti. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan suvaitsevaisuutta, eri

näkökulmien ja toisten katsomustapojen huomioimista. Arvioinnissa otetaan huomioon sekä kirjallinen (yleensä koe) että suullinen näyttö (aktiivisuus ja argumentointitaito). Elämäntietämystiedossa painotetaan erityisesti opiskelijan omaa itsearviointia.

Aineenopettajan antama ohjaus

Aineenopettajalta saa lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä. Opettaja voi myös antaa ohjeita opiskelijalle, mikäli tämä suunnittelee aineen kirjoittamista ylioppilaskokeissa. Ohjeistusta annetaan muun muassa ennen kirjoituksia järjestettävässä tenttitilaisuudessa.

Suoritusjärjestys

Pakollisia kursseja 1-3 suositellaan käytäväksi ennen syventäviä kursseja 4 ja 5. Ehdotonta suoritusjärjestystä ei ole. Kaikkia kursseja ei välttämättä ole tarjolla joka vuosi, mikä pitää huomioida suoritusten suunnittelussa. Kurssien itsenäistä suorittamista ei suositella.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Elämäntietämystiedon kursseilla tarjotaan aineksia oman identiteetin ja elämäntietämisen rakentamiselle. Näin ollen se tukee myös mahdollisen sisäisen yrittäjyyden kehittymistä yksilötasolla. Elämäntietämystiedon kursseilla perehdytään myös erilaisiin kulttuurisiin perinteisiin, ja pyritään vahvistamaan suvaitsevaista ja avarakatseista maailmankansalaisuutta.

Vastaavuudet ja hyväksilukeminen

Opiskelijan on suoritettava lukiolain mukaisesti pakollisina joko kolme oman uskontonsa kurssia tai kolme elämäntietämystiedon kurssia.

Elämäntietämystiedon pakolliset kurssit ovat tarkoitettu kirkkokuntiin kuulumattomille opiskelijoille, mutta syventävät kurssit ovat avoimia kaikille opiskelijoille. Aikuislukioissa suoritettut elämäntietämystiedon kurssit voidaan hyväksilukea osaksi et:n oppimäärää.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Hyvä elämä (ET1)

Kurssilla pohditaan, mitä on hyvä elämä, millaisista aineksista identiteetti ja yksilöllinen elämä koostuvat ja millaiset mahdollisuudet ihmisillä on tavoitella hyvää elämää.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Yrittäjyys (oman identiteetin, omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden pohdinnan kautta yhteys sisäiseen yrittäjyyteen).

Kulttuurien tuntemus (hyvän elämän pohdinta ohjaa myös tutustumaan erilaisiin kulttuureihin, ja niiden näkemyksiin hyvästä elämästä.)

Teknologinen osaaminen (teknologian merkitys hyvässä elämässä).

Kestävä kehitys (kestävä kehitys osana hyvää elämää)

Yhteydet muihin aineisiin

psykologia (identiteetti), terveystieto (elämänhallinta), filosofia (etiikka)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kasvattaa kykyään sitoutua valitsemiinsa moraalisiin periaatteisiin ja haluaan toimia arvostustensa mukaisesti,
- kasvattaa valmiuttaan ja haluaan välittää ja kantaa vastuuta itsestään, toisista ihmisistä, yhteiskunnasta ja luonnosta,
- kehittää kykyään nähdä kokonaisuuksia yhä monimuotoisemmaksi käyvässä maailmassa ja näin vahvistaa kykyään muodostaa omaa identiteettiään ja elämäntavaroistaan,
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäntavaroista koskevia väitteitä,
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntavaroista sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tunteita suvaitsevaisesti, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- peruskäsitteet: elämäntavaroista, elämäntavaroistieto, hyvä elämä, minuus, identiteetti
- hyvä elämä: ihmisen perustarpeita, maallisia ja uskonnollisia hyvän elämän malleja
- ihmisen yksilöllisen olemassaolon peruskysymykset: vapaa tahto ja valinnat, syntymä ja kuolema, optimismi, pessimismi ja realismi
- elämäntavaroista keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- identiteetin muodostaminen ihmisen elämäntavaroista aikana sekä eettiset valinnat eri elämäntavaroissa
- yksilöllinen elämä ennen sekä nykyisessä monien mahdollisuuksien yhteiskunnassa
- hyveitä ja paheita koskevia käsityksiä ennen ja nyt sekä niiden suhde elämäntavaroihin ja tottumuksiin

Arviointitapa

Kurssi arvioidaan numerolla. Numero muodostuu kurssin aikana tehdyistä töistä, mahdollisesta kokeesta ja tuntiosaamisesta.

Kurssi 2. Maailmankuva (ET2)

Kurssilla pohditaan maailmankuvan muodostumista ja maailmankuvien eroja. Kurssilla perehdytään maailman käsitteellistämisen tapoihin sekä tiedon ja eri yhteisöllisten instituutioiden merkitykseen siinä.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Kulttuurien kohtaaminen (kulttuurien järkipäiväinen arviointi).

Yhteydet muihin aineisiin

Biologia (evoluutio), historia (maailmankuvan muuttuminen), fysiikka (maailmankuvan muuttajia), filosofia (epistemologia ja tieteenfilosofia)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan historiallisesti merkittäviä ja nykyajassa vaikuttavia maailmankuvia sekä kasvattaa tietämystään niiden perustalla olevista uskomusjärjestelmistä,
- oppii kysymään ja arvioimaan väitteiden ja uskomusjärjestelmien perusteluja,
- kehittää ymmärrystään eri instituutioiden merkityksestä maailmankuvan muokkaajina ja välittäjinä,
- jäsentää omaa maailmankuvaansa samalla pitäen sen avoimena mielekkäälle keskustelulle.

Keskeiset sisällöt

- maailmankuvan, maailmankatsomuksen ja elämäkatsomuksen käsitteet ja niiden keskinäinen suhde
- maailmankuvan rakenne ja ydinalueet: käsityksiä ihmisestä, yhteiskunnasta, kulttuurista ja luonnosta sekä todellisuuden rakenteesta
- maalliset ja uskonnolliset katsomukset maailmankuvan perustana: tieteiden, näennäistieteiden ja uskontojen rajankäynti
- koulu, media ja taide maailmankuvaa luovina ja välittävinä instituutioina
- länsimaisen maailmankuvan murrokset ja mullistajat
- kokemusten, arkikäsitteiden ja uskomusten synty ja tiedollinen luotettavuus
- maailmankuvien ja tiedon lähteiden järkiperäinen arviointi

Arviointitapa

Numeroarviointi. Numero perustuu kurssilla tehtyihin töihin, mahdolliseen kokeeseen ja tuntiosaamiseen.

Kurssi 3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Kurssilla pohditaan yksilöä, yhteisöllisyyttä, yhteiskuntaa ja ihmisten välistä vuorovaikutusta. Kurssilla perehdytään oikeudenmukaisuuden, ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumiseen.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

aktiivinen kansalaisuus, kulttuurien kohtaaminen (erilaiset yhteiskunnalliset järjestelyt)

Yhteydet muihin aineisiin

yhteiskuntaoppi, filosofia (yhteiskuntafilosofia), psykologia (sosiaalipsykologia)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja yksilölliselle identiteetille,
- oppii arvioimaan omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä ja yhteiskunnassa, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä,
- oppii tarkastelemaan yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toimintaa osana yhteiskunnallista vallankäyttöä,
- oppii arvioimaan poliittisia keinoja ja päämääriä sekä kasvattaa kykyään ja haluaan rakentamaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen,

- ymmärtää ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeudenmukaisuuden merkityksen hyvän yhteiskunnan ja tulevaisuuden kannalta.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys, yksityinen ja julkinen
- vallan käsite, vallan muodot ja valtasuhteet sekä erilaiset vaikuttamiskeinot
- teorioita yhteiskunnan rakenteesta ja muutoksesta
- hyvä kansalainen suomalaisena, eurooppalaisena ja maailmankansalaisena
- ihmisoikeudet ja niiden historia
- poliittiset ihanteet, ideologiat, utopiat ja demokratian muodot
- oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena, maailmanlaajuisena ja ekologisena kysymyksenä

Arviointitapa

Numeroarviointi. Numero perustuu kurssilla sovittuihin tehtäviin, mahdolliseen kokeeseen ja tuntiosaamiseen.

Syventävät kurssit

Kurssi 4. Kulttuuriperintö ja identiteetti (ET4)

Kurssilla pohditaan kulttuuriperintöä hyvän elämän lähtökohtana ja hyvän elämän mittana sekä toisaalta jatkuvasti kehittyvänä ja muuttuvana ilmiönä. Kurssilla perehdytään sekä maailman että suomalaisen nyky-yhteiskunnan monikulttuurisuuteen.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan kulttuuria merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana,
- tutustuu erilaisiin kulttuuriperintöihin ja niihin liittyviin elämäntapoihin,
- kehittää kykyään arvioida ihmisten käsityksiä ja tekoja suhteessa heidän omiin arvostuksiinsa ja uskomusjärjestelmiinsä,
- oppii suvaitsevaisuutta erilaisia elämänkatsomuksellisia ratkaisuja ja identiteettivalintoja kohtaan,
- perehtyy suomalaisen identiteetin ilmenemismuotoihin,
- ymmärtää rasismia, muukalaisvihaa ja syrjinnän ihmisoikeusloukkauksina.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys ennen ja nyt
- identiteetti, etnisyys ja kulttuuriperintö
- saamelaiset, suomalaiset ja eurooppalaiset kulttuuripiirteet ja niiden nykyinen merkitys

- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus
- etninen ja kulttuurinen moninaisuus Suomessa ja maailmassa
- elämä monikulttuurisessa yhteiskunnassa
- etnosentrisyys sekä rasismien ja suvaitsevaisuuden historiaa

Arviointitapa

Numeroarviointi.

Kurssi 5. Maailman selittäminen katsomusperinteissä (ET5)

Kurssilla pohditaan erilaisia tapoja selittää maailmaa myyttisissä, uskonnollisissa ja katsomuksellisissa perinteissä. Kurssilla perehdytään erilaisten katsomusten syntyyn, historiaan ja tutkimukseen.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus

Yhteydet muihin aineisiin

historia (eri kulttuuripiirit, eurooppalainen kulttuuriperintö), uskonto (uskonnon piirteet ja olemus, maailmanuskonnot), filosofia

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää herkkyyttään arvioida arvostuksissa ja uskomusjärjestelmissä esiintyviä eroja ja yhtäläisyyksiä,
- oppii arvioimaan uskomuksia ja elämäkatsomuksia koskevia väitteitä,
- tuntee eri kulttuureissa vaikuttavia ja tärkeitä pidettyjä, uskomusjärjestelmiä ja elämäkatsomuksellisia ratkaisuja sekä kasvattaa tietämystään niiden taustoista sekä niiden välittymisestä nykyajassa,
- ymmärtää myyttien ja uskonnollisten käsitysten historiallisen synnyn ja nykyisen merkityksen maailman ilmiöiden selittäjinä,
- oppii hahmottamaan maailman selittämistä eurooppalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- maailman myyttinen selittäminen ennen ja nyt
- uskonnon ja uskonnollisuuden olemus
- uskontokritiikki: sosiologinen, moraalinen, antropologinen ja psykologinen
- ateismi ja agnostismi
- sekulaarin humanismin ja vapaa-ajattelun historiaa ja nykysuuntauksia
- humanismi ja kristinusko länsimaiden katsomuksellisinä perusvirtauksina

Arviointitapa

Numeroarviointi

7.2.12. Filosofia

Filosofinen ajattelu käsittelee koko todellisuutta, sen monimuotoista hahmottamista sekä ihmisen toimintaa siinä. Filosofian erityisluonne on sen tavassa jäsentää ongelmia käsitteellisesti, järkipäisesti ja keskustellen. Filosofian opiskelu lukiossa tukee opiskelijoiden yksilöllistä kehitystä ja edistää yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia, joita tarvitaan muuttuvassa ja monimutkaisessa yhteiskunnassa. Filosofiasa opiskeltavat tiedolliset kokonaisuudet ovat välttämättömiä kulttuuriperinnön ja nykykulttuurin ymmärtämiseksi.

Filosofian käytännön merkitys perustuu siihen, että opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Tietojen ja taitojen erikoistumisen vastapainona filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajempia käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset todellisuudesta, arvoista ja normeista voivat muodostaa keskenään johdonmukaisia kokonaisuuksia tai olla keskenään ristiriidassa. Filosofia kehittää arvostelukykä.

Filosofian opetus edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa annetaan runsaasti tilaa opiskelijoiden yksilöllisten näkemysten muodostamiselle. Kun opiskelijat paneutuvat filosofian peruskysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuullisiksi ja suvaitsevaisiksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja,
- osaa jäsentää puhetta ja tekstiä käsitteellisesti sekä tunnistaa väitteitä ja niiden perusteluja,
- ymmärtää erilaisten filosofisten käsitysten perusteluja sekä pystyy keskustelemaan niistä johdonmukaisesti ja järkevästi,
- hallitsee yleissivistävät perustiedot sekä filosofian historiasta että nykysuuntauksista ja osaa suhteuttaa niitä yhteiskunnan ja kulttuurin ilmiöihin.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Filosofian opiskelussa keskustelulla on suuri merkitys. Kursseilla keskustellaan sekä opettajajohtoisesti että opiskelijaryhmissä/pareittain. Työskentelyssä pyritään hyödyntämään ajankohtaisia asioita sekä tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia

mahdollisuuksia. Soveltavilla kursseilla tehdään myös vierailuja.

Arviointi

Filosofiassa arvioidaan käsitteiden ja teorioiden omaksumista sekä kykyä ilmaista omaa filosofista ajattelua. Opiskelijan suhde filosofisiin kysymyksiin on yksilöllinen, mutta kysymysten käsittelyn perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja järjestelmällisyys. Kurssiarviointi perustuu sekä kirjalliseen (yleensä koe) että suulliseen (aktiivisuus ja argumentointitaito) näyttöön. Opiskelijat suorittavat myös arvioinnin omasta työskentelystään.

Eteneminen ja itsenäinen suorittaminen

Pakollinen kurssi suoritetaan ennen syventäviä ja soveltavia kursseja. Kakkoskurssin (etiikka) suorittaminen on toivottavaa ennen kursseja 4, 5 ja 6. Kurssia 3 suositellaan vasta abivuodelle. Filosofian kursseja ei suositella itsenäisesti suoritettaviksi.

Aineenopettajan antama ohjaus

Aineenopettajalta saa lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä. Opettaja antaa myös tarkempia ohjeita opiskelijalle, mikäli tämä suunnittelee aineen kirjoittamista ylioppilaskokeissa. Ohjeistusta annetaan muun muassa ennen kirjoituksia järjestettävässä tenttitilaisuudessa.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Teknologinen osaaminen (työskentelytavat)
Kulttuurien tuntemus (erilaiset ajattelutavat)

Vastaavuudet ja hyväksilukeminen

Muissa lukioissa suoritettut filosofian kurssit voidaan hyväksilukea osaksi filosofian oppimäärää.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Yhteydet muihin aineisiin

historia (filosofian historia ja filosofit), psykologia (mieliruumisongelma)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja, ymmärtää, miten filosofiassa käsitteellistetään todellisuutta, tietämistä, toimintaa ja arvoja,
- tunnistaa erilaisia filosofisia, tieteellisiä ja arkisia käsityksiä todellisuudesta, sen tietämisestä ja siinä toimimisesta,
- hahmottaa kuvailevien ja normatiivisten väitteiden eroja ja osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten luonne ja niiden suhde käytännöllisiin, tieteellisiin ja uskonnollisiin kysymyksiin, filosofian keskeiset osa-alueet
- todellisuuden luonnetta koskevia filosofisia perusnäkömyksiä: hengen ja aineen suhde, vapaus ja välttämättömyys
- tietoa ja tietämistä koskevia filosofisia perusnäkömyksiä ja niiden suhde tieteellisiin ja arkisiin näkökulmiin: tieto, totuus ja perustelu, käsitteellisen ja kokemuksellisen suhde tiedon muodostumisessa
- yksilön ja yhteiskunnan suhde filosofisena kysymyksenä, oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsitteet
- hyvän ja oikean käsitteet, toimintaa ohjaavien moraalisten arvojen luonne ja suhde tosiasioihin sekä muihin arvoihin kuten kauneuteen, hyvää elämää ja onnellisuutta koskevia filosofisia näkömyksiä

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit**Kurssi 2. Filosofinen etiikka (FI2)****Yhteydet aihekokonaisuuksiin**

Kulttuurien tuntemus

Yhteydet muihin aineisiin

uskonto, elämänkatsomustieto

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan tärkeimpiin ongelmiin, käsitteisiin ja teorioihin,
- osaa arvioida elämää ja toimintaa moraalista näkökulmista sekä perustella arvioitaan etiikan käsittein,
- kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja perusteitaan filosofisen etiikan välinein,
- oppii kriittisyyttä ja suvaitsevaisuutta niin itseä kuin toisia kohtaan.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva soveltava ja normatiivinen etiikka sekä metaetiikka
- moraalisia arvoja ja normeja koskevien vakaumusten erilaiset perustat, moraalin suhde oikeuteen ja uskoon, järjen ja tunteiden asema moraalissa vakaumuksissa
- moraalisten arvojen ja normien objektiivisuus ja subjektiivisuus, kysymys eettisten perusteiden tiedollisuudesta ja eettisten totuuksien mahdollisuudesta
- klassisen hyve-etiikan sekä seuraus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- filosofinen etiikka ja kysymys hyvästä elämästä

Suoritusjärjestys

Pakollisen kurssin (FI1) jälkeen.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 3. Tiedon ja todellisuuden filosofia (FI3)**Yhteydet aihekokonaisuuksiin****Yhteydet muihin aineisiin**

Matematiikka (logiikka), äidinkieli (argumentointi), fysiikka (ontologia)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa, mitä tieto ja tietäminen ovat filosofiassa, tieteessä ja arkielämässä,
- osaa arvioida, millaisia kuvia todellisuuden perusrakenteesta muodostuu filosofiassa, tieteessä ja katsomuksissa,
- oppii erittelemään ja arvioimaan kriittisesti tiedollisia uskomuksia ja väitteitä,
- oppii hahmottamaan tieteellisen tutkimuksen ja päättelyn luonnetta.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeisiä kysymyksiä ja peruskäsitteitä, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta, todellisuuden rakenne luonnontieteellisen, ihmistieteellisen ja käytännöllisen tiedon valossa
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tietäminen, ymmärtäminen ja tulkinta, käytännöllisen ja tieteellisen tiedon eroja ja yhtäläisyyksiä, tietäminen luonnontieteissä ja ihmistieteissä
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja sen metodologisia peruskäsitteitä
- argumentoinnin ja päättelyn perusteita

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 4. Yhteiskuntafilosofia (FI4)**Yhteydet aihekokonaisuuksiin**

aktiivinen kansalaisuus

Yhteydet muihin aineisiin

historia, yhteiskuntaoppi, elämäntietä (ET3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin,
- oppii hahmottamaan yhteiskunnan luonnetta ja sen keskeisten instituutioiden toimintaa,
- osaa arvioida yhteiskunnallisen järjestyksen oikeutusta ,
- osaa jäsentää yhteiskunnan ja yksilön suhdetta sekä yhteiskunnallista ja poliittista toimintaa.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus
- yksilön oikeudet ja velvollisuudet, rikos ja rangaistus
- yhteiskuntajärjestyksen, vallan ja omistamisen oikeuttaminen: yhteiskuntasopimusteoria, anarkismi ja yhteiskunnalliset utopiat
- poliittinen filosofia: konservatismi, liberalismi ja sosialismin perusajatuksat ja niiden yhteiskuntafilosofiset nykytulkinnat
- nykykulttuuriin liittyviä filosofisia kysymyksiä: sukupuoli ja sukupuolisuus, identiteetti ja identiteetin rakentuminen, toiseus, vieraus ja monikulttuurisuus

Arviointitapa

Numeroarviointi

Soveltavat kurssit**Kurssi 5. Estetiikka ja taidefilosofia (FI5)/So****Yhteydet muihin oppiaineisiin**

Kuvataide, maantiede (ympäristöestetiikka), matematiikka (kultainen leikkaus)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa taiteen, esteettisen ja kauniin käsitteitä ja niiden keskinäistä suhdetta,
- lisää ymmärrystään siitä, onko olemassa hyvää taidetta,
- tutustuu estetiikan käytännön osa-alueisiin
- pohtii taiteen tulkintaa, merkitystä ja arvottamista

Keskeiset sisällöt

Pohditaan mm. seuraavia kysymyksiä:

- Mitä taide on? Mikä on taiteen ja ei-taiteen ero?
- Millaista on hyvä taide?
- Millaisin kriteerein taidetta voi arvioida?
- Mikä on käsitteiden taiteellinen, esteettinen ja kaunis suhde?
- Miten eri taiteenlajeja voi tulkita, ja millaisia merkityksiä sekä arvotusta niihin sisältyy?

Suoritusjärjestys

Pakollisen kurssin jälkeen. Kurssista kaksi (etiikka) on myös hyötyä.

Arviointitapa

Suoritusmerkintä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää kurssilla vaadittavien tehtävien suorittamista.

Kurssi 6. Ympäristöfilosofia (FI6)/So**Yhteydet aihekokonaisuuksiin**

Kestävä kehitys

Teknologia ja yhteiskunta

Aktiivinen kansalaisuus

Yhteydet muihin oppiaineisiin

Biologia, maantiede

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ihmisen, rakennetun ympäristön ja luonnon suhdetta,
- tutustuu keskeisiin ympäristöfilosofiin näkemyksiin ja ajattelijoihin
- lisää ymmärrystään eläinten ja luonnon hyvinvointiin ja oikeuksiin liittyvistä filosofisista ongelmista
- ymmärtää arkipäivän valintojen yhteyksiä laajempiin ympäristökysymyksiin

Keskeiset sisällöt:

- Ihmis- ja luontokeskeiset ympäristöetiikan näkökulmat
- Ihmisen oikeudet ja velvollisuudet suhteessa luontoon ja eläimiin
- Ympäristöfilosofian suuntauksia kuten syväekologia, maaetiikka, ekoanarkismi ym.
- Eläinten hyvinvointiin ja oikeuksiin liittyvät kysymykset
- Tärkeitä ympäristöajattelijaita
- Ympäristöuhkien filosofinen analysointi

Suoritusjärjestys

Ykköskurssin jälkeen. Myös kakkoskurssista (etiikka) on hyötyä.

Arviointi

Suoritusmerkintä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää läsnäoloa sekä vaadittujen tehtävien suorittamista.

Kurssi 7. Filosofian kertauskurssi (FI7) / So

Kurssi on suunnattu vain filosofian kirjoituksiin valmentautuville opiskelijoille. Osallistuminen edellyttää filosofian syvällisempää tuntemusta (kurssit 1-4).

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on valmentaa opiskelijaa filosofian ylioppilaskirjoituksiin. Perustana valmennukselle on omien taitojen realistinen arviointi sekä omien tavoitteiden asettaminen tulevalle yo-kokeelle. Kurssin käytyään opiskelijalla on parempi varmuus osaamisestaan, ja myös paremmat mahdollisuudet hyviin arvosanoihin ylioppilaskokeessa.

Sisällöt

Kurssilla kerrataan filosofian eri osa-alueiden keskeiset kysymykset ja tutustutaan filosofian erilaisiin materiaaleihin itseopiskelua varten. Kurssilla laaditaan myös mallivastauksia yo-kysymyksiin, ja hiotaan kokelaan vastaustekniikkaa. Kurssilla tehdään paljon töitä ja saadaan henkilökohtaista palautetta omista töistä.

Arviointi

Suoritusmerkintä. Suoritusmerkinnän saaminen edellyttää vaadittujen tehtävien tekemisen ja aktiivisen läsnäolon.

7.2.13. Historia

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana ovat historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta sekä arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia.

Opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteisymmärryksen merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tuntemaan Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset tapahtumat sekä niiden taustat ja seuraamukset,
- näkee nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana,
- kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historian jatkumoon ja näin rakentamaan historiatietoisuuttaan,
- osaa hankkia menneisyyttä koskevaa tietoa ja arvioida sitä kriittisesti sekä ymmärtää sen monitulkintaisuuden, suhteellisuuden ja syy-yhteyksien monisäikeisyyden,
- osaa arvioida menneisyyden ihmisen toimintaa ja historiallisia ilmiöitä kunkin ajan omista lähtökohdista sekä nykyajan näkökulmasta,
- ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden erilaisuutta,
- saa aineksia ihmisoikeuksia ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan luomiseen sekä toimintaan vastuullisena kansalaisena.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historialle ominaiset taidot ja ajattelutavat sekä oppimäärän keskeisten sisältöjen hallinta. Arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota opiskelijan valmiuteen rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erottaa olennainen ja epäolennainen tieto toisistaan, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja tiedonlähteitä kriittisesti.

Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä: kokeiden asemasta voidaan käyttää opintotehtäviä, tutkielmia ja muita vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Kurssit arvioidaan numeroarvioinnilla paitsi kurssit HI7 ja HI9 suorituserkinnällä.

Vastaavuudet ja hyväksi lukeminen

Etu-Töölön ja Laajasalon lukion historian kurseissa ei ole sisällöllisiä päällekkäisyyksiä. Laajasalon vanha Hy7 muuttuu kurssiksi HY9.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Kaikilla kursseilla on opettajajohtoista opetusta. Kursseilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä sekä tehdä retkiä. Kursseilla voidaan myös katsoa opiskelua tukevia videoita. Opiskelija kehittää kykyään hakea, arvioida ja soveltaa tietoa tehdessään kurssitöitä. Kaikilla kursseilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta. Opettaja kannustaa opiskelijoita tutustumaan historiallisiin julkaisuihin sekä kriittisesti hyödyntämään Internetistä ja muista tiedotusvälineistä saatavaa ajankohtaisinta tietoa.

Aineenopettajan antama ohjaus

Kyseisen aineen opettajalta saa lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä. Opettaja myös antaa ohjeita opiskelijalle, esimerkiksi jos tämä suunnittelee aineen kirjoittamista ylioppilaskokeissa. Ohjeistusta annetaan muun muassa ennen kirjoituksia järjestettävässä tenttitilaisuudessa. Opettaja voi myös antaa neuvoja ja ohjata opiskelijaa saamaan lisätietoja esimerkiksi pääsykokeisiin tai jatko-opiskeluun liittyen.

Suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä paitsi kurssi HI5 ennen kurssia HI4.

Yhteydet muihin aineisiin ja aihekokonaisuuksiin

Historian luonteesta tieteenä johtuen käsiteltävillä teemoilla ja aiheilla on yhteydet moniin muihin aineisiin ja aihekokonaisuuksiin.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Ihminen, ympäristö ja kulttuuri (HI1)

Kurssi tarkastelee ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta sekä tämän tuloksena tapahtunutta kulttuuriympäristön rakentumista ja kehittymistä esihistoriasta nykyaikaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestäväää kehitystä,
- ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen,

- tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan,
- tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria – pyyntikulttuurin aika

- ihmisen kehitysvaiheet
- keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa

Maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

- työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit

Välimeren talousalue antiikin aikana

- Kreikan talouselämä
- Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi
- orjuus ja antiikin ajan tekniikka

Keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Löytöretket

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset
- maailmantalouden syntyminen

Teollistuva maailma

- tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet
- muutokset sukupuolten työnjaossa
- yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset
- muutokset kaupunkirakenteessa

Globaali kulutusyhteiskunta

- raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen
- massatuotanto ja kulutusyhteiskunta
- sosialistinen suunnitelmatalous
- kolmannen maailman muotoutuminen
- kasvun rajat ja uudet haasteet

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 2. Eurooppalainen ihminen (HI2)

Kurssi tarkastelee eurooppalaisen kulttuurin keskeisiä saavutuksia sekä eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan muutosta ja sen taustalla vaikuttanutta tieteellistä ja aatehistoriallista kehitystä.

Kurssilla tutustutaan eurooppalaisen kulttuurin tuotoksiin erityyppisen historiallisen lähdeaineiston avulla. Kulttuuri ymmärretään laaja-alaisena käsitteenä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla Euroopan keskeiseen kulttuuriperintöön,
- ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana,
- osaa analysoida kulttuuri-ilmiöitä aikakautensa ilmentäjinä,
- tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia,
- tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Keskeiset sisällöt

Antiikin aika

- demokratian synty
- antiikin kulttuuri
- keskiajan yhtenäiskulttuuri
- keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri
- uskonnon merkitys kulttuurissa

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- uskonpuhdistus
- barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä
- luonnontieteellisen maailmankuvan synty

Valistuksen aikakausi

- valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen
- Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö

Aatteiden vuosisata

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata

Nyky aika

- kulttuurin pirstoutuminen
- populaarikulttuuri massaviihdeksi

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 3. Kansainväliset suhteet (HI3)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä tapahtumia, taustoja ja muutoksia 1800-luvun lopulta lähtien. Kurssilla analysoidaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä taloudellisen, aatteellisen ja valtapoliittisen kilpailun perusteella. Kurssin keskeisiä tarkastelunäkökulmia ovat demokratia vastakohtanaan diktatuuri.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa,
- ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita,
- ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Keskeiset sisällöt

Suurvaltojen ylivaltauskimykset

- kansainvälisen politiikan peruskäsitteet
- imperialismien teoria ja käytännöt
- ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan

Maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota

- eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansanvainot
- toinen maailmansota seurausilmiöineen

Kylmä sota

- kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinaapaisen maailman johtajina
- kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat
- kylmän sodan kriisien luonne
- Saksa kylmän sodan näyttämönä
- Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa

Uusi epävarmuuden aika

- Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinaapaisuuden purkautuminen
- kansainväliset rauhanpyrkimykset
- kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa
- Lähi-idän ongelmakenttä
- Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa
- uudet kansainväliset rakenteet

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 4. Suomen historian käännekohtia (HI4)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja 1800-luvulta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelukohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman muuttuminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä taloudelliset ja kulttuuriset murrokset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset,
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan,
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Keskeiset sisällöt

Ruotsin ajan perintö

- Vallanvaihdos
- Suomen liittäminen Venäjään
- autonomian synty

Suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen

- aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat

Yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros

- elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen
- sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty
- sortokaudet ja kansanvallan synty

Suomen itsenäistymisprosessi

- Suomen itsenäistyminen
- sisällissota
- hallitusmuoto

Kahtiajaosta eheytymiseen

- oikeistoradikalismin nousu
- elintason nousu
- kulttuurista kulutustavaraa

Toinen maailmansota jälkiseurauksineen

- sodat ja jälleenrakentaminen
- ulkopoliitiikan muutos

Hyvinvointivaltion rakentaminen

- rakennemuutos
- 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos

Suomen uusi kansainvälinen asema

- kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti
- suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit

Kurssi 5. Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen historian keskeisiä kehityslinjoja ennen vuotta 1809 sekä suomalaista kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen,
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen,
- ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin
- oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä,
- oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Keskeiset sisällöt

Esihistoria

- esihistoria ja tulkinnot suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä
- asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet
- Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla
- Suomi idän ja lännen välimaastossa
- sääty-yhteiskunnan synty
- asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset

Uuden ajan uudet tuulet

- uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen

Suurvaltakausi

- suurvaltakauden vaikutukset Suomessa
- talous, väestö, koulutus

Vapauden ja hyödyn aika

- kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys
- kustavilaiset uudistukset
- kansallisen tietoisuuden ensi askeleet

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 6. Kulttuurien kohtaaminen (HI6)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkun tai joidenkin kulttuuripiirien ominaispiirteitä ja nykyaikaa sekä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Käsiteltävät kulttuurialueet valitaan Euroopan ulkopuolelta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa,
- ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden,
- tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa,
- oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa,
- osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Afrikka
- arktiset kulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Intia
- islamin maailma
- Japani
- Kiina
- Korea
- Latinalainen Amerikka
- Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 7. Toisen maailmansodan esihistoria (HI7)

Kurssilla tarkastellaan valinnaisesti jonkin toista maailmansotaa edeltävän kriisin tapahtumia.

Tavoitteet

- tutustuttaa opiskelijat 1920-1930 –luvun maailmantapahtumiin
- syihin, jotka johtivat toiseen maailmansotaan
- opiskelija tutustuu tutkimusmenetelmiin ja monipuolisiin lähteisiin
- opiskelijan työskentely tähtää lähteiden kriittiseen tarkasteluun

Sisällöt

- Kansainliitto ja sen toiminta
- Eurooppalaisten suurvaltojen intressit
- Totalitarismin muodot
- Aasian nouseva nationalismi
- USA:n eristäytyminen

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Soveltavat kurssit**Kurssi 8. Oman ajan tapahtumien analyysikurssi (HI8)**

Kurssilla tarkastellaan ajankohtaisiin aiheisiin liittyviä kysymyksiä ja laaditaan niihin perustuen soveltavia tuotoksia niin itsenäisesti kuin ryhmissä. Oman ajan tapahtumat pyritään kytkemään osaksi historiallisesti jatkumoa. Kurssi parantaa lukiolaisen valmiuksia menestyä reaalikokeen historian kysymyksissä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu ajankohtaisiin historiallisiin aiheisiin ja esittelee niitä muille monipuolisilla tavoilla
- arvioi ja kommentoi rakentavasti muiden tuotoksia ja analyysyjä
- työskentelee itsenäisesti historian tutkijana ja tekee tutkielman jostakin historian aiheesta. Työ voi olla osa koulun projekteja ja tuotoksia voidaan hyödyntää niissä.
- tutustuu historiatieteen työmetodeihin ja soveltaa niitä käytännössä.
- oppii oman kokemuksen kautta tekemällä tutkimustyötään. Opettaja on työn ohjaaja ja valvoja.

Keskeiset sisällöt

- aiemmilla kursseilla käsiteltyjen historiallisten taitojen ja tietojen kertaaminen ja syventäminen
- tarkasteltavat ajankohtaisaiheet ja työmenetelmät sovitaan yhdessä opettajan ja opiskelijoiden kanssa.

Arviointitapa

Numeroarviointi tutkielman ja kurssityöskentelyn pohjalta.

Kurssi 9. Kulttuuriympäristö (HI9)

Kurssi tarkastelee maailman, Euroopan ja Suomen kulttuuri- ja ympäristöhistoriaa (kulttuuriympäristö) mikronäkökulmasta käsin. Helsingin alueen ja erityisesti Laajasalon saaren paikallishistorian näkökulmasta käsin tarkastellaan ja analysoidaan makrotason kehityslinjoja ja tapahtumia. Paikallishistoriaa tutkitaan yleisen historian viitekehyksen avulla. Ympäristöhistorian erityispiirteisiin tutustutaan johdantomaisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kulttuuriympäristöön erityisesti merellisistä lähtökohdista käsin.
- tarkastelee paikallishistoriallisena kohteena sekä rakennettua kaupunkiympäristöä että luonnonvarassa olevaa ympäristöä
- työskentelee itsenäisesti historian tutkijana ja tekee tutkielman jostakin paikallishistorian aiheesta. Työ voi olla osa koulun projekteja ja tuotoksia voidaan hyödyntää niissä.
- tutustuu historiatieteen työmetodeihin ja soveltaa niitä käytännössä.
- oppii oman kokemuksen kautta tekemällä tutkimustyötään. Opettaja on työn ohjaaja ja valvoja.

Sisällöt

Keskeiset sisällöt

- Helsinki ja Töölö ennen, nyt ja tulevaisuudessa
- Itämeren ja Suomenlahden merkitys Helsingin ja Töölön kehityksessä
- Miten opiskelija voi hyödyntää erilaisia opintokäyntiä historian opiskelussa?

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

7.2.14. Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijoiden käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta. Yhteiskunnan rakennetta ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan, Euroopan ja maailman näkökulmasta.

Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteiden sisällöistä. Se luo opiskelijoille edellytyksiä aktiiviseen ja kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan. Opetus perustuu keskeisiin yhteiskuntaeettisiin arvoihin, kuten oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoon, sosiaaliseen vastuuseen, ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, työn ja yrittäjyyden arvostukseen sekä aktiiviseen kansalaisuuteen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää yhteiskunnan olemuksen historiallisen kehityksen tuloksena, tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin, hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön, on selvillä vaikutus- ja osallistumismahdollisuuksista kansalaisyhteiskunnassa ja osaa myös käyttää niitä, pystyy hankkimaan ajankohtaista tietoa eri lähteistä sekä arvioimaan kriittisesti verbaalista, kuvallista ja tilastollista informaatiota, kykenee muodostamaan itselleen perustellun näkemyksen ristiriitaisista ja arvosidonnaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä, saa edellytyksiä vastuuntuntoisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja suvaitsevan yhteiskuntakäsityksen rakentamiseen.

Arviointi

Yhteiskuntaopin oppimisen arvioinnissa huomio kiinnitetään oppimäärän asiasisällön ja keskeisten käsitteiden hallintaan, opiskelijan valmiuteen ilmaista tietonsa jäsentyneesti sekä arvioida ja tulkita yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota kriittisesti. Näitä valmiuksia arvioidaan kurssien yhteydessä monipuolisten koetehtävien avulla tai käyttämällä vaihtoehtoisia arviointikeinoja.

Suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Vastaavuudet ja hyväksi lukeminen

Etu-Töölön ja Laajasalon lukioiden koulukohtaiset yhteiskuntaopin kurssit ovat osittain olleet päällekkäisiä. Lisäksi uusi yrittäjyyden opintokokonaisuus sisältää kursseja, jotka vastaavat osin tai kokonaan entisiä Etu-Töölön ja Laajasalon yhteiskuntaopin kursseja. Vastaavuudet tulkitaan seuraavasti. Etu-Töölön kursseista Yh5 (Kansalaisuus ja yrittäjyys) vastaa kurssia YR1. Yh6 säilyy ennallaan samalla tunnuksella. Yh7 (Kertauskurssi) siirtyy kurssiksi YH8. Laajasalon kursseista Yh5 säilyy ennallaan samalla tunnuksella. Vanha Yh6

(Vaikuttaminen) saa uuden kurssitunnuksen YH7. Vanha Yh7 vastaa kurssia YR 1 ja vanha Yh8 vastaa kurssia YR4.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Kaikilla kursseilla on opettajajohtoista opetusta. Kursseilla voidaan käyttää yksilö- ja ryhmätyöskentelyä sekä tehdä retkiä. Kursseilla voidaan myös katsoa opiskelua tukevia videoita. Opiskelija kehittää kykyään hakea, arvioida ja soveltaa tietoa tehdessään kurssitöitä. Kaikilla kursseilla saattaa olla opintoja tukevaa koulun ulkopuolista opetusta. Opettaja kannustaa opiskelijoita tutustumaan yhteiskuntatieteellisiin julkaisuihin sekä kriittisesti hyödyntämään Internetistä ja muista tiedotusvälineistä saatavaa ajankohtaisinta tietoa.

Yhteydet muihin aineisiin ja aihekokonaisuuksiin

Yhteiskuntaopin luonteesta johtuen käsiteltävillä teemoilla ja aiheilla on yhteydet moniin muihin aineisiin ja aihekokonaisuuksiin.

Aineenopettajan antama ohjaus

Kyseisen aineen opettajalta saa lisätietoa kursseista sekä niiden sisällöistä. Opettaja voi myös antaa ohjeita opiskelijalle, mikäli tämä suunnittelee aineen kirjoittamista ylioppilaskokeissa. Ohjeistusta annetaan muun muassa ennen kirjoituksia järjestettävässä tenttitilaisuudessa. Opettaja voi myös antaa neuvoja ja ohjata opiskelijaa saamaan lisätietoja esimerkiksi pääsykokeisiin tai jatko-opiskeluun liittyen.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Yhteiskuntatieto (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiolliseen ja yhteiskunnalliseen järjestelmään ja keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen. Kurssin yhteydessä pyritään tekemään eduskuntavierailu hallituksen kyselytunnille.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet,
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet,
- omaksuu tasapainoisen ja analyttisen näkökulman yhteiskuntaan,
- tuntee hyvinvointiyhteiskunnan perusteet.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan kehitys

- Suomen väestörakenne
- hyvinvointivaltion rakentuminen
- hyvinvointivaltion mahdollisuudet

Valta

- valta käsitteenä ja vallankäytön muodot
- poliittiset järjestelmät

Vaikuttaminen

- demokratia ja kansalaisyhteiskunta
- globaali vaikuttaminen
- vaikuttamisen haasteet

Oikeusvaltio ja turvallisuusjärjestelmät

- perusoikeudet
- tuomio- ja järjestysvalta
- turvallisuuspolitiikka ja vaihtuvat uhkakuvat

Sosiaalipolitiikka

tarkoitus, tehtävä ja muodot

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 2. Taloustieto (YH2)

Kurssi johdattaa ymmärtämään talouselämän toimintaperiaatteita. Se pohjautuu taloustieteisiin. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kuluttajan, yritysten ja valtioiden näkökulmasta.

Kurssilla tutustutaan talouselämään erityyppisten tilastojen ja muiden lähteiden avulla.

Kurssin yhteyteen pyritään saamaan vierailu johonkin taloudelliseen tutkimuslaitokseen, Suomen Pankkiin ja Pörssiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu kansantalouden keskeisiin perusteisiin, käsitteisiin ja teorioihin,
- tutustuu Suomen ja kansainvälisen talouselämän nykytilaan ja tulevaisuuden näkymiin,
- saa taitoja tehdä jokapäiväisiä taloudellisia päätöksiä ja tarkastelee taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta,
- tuntee työnteon ja yrittäjyyden merkityksen kansantaloudelle.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisten elinkeinot

- alkutuotanto
- teknologia ja teollistuminen
- palveluyhteiskunta

Taloudellinen toiminta ja yritykset

- talouden peruskäsitteet
- kysyntä, tarjonta ja tasapaino markkinatalouden perusteina
- kilpailu ja sen muodot
- yritystoiminta ja kuluttaja

Talouselämän vaihtelut ja häiriöt

- taloudellinen kasvu
- keynesiläisyys ja monetarismi talouden häiriöiden vaihtoehtoisina ratkaisumalleina

Rahapolitiikka ja rahoitusmarkkinat

- markkinoiden vapautuminen
- rahoitusmarkkinoiden rakenne
- rahapolitiikka ja korko

Julkinen talous ja talouspolitiikka

- verotus ja finanssipolitiikka
- politiikka ja markkinavoimat
- tulopolitiikka

Suomi kansainvälisessä kaupassa

- kansainvälistyvä talous ja Suomi
- globalisaation vaikutuksia

Suomen talouden tulevaisuudennäkymät

- uhkatekijät, mahdollisuudet ja kasvun rajat

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit**Kurssi 3. Kansalaisen lakitieto (YH3)**

Kurssi antaa perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja opettaa opiskelijaa valvomaan omia oikeuksiaan sekä hoitamaan yksinkertaiset oikeustoimet itse. Kurssiin kuuluu vierailu Käräjäoikeuteen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista,
- saa perustiedot Suomen tuomioistuinlaitoksesta ja kansalaisen kannalta merkittävistä kansainvälisistä tuomioistuimista,
- oppii hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat,
- tuntee oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana,
- kykenee löytämään ja oppii käyttämään keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä,
- haluaa toimia oikein ja lainmukaisesti.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- Suomen oikeushistoria
- oikeusjärjestys ja oikeusjärjestelmä
- peruskäsitteet
- oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, takaus ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin

Rikos- ja prosessioikeus

- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 4. Eurooppalaisuus ja Euroopan unioni (YH4)

Kurssi perehdyttää opiskelijat Euroopan unionin toimintaan, yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa sekä kannustaa osallistumaan ajankohtaiseen Euroopan unionista käytävään keskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa monipuolista ja syventävää tietoa Euroopan unionista ja sen toiminnasta,
- oppii toimimaan Euroopan unionin kansalaisena,
- tuntee Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja uhkia,
- osaa hankkia Euroopan unionia ja kansalaisia koskevaa vertailevaa tietoa,
- ymmärtää Euroopan yhdentymisen vaikutuksen oman elämänsä ja Suomen poliittisen järjestelmän kannalta.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen identiteetti

- yhteiset eurooppalaiset arvot
- Euroopan unionin kansalaisuus

Vaikuttaminen ja vallankäyttö Euroopan unionissa

- Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmä
- suomalaiset Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä
- erilaiset jäsenet

Euroopan unionin alueelliset vaikutukset

- nuorten opiskelu ja työnteko EU:ssa
- alueitten unioni kansalaisen näkökulmasta

Euroopan unionin haasteet

- EU:n laajeneminen
- yhteinen turvallisuuspolitiikka
- EU ja globaalit järjestelmät

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 5. Suomi ja maailma nyt (YH5)

Kurssin tarkoitus on syventää opiskelijoiden tietämystä yhteiskunnan tilasta ja käynnissä olevasta keskustelusta. Aiempien kurssien aiheita käsitellään tarkemmin ajankohtaisia esimerkkejä ja keskusteluja hyödyntäen. Suomalaista yhteiskuntaa analysoidaan kansainvälisessä viitekehyksessä. Kurssi tukee valmistautumista yhteiskuntaopin reaalikokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietoaan suomalaisesta yhteiskunnasta, taloudesta ja oikeusjärjestelmästä
- kehittää kykyään analysoida yhteiskunnallisia ilmiöitä
- kykenee vertailemaan suomalaisen yhteiskunnan piirteitä muuhun maailmaan
- Osaa etsiä ja arvioida tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta

Keskeiset sisällöt

- aiemmilla kursseilla käsiteltyjen yhteiskunnallisten taitojen ja tietojen kertaaminen ja syventäminen
- tarkasteltavat ajankohtaisaiheet ja työmenetelmät sovitaan yhdessä opettajan ja opiskelijoiden kanssa.

Arviointi

Numeroarviointi tuntityöskentelyn perusteella

Kurssi 6. Sijoittaminen ja kirjanpito (YH6)

Kurssi liittyy aihekokonaisuuteen aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys. Kurssilla tutustutaan kirjanpidon alkeisiin sekä rahasto- ja osakesijoittamiseen. Kurssilla perustetaan oma sijoitussalkku, jonka kehitystä seurataan. Lisäksi perehdytään verotukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tutustua kirjanpidon alkeisiin Exceliä apuna käyttäen ja rahasto- ja osakesijoittamiseen Internetissä sekä tutustuttaa opiskelija johonkin pörssiyhtiöön, sen kirjanpidon perusteisiin ja toimintakertomuksesta saatavaan informaatioon.

Keskeiset sisällöt

- kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteet
- tuloslaskenta ja verotus
- Excel-taulukkolaskentaohjelman perusteiden hallinta
- rahasto- ja osakesijoittaminen
- tunnuslukuanalyysin perusteita

Arviointi

Numeroarviointi kurssikokeen ja tuntityöskentelyn perusteella

Soveltavat kurssit

Kurssi 7. Vaikuttaminen (YH7)

Kurssi liittyy aihekokonaisuuteen aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys. Kurssin tarkoituksena on syventää opiskelijoiden käsityksiä yhteiskunnallisen vaikuttamisen muodoista eri tasoilla. Opiskelijat pohtivat vaikuttamisen psykologiaa ja eri toimintatapojen seuraamuksia. Kurssilla tutustutaan käytännössä erilaisiin vaikuttamistapoihin ja opiskelijat laativat yhteistyössä kampanjointiharjoituksia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- Tuntee yhteiskunnallisen vaikuttamisen yleiset tavat ja osaa arvioida niiden tehoa
- Saa kokemusta tavoitteiden ajamisesta käytännön keinoilla
- Harjoittelee yhteydenottoja eri yhteiskunnallisiin toimijoihin
- Kehittää argumentointi- ja neuvottelutaitojaan

Keskeiset sisällöt

- Keneen vaikutetaan?
- Yhteiskunnan yleisrakenne
- Päätöksenteon tasot
- Kontaktipinnat
- Miten vaikutetaan?
- Yleiset vaikuttamisen muodot
- Toimien vahvuudet ja heikkoudet
- Toteuttaminen
- Mielipiteen muokkaus
- Argumentaatio
- Väittely ja konfrontaatio
- Neuvottelutaktiikat
- Julkisuudenhallinta
- Vaikuttamisen käytännöt
- Kohteen valinta, ryhmän kokoonpano
- Tavoitteenmukaiset toimet
- Tulosten arviointi

Arviointi

Numeroarviointi harjoitusten ja tuntityöskentelyn perusteella

Kurssi 8. Yhteiskuntaopin kertauskurssi (YH7) (soveltava kurssi)

Kurssi on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka aikovat kirjoittaa yhteiskuntaopin. Kurssilla kerrataan yhteiskuntaopin reaalikoetta varten, täydennetään aiemmin opittuja tietoja ja harjoitellaan ylioppilaskoetehtäviin vastaamista.

Tavoitteet

- Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää tietoja suomalaisesta yhteiskunnasta, taloudesta ja oikeusjärjestelmästä ja oppii reaalikokeessa vaadittavaa vastustekniikkaa

Keskeiset sisällöt

- aiemmillä kursseilla käsiteltyjen yhteiskunnallisten taitojen ja tietojen kertaaminen ja syventäminen
- yhteiskuntaopin keskeisien aihepiirien käsittely vanhojen ylioppilaskoetehtävien avulla
- harjoitellaan reaalikoevastausten kirjoittamista sekä erilaisiin tehtävätyyppeihin vastaamista

- työmenetelmistä voidaan sopia myös kurssin alussa yhdessä opettajan ja opiskelijoiden kanssa

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

7.2.15. Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida -ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä.

Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaaliin, kulttuuriin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedon muodostumista painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä sisältöjä.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden vuorovaikutukseen,
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tietää psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon mahdollisuuksia ja rajoituksia,
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietoaan elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen,
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta,
- kehittää valmiuksiaan sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan, yhteiskunnallisten ja kulttuurillisten muutosten – kuten teknologisen kehityksen – tunnistamiseen ja kohtaamiseen sekä erilaisista kulttuuritaustoista ja yhteiskunnallisista oloista tulevien ihmisten toiminnan ymmärtämiseen.

Työtavat

Etu-Töölön lukion psykologianopetuksessa painotetaan opiskelijoita aktivoivia työtapoja sekä vuorovaikutukseen tähtääviä työtapoja. Erilaiset ongelmalähtöiset oppimistavat, tutkiva oppiminen, yhteistoiminnalliset menetelmät, ryhmätyöt ja keskustelut ovat keskeisiä opetusmenetelmiä. Lisäksi tietotekniikkaa voidaan hyödyntää. Opintoretkien ja –käyntien tekeminen sekä asiantuntijavierailijoiden vastaanottaminen on mahdollista toteuttaa. Myös opiskelijoiden omia luovia taitoja voidaan käyttää työtapoja suunniteltaessa.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden kognitiivisesti korkeatasoiseen ymmärrykseen tähtäävään osaamiseen. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamista ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta.

Opiskelijan tulee osoittaa, että hän on ymmärtänyt opiskelemaisensa asiat ja että hän pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa.

Yksittäisen kurssin arviointi perustuu tuntityöskentelyyn, kotityötehtävien suoritamiseen sekä yhteisesti erikseen sovittujen suoritusten arviointiin. Näitä töitä voivat olla esimerkiksi kurssin koe, projektityöt, portfoliot, oppimispäiväkirjat, tutkielmat, esitykset, esitelmät ja esseet.

Suoritusjärjestys ja itsenäinen suorittaminen

PS 1 –kurssi suoritetaan ensin. Muut kurssit suositellaan suoritettavaksi kurssijärjestyksessä. Kaikkia valtakunnallisia syventäviä kursseja (Kurssit 2-5) on mahdollista suorittaa itsenäisesti.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Psykologianopetuksessa painottuu hyvinvointi ja turvallisuus, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, kestävä kehitys sekä aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuudet. Myös muut aihekokonaisuudet otetaan huomioon soveltuvin osin.

Pakollinen kurssi**Kurssi 1. Psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus (PS1)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu psykologiaan tieteenä ja psykologian soveltamiseen yhteiskunnan eri alueilla,
- ymmärtää erilaisia tapoja tutkia ja selittää ihmisen toimintaa,
- tietää psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten emootio, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa näitä kuvaavien käsitteiden avulla,
- ymmärtää oppimista psykologiseen tietoon tukeutuen ja osaa pohtia psykologisen tiedon avulla omaa opiskeluaan,
- osaa soveltaa sosiaalipsykologista tietoa sosiaalisen vuorovaikutuksen tarkastelussa ja ymmärtää itseään ryhmän jäsenenä.

Keskeiset sisällöt

- psykologia tieteenä: psykologian tutkimuskohteet ja sovellusalueet, psykologisen tiedon muodostuminen, keskeisiä lähestymistapoja psykologisten ilmiöiden selittämiseen
- psyykkisen toiminnan luonne: psykologian peruskäsitteitä, toimintaa ohjaavia psyykkisiä, biologisia ja sosiaalisia tekijöitä
- oppimisen psykologian perusteet ja sovelluksia
- sosiaalipsykologian perusteita, kuten ryhmädynamiikka, roolit ja normit

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, filosofia, kemia, matematiikka, terveystieto, tietotekniikka

Syventävät kurssit**Kurssi 2. Ihmisen psyykkinen kehitys (PS2)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen perustana olevia psykologisia, biologisia ja sosiaalisia,
- tekijöitä ja näiden keskinäistä riippuvuutta,
- tietää keskeisiä kehityspsykologisia teorioita ja osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa omaan elämäänsä,
- ymmärtää yksilön psyykkisen kehityksen jatkuvan monimuotoisena koko elämän ajan,
- ymmärtää yksilön kehitykseen liittyviä mahdollisia ongelmia ja ymmärtää, että kehitykseen voidaan vaikuttaa,
- ymmärtää, miten psyykkistä kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- yksilön psyykkinen kehitys elämän eri vaiheissa
- psyykkisen kehityksen osa-alueet kehityspsykologisten teorioiden valossa
- psyykkisen kehityksen yhteydet biologisiin tekijöihin, esimerkiksi perintötekijöihin ja hermoston kehitykseen
- sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kulttuurin merkitys ihmisen psyykkisessä kehityksessä
- psyykkisen kehityksen ongelmia ja niihin vaikuttaminen
- psyykkisen kehityksen tutkiminen

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, matematiikka, terveystieto

Kurssi 3. Ihmisen tiedonkäsittelyn perusteet (PS3)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kognitiivisten perusprosessien, kuten tarkkaavaisuuden, havaitsemisen ja muistin toiminnan periaatteita,
- ymmärtää vireystilan säätelyä ja sen merkitystä ihmisen hyvinvoinnin kannalta,
- ymmärtää hermoston perusrakenteen ja toiminnan periaatteita sekä niiden yhteyden kognitiivisiin perustoimintoihin,
- tietää, miten kognitiivisia perusprosesseja ja hermoston toimintaa tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- kognitiiviset perusprosessit
- vireystilan säätely, nukkuminen ja uni
- hermoston rakenne, hermosolun ja hermoverkkojen toiminta ja niiden yhteys psyykkisiin toimintoihin
- kognitiivisen toiminnan häiriöt ja aivovauriot sekä niiden kuntoutus
- kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimus ja sovelluksia

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, filosofia, kemia, terveystieto

Kurssi 4. Motivaatio, tunteet ja älykäs toiminta (PS4)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen toiminnan olevan sekä tietoisien ohjauksen että tiedostamattomien tekijöiden vaikutuksen alaisista,
- tutustuu motivaation ja emootioiden perusteorioihin ja tietää, miten ihmisen motivaatiota ja emootioita koskeva tutkimustieto syntyy niiden pohjalta,
- ymmärtää, miten motivaatio, emootiot ja kognitiiviset toiminnot muodostavat dynaamisen toimintaa ohjaavan kokonaisuuden,
- ymmärtää, miten motivaatio ja emootiot ovat yhteydessä yksilön ja yhteisön hyvinvointiin,
- ymmärtää tietoisuuden, ajattelun ja kielen merkityksen ihmisen toiminnassa,
- ymmärtää taitavan ajattelun, älykkyyden, asiantuntijuuden ja luovuuden edellytyksiä ja kehittämismahdollisuuksia yksilön ja yhteisön näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- eritasoiset motiivit sekä motivaation kehittäminen ja ylläpitäminen
- tunteet moniulotteisina prosesseina sekä niiden muodostuminen, ilmeneminen ja merkitys
- motivaation ja emootioiden perusteoriat ja tutkimus

- motivaation, emootioiden ja kognitiivisten toimintojen keskinäiset vaikutukset ihmisen toiminnassa,
- motivaation, emootioiden ja niiden säätelyn yhteys hyvinvointiin yksilö- ja yhteisötasolla,
- motivaation ja tunteiden yhteydet sosiaaliin ja kulttuurisiin tekijöihin sekä motivaation ja tunteiden biopsykologinen perusta,
- korkeatasoinen kognitiivinen toiminta, kuten ajattelu, ongelmanratkaisu ja päätöksenteko

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, filosofia, kemia, matematiikka, terveystieto

Kurssi 5. Persoonallisuus ja mielenterveys (PS5)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuuskäsitteen laaja-alaisuuden ja tietää, millaisin tutkimusmenetelmin persoonallisuutta koskeva tieto on syntynyt,
- ymmärtää erilaisia lähestymistapoja persoonallisuuden kuvaamiseen,
- ymmärtää mielenterveyden määrittelyn vaikeuden sekä sen, miten psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät ovat yhteydessä mielenterveyteen,
- tietää keskeisiä mielenterveyden häiriöitä ja niiden erilaisia hoitomuotoja,
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuspsykologian keskeisiä käsitteitä, esimerkiksi minuus ja identiteetti
- persoonallisuuden määrittely ja selittäminen psykologian eri näkökulmista
- persoonallisuuden tutkiminen
- mielenterveyteen vaikuttavat tekijät ja mielenterveyden häiriöt
- psykoterapia ja lääkehoito mielenterveyden ongelmien hoidossa
- psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitäminen

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, filosofia, kemia, matematiikka, terveystieto, tietotekniikka

Soveltavat kurssit

Kurssi 6. Yksilö yhteisön jäsenenä (PS 6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteisön merkityksen yksilön kehityksessä,
- syventää sosiaalipsykologisen käsitteistön ymmärrystä,
- tutustuu sosiaalisen tiedon käyttöön ja merkitykseen,
- ymmärtää sosiaalisen vuorovaikutuksen luonnetta,
- tuntee ja osaa arvioida psykologisen vaikuttamisen keinoja ja mahdollisuuksia,
- tutustuu sosiaalipsykologiseen tutkimukseen,
- osaa erilaisia vuorovaikutuskeinoja.

Kurssin sisällöt

- tutustutaan sosiaalipsykologiseen käsitteistöön ja syvennetään 1. kurssin sisältöjä
- sosiaalinen havainnointi
- kehitys sosiaalipsykologisessa yhteydessä
- ryhmä, johtajuus, normit, ryhmädynamiikka
- suora ja epäsuora viestintä
- arvot, asenteet
- sosiaalipsykologian tutkimusmenetelmät

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, terveystieto

Kurssi 7. Elämänhallinnan kurssi (PS7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa valmiuksia ottaa vastuuta omasta kasvustaan, muista ihmisistä ja ympäristöstä,
- saa välineitä toimia oman elämänsä subjektina,
- ymmärtää omaa ainutlaatuisuuttaan persoonallisuutena ja osaa arvostaa itseään,
- tietää psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämisen keinoja,
- tuntee erilaisia psykologipalveluita,
- tuntee ja hallitsee erilaisia ongelmanratkaisutaitoja kriisitilanteita varten,
- oppii ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja,

Keskeiset sisällöt

- psyykkinen, fyysinen ja sosiaalinen minäkuva
- itsetunnon rakennusaineet,
- elämän ongelmatilanteet, stressi ja kriisit,
- seurustelusuhteet,

- yhteiskunnan ja yksityisen sektorin tarjoamat psykologipalvelut
- vuorovaikutustaidot

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, terveystieto

Koulukohtaiset syventävät kurssit**Kurssi 8. Psykologian eksperttikurssi (PS 8)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- luo kokonaiskuvan psykologiatieteestä lukiossa opiskelemiensa pakollisen ja syventävien kurssien pohjalta,
- päivittää psykologiatieteen uusiutuvaa tietoaainesta,
- osaa soveltaa laajaa psykologista tietämystä tarkastellessaan ajankohtaisia kysymyksiä,
- omaa syvällisen näkemyksen psykologiatieteen merkityksestä ja vaikutusmahdollisuuksista,
- saa valmiuksia suoriutua menestyksekkäästi psykologian ainereaalista

Keskeiset sisällöt

- kurssilla valitut psykologian oppimäärästä nousevat, opiskelijoita kiinnostavat erityiskysymykset
- seminaariesitelmän valmistaminen valitusta aihepiiristä
- psykologian ainereaalikysymysten analysoiminen ja niihin vastaamisen harjoittelu
- ainerealityyppisen kokeen harjoittelu

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, filosofia, kemia, matematiikka, terveystieto, tietotekniikka

Kurssi 9. Psykologinen tutkimus (PS 9)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää teorian tietojaan psykologisesta tutkimuksesta
- perehtyy käytännön tutkimustyön kautta psykologiseen tutkimukseen sekä valitsemaansa tutkimusongelmaan

- osaa arvioida psykologisen tiedon luotettavuutta tutkimuksen näkökulmasta

Keskeiset sisällöt

- oman tutkimusongelman valitseminen tutkimusryhmässä
- psykologisen tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja arviointi yhdessä tutkimusryhmän kanssa
- kurssilla suoritettun tutkimustyön opponointi

Arviointitapa

Numeroarviointi

Yhteydet muihin aineisiin

biologia, filosofia, kemia, matematiikka, terveystieto, tietotekniikka

7.2.16. Musiikki

Musiikinopetus Etu-Töölön lukiossa perustuu ajatukselle, että musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Musiikinopetus tähtää siihen, että oppilas tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Lukion musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään musiikin moninaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Tehtävänä on tarjota elämyksiä, taitoja ja tietoja, jotka lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä ja rohkaisevat häntä elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Musiikinopetuksessa keskeistä on opiskelijan oma ilmaisu, luovuus, tekemisen ilo, vuorovaikutustaidot ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen, ajattelu ja kyky oman toiminnan arviointiin kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisuutta ja kommunikaatitaitoja. Musiikki on toiminnallinen oppiaine, joten musiikin tuottaminen – laulaminen, soittaminen ja musiikillinen keksintä – ja kuunteleminen ovat opetuksen keskeisiä sisältöjä. Oppisisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilainen suuntautuminen ja lähtötaso. Musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikin tulee luoda ja tukea koulun kulttuuritoimintaa. Se on tärkeä osa koulun juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja auttaa ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija saa valmiuksia taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen vuorovaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikin alalla ja median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja kykenee arvioimaan sitä sekä oppii arvostaman erilaisia käsityksiä musiikista,
- oppii ilmaisemaan itseänsä musiikillisesti, laulaen ja soittaen,
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan,
- syventää tietojaan musiikin eri tyyleistä, lajeista ja historiasta,
- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta ja toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa,
- oppii ymmärtämään musiikin ja äänen merkitystä mediassa,
- osaa toimia vastuullisesti pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa,
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita ja arvioida niiden toteutumista.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

- musisointi (soittaminen, laulaminen, improvisoiminen, säveltäminen, sovittaminen) yksin ja/tai ryhmässä
- kriittinen kuuntelu ja analyttinen katselu
- musiikkiliikunta ja tanssi

Itsenäinen suorittaminen

Mu 1- kurssin voi joissakin tapauksissa suorittaa itsenäisesti. Tällöin sovitaan musiikinopettajan kanssa erikseen tehtävästä kirjallisesta työstä. Kirjallisen työn tulee työmäärältään vastata kurssin tuntimäärää. Mikäli opiskelija haluaa suorittaa lukion musiikkidiplomin (Mu8), Mu1- kurssin suorittaminen itsenäisesti ei ole suotavaa.

Vastaavuudet ja hyväksilukeminen

Musiikin kurssi voidaan hyväksilukea, mikäli opiskelija on suorittanut aihepiiriltään vastaavan kurssin toisessa lukiossa. Mikäli opiskelija haluaa suorittaa lukion musiikkidiplomin (Mu8), Mu1- kurssin hyväksilukeminen ei ole suotavaa.

Aineenopettajan antama ohjaus

Musiikinopettaja antaa tarvittaessa ohjausta ammatinvalintaan ja jatko-opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Soiton- ja laulunohjausta yksilöllisesti ja ryhmässä aineenopettaja antaa oppituntien puitteissa.

Arviointi

Musiikinopetus tarjoaa samanaikaisesti useita tapoja kehittää opiskelijoiden muusikkoutta ja musiikillista osaamista. Kukin opiskelija syventää musiikillisia valmiuksiaan sekä itsenäisesti että yhdessä ryhmän kanssa. Nämä musiikinopiskelun erityispiirteet edellyttävät jatkuvaa ja monipuolista arviointia, jolla suunnataan ja tarkennetaan oppimisprosessin kulkua. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan musiikillista edistymistä ja hänen musiikkisuhteensa syventymistä.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Opiskelijan itsearviointi on olennainen osa arviointia. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan. Kurssien lopulla opiskelija täyttää kurssipalautteen, jossa arvioi kurssin tavoitteiden toteutumista sekä omaa onnistumistaan.

Suoritusjärjestys

Pakollinen kurssi MU1 suoritetaan ensimmäisenä, sen jälkeen suoritusjärjestys muuten vapaa, paitsi ennen kurssin MU8 suorittamista opiskelijan on suoritettava kurssit MU1 ja MU2 sekä kaksi vapaavalintaista syventävää tai soveltavaa musiikin kurssia.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Musiikki ja minä (MU1)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Musiikki on osa globaalia markkinataloutta. Kansalaisvelvollisuuksiin kuuluu musiikin tekijänoikeuksiin sekä kopiointiin ja levittämiseen liittyvät lait. Musiikin asema erilaisten ihmisryhmien ja yhteisöjen yhteisöllisyyden vahvistajana on merkittävä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Musiikin opetustilanteissa edistetään opiskelijan myönteisen minäkäsityksen ja henkisen kasvun vahvistumista. Vuorovaikutus ja yhdessä musisoiminen ryhmän kanssa luo sosiaalisia kontakteja ja edistää positiivisen ilmapiirin syntymistä. Terve äänenkäyttötapa ja kuulonsuojaus edistävät terveyttä myöhemminkin elämässä. Äänentoistolaitteiden ja sähköisten instrumenttien oikea käyttö on osa turvallisuutta.

Kestävä kehitys: Soitinten ja muun musiikkivälineistön oikea käyttö sekä huoltaminen on tärkeää kestävän kehityksen näkökulmasta. Konsertit ja muut musiikkikulttuuripalvelut ovat hyvä esimerkki luontoa vähän rasittavista vapaa-ajan palveluista.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Musiikki on merkittävä osa ihmisen kulttuuria. Keskeisen musiikkitiedon hallinta ja konserttikäyttäytyminen on osa yleissivistystä.

Teknologia ja yhteiskunta: Musiikki on aina seurannut yhteiskunnallisia muutoksia, musiikki on ollut tapa välittää tietoa ja säilyttää sitä eteenpäin. Musiikin avulla on esitetty ja esitetään edelleen yhteiskuntakritiikkiä. Teknologia on osa nykypäivän musiikkia. Äänentoisto- ja tallennelaitteiden moninaisuus vaatii teknologista osaamista. Uusi teknologia on avannut uusia mahdollisuuksia tuottaa ja säilyttää musiikkia.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Musiikin avulla voidaan viestiä asioita ja tunnetiloja, joita on vaikea verbalisoida. Itsensä ilmaiseminen musiikillisin keinoin on yksi tapa viestiä. Eri viestintävälineet myös luovat uusia musiikkikulttuureja.

Yhteydet muihin aineisiin:

Musiikki liittyy läheisesti yleisen historian tuntemukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että

- opiskelija löytää oman tapansa toimia musiikin alueella
- pohtii oman musiikkisuhteensa kautta musiikin merkitystä ihmiselle ja ihmisten väliselle vuorovaikutukselle

- tutkii omia mahdollisuuksiaan musiikin tekijänä ja tulkitsijana, kuuntelijana sekä kulttuuripalvelujen käyttäjänä.
- opiskelija käy kurssin aikana konsertissa.
- opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan opiskelijoiden omaan ja paikalliseen musiikkitoimintaan
- hyödynnetään lukion keskeistä sijaintia.
- opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineinä
- syvennetään musiikin peruskäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla
- kuuntelukoe
- sisällöt edustavat populaari-, jazz- ja taidemusiikkia.

Arviointitapa

Numeroarviointi. Mikäli kurssi on ainoa lukion aikana suoritettu musiikin kurssi, opiskelija voi halutessaan pyytää numeron muutettavaksi suoritusmerkinnäksi. Kurssilla on kirjallisen kokeen sijasta kuuntelukoe. Kurssin aikana pyritään käymään konsertissa ja tästä konserttikäynnistä kirjoitetaan konserttiraportti. Kurssilla tehdään joitakin kurssin aihepiiriin liittyviä kirjallisia töitä, joita voi käyttää myös myöhemmin musiikin lukiodiplomissa.

Kurssi 2. Moniääninen Suomi (MU2)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Hyvinvointi ja turvallisuus: Henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta olennaista on musiikillisissa tilanteissa vallitseva myönteinen ilmapiiri. Turvallisuuden tunne ryhmässä rohkaisee oppilasta avoimuuteen sekä musiikilliseen ja verbaaliseen ilmaisuun.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Suomalainen musiikkikulttuuri on keskeinen osa suomalaista kulttuuri-identiteettiä ja eräs tärkeimpiä ”vientituotteitamme” ulkomaille. Keskeisen musiikkitiedon hallinta ja konserttikäyttäytyminen on osa yleissivistystä.

Teknologia ja yhteiskunta: Musiikki on aina seurannut yhteiskunnallisia muutoksia, musiikki on ollut tapa välittää tietoa ja säilyttää sitä eteenpäin. Musiikin avulla on esitetty ja esitetään edelleen yhteiskuntakritiikkiä. Teknologia on osa tämän päivän musiikkia. Äänentoisto- ja tallennelaitteiden moninaisuus vaatii teknologista osaamista.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Musiikki itsessään sisältää informaatiota esimerkiksi ajasta ja paikasta sekä esittäjästä. Musiikillinen toiminta ja ilmaisu ovat musiikillista viestintää, jossa kommunikointivälineitä ovat teksti, esitystapa

ja eri tavoin tuotettu ääni. Musiikillisten viestien vastaanottaminen sekä kehittää että edellyttää kuuntelutaitoa.

Yhteydet muihin aineisiin:

Musiikki liittyy tiiviisti Suomen historian tuntemukseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että

- opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään
- opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja ja oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä

Keskeiset sisällöt

- tarkastellaan eurooppalaisen taidemusiikin vaikutuksia suomalaiseen musiikkikulttuuriin
- pyritään käymään konsertissa ja hyödynnetään näin koulumme keskeistä sijaintia
- Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua
- kiinnitetään huomiota oman ilmaisun sekä kuuntelu- ja kommunikointivalmiuksien kehittämiseen
- populaari-, taide- ja perinнемusiikkia

Arviointitapa

Numeroarviointi. Kurssilla on kirjallisen kokeen sijasta kuuntelukoe. Kurssin aikana pyritään käymään konsertissa ja tästä konserttikäynnistä kirjoitetaan konserttiraportti. Kurssilla tehdään joitakin kurssin aihepiiriin liittyviä kirjallisia töitä, joita voi käyttää myös myöhemmin musiikin lukiodiplomissa.

Syventävät kurssit

Kurssi 3. Ovet auki musiikille (MU3)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Musiikillinen yrittäjyys on sitä, että kykenee tuottamaan ja esittämään toisille omia musiikillisia näkemyksiään ja ideoitaan. Oman vastuunsa kantaminen erilaisissa musiikkitilanteissa on myös osa musiikillista yrittäjyyttä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kannalta olennaista on musiikillisissa tilanteissa vallitseva myönteinen ilmapiiri.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Muiden musiikkikulttuurien tuntemus on osa yleissivistystä. Musiikki itsessään sisältää informaatiota vieraista eri aikakausista, tyyleistä ja tavoista.

Teknologia ja yhteiskunta: Internet on nopea tapa hankkia tietoa erilaisista musiikkikulttuureista.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Musiikki itsessään sisältää informaatiota eri kulttuureista. Musiikillinen toiminta ja ilmaisu ovat musiikillista viestintää, jossa kommunikointivälineitä ovat teksti, esitystapa ja eri tavoin tuotettu ääni. Musiikillisten viestien vastaanottaminen sekä kehittää että edellyttää kuuntelutaitoa.

Yhteydet muihin aineisiin:

Musiikki liittyy läheisesti maailman historian tuntemukseen sekä kielten opiskeluun. Tehdään yhteistyötä oppilaskunnan kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen vieraita musiikinlajeja ja musiikkikulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointi- ja tiedonhankintataitojaan. Kurssin keskeiset työtavat ovat laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja musiikillinen keksintä. Kurssilla voidaan valmistaa ohjelmistoa koulumme erilaisiin tilaisuuksiin.

Arviointitapa

Numeroarviointi.

Kurssi 4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Tekijänoikeuslain tuntemus on jokaisen kansalaisvelvollisuus.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Turvallisuuteen liittyy esimerkiksi internetin oikea ja lainmukainen käyttö.

Kestävä kehitys: Äänentoisto- ja kuvauslaitteiston oikea käyttö sekä huoltaminen on tärkeää kestävän kehityksen kannalta.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Elokuva- ja näyttämömusiikista, samoin kuin musiikkivideoistakin on tullut osa maailman musiikkikulttuuria.

Teknologia ja yhteiskunta: Teknologia on osa tämän päivän musiikkia.

Äänentoisto- ja tallennelaitteiden moninaisuus vaatii teknologista osaamista.

Internet on nopea väline tiedon hankintaan myös musiikin kannalta.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Musiikkia ja tietoa musiikista löytyy lähes kaikista medioista. Musiikki luo tunnelmaa niin elokuviin ja dokumentteihin kuin

arkisiinkin tilanteisiin. Musiikin avulla voidaan ilmaista asioita ja tunteita, joita on vaikea pukea sanoiksi.

Yhteydet muihin aineisiin

Musiikki viestii ja vaikuttaa - kurssilla voidaan tehdä yhteistyötä esimerkiksi videokurssin, kuvaamataidon tai äidinkielen opetuksen kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa.

Keskeiset sisällöt

Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 5. Musiikkiprojekti (MU5)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Musiikkiprojekti edellyttää oman musiikillisen idean päämäärätietoista eteenpäin vientiä, eli markkinoimista muulle ryhmälle, mahdollisesti suuremmallekin yleisölle. Projektin suunnittelu vaatii opiskelijalta omaa musiikillista näkemystä sekä kykyä ratkaista ideansa toteutukseen liittyviä mahdollisia ongelmia.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Turvallinen ilmapiiri rohkaisee ihmistä tuomaan omia visioitansa esille. Turvallisuuteen liittyy internetin oikea ja lainmukainen käyttö.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Opiskelijoiden omat musiikkiprojektit syntyvät siitä kulttuurista missä opiskelijat elävät. Musiikkiprojektit heijastavat koulun sisäistä kulttuuria.

Teknologia ja yhteiskunta: Teknologian hyödyntäminen musiikkiprojektissa, esimerkiksi videotekniikan, tietotekniikan ja äänentoistolaitteiston käyttö edellyttävät teknologian tuntemusta.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Viestintävälineet voivat tarjota ärsykeitä ja ideoita musiikilliseen projektiin. Musiikillisen projektin lopputulos sisältää usein sanoman tai viestin, jonka sen tekijä haluaa ilmaista.

Yhteydet muihin aineisiin

Kurssilla tehdään yhteistyötä oppilaskunnan hallituksen kanssa. Voidaan tehdä yhteistyötä myös videokurssin, kuvaamataidon tai äidinkielen opetuksen kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Kurssin voi suorittaa itsenäisesti esimerkiksi ajankohtaisena kulttuurikurssina. Kurssin itsenäisestä suorittamisesta on sovittava opettajan kanssa.

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, musikaali, äänite, ajankohtainen kulttuurikatsaus, kirjallinen tutkielma, omien sävellysten sarja tai taiteidenvälinen projekti.

Arviointitapa

Numeroarviointi. Projektista kirjoitetaan projektikuvaus, joka sisältää opiskelijan itsearviointia.

Soveltavat kurssit

Kurssi 6. Bändikurssi (MU6)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Oman vastuunsa tiedostaminen ja sen ymmärtäminen osana ryhmää ja suurempaa yhteisöä erilaisissa musiikillisissa tilanteissa ja tehtävissä on osa musiikillista yrittäjyyttä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Kuulonsuojelun tärkeyden ymmärtäminen edistää terveyttä ja vaikuttaa myös kuuntelutottumuksiin myöhemmin elämässä.

Kestävä kehitys: Kurssilla suoritetaan musiikkivälineistön huoltoa ja pyritään käyttämään laitteita oikein, niin, että ne säilyvät toimintakuntoisina mahdollisimman kauan.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Kurssin toiminnalla pyritään luomaan kouluumme myönteistä ilmapiiriä sekä elävöittämään että ylläpitämään kouluumme sisäistä kulttuuritoimintaa.

Teknologia ja yhteiskunta: Kurssilla käytetään äänentoistolaitteistoa ja sähköisiä instrumentteja.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Musiikillinen toiminta ja ilmaisu ovat musiikillista viestintää, jossa kommunikointivälineitä ovat esimerkiksi teksti, esitystapa ja eri tavoin tuotettu ääni. Musiikillisten viestien vastaanottaminen sekä kehittää että edellyttää kuuntelutaitoa.

Yhteydet muihin aineisiin

Kurssilla tehdään yhteistyötä oppilaskunnan hallituksen kanssa. Voidaan tehdä yhteistyötä myös videokurssin, kuvaamataidon tai äidinkielen opetuksen kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija voi ilmaista omaa musiikillista erityisosaamistaan joko soittaen tai laulaen yhdessä ryhmän kanssa. Ohjelmisto suunnitellaan yhdessä ryhmän kanssa, suunnittelussa huomioidaan opiskelijoiden erityisosaaminen ja lähtötaso.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeiset sisällöt ovat erityyilisestä, jo olemassa olevasta materiaalista tai opiskelijoiden itsensä tekemästä materiaalista koostuva monipuolinen ohjelmisto, yhteissoiton ja laulun sekä aktiivisen kuuntelun harjoittaminen. Kurssin aikana valmistetaan ohjelmaa koulun erilaisiin tilaisuuksiin.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 7. Pop-laulu (MU7)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Opiskelija osallistuu aktiivisesti kulttuurin luomiseen koulun juhlissa, tapahtumissa ja/tai konsertissa.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Musiikin opetuksessa pyritään edistämään opiskelijan myönteisen minäkäsityksen ja henkisen kasvun vahvistumista. Äänenhuolto ja äänen mahdollisuuksien tutkiminen myönteisessä ilmapiirissä edistää terveyttä ja antaa tietoa, jolla on merkitystä myöhemmin työelämässä.

Kestävä kehitys: Äänentoistolaitteiston, esimerkiksi mikrofoniin oikea käyttö on tärkeää laitteiden toimintakyvyn ja siten myös kestävä kehityksen näkökulmasta.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Musiikillinen toiminta luo yhteishenkeä ja koulumme juhliin tunnelmaa ja sekä elävöittää että ylläpitää koulumme sisäistä kulttuuritoimintaa.

Teknologia ja yhteiskunta: Äänentoistolaitteiston käyttö edellyttää teknologian tuntemusta.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Laulaminen, soittaminen, säveltäminen ja sovittaminen on viestintää ja tulkintaa esimerkiksi tekstin tai nuottikuvan sisältämästä informaatiosta.

Yhteydet muihin aineisiin

Tehdään yhteistyötä oppilaskunnan hallituksen kanssa. Kurssilla voidaan tehdä yhteistyötä esimerkiksi videokurssin, kuvaamataidon tai äidinkielen opetuksen kanssa.

Itsenäinen suorittaminen

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tervettä äänenhuoltoa, musiikillista tulkintaa ja perehtyy äänenkäyttötapoihin monipuolisesti. Opiskelija oppii myös äänentoistolaitteiston perusteita esimerkiksi mikrofoniin käyttöä. Myös soittajat voivat osallistua kurssille ja syventää osaamistaan valitsemassaan instrumentissa.

Keskeiset sisällöt

Keskeiset sisällöt ovat äänenhuolto ja monipuolisen ohjelmiston harjoittaminen opiskelijan erityisosaaminen huomioiden. Kurssilla opiskellaan sekä yksi- että moniäänistä laulua. Kurssin aikana valmistetaan ohjelmaa koulun erilaisiin tilaisuuksiin.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 8. Lukiodiplomi (MU8)

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Lukiodiplomi edellyttää opiskelijalta pitkäjänteistä ja päämäärätietoista suunnitelmallisuutta sekä koko lukion kestävästi musiikin opiskelua. Lukiodiplomin portfolio on opiskelijan kypsyysnäyte.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Musiikin opetuksessa pyritään edistämään opiskelijan myönteisen minäkäsityksen ja henkisen kasvun vahvistumista.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Musiikinopetuksen tavoitteena on luoda valmiuksia musiikin ja kulttuurin välisten suhteiden ymmärtämiseen ja kasvattaa opiskelijoita musiikin valintaan ja arviointiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että oppilas oppii ilmentämään musiikillista erityisosaamistaan ja harrastuneisuuttaan koulumme musiikkitoiminnassa. Musiikin lukiodiplomin perustana on opiskelijan koko lukioaikainen musiikinopiskelu. Opiskelija oppii arvioimaan itseään ja kehitystään muusikkona ja musiikintekijänä. Musiikin lukiodiplomi perustuu opetushallituksen siitä antamiin erillisiin suoritusohjeisiin ja diplomista on hyötyä joidenkin opiskelupaikkojen pääsykokeissa.

Keskeiset sisällöt

Opiskelija suorittaa diplominsa itsenäisesti kokoamalla näytesalkun (portfolion). Näytesalkku voi sisältää esimerkiksi videoita, äänitteitä, partituureja/nuotteja, raportteja, oman musiikillisen elämäkerran, esitelmiä ja kirjoituksia. Näytesalkun voi koota koko lukioaikaisista töistä tai projektityöstä. Lukion musiikinopettajan lisäksi musiikin lukiodiplomin arvioi myös koulun ulkopuolinen musiikinopettaja.

Arviointitapa

Numeroarviointi sekä sanallinen diplomi. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan aina yleisarvosana asteikolla 1-5 seuraavasti: 5 = erinomainen, 4 = kiitettävä, 3 = hyvä, 2 = tyydyttävä ja 1 = hyväksytty. Numeroarviointia voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla. Jos diplomiin ei ole riittävää näyttöä, kurssista saa suoritusmerkinnän.

Kurssi 9. Ääni ja vimma

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Opiskelija osallistuu aktiivisesti kurssin suunnitteluun.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Kurssilla tutustutaan Helsingin kulttuuritahojen järjestämään toimintaan.

Teknologia ja yhteiskunta: Teknologian avulla voidaan luoda tunnelmaa, rikastaa äänimaisemaa, vahvistaa ääntä ja tallentaa kurssin tuotoksia.

Itsenäinen suorittaminen

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikillisiin vuorovaikutuskeinoihin tekemisen ja itseilmaisun kautta. Toimintatapoina kurssilla ovat äänentuottaminen, musisointi, teatteri-ilmaisu ja luova liike. Kurssilla pyritään osallistumaan Helsingin kulttuuritahojen tarjoamiin yleisöprojekteihin.

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältöjä ovat ääni-improvisaatio yhdistettynä luovaan liikuntaan draaman keinoin. Opiskelijat osallistuvat kurssin suunnitteluun.

Yhteydet muihin aineisiin

Kurssilla voidaan tehdä yhteistyötä ilmaisutaidon, äidinkielen, videokurssin tai liikunnan ryhmien kanssa.

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 10. Musiikin äänittäminen ja tuottaminen

Yhteydet aihekokonaisuuksiin:

Aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys: Musiikillisen näkemyksen verbalisointi ja saattaminen auditiiviseen muotoon edellyttää kykyä toimia ryhmässä ja tehdä oma visionsa haluttavaksi. Kurssi hyödyttää ja rikastuttaa koulumme juhlien ja tapahtumien teknistä toteutusta.

Kestävä kehitys: Äänentoistolaitteiston, esimerkiksi mikrofoniin oikea käyttö on tärkeää laitteiden toimintakyvyn ja siten myös kestävä kehityksen näkökulmasta.

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus: Musiikillinen toiminta luo yhteishenkeä ja koulumme juhliin tunnelmaa ja sekä elävöittää että ylläpitää koulumme sisäistä kulttuuritoimintaa.

Teknologia ja yhteiskunta: Äänentoistolaitteiston käyttö edellyttää teknologian tuntemusta.

Viestintä- ja mediaosaaminen: Laulaminen, soittaminen, säveltäminen ja sovittaminen on viestintää ja tulkintaa esimerkiksi tekstin tai nuottikuvan sisältämästä informaatiosta.

Itsenäinen suorittaminen

Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin tallentamisen perusteisiin ja pystyy syventämään aiemmin oppimaansa. Tavoitteena on tuottaa ja miksata yksi äänite. Tämä kurssi liittyy vahvasti yrittäjyyden aihekokonaisuuteen, opiskelija tuottaa omaa näkemystensä musiikista.

Keskeiset sisällöt

Keskeiset sisällöt ovat mikrofoniin valinta ja sijoittelu luokkäänitys- sekä live-tallentamistilanteissa, sekvensseriohjelman käyttö sekä miksaus ja masterointi. Pyritään vierailemaan levytystudiossa.

Arviointitapa

Numeroarviointi

7.2.17. Kuvataide

Opetus järjestetään kuvataideluokassa, vieraillaan taidemuseoissa ja käydään keskustan taidegallerioissa.

Etu-Töölön ja keskustan arkkitehtuuria ja ympäristöä tutkitaan ja siihen tutustutaan tekemällä retkiä.

Kurssit

Kaksi pakollista, kolme syventävää ja neljä soveltavaa kurssia.

Suoritusjärjestys

Kurssi 1 suoritetaan ensin, jonka jälkeen järjestys on vapaa.

Arviointi

Pakolliset ja syventävät kurssit arvioidaan numeroin 4-10. Kurssista 9 saa erillisen kuvataiteen diplomitodistuksen, jos se on suoritettu täydellisesti; kurssin hyväksytysti suorittamisesta saa suoritusmerkinnän. Arviointiin vaikuttavat aktiivisuus, taiteellisuus, työskentely ja annettujen tehtävien suorittaminen, jatkuva arviointi luokkatilanteissa sekä pitkäaikaiseen näyttöön perustuva opettajan tekemä arviointi ja opiskelijan itsearviointi. Opiskelijoiden töistään keräämät portfoliot arvioidaan, jotka kertovat lopputuloksen lisäksi työskentelyprosessista.

Kuvataiteen kurssikuvaukset

Lukion kuvataideopetuksessa opiskelija oppii tulkitsemaan, arvostamaan ja arvottamaan omaa ja muiden kuvallista kulttuuria. Kuvataideopetuksen tarkoituksena on kehittää opiskelijan ymmärrystä yhteiskunnan ja ympäristön visuaalisista ilmiöistä ja niiden merkityksistä. Omakohtainen taiteellinen työskentely antaa opiskelijalle mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen, onnistumisen kokemuksiin ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan mielikuvituksen, luovan ajattelun ja assosiaatiokyvyn kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan ja perustelemaan esteettisiä ja eettisiä arvovalintojaan omassa elämässä, kuvataiteessa, mediassa ja kulttuuriympäristössä. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää taiteen merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Opetuksessa syvennetään visuaalisen kulttuurin yleissivistyksen perusteet ja luodaan riittävät edellytykset jatko-opinnoille.

Opetuksen sisältöjä ovat kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu, taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen, ympäristön suunnittelu, arkkitehtuuri ja muotoilu sekä median visuaaliset tekstit.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, jossa taidolliset ja tiedolliset sisällöt täydentävät toisiaan. Oppisisällöistä rakennetaan teemallisia kokonaisuuksia ja opetuksessa tehdään yhteistyötä eri taiteen- ja tieteenalojen kanssa. Opetuksen lähtökohtana on opiskelijan oma kokemus, jonka pohjalta opiskelija toteuttaa monipuolisia kuvien tuottamis- ja tulkintaprosesseja.

Oppiaineiden välistä yhteistyötä tehdään kouluympäristön viihtyvyyden ja kulttuuritoiminnan lisäämiseksi. Opiskelija hankkii projekti- ja kulttuuriosaamista työskennellessään yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tunnistamaan, ymmärtämään ja arvottamaan kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria omassa elämässään ja yhteiskunnassa,
- tuntee kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin keskeisiä käsitteitä ja osaa käyttää niitä taideteosten, visuaalisten viestien sekä omien ja toisten töiden tulkinnassa, arvioinnissa ja työskentelyprosessin kuvailussa,
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn ja itsearviointiin sekä yhteistyöhön,
- oppii valitsemaan ja käyttämään tarkoituksenmukaisesti eri materiaaleja, tekniikoita ja välineitä kuvallisessa ilmaisussaan,
- tuntee nykytaidetta ja kuvataiteen historiaa,
- ymmärtää mediakulttuuria ja sen vaikutusta ihmiseen ja yhteiskuntaan,
- oppii mediatuotannon visuaalisen sisällön suunnittelua, tuottamista ja esteettistä arviointia ja osaa soveltaa mediateknologiaa omassa kuvallisessa työskentelyssään,
- tuntee arkkitehtuurin, muotoilun ja esinekulttuurin visuaalista kieltä ja historiaa,
- tiedostaa oman toimintansa vaikutukset luontoon, kulttuurimaisemaan, rakennettuun ympäristöön ja niitä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon,
- osaa käyttää ja arvostaa kulttuuripalveluja.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on pitkäkestoista ja vuorovaikutteista. Arvioinnin tulee antaa tietoa opiskelijan edistymisestä ja samalla kannustaa häntä ilmaisemaan itseään rohkeasti luottaen omaan kuvalliseen ilmaisuunsa. Kuvataideopetuksen tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja. Arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työskentelyn tulokset, sisällölliset, ilmaisulliset ja tekniset taidot ja kyky soveltaa teorian tietoa omassa ilmaisussaan. Kuvataidekurssien arvioinnissa otetaan huomioon kuvalliset ja kirjalliset yksilö- ja ryhmätehtävät, luonnokset, itsenäisesti suoritettavat tehtävät ja yleinen aktiivisuus.

Pakolliset kurssit

Kurssi 1. Minä, kuva ja kulttuuri (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee visuaalisen kulttuurin sisältöjä ja perusteita,
- oppii ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin ja tekemään omakohtaisia ratkaisuja,

- oppii käyttämään taiteen käsitteistöä tarkastellessaan ja arvioidessaan omia, muiden opiskelijoiden, taiteen ja median kuvia,
- oppii tarkastelemaan visuaalisen kulttuurin ilmiöitä kriittisesti ja tulkitsemaan niiden sisältöjä, muotoja ja merkityksiä yksilön ja yhteiskunnan kannalta sekä soveltamaan oppimaansa omassa työskentelyssään,
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään ja yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- mitä taide on: taide yksilön ja yhteiskunnan kannalta ja erilaiset taidekäsitteet
- kuvan valta ja vallan kuva kulttuurissa
- taide kulttuurin tulkina: suomalaisuus, pohjoismaisuus, eurooppalaisuus ja Euroopan ulkopuolisia kulttuureita
- oma kuvallinen ilmaisu: piirtäminen, maalaaminen, kolmiulotteinen työskentely, digitaalisen kuvan käyttö
- kuvan rakentamisen keinot: sommittelu, muoto, väri, liike, tila ja aika
- kuvan tulkinta ja analysointi kuvallisin ja sanallisin keinoin, analysointitapoihin, kuten formalistiseen, semioottiseen, ikonografiseen ja reseptioanalyttiseen tulkintaan tutustuminen

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 2. Ympäristö, paikka ja tila (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii muotoilun ja arkkitehtuurin perusteita, ilmaisutapoja, materiaalituntemusta, estetiikkaa ja suunnitteluprosesseja,
- oppii ympäristön suunnittelussa ja muotoilussa tekemään havaintoja eri näkökulmista, kuten esteettiseltä ja eettiseltä sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehityksen kannalta,
- oppii tarkastelemaan ympäristöä luonnonvaraisena, rakennettuna, sosiaalisena ja psyykkisenä ilmiönä sekä kulttuurisena viestinä,
- ymmärtää yhteisö- ja ympäristötaiteen merkityksen ympäristösuunnittelussa ja laajemmin visuaalisessa kulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- tila käsitteenä: tilan kokeminen psyykkisenä, fyysisenä ja sosiaalisena paikkana
- arkkitehtuurin ja muotoilun peruskäsitteet: mittakaava, liike, tila, suhdejärjestelmät, rakenne, väri, muoto ja materiaali
- maisema, rakennus, esine ja taideteos materiaalisena, henkisenä, esteettisenä ja oman aikansa kulttuurihistoriallisena viestinä

- arkkitehtuuri ja muotoilu kulttuurisesti kestävä kehityksen ja talouselämän näkökulmasta
- mallintaminen, havainnekuvat, pienoismallit ja materiaalikokeilut

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit**Kurssi 3. Media ja kuvien viestit (KU3)****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii erittelemään ja tulkitsemaan median kuvaaman maailman suhdetta kulttuuriin ja todellisuuteen, ymmärtää kuvailmaisun vaikutuskeinoja mediassa, oppii käyttämään erilaisia kuvia ja tekniikoita eri viestintäympäristöissä oman ilmaisunsa välineenä, oppii analysoimaan ja kehittämään omaa mediasuhdettaan.

Keskeiset sisällöt

kuva mediassa: kuvajournalismi, mainonta, viihteen kuvat, populaarikulttuuri, sarjakuva, www-sivujen ja tietokonepelien kuvailmaisuus
graafinen suunnittelu: taitto, typografia, kuvan muokkaus- ja siirtomenetelmät
mediakuvien aatekriittinen ja kulttuurinen tarkastelu eri aikoina, paikoissa ja osakulttuureissa
valokuva mediassa
elokuva ja video: perinteinen ja uudistuva kuvakerronta
visuaalisuus tuotteistamisessa ja tuotemerkkien luomisessa

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 4. Taiteen kuvista omiin kuviin (KU4)**Tavoitteet****Kurssin tavoitteena on, että opiskelija**

hahmottaa kuvataiteen historian pääpiirteitä teemallisesti ja kronologisesti, ymmärtää kuvataiteen sisältöjä ja ilmaisutapoja eri aikoina ja eri kulttuureissa käyttää omassa ilmaisussaan hyväkseen taiteen tuntemustaan, oppii työskentelemään itsenäisesti ja harjaantuu pohdiskelevaan, sanalliseen itsearviointiin.

Keskeiset sisällöt

taidekuvan tulkinta ja analyysi kuvin ja sanoin

eri aikakausien kulttuuristen merkitysten ja käsitysten ilmeneminen kuvataiteessa aiheen kehittäminen ja luonnostelu osana taiteellista luomisprosessia kuvan sisältö ja muoto taiteilijan ja kulttuurin viestinä, sommittelu, kuten: väri, valo, varjo ja liike sekä illusorisuus ja kolmiulotteisuus sekä pinnan rakenne ja materiaali

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 5. Nykyaiteen työpaja (KU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii seuraamaan ja arvioimaan nykyaiteen ajankohtaisia ilmiöitä,
- oppii havaitsemaan ja oivaltamaan visuaalisia merkityksiä ympäristössä sekä soveltamaan havaintojaan omassa ilmaisussaan,
- oppii ymmärtämään ja käyttämään nykyaiteen keinoja työskennellessään,
- erilaisten ilmiöiden parissa,
- harjaantuu tavoitteelliseen prosessinomaiseen työskentelyyn.

Keskeiset sisällöt

- mitä nykyaide on: nykyaiteen taustalla vaikuttavat ilmiöt ja erilaiset taidekäsitykset
- nykyaide ja kulttuurien välinen vuorovaikutus, visuaaliset alakulttuurit
- taiteiden väliset projektit koulussa tai koulun ulkopuolella
- oman produktion toteuttaminen
- visuaaliset ammatit yhteiskunnassa ja taidealan organisaatioita

Arviointitapa

Numeroarviointi

Soveltavat kurssit

Kurssi 6. Sähköinen kuva (KU6)/ So

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojensa median kuvien suhteesta kulttuuriin, todellisuuteen ja omaan identiteettiin.
- erittelee ja analysoi kuvan vaikutusmahdollisuuksia mediassa.

- perehtyy valokuvaan eri mediaympäristöissä oman mediasuhteen ja kuvailmaisun kautta.
- syventää valokuvailmaisullisia tietojaan ja taitojaan analogisesta digitaaliseen valokuvaan.

Keskeiset sisällöt

- valokuvan historiaan tutustuminen
- analoginen ja digitaalinen kuva mediassa ja oman kuvailmaisun välineenä
- audiovisuaalisen ilmaisun historiaa ja perusteita: televisio ja elokuva
- mediakuvan analyysi
- oman produktion toteuttaminen

Arviointitapa

- Numeroarviointi

Kurssi 7. Arkkitehtuuri ja muotoilu ja (KU 7)/ So**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ymmärtämään arkkitehtuurin kehityslinjoja sekä kehitetään mielikuvitusta ja ideointikykyä suunnittelutehtävien avulla
- kehittää kolmiulotteista, avaruudellista hahmotusta sekä ympäristön esteettistä, käytännöllistä ja tiedollista jäsentämistä
- muoto-, väri- ja rakennetaju kehittyy suhteessa yksilölliseen ja yhteisölliseen esine- ja tuotekulttuuriin
- ymmärtää luovan ajattelun ja omintakeisen suunnittelun mahdollisuuksia

Keskeiset sisällöt

- arkkitehtuurin kehityspiirteitä eri aikakausina
- luovaa suunnittelua ja toteutusta kolmiulotteisilla materiaaleilla.
- astioitten, veistosten, tekstiilien, korujen eli käyttö-, koriste- ja taide-esineiden suunnittelua ja valmistusta
- projektiopiirustus sekä joitakin aksonometrisia ja/tai perspektiivisiä esitystapoja omien suunnittelutehtävien toteutusta varten
- näyttelykäynnit

Kurssi 8: Minä taiteilijana (KU8)/So**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- löytää omia ilmaisukanavia
- tutustuu portfolion muotoihin ja suoritustapoihin,
- oppii itsenäiseen prosessinomaiseen työskentelyyn,
- osaa kuvailla ja arvioida työskentelyprosessiaan.

Keskeiset sisällöt

- johdatus diplomikurssiin
- minä taiteilijana, taiteentekijänä tai taiteen harrastajana
- aiheet oppilas valitsee opettajan avustuksella, ja työt suoritetaan opettajan ohjauksessa

Suoritusohje

Kolmen pakollisen ja/tai soveltavan kurssin jälkeen

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 9: Kuvataiteen lukiodiplomi (KU9)/So**Tavoitteet****Kurssin tavoitteena on, että opiskelija**

suorittaa kuvataiteen lukiodiplomin,
antaa monipuolisen kuvan koko prosessin kehityskaaresta ensimmäisestä
idealuonnoksesta, esikuvien etsinnästä, tiedon hankinnasta ja idean kehittelystä
valmiiksi teokseksi,
sisällyttää omien valintaperusteiden ja jatkokehittelyvideoiden kuvailua
portfolioon,
pohtii omien tavoitteiden saavuttamista , sekä koko prosessin itsearviointi.

Keskeiset sisällöt

oppilas valitsee itse lopputyönsä aiheen opetushallituksen antamista tehtävistä,
jonka hän ja opettaja yhdessä hyväksyvät työn lähtökohdaksi
kurssi suoritetaan puolet itsenäisesti työskennellen ja puolet opettajan
valvonnassa, ei ohjauksessa
kurssi on kuvataiteen kypsyyskoe

Suoritusohje:

3 pakollista/soveltavaa ja KU9:n jälkeen

Arviointitapa:

Numeroarviointi sekä sanallinen diplomi. Lukiodiplomin suorituksesta annetaan
aina yleisarvosana asteikolla 1-5 seuraavasti: 5 = erinomainen, 4 = kiitettävä, 3 =
hyvä, 2 = tyydyttävä ja 1 = hyväksytty. Numeroarviointia voidaan täydentää
sanallisella arvioinnilla. Jos diplomiin ei ole riittävä näyttöä, kurssista saa
suoritusmerkinnän.

7.2.18. Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on edistää terveellistä ja aktiivista elämäntapaa sekä ohjata opiskelijaa ymmärtämään liikunnan merkitys fyysiselle, psyykkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille. Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa kehitetään opiskelijoiden fyysis-motorisia ominaisuuksia ja tuetaan heidän tasapainoista kasvuaan ja kehitystään. Liikunnan opetuksen tavoitteena on myös, että opiskelija voi ilmaista itseään ja kokea elämyksiä. Liikunnan myönteiset kokemukset vahvistavat psyykkistä vireystilaa ja jaksamista koulutyössä.. Liikunnan opetuksen avulla vahvistetaan sosiaalisia taitoja ja yhteenkuuluvuutta, ohjataan vastuullisuuteen, parhaansa yrittämiseen ja reilun pelin hengen ymmärtämiseen sekä hyviin tapoihin.

Liikuntaa opetetaan monipuolisesti ottaen huomioon turvallisuus, vuodenajat ja paikalliset olosuhteet ja näin luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Lukion sijainti ydinkeskustassa antaa mahdollisuuden käyttää Helsingin monipuolista lajivalikoimaa ja suomalaisen liikuntakulttuurin kannalta merkittäviä liikuntapaikkoja..

Suomalaisen liikuntakulttuurin perinteet otetaan huomioon myös valittaessa kurssien liikuntamuotoja. Erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille opetusta eriytetään yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Myös monikulttuurisen oppilasaineksen erityistarpeet ja uskonnollinen vakaumus on otettava opetuksessa huomioon.

Opetuksen tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää taitojaan ja tietojään eri liikuntamuodoissa
- saa valmiuksia omaehtoiseen liikuntaharrastukseen
- osaa arvioida omaa fyysistä kuntoaan sekä asettaa itselleen tavoitteita
- toimii hyvien tapojen mukaisesti, noudattaa sovittuja sääntöjä sekä osaa liikkua luonnonarvoja kunnioittaen
- osaa työskennellä rakentavasti, turvallisesti ja vastuullisesti sekä itsenäisesti että ryhmässä

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Opetuksessa käytetään yksilö-, pienryhmä- sekä ryhmäopetusta ottaen huomioon turvallisuus, vuodenajat ja paikalliset olosuhteet. Kurseilla voidaan käyttää myös muita työtapoja, esim. liikuntapäiväkirjaa. Nämä sovitaan erikseen kunkin kurssin alussa ja ne vaikuttavat kurssin arviointiin. Opetuksessa käytetään pääsääntöisesti lähiympäristön liikuntapaikkoja.

Arviointi

Liikunnan arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan aktiivisuus, työskentelyn tavoitteellisuus, vastuullisuus ja asennoituminen sekä taidot, tiedot ja toimintakyky. Arvioinnissa huomioidaan myös opiskelijan kyky toimia erilaisissa ryhmissä, opiskelijan toiminta oppitunnin ilmapiirin kehittämiseksi, toisten

kannustaminen ja halu osallistua erilaisiin liikuntamuotoihin. Myös opiskelijan itsearviointi ja liikunnan harrastuneisuus voidaan ottaa huomioon. Mikäli kurssilla käytetään liikuntapäiväkirjaa se voi vaikuttaa arviointiin.

Eteneminen ja itsenäinen suorittaminen

Pakolliset kurssit (LI1 ja LI2) suoritetaan numerojärjestyksessä. Syventävät (LI3, LI4, LI5) ja soveltava kurssi (LI6) suoritetaan pakollisten jälkeen. Kurssit suoritetaan osallistumalla opetukseen.

Aineenopettajan antama ohjaus

Aineenopettaja antaa opiskelijalle lisätietoa kursseista ja niiden sisällöistä. Opettajalta saa myös tietoa paikkakunnan liikunnan harrastusmahdollisuuksista. Opettaja voi myös ohjata opiskelijaa saamaan lisätietoja pääsykokeista ja jatko-opiskelusta.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Liikunnan kursseilla painottuvat aihekokonaisuudet hyvinvointi ja turvallisuus, aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, teknologia ja yhteiskunta, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus sekä kestävä kehitys.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja taitoja ja tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua uusiin lajeihin ja uuteen liikunta-alan teknologiaan. Tarvittaessa opetusta eriytetään opiskelijälähtöisesti. Kurssien suunnittelussa tulee ottaa huomioon vuodenaajat niin, että pakollisten kurssien aikana pyritään harjoittamaan kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa. Opetuksessa tulee korostaa liikunnan vaikutusta terveyteen ja hyvinvointiin. Opiskelussa huomioidaan turvallisuus ryhmiä muodostettaessa.

Kurssi 1. Taitoa ja kuntoa (LI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- jatkaa peruskoulussa opittujen liikuntataitojen syventämistä ja harjoittamista,
- saa ohjausta monipuoliseen liikuntaan,
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia,
- tutustuu mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntalajeihin,
- ymmärtää monipuolisen fyysisen kunnon harjoittamisen periaatteet ja toimii terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävästi.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, oman fyysisen kunnon mittaaminen ja arviointi
- lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan

- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- uinti ja vesipelastus
- yleisurheilu
- suunnistus ja luontoliikunta

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 2. Liikuntaa yhdessä ja erikseen (LI2)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan,
- saa perustiedot kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen,
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen aktivoimiseen,
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä,
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä,
- kehitty sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Keskeiset sisällöt

- fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus
- sisä- ja ulkopalloilu, mailapelit
- voimistelu eri muodoissaan
- tanssi eri muodoissaan
- talviliikunta
- kuntouinti ja vesiliikunta
- luontoliikunta
- jokin uusi liikuntalaji

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on opiskelijalähtöisyyden korostuminen, yhteistoiminnallisuuden edistäminen ja koulun yhteishengen vahvistaminen. Syventävien kurssin sisältöjen tarkentaminen tapahtuu opiskelijoiden kanssa yhdessä.

Kurssi 3. Virkisty liikunnasta (LI3)

Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Kurssi koostuu yhdestä tai useammasta liikuntamuodosta. Opettaja tarkentaa yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssin sisällön.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii ylläpitämään työkykyä ja opiskeluvireyttä
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä

Keskeiset sisällöt

- joukkuelajeja
- sisä- ja ulkoliikunta
- muita lajeja opiskelijoiden toiveiden mukaan

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden yhteisiä liikuntaharrastuksia. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän yhteistoiminta. Kurssin sisältö suunnitellaan opiskelijoiden kanssa yhdessä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä.
- saa myönteisiä liikuntakokemuksia
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- monipuolistaa lajitaitojaan ja -tietojaan
- oppii ylläpitämään työkykyä ja opiskeluvireyttä

Keskeiset sisällöt

- joukkuelajeja
- sisä- ja ulkoliikunta
- muita lajeja opiskelijoiden toiveiden mukaan

Arviointitapa

Numeroarviointi

Kurssi 5. Kuntoliikunta (LI5)

Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan tehostaminen, oman kunnon kohottaminen ja seuraaminen sekä jatkuvan liikunnan harrastamisen merkityksen oivaltaminen. Opiskelijat laativat henkilökohtaisen liikuntasuunnitelman kurssille, joka toteutetaan sekä itsenäisesti että ryhmässä. Opettaja tarkentaa sisällön yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa syventäviä tietoja kunto-ohjelman laatimiseen ja toteuttamiseen
- saa ohjausta henkilökohtaisen, terveyttä edistävän liikuntaharrastuksen omaksumiseen
- oppii vastuulliseen toimintaan itsenäisesti ja ryhmässä
- oppii arvostamaan ja ylläpitämään terveyttä ja työkykyä

Keskeiset sisällöt

- kuntosalitoiminta
- fyysisen kunnon harjoittelu, lihashuolto ja rentoutus
- lenkkeily
- muut liikuntamuodot opiskelijoiden toiveiden mukaan

Arviointitapa

Numeroarviointi

Soveltava kurssi

Kurssi 6. Vanhojen tanssit (LI6)

Vanhojen tanssien kurssilla harjoitellaan erityyppisiä juhlatansseja. Tanssien hallitsemisen lisäksi kurssin tavoitteina ovat tapakasvatus ja toisten huomioiminen. Kurssi huipentuu juhlallisiin Vanhojen Tanssiaisiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii perinteisiä juhlatansseja
- omaksuu tanssi-, käytös- ja tapakulttuuria
- kehittyy sosiaalisessa kanssakäymisessä

Keskeiset sisällöt

- perinteiset juhlatanssit
- vanhojenpäivään liittyvä käytös- ja tapakulttuuri
- esiintyminen tanssiaisissa

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

7.2.19. Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoitus on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Tämä osaaminen ilmenee tiedollisina, sosiaalisina, tunteiden käsittelyä ohjaavina, toiminnallisina, eettisinä sekä tiedonhankintavalmiuksina. Terveysosaamiseen kuuluu valmius ottaa vastuuta oman ja toisten terveyden edistämisestä. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairautta sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmasta.

Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena työ- ja toimintakykynä. Lukion terveystiedon opiskelussa terveyteen ja sairauksiin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla. Tärkeää on myös terveyttä koskeva arvopohdinta.

Pakollisen kurssin aikana opiskelija perehtyy terveyteen ja sairauksiin vaikuttaviin tekijöihin kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn sekä työ- ja toimintakyvyn edistämisen näkökulmasta. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien kehittäminen.

Syventävillä kursseilla perehdytään seikkaperäisemmin nuoren arkielämässään tarvitsemiin terveysresursseihin, terveystottumuksiin ja selviytymisen keinoihin sekä terveystietämisen käsittelyyn vastuullisen aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta. Terveyteen ja sairauksiin liittyviä tekijöitä ja niihin vaikutusmahdollisuuksia tarkastellaan tutkimuksen, terveydenhuollon ammattikäytäntöjen, palvelujen käytön sekä historiallisen ja yhteiskunnallisen kehityksen näkökulmasta.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää työ- ja toimintakyvyn, turvallisuuden sekä sairauksien ehkäisyn ja terveyden edistämisen merkityksen
- osaa käyttää terveyden edistämiseen, terveyteen ja sairauteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- ymmärtää sairauksien, erityisesti kansantautien ja tartuntatautien, ehkäisyn merkityksen ja tuntee niiden keskeisiä ehkäisy- ja hoitomahdollisuuksia yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- pohtii terveyttä koskevia arvokysymyksiä ja osaa perustella omia valintojaan ja oppii arvostamaan terveyttä voimavarana sekä edistämään terveyttä
- tuntee kansanterveyden historiallista kehitystä ja väestöryhmien välisten terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä

- tuntee terveyden- ja sosiaalihuollon peruspalveluja sekä kansanterveyteen liittyvää kansalaistoimintaa
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin sekä osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa ja erilaisia terveystieteisiin liittyviä ilmiöitä.

Työtavat ja opiskelumenetelmät

Työtapoina käytetään kaikilla kursseilla niin opettajajohtoista opetusta kuin yksilö- ja ryhmätyöskentelyäkin. Myös tutustumiskäyntejä koulun ulkopuolelle voidaan tehdä.

Jokaisella kurssilla käytetään työtapoja, jotka kehittävät opiskelijan keskustelu-, argumentaatio- ja pohdintataitoja. Opiskelijoita ohjataan kriittiseen tiedonhankintaan Internetistä ja muista tiedotusvälineistä. Muiden työskentelymenetelmien, kuten esseet, tuntialustukset, oppimispäiväkirjat, esitelmät ja kotitehtävät, käytöstä sovitaan kurssin alussa. Sovitut tehtävät vaikuttavat kurssin arviointiin.

Arviointi

Arvioinnissa korostetaan terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ymmärtämistä ja soveltamista. Huomio kiinnitetään siihen, miten opiskelija osaa käyttää ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnin kohteena on opiskelijan valmius terveyttä ja sairautta koskevaan eettiseen arvopohdintaan ja taito perustella omia terveysvalintoja sekä taito arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Myös opiskelijan kykyä käyttää erilaisia lähteitä terveystieteellisen tiedon hankinnassa ja kykyä arvioida tietoa kriittisesti arvioidaan. Arvioinnissa otetaan huomioon lisäksi opiskelijan aktiivisuus ja työskentelyn tavoitteellisuus.

Terveystiedon arvioinnissa voidaan käyttää kurssikokeita, yksilö- ja ryhmätehtäviä, esitelmiä, pienimuotoisia kartoituksia ja tutkimuksia sekä toiminnallisia tehtäviä.

Eteneminen ja itsenäinen suorittaminen

Pakollinen kurssi (TE1) suoritetaan ensin. Syventävät (TE2,TE3) ja soveltava kurssi (TE4) suoritetaan pakollisen jälkeen, joista kertauskurssi TE4 suositellaan suoritettavaksi viimeisenä terveystiedon kurssina ennen terveystiedon ainerealia. Kurssit on pääsääntöisesti suoritettava osallistumalla opetukseen.

Aineenopettajan antama ohjaus

Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opiskelutaitojen kehittämisessä. Opettaja antaa myös lisätietoa kursseista ja niiden sisällöistä. Ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen saa ohjeistusta esimerkiksi ennen kirjoituksia järjestettävässä kerta- tai tenttitilaisuudessa. Opettaja voi myös ohjata opiskelijaa saamaan lisätietoja pääsykokeista ja jatko-opiskelusta.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuudet, joihin terveystiedon kursseilla on yhteyksiä:

- hyvinvointi ja turvallisuus
- aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys (kaikki kurssit)
- teknologia ja yhteiskunta
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- kestävä kehitys
- viestintä- ja mediaosaaminen

Pakollinen kurssi

1. Terveystieteen perusteet(TE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn sekä työ- ja muuhun turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien ehkäisyn merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta sekä oppii pohtimaan niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja yhteiskunnassa
- tunnistaa terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä terveystieteen näkökulmasta
- tuntee keskeiset terveyden ja sosiaalihuollon palvelut.

Keskeiset sisällöt

- työ- ja toimintakykyyn sekä turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä: ravitsemus, uni, lepo ja kuormitus, terveysliikunta, mielenterveys, sosiaalinen tuki, työhyvinvointi, työturvallisuus, turvallisuus kotona ja vapaa-aikana, ympäristön terveys
- seksuaaliterveys, parisuhde, perhe ja sukupolvien sosiaalinen perintö
- kansantaudit ja yleisimmät tartuntataudit sekä niihin liittyvät riski- ja suojaavat tekijät sekä niihin vaikuttaminen

- sairauksien ja vammojen itsehoito, ensiapu ja avun hakeminen
- terveyserot maailmassa, terveyseroihin vaikuttaviin tekijöihin tutustuminen
- terveystietojen tiedonhankintamenetelmiä sekä terveyttä koskevan viestinnän, mainonnan ja markkinoinnin kriittinen tulkinta
- terveydenhuolto- ja hyvinvointipalvelujen käyttö, kansalaistoiminta kansanterveystyössä

Yhteydet muihin oppiaineisiin

Biologia, yhteiskuntaoppi, liikunta, psykologia

Arviointitapa

Numeroarviointi

Syventävät kurssit

2. Nuoret, terveys, ja arkielämä(TE2)

Kurssilla syvennetään pakollisen kurssin tavoitteita nuoren arkielämän terveystottumuksien ja selviytymisen keinojen osalta. Eri sisältöalueiden avulla tarkastellaan terveysongelmia selittäviä kulttuurisia, psykologisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä ja niiden tulkintoja. Lisäksi perehdytään käsitykseen itsestä ja muista fyysisellä, psyykkisellä ja sosiaalisella tasolla. Erityisesti korostetaan terveyden ylläpitoon liittyvää vastuullisuutta. Työskentelyssä korostuvat arvopohdinta, yksilö- ja ryhmäharjoitukset, draama ja sosiaalisten taitojen harjoittelu sekä keskustelu- ja argumentaatiotaitoja kehittävät työmuodot.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan elämäänsä aikuisuuden ja vanhemmuuden näkökulmasta
- osaa pohtia ja tarkastella terveyteen ja sairauteen liittyviä arvoja ja arvostuksia
- osaa perustella omia valintojaan terveyden näkökulmasta ja arvioida elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa kuvata koettua terveyttä ja terveysongelmia selittäviä ilmiöitä ja niiden erilaisia tulkintoja.

Keskeiset sisällöt

- itsetuntemus, aikuistuminen, sosiaalisen tuen merkitys perheessä ja lähiyhteisössä
- vanhemmuuteen ja perhe-elämään valmentautuminen
- elämänilo, mielenterveyden ylläpitäminen ja jaksaminen, masennuksen ja kriisien kohtaaminen
- ruoan terveydelliset, kulttuuriset ja yhteiskunnalliset merkitykset sekä painonhallinta, terveysliikunta, syömishäiriöt
- fyysinen ja psyykkinen turvallisuus, väkivallaton viestintä

- seksuaaliterveys
- terveysongelmia selittäviin kulttuurisiin, psykologisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin ja niiden tulkintoihin tutustuminen, esimerkiksi elämän mielekkyyden kokeminen, ruumiinkuva/kehollisuus, mielihyvä ja riippuvuudet nykyaikana
- tupakka, alkoholi ja huumeet yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan että globaalista näkökulmasta

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Hyvinvointi ja turvallisuus, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, kestävä kehitys

Yhteydet muihin oppiaineisiin

Yhteiskuntaoppi, biologia, liikunta, psykologia

Arviointitapa

Numeroarviointi

3. Terveys ja tutkimus (TE3)

Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttaviin historiallisiin tekijöihin ja näkökulmiin, terveyden ja sairauden tutkimiseen sekä kuolleisuuteen ja sairastavuuteen liittyviin kehityslinjoihin. Kurssilla käsitellään myös terveydenhuollossa ja itsehoitona toteutettaviin tavallisimpiin tutkimuksiin, niiden tulosten tulkintaan ja johtopäätöksiin. Lisäksi perehdytään pakollisen kurssin tavoitteita syventäen terveydenhuollon eri käytäntöihin, terveysten palvelujen tarjontaan sekä yksilön asemaan terveyden- ja sairaudenhoidossa. Työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, tekemällä oppiminen, tutkiva oppiminen ja vierailukäynnit.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa pohtia kansanterveystieteen ja ehkäisevän terveydenhuollon kehityksen päälinjoja kansallisesti ja maailmanlaajuisesti
- osaa hankkia, arvioida ja tulkita terveyteen ja sairauksiin liittyvää tutkimus- ja arkitietoa
- toteuttaa pienimuotoisia terveysten-/terveyskäyttämiskartoituksia omassa opiskeluympäristössään
- osaa käyttää terveydenhuollon palveluja sekä tuntee asiakkaan ja potilaan oikeudet
- osaa pohtia ja arvioida teknologisen kehityksen merkitystä terveyden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- terveyden edistämiseen, sairauksien tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyviä eri aikakausien menetelmiä
- terveyskäyttäytymisen ja koetun terveyden tutkiminen: fyysisen ja psyykkisen työ- ja toimintakyvyn mittaaminen, ergonomiamittaukset, työhyvinvointi ja siihen vaikuttavat tekijät
- terveydenhuollon ja hyvinvointipalvelujen käytäntöjä, asiakkaan ja potilaan oikeudet
- tutkimustiedon ja median terveydestä välittämien mielikuvien kriittinen lukutaito, medikalisaatio
- terveystottumusten arvioiminen ja seuranta sekä tutkimusten tekeminen

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, teknologia ja yhteiskunta, hyvinvointi ja turvallisuus, viestintä- ja mediaosaaminen

Yhteydet muihin oppiaineisiin

Yhteiskuntaoppi, historia, biologia, liikunta, psykologia

Arviointitapa

Numeroarviointi

Soveltava kurssi**4. Terveys ja tutkimus (TE4)**

Kurssi on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka aikovat kirjoittaa ylioppilaskirjoituksissa terveystiedon.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kerta- ja täydentää terveystiedon pakollisen ja syventävien kurssien sisältöjä
- tutustuu ajankohtaiseen uutisointiin terveystiedon alalta
- harjoittelee ylioppilaskokeen tehtävien ratkaisemista
- valmistautuu ylioppilastutkinnon reaalikokeeseen

Keskeiset sisällöt

- Kurssilla käsitellään ja kerrataan terveystiedon kurssien keskeisiä aiheita
- Aiempien ylioppilaskoetehtävien harjoittelua
- Ohjeita ainerealiin

Suoritusohje

Kurssi suoritetaan sinä lukuvuotena kun terveystieto kirjoitetaan

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

7.2.20. Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalla on riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävä jatkumo, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit tarjoavat opiskelijoille mahdollisuuden hankkia perustiedot ja -taidot, joiden varassa heidän on mahdollista suunnitella jatko-opintoja ja pohtia ammatillista suuntautumista. Valinta- tai muissa ongelmatilanteissa sekä päätöksentekotaitojensa kehittämiseksi opiskelijoiden tulee saada henkilökohtaista tai pienryhmäohjausta.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella opintoihinsa, koulutusvalintoihinsa sekä ammatti- ja urasuunnitteluunsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus käsitellä pienryhmissä asioita, jotka ovat muiden opiskelijoiden kanssa jaettavissa olevia ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea ja auttaa erityistä tukea tarvitsevia opiskelijoita myös opintoihin liittyvissä käytännön kysymyksissä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Opinto-ohjauksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa itsenäiseen ja vastuulliseen opiskeluun. Tavoitteena on, että hän pystyy suunnittelemaan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa, tunnistamaan opiskeluunsa liittyviä ongelmia sekä etsimään niihin apua. Tavoitteena on myös se, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti koko lukion ajan, kykenee kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset oppimisen tapansa ja vahvuutensa opiskelijana

Opiskelijaa ohjataan hankkimaan tietoa ja hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutus- ja ammatinvalintaan liittyvät hakuoppaat ja muut tietolähteet sekä osaa käyttää tietoverkoissa olevaa informaatiota itsenäisesti jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opiskelijaa tulee ohjata ja tukea elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa. Opiskelijan tulee saada ohjausta jatko-opintojen suunnittelussa ja päätöksenteossa siten, että hänellä on tietoa opiskeluvaihtoehtoista lukion jälkeen ja että hän tuntee toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen keskeisen koulutustarjonnan. Tarkoituksena on, että opiskelijalla on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin lukio-opintojen jälkeen. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy ammatillisen suuntautumisen etsimisessä ja päätöksenteossa arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan opintojen eri vaiheissa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee

valintojaan tarkoituksenmukaisella tavalla ottaen koko ajan huomioon jatko-opintosuunnitelmansa.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on välittää tietoa työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tutustua eri ammatteihin ja työelämään sekä opiskeluun muissa oppilaitoksissa. Opiskelijaa tulee ohjata siten, että hän osaa etsiä tietoa muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Opinto-ohjauksen toteuttaminen

Opinto-ohjaus toteutetaan seuraavilla tavoilla: opinto-ohjauksen kurssit, henkilökohtainen ja pienryhmäohjaus sekä ryhmänohjaus. Opinto-ohjausta antavat opinto-ohjaajan lisäksi ryhmänohjaajat, rehtori/apulaisrehtori ja aineenopettajat.

Arviointi

Opinto-ohjauksen kurssit arvioidaan S(suoritus)-merkinnällä. Kurssien hyväksytysti suorittaminen edellyttää erityisen aktiivista osallistumista annettuihin tehtäviin.

Suoritusjärjestys

Opinto-ohjauksen kurssien suoritusjärjestys on vapaa. Poikkeuksena ovat kurssi 4, joka on erityisopettajan pitämä LUE-kurssi.

Pakollinen kurssi

Kurssi 1. Koulutus, työ ja tulevaisuus (OP1)

Tavoitteet

Opinto-ohjauksen pakollisen kurssin tavoitteena on, että opiskelija saa lukio-opintojen aloittamiseen ja suorittamiseen sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvät keskeiset tiedot ja taidot. Kurssiin liittyen voidaan järjestää tutustumista työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin. Kurssilla hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Opinto-ohjauksen kurssilla käsitellään kaikille opiskelijoille yhteisiä, lukio-opintoihin, ylioppilastutkintoon, jatko-opintoihin, ammatti- ja urasuunnitteluun liittyviä kysymyksiä sekä kulloinkin lukio-opintojen kannalta ajankohtaisia asioita.

Sisältö

Lukion alkuvaiheessa tutustutaan lukion käytänteisiin ja työskentelymenetelmiin. Ohjataan oman opintosuunnitelman laatimiseen, tuetaan opiskelijan opiskelutaitojen ja itsearviointin kehittymistä sekä selvitetään ylioppilaskirjoitusten rakenne pääpiirteissään. Tärkeää on alusta asti oppia seuraamaan omaa kurssikertymää. Toisen lukiovuoden aikana painotetaan jatko-opintoihin ja työelämään tutustumista sekä urasuunnittelua. Kehitetään edelleen itsearviointia.

Lukion päättövaiheessa tarkennetaan ylioppilaskirjoitus- ja opintosuunnitelmat. Lisäksi jatketaan ammatillisen suuntautumisen pohtimista sekä tehdään jatko-opintosuunnitelma.

Arviointi

Opiskelija osallistuu/suorittaa sisältöosuudessa kuvatun ohjelman mukaisesti vaaditut osiot. Kurssi arvioidaan hyväksytty(S)-merkinnällä.

Syventävät kurssit

Kurssi 2. Jatko-opinnot ja ammatinvalinta (OP2)

Tavoite

Opinto-ohjauksen syventävän kurssin keskeisenä tavoitteena on lisätä opiskelijan opiskeluvalmiuksia, parantaa hänen itsetuntemustaan ja ohjata häntä perehtymään jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin kysymyksiin, joihin muussa ohjauksessa ei ole mahdollista syventyä. Kurssin puitteissa voidaan tutustua mahdolliseen jatko-opiskelupaikkaan. Tavoitteena on lisätä opiskelijan tietämystä erilaisista jatko-opintomahdollisuuksista sekä itsetuntemusta. Kurssi suositellaan käytäväksi abivuonna

Keskeinen sisältö

Tutustutaan laaja-alaisesti erilaisiin opiskeluvaihtoehtoihin - etenkin pääkaupunkiseudulla. Tehdään itsearviointitehtäviä ja pohditaan omaa ammatillista suuntautumista. Kurssilla voidaan tutustua myös työelämään käytännössä.

Arviointi

Kurssi arvioidaan S-merkinnällä, ja se edellyttää opiskelijan aktiivista osallistumista työskentelyyn.

Soveltavat kurssit

Kurssi 3. Lukemisen ja kirjoittamisen taitojen kehittäminen (LUE 1) (OP3)

Tavoitteet

LUE 1 -kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti opiskelijoille, joilla on kielellisiä oppimisvaikeuksia. Kurssin tavoitteena on tehostaa opiskelijan lukemisen ja kirjoittamisen taitoja, tukea häntä oman oppimistyylin löytämisessä, opiskelutaitojen parantamisessa sekä vahvistaa opiskelijan myönteistä minäkuvaa oppijanaan.

Kurssilla voidaan tarvittaessa arvioida opiskelijan lukivaikeutta ylioppilastutkintoa varten. Opiskelija voi tarvittaessa saada opiskelunsa tueksi myös yksilöllistä ohjausta

Keskeiset sisällöt

oppimisvaikeuksien esim. lukivaikeuden ilmeneminen lukiolaisilla
oppimisen kokonaismalli
oman oppimisprofiilin selkeyttäminen
luetun ymmärtämisen menetelmät ja lukemiseen vaikuttavat tekijät
vieraiden kielten oppimisen tuki
kirjoittaminen prosessina
muistin rakenne ja toiminta
rentoutuminen oppimisen tukena

Työtavat

LUE 1 –kurssin keskeinen työtapana on oppimispäiväkirja, jota kirjoitetaan säännöllisesti. Lisäksi kurssilla keskustellaan, tehdään pari- ja ryhmätöitä. Osa oppitunneilla annetuista tehtävistä sekä oppimispäiväkirjat suoritetaan itsenäisesti.

Kurssin suoritus

Erityisen tuen kursseista suositellaan ensimmäisenä suoritettavaksi LUE 1 -kurssi. Mikäli opiskelija ei ohjauksesta huolimatta pysty valitsemaan opintosuunnitelmaansa LUE 1 -kurssia, erityisopettaja voi harkita kurssin suorittamista itsenäisesti. LUE 1 -kurssin itsenäinen suoritus edellyttää sovittua määrää ohjauksia opiskelijan kanssa sekä opiskelijan sitoutumista tehtävien suorittamiseen.

Arviointi

LUE 1 -kurssista saa suoritusmerkinnän, joka edellyttää kurssin alussa määritellyn määrän läsnäoloa, oppimispäiväkirjojen kirjoittamista sekä osallistumista oppitunneilla tehtäviin harjoituksiin.

Kurssi 4. Oppimisen taitojen syventäminen (LUE 2) (OP4)**Koulukohtainen soveltava kurssi****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on syventää niitä oppimisen taitoja, joihin opiskelija on tutustunut LUE 1 -kurssilla. Lisäksi kurssilla varataan enemmän aikaa yksilölliseen ohjaukseen kuin LUE 1 -kurssilla.

Keskeiset sisällöt

- oman oppimisprofiilin käyttö oppimisessa
- toiminnallisen tuen kehittäminen omaan lukutekniikkaan
- vieraiden kielten oppimisen tuki
- rentoutuminen oppimisen tukena

Lue 2 -kurssi on räätälöity kurssi opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet LUE 1 -kurssin. Kurssin sisältöjä on mahdollisuus painottaa opiskelijoiden omien ehdotusten perusteella. Kurssille otetaan maksimissaan 10 opiskelijaa, ja kurssin sisältöjä on mahdollisuus eriyttää opiskelijakohtaisesti. Kurssilla ei tehdä lukitestausta.

Työtavat

LUE 2 -kurssin keskeinen työtapa on oppimispäiväkirja, jota kirjoitetaan säännöllisesti. Lisäksi kurssilla keskustellaan, tehdään pari- ja ryhmätöitä. Osa oppitunneilla annetuista tehtävistä sekä oppimispäiväkirjat suoritetaan itsenäisesti.

Kurssin suoritus

LUE 1 -kurssi on suoritettava ennen LUE 2 -kurssia.

Arviointi

LUE 2 -kurssista saa suoritusmerkinnän, joka edellyttää kurssin alussa määritellyn määrän läsnäoloa, oppimispäiväkirjojen kirjoittamista sekä osallistumista oppitunneilla tehtäviin harjoituksiin.

Kurssi 5. Matematiikan tukikurssi (MaTu) (OP5)**Koulukohtainen soveltava kurssi****Tavoitteet**

Matematiikan tukikurssi on suunnattu lyhyen matematiikan opiskelijoille, joilla on vaikeuksia matematiikan opiskelussa. Kurssi toteutetaan yhteistyössä lyhyen matematiikan aineenopettajan ja lukion erityisopettajan kesken. Kurssilla käydään läpi ryhmän tarpeiden mukaan matematiikan keskeisimpiä osa-alueita monipuolisesti havainnollistaen.

Kurssin tavoitteena on motivoida opiskelijaa kehittämään omaa matematiikan oppimistaan. Kurssilla opiskellaan työtapoja ja menetelmiä, joiden avulla opiskelija oppii hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja omaa oppimistyyliään myös matematiikan opiskelussa. Tarkoituksena on myös selvittää syitä matematiikan vaikeuksiin ja pyrkiä poistamaan sekä ehkäisemään niitä.

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisältö suunnitellaan opiskelijoiden tarpeiden ja toivomusten mukaan.

Työtavat

MaTu –kurssilla kirjoitetaan oppimispäiväkirjaa säännöllisesti. Kurssilla opiskellaan työtapoja ja menetelmiä, joiden avulla opiskelija oppii hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja omaa oppimistyyliään myös matematiikan opiskelussa. Lukion erityisopettaja sekä matematiikan aineenopettaja toimivat yhdessä kurssin ohjaajina. Ulkopuolisia vierailijoita voidaan tarvittaessa pyytää oppitunneille.

Arviointi

MaTu-kurssista saa suoritusmerkinnän, mikä edellyttää säännöllistä osallistumista oppitunneille, annettujen harjoitusten tekemistä sekä oppimispäiväkirjojen kirjoittamista.

Kurssi 6. Rentoutumisen tuki -kurssi (ReTu) (OP6)

Koulukohtainen soveltava kurssi

Tavoitteet

ReTu –kurssi on tarkoitettu opiskelijoille, joiden opiskelua haittaa jännittäminen, pelko tai stressi ja jotka näiden syiden vuoksi ehkä alisuoriutuvat opinnoissaan. Kurssilla harjoitellaan erilaisia rentoutumismenetelmiä ja pohditaan rentoutumisen merkitystä oppimiselle.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää itselleen parhaiten sopivat rentoutumis- ja opiskelumenetelmät sekä oppii hyödyntämään opiskelussaan omia vahvuuksiaan ja oppimistyyliään.

Keskeiset sisällöt

Keskeisiä sisältöjä ovat mm. opiskeluun valmistautuminen, omien voimavarojen kartoitus, oman toiminnan seuranta ja arviointi sekä rentoutumisen merkitys opiskelun tukena. Sisältöjä voidaan muokata kurssin aikana opiskelijoiden toiveiden ja tarpeiden mukaan. Kurssille voidaan pyytää vierailijoiksi eri alojen asiantuntijoita.

Kurssi voidaan mahdollisuuksien mukaan järjestää yhteistyössä erityisopettajan ja koulupsykologin kanssa. Kurssille otetaan korkeintaan 12 opiskelijaa.

Työtavat

ReTu-kurssilla kirjoitetaan säännöllisesti harjoittelu- ja oppimispäiväkirjaa, jonka avulla pyritään selkeyttämään harjoitusten tavoitteita ja löytämään itselle sopivia rentoutumis- ja opiskelumenetelmiä.

Arviointi

ReTu-kurssista saa suoritusmerkinnän, mikä edellyttää säännöllistä läsnäoloa sekä harjoittelu- ja oppimispäiväkirjojen kirjoittamista. Kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti.

Kurssi 7. Tutor-kurssi (OP7)

Tavoite

Kurssin tavoitteena on antaa opiskelijoille sellaisia valmiuksia, joiden avulla he pystyvät auttamaan lukion aloittavia opiskelijoita kotiutumaan uuteen kouluunsa, tukemaan heitä lukio-opintojen suunnittelussa ja perehdyttämään lukion käytänteisiin.

Tavoitteena on myös lisätä yhteistyötä opiskelijoiden ja opettajien sekä vanhempien välillä, lisätä opiskelijoiden sosiaalista toimintaa ja kehittää myönteisesti koko koulun ilmapiiriä.

Sisältö

Kurssi sisältää oman koulun tuntemusta, ryhmätyö- ja ihmissuhdetaitoja, esiintymistaitojen harjoittelua, oppimisen psykologiaa, itsetuntemusta sekä tutorina toimimisen etiikkaa. Tutorit toimivat ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien

apuna tarvittaessa, ja heiltä odotetaan esiintymisvalmiutta avoimien ovien päivinä, vanhempainilloissa ja erilaisissa lukion esittelytilaisuuksissa. Kurssi on hajautettu yhtä jaksoa pidemmälle aikavälille ja sopii parhaiten aloitettavaksi ensimmäisen vuoden keväällä.

Arviointi

Kurssista saa suoritus-merkinnän. Lisäksi kurssista saa erillisen todistuksen.

Kurssi 8. Oma ura (OP 8)

Tavoite

Tavoitteena on, että opiskelija kartoittaa omaa lukion jälkeistä urasuunnitelmaansa tutustumalla käytännön kautta työ- tai opiskelupaikkaan. Alavalinnoissa suositetaan yrittäjyyteen, kulttuurien kohtaamiseen ja teknologiaan liittyviä aiheita.

Sisältö

Opiskelija tutustuu sovitun ajan puitteissa häntä itseään kiinnostavaan työpaikka- tai opiskeluympäristöön. Hän osallistuu työpaikalla mahdollisuuksien mukaan työtehtäviin ja/tai opiskeluympäristössä oppilaitoksen tunteihin. Hän kartuttaa itseään kiinnostavan alan tuntemusta haastattelemalla tutustumispaikan työntekijöitä ja kokoaa alakohtaista tietoa eri tietolähteistä, mm. hakuoppaista. Hän jatkaa oman urasuunnitelmansa työstämistä saatujen käytännön kokemusten pohjalta. Henkilökohtainen kurssisuunnitelma tehdään opinto-ohjaajan tukemana.

Suorittaminen

Kurssi toteutetaan verkkokurssina, joka sisältää muutaman ryhmätapaamisen sekä henkilökohtaisia tapaamisia opinto-ohjaajan kanssa. Opiskelija kokoaa kurssiaineistostaan portfolion. Kurssin voi suorittaa toisena tai kolmantena opiskeluvuonna.

Arviointi

Kurssista saa suoritusmerkinnän (S).

7.2.21. Tietotekniikka

Tietotekniikka liittyy kiinteästi nykymaailmaan. Tietotekniikat perustaidot ovat osa yleissivistystä, jotta opiskelija voi monipuolisesti hyödyntää alati kehittyvän tietoteknisten välineiden ja tietolähteiden mahdollisuuksia.

Opetuksen tavoitteet

Tietotekniikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy käyttämään tietokonetta ja tietotekniikkaa työvälineenä,
- osaa tekstinkäsittelyä, tiedonkäsittelyn perustaidot, tietojen etsintää tietoverkoista sekä
- osaa kriittisesti arvioida tietokoneen ja tietoverkkojen mahdollisuuksia.

Arviointi

Tietotekniikan kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Koska tietotekniikan kursseihin ei liity kotitehtäviä, hyväksytty kurssimerkintä edellyttää säännöllistä läsnäoloa tunneilla voimassa olevan poissaolosäännösten mukaan.

Suoritusjärjestys

Kurssit voi halutessaan suorittaa missä hyvänsä järjestyksessä. Kurssi 4 on kuitenkin jatkokurssi 3. kurssille samoin kuin kurssi 5 kurssille 2, jolloin opiskelijalta edellytetään tiettyjä perustaitoja. Kursseja ei voi tenttiä; ainoastaan kurssi 3:n suorittaminen itsenäisesti on mahdollista opettajan ja rehtorin luvalla.

AT1: Tietotekniikan perustaidot

/koulukohtainen So

Suoritusohje: Ennen muita AT-kursseja

Arviointitapa: Suoritusmerkintä

Sisältö:

Kurssin on tietotekniikan peruskurssi, jossa opetellaan käyttöjärjestelmän perustoiminnot sekä hyötyohjelmien käyttöä: esimerkiksi tekstinkäsittelyä, taulukkolaskentaa, tietokantoja ryhmän taitojen ja tarpeiden mukaisesti. Kurssilla käsitellään tietokoneen toiminnan perusteita ja tietoturvakysymyksiä.

AT2 WWW-julkaisun peruskurssi

/koulukohtainen So

Suoritusohje: AT1:n jälkeen tai milloin hyvänsä, jos opiskelija hallitsee AT1:n asiat

Arviointitapa: Suoritusmerkintä

Sisältö:

Kurssilla opetellaan HTML-kielen perusrakenne, harjoitellaan www-sivun tekemistä editorin avulla sekä opitaan kuvankäsittelyn perusteet.

AT3 Ohjelmoinnin peruskurssi

/koulukohtainen So

Suoritusohje: AT1:n jälkeen tai milloin hyvänsä, jos opiskelija hallitsee AT1:n asiat

Arviointitapa: Suoritusmerkintä

Sisältö:

Kurssilla opetellaan ohjelmoinnin perustaidot jollakin ohjelmointikielellä, esimerkiksi Javalla. Kurssi on suhteellisen vaativa, joten tietokoneen peruskäyttö pitää osata.

AT4 Ohjelmoinnin jatkokurssi

/koulukohtainen So

Suoritusohje: AT3:n jälkeen tai milloin hyvänsä, jos opiskelija osaa ohjelmoida jollain kielellä

Arviointitapa: Suoritusmerkintä

Sisältö:

Ohjelmoinnin perustaidot oletetaan tutuksi, kurssilla käydään läpi edistyneempiä asioita, kuten varautumista virheisiin, graafisten käyttöliittymien perusteet esimerkiksi Java-kielellä.

AT5 WWW-julkaisun jatkokurssi /koulukohtainen So

Suoritusohje: AT2:n jälkeen tai milloin hyvänsä, jos opiskelija hallitsee AT2:n asiat

Arviointitapa: Suoritusmerkintä

Sisältö:

Opetellaan HTML-kieltä tarkemmin sekä muita www-tekniikoita, kuten tyylitiedostojen käyttöä tai skriptikieliä. Syvennetään kuvankäsittelytaitoja.

AT6 Tiedonhankintakurssi

/koulukohtainen So

Suoritusohje: AT1:n jälkeen tai milloin hyvänsä, jos opiskelija hallitsee AT1:n asiat

Arviointitapa: Suoritusmerkintä

Sisältö:

Kurssilla opitaan virtuaalisen oppimisympäristön rakenne ja toiminta sekä sovelletaan tutkivan oppimisen periaatteita opetussuunnitelman aihekokonaisuuksiin (aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjäyys, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä kehitys, kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus, teknologia ja yhteiskunta, viestintä ja mediaosaaminen).

AT7 Tietotekniikan projektikurssi /koulukohtainen So

Suoritusohje: AT1:n jälkeen tai milloin hyvänsä, jos opiskelija hallitsee AT1:n asiat

Arviointitapa: Suoritusmerkintä

Sisältö:

Kurssilla perehdytään johonkin tietotekniikan aihekokonaisuuteen ja toteutetaan tähän liittyvä projekti.

7.2.22. Viestintä

Viestinnän kursseilla paneudutaan opetussuunnitelman viestintä ja mediaosaamisen aihekokonaisuuteen. Analysoimalla erilaisia viestejä ja tekemällä niitä itse opiskelijoiden ymmärrys viestinnän luonteesta kasvaa. Nykykulttuuri on yhä enemmän kuvallista. Liikkuvan kuvan tulkitseminen ja sen syntyprosesseihin tutustuminen auttaa opiskelijaa selviämään informaatiovirrassa paremmin.

Kurssi 1. VI1: Videokurssi 1 /So

Suoritusohje

Vapaa

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Sisältö

Tutustutaan videoon välineenä, käsikirjoitetaan, kuvataan ja editoidaan oma lyhyt video.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Viestintä ja mediaosaaminen

Yhteydet muihin aineisiin

Kuvataide, äidinkieli

Kurssi 2. VI2: Videokurssi 2 /So

Suoritusohje

Kurssin 1. jälkeen

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Sisältö

Käsikirjoitetaan ja toteutetaan itsenäisesti video, jossa osoitetaan taitojen ja näkemysten syventyminen peruskurssiin nähden. Opettajan kanssa sovitaan eri vaiheista.

Yhteydet aihekokonaisuuksiin

Viestintä ja mediaosaaminen

Yhteydet muihin aineisiin

Kuvataide, äidinkieli

7.2.23. Muut opinnot

Soveltavat kurssit

Kurssi 1. Oppilaskuntakurssi (OK1)

Suoritusohje

Vapaa

Arviointi

Suoritusmerkintä

Sisältö

Opiskelija toimii oppilaskunnan hallituksessa tai aktiivisesti hallituksen apuna. Opiskelijalla tulee olla motivaatiota hankkia tietoa koulun sisäisistä ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen liittyvistä asioista. Hän kehittää parhaan taitonsa mukaan oppimisympäristöä opiskelijaystävällisemmäksi ja viihtyisäksi ja edistää yhteistoimintaa koulun sidosryhmien välillä. Hän on järjestämässä opiskelijoiden kouluun liittyviä yhteisiä tilaisuuksia.

Kurssi 2. Muut opinnot (MO1)

Suoritusohje

Sopimuksen mukaan

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Sisältö

Koulutyöhön liittyvän projektin, esim. koululehden paperi- tai sähköisen version tekeminen. Aiheet valitaan opetussuunnitelman yleisen osan aihekokonaisuuksista.

Yhteydet muihin aineisiin

Äidinkieli, tietotekniikka

Kurssi 3. Muut opinnot (MO2)

Suoritusohje

Sopimuksen mukaan

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Sisältö

Muussa oppilaitoksessa suoritettu kurssi, jota ei ole Etu-Töölön lukion opetussuunnitelmassa.

Kurssi 4. Liikennekasvatus (LK1) /So

Suoritusohje

Vapaa

Arviointitapa

Suoritusmerkintä

Sisältö

Ajokortin liikennekasvatusosuus

7.2.21. Yrittäjyys -opintokokonaisuus

Tavoitteet

Yrittäjyysopinnot tavoitteena on harjaannuttaa opiskelu- ja työelämässä tarvittavia taitoja ja kannustaa aktiiviseen ja oma-aloitteiseen työotteeseen. Kokonaisuuden tavoitteena kehittää yrittäjämäistä ajattelua ja toimintatapoja, antaa tietoa yrittäjyydestä ammattina sekä valmiuksia toimia yrittäjänä.

Opintokokonaisuus toteuttaa osaltaan lukion opetussuunnitelman aihekokonaisuuden aktiivinen kansalaisuus ja yrittäjyys sekä kulttuurien tuntemus –osiota.

Suorittamalla kuusi yrittäjyyskurssia opiskelija saa lukion päättötodistuksen kanssa erillisen yrittäjyysdiplomin.

Kurssit toteutetaan yhteistyössä Kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskukseen ja Nuori Yrittäjyys ry:n kanssa.

Suoritusjärjestys

Kursseja voi suorittaa vapaassa järjestyksessä.

Soveltavat kurssit

Kurssi 1 Johdatus yrittäjyyteen

Tavoitteet

Opiskelija tuntee yrittäjyyden länsimaisen (kansantaloustieteen) historiataustan ja modernin nykypäivän näkemyksen siitä, miten yrittäjyys näyttäytyy modernissa yhteiskunnassamme. Opiskelija tunnistaa keskeiset yrittäjään toimijana liitetyt ominaispiirteet ja määrittelyt, joiden kautta hän voi itse vertailla omia henkilökohtaisia yrittäjyysominaisuuksiaan ja edellytyksiään toimia sisäisenä ja/tai ulkoisena yrittäjänä.

Opintojaksolla tutustutaan yrittäjämäisen toiminnan keskeisiin ominaispiirteisiin, kuten yrittäjäksi lähtemisen, yrityksen perustamisen ja yrittäjänä toimimisen tietämykseen, osaamiseen ja muihin resursseihin. Opiskelijan edellytykset toimia yrittäjämäisesti kehittyvät erityisesti erilaisten mahdollisuuksien tunnistamisen, luomisen ja hyödyntämisen näkökulmista, joita opintojaksolla kehitetään erilaisten harjoitusten avulla. Opiskelija ymmärtää, että yrittäjämäistä toimintatapaa, ominaispiirteitä ja osaamista tarvitaan laaja-alaisesti opiskelussa, työelämässä ja yhteiskunnassa toimimisessa.

Lisäksi opiskelija osaa ja ymmärtää opintojakson jälkeen sosiaalisen toiminnan ja vuorovaikutuksen perustaitoja. Erityisesti opiskelijan taidot toimia itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä kehittyvät (yhteistyötaidot). Lisäksi opiskelijan tiedonhankintataidot ja puhe- sekä kirjoitusviestintä -taidot kehittyvät. Opiskelija osaa käytännössä hakea erilaisista tietolähteistä yrittäjyyttä koskevaa tietoa ja hyödyntää hankittua tietoa omassa toiminnassaan analyttisesti. Lisäksi opiskelijoiden keskustelu- ja argumentointitaidot kehittyvät opintojaksolla käytävien keskustelujen myötä.

Sisällöt

- Yrittäjyyden historiaa
- Yrittäjäys toimijan näkökulmasta (sisäinen ja ulkoinen yrittäjä)
- Toimijan yrittäjämäiset ominaispiirteet ja yrittäjätyypit
- Yrittäjäys toimintana (yrityksen perustaminen, ammatinharjoittaminen ja liiketoiminta sekä kansalaistoiminta)
- Yrittäjänä olemisen ja toiminnan resurssit
- Mitä osaamista ja resursseja yrityksen perustaminen vaatii?
- Erilaisten mahdollisuuksien tunnistaminen, luominen ja hyödyntäminen
- Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- Luovuus ja kyky tuottaa innovaatioita
- Esimies- ja työntekijätaidot
- Tiedonhankinta ja tiedon analysoinnin sekä hyödyntämisen taidot
- Miten yhteiskunnan säännöt (lainsäädäntö) ja ns. hiljaiset säännöt ohjaavat yrittäjätoimintaa

Arviointi

Läsnäolo ja osallistuminen oppitunneilla käytäviin keskusteluihin sekä annettujen itsenäisten harjoitusten ja ryhmätyöharjoitusten suorittaminen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssi 2 Minustako yrittäjä?

Tavoitteet

Opiskelija tutustuu yrittäjyyteen monipuolisesti eri näkökulmista. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja ottamaan vastuuta sekä ryhmän että omasta toiminnastaan. Opiskelijan esiintymis- ja vuorovaikutustaidot kehittyvät.

Sisällöt

- Ryhmän vahvuuksien ja taitojen arviointi
- Liiketoimintaidean suunnittelu ja kuvitteellisen yrityksen perustaminen (NY
- 24 h –leiri)
- Markkinointisuunnitelman tekeminen
- Vierailijoiden haastattelut
- Yritysvierailut

Kurssi 3 Vuosi yrittäjänä

Tavoitteet

Tavoitteena on oppia yritystoiminnan perusteet. Opiskelija kokeilee omia kykyjään ja innovatiivisia lähestymistapoja sekä vahvistaa henkilökohtaisia taitojaan ja osaamistaan.

Sisällöt

- Liikeidean suunnitteleminen
- Oman palveluita tai tuotteita tuottavan NY-yrityksen perustaminen yhdessä

- ryhmän kanssa
- NY-yrityksen hoitaminen lukuvuoden ajan
- Markkinointi

Arviointi

Kurssi suoritetaan osallistumalla NY Vuosi yrittäjänä -ohjelmaan ja suorittamalla ohjelma loppuun. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssi 4 Yrittäjyyden harjoitustyöt

Tavoitteet

Tavoitteena on käsitellä yrittäjyyteen liittyviä käytännön kysymyksiä konkreettisten harjoitustöiden avulla.

Kurssi suositellaan käytäväksi kurssin YR2 rinnalla, jolloin harjoitustöiden aiheet ja sisältö voidaan tuottaa ainakin osittain suoraan omasta NY-yrityksestä.

Sisällöt

- Yrityksen raha- ja veroasiat
- Talouden suunnittelu ja kirjanpito
- Henkilöstöasiat
- Tuotantoyrityksen toiminta
- Palveluyrityksen toiminta
- Markkinointi ja myynti

Arviointi

Läsnäolo ja harjoitustöiden palauttaminen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssi 5 Työelämän viestintä ja erilaiset työkulttuurit

Tavoitteet

Opiskelija oppii tuntemaan erilaisten maiden ja työympäristöjen kulttuureita. Hän oppii eläytyen ja käytännön harjoituksin työelämässä tarvittavia suullisia ja kirjallisia viestintätaitoja. Opiskelijan työelämän kulttuurien tuntemus ja työelämän viestintätaidot kehittyvät.

Sisällöt

- Työkulttuurit, kuten eri maiden kulttuurit, erilaiset yritykset ja kulttuuriset tavat ja muodollisuudet.
- Suulliset työelämän viestintätaidot, kuten erilaiset palaverit ja kokoustekniikat, työhaastattelut ja erilaiset keskustelut.
- Kirjalliset työelämän viestintätaidot, kuten muodolliset sähköpostit ja kirjeet, raportit, kokousmuistiot, CV, työnhakukirje ja erilaiset dokumentit sekä asiakirjat.
- Mahdolliset yritys- ja työvoimatoimistovierailut ja muut kurssin sisältöihin kuuluvat vierailut

Arviointi

Läsnäolo tunneilla. Kurssiin kuuluvien suullisten sekä kirjallisten harjoitusten suorittaminen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssi 6: Yrittäjämäisiä toimintatapoja**Tavoitteet**

Opiskelija tuntee ja oppii yrittäjämäisiä oppimis- ja toimintatapoja. Hän ymmärtää elinikäisen oppimisen tarpeet ja mahdollisuudet. Kurssin aikana opiskelijalla välittyy kokemuksia erilaisista yrittäjämäisistä toimintatavoista.

Yrittäjyysosaaminen ja yrittäjämäinen tapa toimia ovat yhä tärkeämpiä menestystekijöitä tulevaisuudessa myös työntekijänä toimittaessa. Yrittäjämäisellä toimintatavalla ja asenteella tarkoitetaan omatoimisuutta, vastuuntuntoa, sosiaalisia taitoja ja yhteistyökykyä, määrätietoisuutta, innovatiivisuutta ja kykyä ratkaista ongelmia positiivisella tavalla. Kaikista ei tule yrittäjiä, eikä pidäkään tulla. Kuitenkin myös työntekijänä, työyhteisön jäsenenä, voi toimia aktiivisesti ja vastuullisesti - yrittäjämäisellä asenteella. Kiinnostus ja sitoutuminen omaan työhön, yhteistyövalmiudet sekä ymmärrys oman työn vaikutuksesta kokonaisuuteen motivoi yksilöä kehittämään omaa osaamistaan ja vahvistaa myös työyhteisön sisäistä hyvinvointia.

Osaamisen vahvistaminen ja näkökulmien tuominen yrittäjämäiseen toimintatapaan ja yrittäjyyden arkeen luovat yrittäjyydestä myös mahdollisen uravaihtoehdon. Omien unelmien toteuttaminen yrittäjyyden kautta kannattaa nähdä vaihtoehtona useilla eri toimialoilla.

Sisällöt

- Omaehtoinen yrittäjyys, sisäinen yrittäjyys ja ulkoinen yrittäjyys
- Yrittäjämäinen toimintatapa toisen palveluksessa
- Yrittäjyys osana omaa käyttäytymistä
- Humanistinen ihmiskäsitys yrittäjyyden perustana
- Mitä yrittäjämäinen oppiminen on?
- Kokemuksellinen ja toiminnallinen oppimiskäsitys
- Oppimismenetelmät: kokemuksellinen oppiminen, luova ongelman ratkaisu, toiminnalliset ryhmätyöt, työpajat
- Yrittäjyys = oppija aktiivisena kansalaisena
- Yrittäjyys kouluissa ja yhteiskunnassa

Arviointi

Läsnäolo ja osallistuminen oppitunneilla käytäviin keskusteluihin sekä annettujen itsenäisten harjoitusten ja ryhmätyöharjoitusten suorittaminen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

7.2.22. Korkeammalle ja syvemmälle -kurssit

Etu-Töölön lukio, Helsingin kuvataidelukio, Kallion lukio, Luonnontiedelukio, Mäkelänrinteen lukio, Ressun lukio ja Helsingin Suomalainen yhteiskoulu järjestävät opiskelijoilleen yhteisiä kursseja. Korkeammalle ja syvemmälle -kurssit on tarkoitettu opiskelijoille, jotka haluavat enemmän. KoSy -kursseilla aloitetaan siitä, mihin lukion syventävät kurssit lopettavat. Kurssit ovat yleensä oppiainerajat ylittäviä ja opetuksessa saattaa olla mukana useita opettajia.

Kurssien yhteyteen liittyy kaikille Korkeammalle ja syvemmälle -kursseille osallistuville opiskelijoille tarkoitettuja luentoja, joissa huippuluokan asiantuntijat pitävät luentoja omasta alastaan.

Kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Alla on kurssikuvaukset Etu-Töölön lukion tarjoamista kursseista.

Kuvataidetta matematiikan keinoin ja päinvastoin

Kurssilla tutustutaan matematiikan kauneuteen; matematiikkaan kuvataiteessa ja arkkitehtuurissa ja sen erilaisiin ilmenemismuotoihin luonnossa ja taiteen herättämiin kysymyksiin. Kuvallinen työskentely syventää teemoja ja antaa välineitä ymmärtää taidetta. Opiskelijalla on mahdollisuus sekä laajentaa että täsmentää omaa taidekäsitystään ja kuvallista ilmaisuaan.

Kurssilla käydään läpi mm. Fibonaccin lukujonot ja kultainen leikkaus kuvataiteessa ja arkkitehtuurissa. Tutustumme myös esimerkiksi symmetriaan, fraktaaleihin, evolventtikäyrään ja toisiaan täydentäviin pintoihin kuvataiteen lähtökohtana.

Taidehistoriallisista kohteista tutkimme ja analysoimme teosten matemaattisia juuria ja lähtökohtia.

Gloaali etiikka

Gloaali etiikan ytimenä on optimistinen ajatus, että monikulttuurisessa maailmassa voidaan löytää joitakin eri ihmisille yhteisiä perusarvoja. Kurssilla pohditaan onko tällainen gloaali etiikka yleensäkin mahdollista, ja mille arvoille se voisi mahdollisesti perustua. Kurssilla tutustutaan myös ajankohtaiseen filosofiseen keskusteluun gloaali etiikan kysymyksistä ja haasteista. Opiskelija voi halutessaan perehtyä syvällisemmin johonkin tiettyyn gloaali etiikan näkökulmasta kiinnostavaan erityiskysymykseen (esim. talous, politiikka, uskonto).

Kurssi sopii erityisesti filosofiasta ja kansainvälisestä politiikasta kiinnostuneille opiskelijoille. Eduksi on filosofian peruskurssin ja etiikan sekä yhteiskuntafilosofian perusteiden tuntemus. Toisaalta kurssin näkökulma on sängen monitieteinen ja sopii myös sellaisille opiskelijoille, jotka ovat yleisemmin kiinnostuneet globalisaatioon liittyvistä käytännön ongelmista ja haasteista.

Kurssi toteutetaan monimuoto-opiskeluna eli se sisältää sekä lähitapaamisia että verkko-opiskelua (keskustelut, kirjallisuus ja oppimistehtävät Fronter-oppimisympäristössä).

Talous- ja ajankohtaisasioita englanniksi (EA10)

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat talouselämään ja yhteiskunnallisiin aihekokonaisuuksiin.

Vankennetaan opiskelijoiden tietämystä yhteiskunnallisista ja taloudellisista asioista englanniksi Fronter-oppimisympäristöä sekä englanninkielisiä verkkolehtiä ja internet -sivustoja hyödyntäen. Vahvistetaan edellä mainittuihin aihepiireihin liittyvän sanaston sekä peruskäsitteiden hallintaa.

Kurssin voi suorittaa, kun kurssit EA1-EA3 on suoritettu.

Elävää historiaa

Kurssilla tutustutaan historiallisen tiedon hankkimiseen erilaisten lähteiden avulla. Opiskelijat perehtyvät valitsemaansa aiheeseen ja tekevät opettajan ohjauksessa aiheesta tutkimussuunnitelma sekä varsinaisen esityksen. Kurssin aikana ryhmä vierailee eräissä tärkeimmistä tieteellisistä kirjastoista kuten esimerkiksi Kansalliskirjastossa, Eduskunnan kirjastossa ja Helsingin yliopiston historian laitoksella. Opiskelijat valitsevat tutkimuskohteensa kahdesta historiallisesti merkittävästä kohteesta. Suomen historiasta kiinnostuneet voivat tutkia Suomenlinnaa ja yleisen historian puolelta tutkimus voi käsitellä Pompeijin kaupunkia.

Environmental Chemistry

KoSy-kurssi, Environmental Chemistry, tutustuttaa opiskelijat ympäristökemiaan englannin kielellä. Opiskelijat oppivat keskustelemaan päivänpolttavista maailmanlaajuisista ongelmista englanniksi. Näin syvenyvät esimerkiksi kyky käsitellä tieteen kysymyksiä vieraalla kielellä, kyky tehdä yhdessä tutkimusta ja kyky löytää syy-seuraussuhteita vielä ratkaisemattomiinkin ympäristöä koskeviin ongelmiin sekä kyky luovasti löytää mahdollisia ratkaisuja niihin.

Kurssilla tutustutaan esimerkiksi ilmastonmuutosta aiheuttaviin tekijöihin ja sen seurauksiin, keinoihin vaikuttaa ympäristöä säästävästi ja ilmanlaatua parantavasti sekä kansainvälisiin ilmastopöytäkirjoihin. Kurssilla käsitellään aiheita, jotka erityisesti kiinnostavat ja pohdituttavat opiskelijoita, kuten vaihtoehtoiset energiamuodot, vaihtoehtoiset polttoaineet, oma ekologinen jalanjälki ja sen pienentäminen, ekologisen kodin rakentaminen, vesistöjen ja niiden eliöstöjen tila, luonnossa tapahtuvat ääri-ilmiöt, ydinjätteen loppusijoitus tai teollisuuslaitosten ja yritysten ympäristöohjelmat.

Kurssin materiaali luodaan kurssin aikana Fronteriin. Opetuskeskustelut käydään Fronterissa ja viidessä sovitussa lähitapaamisiltapäivässä. Opiskelijat kirjoittavat esseitä valitsemistaan aiheista tai valmistelevat esimerkiksi power point –esityksiä tai videoita alustuksiksi keskusteluihin tai debatteihin.

Ryhmän vaikutus yksilöön

Kurssilla syvennyttään ryhmän vaikutukseen yksilöön, konformismiin ja tottelevaisuuteen sekä tutustutaan alan klassikkotutkimuksiin ja niiden tuloksiin. Samalla syvennetään näkemystä psykologisesta tutkimuksesta, erityisesti sosiaalipsykologisesta tutkimuksesta. Harjoitellaan tutkimusten arviointia.

Kurssi toteutetaan ryhmätyönä. Oppimisympäristönä käytetään Fronteria. Sosiaalipsykologian historiaan ja keskeisiin kysymyksenasetteluihin tutustutaan yhteisissä tapaamisissa. Sosiaalipsykologian klassikkotutkimuksiin perehdytään itsenäisesti. Kurssin aikana tehdään yksi tai useampi vierailu Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitokselle.

Kurssille osallistuminen edellyttää sosiaalipsykologian kurssin suorittamisen tai kurssin alussa suoritettavan kirjatentin, esim. WSOY: Me ja muut tai Otavan sosiaalipsykologia.

LIITE 1

Helsingin kaupungin lukioden toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten suullisen kielitaidon -kursseista laaditut opetussuunnitelmat**RU B 6 Puhu ja ymmärrä paremmin***Syventävä**Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää selkeää asiantietoa sisältävää puhetta, joka liittyy tuttuihin ja melko yleisiin aiheisiin jonkin verran vaativissa yhteyksissä
- ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta ja epämuodollisesta yleiskielellä tai melko tutulla aksentilla käydystä keskustelusta
- osaa kertoa tutuista asioista myös joitakin yksityiskohtia, selviytyy tavallisimmista arkitilanteista ja epävirallisista keskusteluista sekä osaa viestiä itselleen tärkeistä asioista myös hieman vaativimmissa tilanteissa
- pystyy pitämään yllä ymmärrettävää puhetta, ymmärrettävällä ääntämisellä
- osaa käyttää puheessaan melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja sekä useita erilaisia rakenteita

Keskeiset sisällöt

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset pohjoismaiset tapahtumat, muiden kurssien aihepiirit ja monipuolinen helsinkiläinen kulttuuritarjonta. Kurssi vankentaa myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa ja valmentaa samalla ylioppilaskirjoituksiin. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

Kurssista saa kaksi arvosanaa, kurssiarvosanan ja suullisen kokeen arvosanan. Kurssin arviointi perustuu kurssin lopuksi pidettävään Opetushallituksen tuottamaan suulliseen kokeeseen, jonka suorittamisesta saa päättötodistuksen lisäksi erillisen todistuksen, sekä opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

RU A 7 Puhu ja ymmärrä paremmin*Syventävä**Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti vaativan puheen pääajatuksot, sekä pystyy seuraamaan yksityiskohtaistakin kerrontaa

- ymmärtää puheen pääkohdat, puhujan tarkoituksen, asenteita, muodollisuusastetta ja tyyliä, sekä pystyy tiivistämään tai ilmaisemaan kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat
- ymmärtää suuren osan ympärillään käytävästä keskustelusta
- osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen ja selostaa myös muita aiheita varmasti viestien useimmissa tavallisissa tilanteissa
- osaa ilmaista itseään suhteellisen vaivattomasti, pitää puhetta yllä ja ääntää hyvin ymmärrettävästi
- osaa käyttää puheessaan kohtalaisen laajaa sanastoa, tavallisia idiomeja, sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita

Keskeiset sisällöt

Kurssilla harjoitellaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa oppimäärälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset pohjoismaiset tapahtumat, muiden kurssien aihepiirit ja monipuolinen helsinkiläinen kulttuuritarjonta. Kurssi vankentaa myös jokapäiväisen elämän kielenkäyttötilanteissa tarvittavaa suullista kielitaitoa ja valmentaa samalla ylioppilaskirjoituksiin. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

Kurssista saa kaksi arvosanaa, kurssiarvosanan ja suullisen kokeen arvosanan. Kurssin arviointi perustuu kurssin lopuksi pidettävään Opetushallituksen tuottamaan suulliseen kokeeseen, jonka suorittamisesta saa päättötodistuksen lisäksi erillisen todistuksen, sekä opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

A-RANSKA, -SAKSA JA -VENÄJÄ

A 8 Puhu ja ymmärrä paremmin *syventävä*

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää pääajatuksen ja keskeisiä yksityiskohtia puheesta, joka käsittelee koulussa, työssä tai vapaa-aikana säännöllisesti toistuvia teemoja
- tavoittaa uutisten, elokuvien, tv-ohjelmien ja puhelinviestien pääkohdat sekä osaa referoida niitä tavoitekielellä
- osaa pitää yllä ymmärrettävää puhetta käyttäen melko laajaa jokapäiväistä sanastoa ja joitakin yleisiä fraaseja sekä erilaisia rakenteita
- selviytyy kielialueella tavallisimmista arkitilanteista

Keskeiset sisällöt

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa kielelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat, muiden kurssien aihepiirit ja monipuolinen helsinkiläinen kulttuuritarjonta. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

Kurssista saa kaksi arvosanaa, kurssiarvosanan ja suullisen kokeen arvosanan. Kurssin arviointi perustuu kurssin lopuksi pidettävään Opetushallituksen tuottamaan suulliseen kokeeseen, jonka suorittamisesta saa päättötodistuksen lisäksi erillisen todistuksen, sekä opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan itsearviointiin ja vertaisarviointiin.

EN A 8 Puhu ja ymmärrä paremmin syventävä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy tiivistämään kuulemastaan avainkohdat ja tärkeät yksityiskohdat
- osaa esittää selkeitä kuvauksia monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista, ilmaista näkemyksiään ja osallistua aktiivisesti melko muodollisiin keskusteluihin sekä kommentoida muiden näkemyksiä
- osaa käyttää puheessaan monipuolisesti kielen rakenteita ja laajahkoa sanastoa mukaan lukien idiomaattinen ja käsitteellinen sanasto
- osaa reagoida selkeästi ja kohteliaasti puhetilanteen vaatimalla tavalla

Keskeiset sisällöt

Kurssilla harjoitetaan puheviestinnän strategioita ja suullisen kielen käyttöä eri tilanteissa kielelle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Puhumisen harjoittelun aiheina ovat ajankohtaiset tapahtumat, muiden kurssien aihepiirit ja monipuolinen helsinkiläinen kulttuuritarjonta. Puhumista harjoitellaan kyseisiin aiheisiin liittyvien vaativien tekstien ja puheen ymmärtämistä harjoittavien materiaalien avulla.

Arviointi

Kurssista saa kaksi arvosanaa, kurssiarvosanan ja suullisen kokeen arvosanan. Kurssin arviointi perustuu kurssin lopuksi pidettävään Opetushallituksen tuottamaan suulliseen kokeeseen, jonka suorittamisesta saa päättötodistuksen lisäksi erillisen todistuksen, sekä opintojen edistymisen jatkuvaan havainnointiin ja opiskelijan itsearviointiin ja vertaisarviointiin.